

PEYZAJ dergisi MİMARLIĞI

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ
PEYZAJ MİMARLARI ODASI
UCTEA CHAMBER OF LANDSCAPE ARCHITECTS

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Yayını- 2004/1-2

30 Yılın bitki ve fidancılık tecrübesini; büyük bir özen ve titizlikle

Bildiğimiz iş

İÇ MEKAN BİTKİLERİ

DIŞ MEKAN BİTKİLERİ

SAKSI ÇEŞİTLERİ

ÇİM TOHUMLARI PEY

GÜBRE ÇEŞİTLERİ

TOPRAK ÇEŞİTLERİ

BAHÇE EKİPMAN VE ALETLERİ M

BÜYÜK ÇAMLICA FİDANCILIK
SERACILIK SANAYİ TİCARET LTD. ŞT.İ

Merkez: Alemdağ Caddesi No:57/C Çamlıca-İSTANBUL
Tel: 0216.328.31.22 - 412.35.70 Fax: 0216.316.86.63
www.bcf.com.tr e-posta:bcfmail@bcf.com.tr

Alemdağ Şube: Site Yolu Üstü 4. Km Alemdağ - İSTANBUL
Tel: 0216.304.62.19 - 3 04 63 46 Fax: 0216. 304 63 89

Feneryolu Şube: Feneryolu Kadıköy-İSTANBUL Tel:0216.347.08.67

ve titlikle zevkinizi zevkimiz sayarak sanata dönüştürüyoruz, yani

İşini yapıyoruz

LARI PEYZAJ PLANI PROJE VE UYGULAMA İÇ MEKAN DÜZENLEMELERİ BAHÇE ELEKTRİFİKASYONU

ERİ MEYVE BAHÇELERİ VE KORULUKLARI SPOR TESİSİ ÇİMLENDİRME VERİMLİLENDİRME HİZMETLERİ

 Büyük Çamlıca Peyzaj
Tarım İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti.

Merkez Ofis: Alemdağ Caddesi No:57/C Çamlıca-İSTANBUL
Tel: 0216.443 24 44 Tel/Fax: 0216.316 58 50
www.bcf.com.tr e-posta:peyzaj@bcf.com.tr

Kasaba Ofis: Ayvalı Çiftliği Mevkii Ömerli-İSTANBUL

KUYUBAŞI PEYZAJ

Cumhuriyet Köyü'ndeki ve Kuyubaşı'ndaki şubelerimizle
bitkisel peyzaj çalışması,
periyodik bahçe bakımı, şelale ve gölet yapımı, bahçe drenajı ve
tam otomatik sulama sistemi,
bahçe aydınlatması, sert zemin uygulaması,
projelendirme ve danışmanlık hizmetlerini
teknik kadromuzla beraber
müşterilerimize sunuyoruz...
Cumhuriyet Köyü şubemiz 110.000 m²'lik bir alan olup
bu alanda türce zengin yerli ve ithal bitkilerin
üretimi ve satışı yapılmaktadır.
Ayrıca 450 m²'lik bir Showroom'a sahip olan Cumhuriyet Köyü'nde
peyzaj ve planlama ofisi bulunmaktadır.

Referanslarımızdan bazıları

- Sabancı Müzesi
- Güler Sabancı Köşkü
- Çanakkale Şehitliği Hatıra Ormanı
- Metrik A.Ş. Çubuklu
- Gıda Tопtancıları Kooperatifi (86 Villa Peyzajı)
- Temta Villaları (Hidiv)
- İbrahim Tatlıses Seyrantepe İş Merkezi
- Gemont Fabrika Bahçesi (Adapazarı)
- Tepe İnşaat Roza Residence (Kemerburgaz)
- Başbakanlık Toplu Konut Bahçesi Düzenlemeleri
- Beykoz Konakları Villa Bahçesi Düzenlemeleri
- Kemer Country Villa Bahçeleri

KUYUBAŞI FİDANLIĞI

Merkez: Kuyubaşı, Feneryolu Sk. Tuğlacıbaşı Camii Arkası No: 11 Göztepe - İstanbul
Tel: (0216) 346 14 89 - 418 19 47 - 418 19 54 Faks: (0216) 348 96 92
Şube: Cumhuriyet Köyü, Beykoz - İstanbul Tel: (0216) 434 54 04

KUYUBAŞI FİDANLIĞI

"İsmimiz Güvencemizdir"

İleriye dönük yatırımlarımızla, doğaya olan saygımızla, iyi hizmet anlayışıyla yola çıktık.

50 yıllık geçmişimiz bize güveni; teknik kadromuz prensibi;

güler yüzlü çalışanlarımız samimiyeti; kaliteli bitkilerimiz seçiciliği; yaptığımız işlerin

arkasında oluşumuz sorumluluğu;

amaçladığımız yol kalitemizi simgeliyor.

Sulama Sistemleri Otomasyonu Rekreasyon Alanlarının Sulanması Park ve Bahçe Düzenlemeleri

Bahçeler, çim alanlar, futbol sahaları, golf sahaları ve her türlü yerleşim alanlarında kullanılan spreyleyiciler, rotörler.

Sulama sistemlerinde kullanılan solenoid vanalar ve vana kutuları

Bilgisayar destekli sulama sistemleri programları, yağmur sensörleri, rüzgar sensörleri.

Her türlü bahçelerde kullanılan profesyonel kontrol üniteleri ve uzaktan kumandasistemleri.

SARITAŞ
YAPI MALZEMELERİ
İNŞ. SAN. TAAR. LTD. ŞTİ.

İstiklal Mahallesi, Alemdağ Caddesi, No: 346/A, (NETAŞ Spor Tesisleri Karşısı) SSK Yanı Ümraniye - İstanbul
Telefon: 0216 481 27 38 - 481 27 39 - 481 27 40 Faks: 0216 316 57 42
info@saritasyapi.com - saritas@saritasyapi.com

SARITAŞ Yapı Malzemeleri İnş. San. Taah Ltd. Şti,

FİRMA YETKİLİSİ : Ali SARITAŞ

ADRES : İstiklal Mahallesi Alemdağ Cad. No. 346/A Ümraniye/İSTANBUL

NETAŞ Spor Tesisleri Karşısı SSK Yanı

TEL. : (0216) 481 27 38 (3hat)

FAKS : (0216) 316 57 42

e-mail : saritasyapi@saritasyapi.com

Web : www.saritasyapi.com

HİZMETLER : ● Proje ● Satış ● Uygulama ● Danışmanlık

Sulama sektöründe yıllardır hizmet veren firmamız, geniş ürün çeşitlerini, peyzaj, bahçe sulama, proje ve danışmanlık hizmetlerini müşterilerine en iyi şekilde sunmaktadır.

Ayrıca sulama springleri, selenoid vanalar, zamanlayıcılar, vana kutuları, pprc, pvc, pe.pvc drenaj matzemeleri, boru ve fittinglerinin satış ve pazarlamasını yapmaktadır.

www.saritasyapi.com

İŞİMİZ
İŞİNİZİ
KOLAYLAŞTIRMAK...

ANG MADENCİLİK FİDANCILIK İNŞAAT LTD. ŞTİ.

İnönü Mah. Kartal Cad. 127 K.dağı/Kadıköy / İSTANBUL
Tel: 0216 575 85 95 - 0216 532 99 40 Fax: 0216 532 99 40
www.angbahce.com e-mail: info@angbahce.com

Peyzaj uygulamalarınızda tasarım ve uygulamaya ayıracağınız zamanı malzeme temini için harcamanızı istemiyoruz. ANG sizin için bahçe aksesuarları ve detay malzemeler dışında, bahçeye dair ihtiyacınız olan malzemeleri üretiyor, temin ediyor ve kullanımınıza sunuyor.

ÜRÜNLERİMİZ

- SERME RULO ÇİM
- TORF (dökme ve ambalajlı)
- DOĞAL GÜBRE
- PONZA (dökme ve ambalajlı)
- KAYRAK ve DOĞAL TAŞ

REFERANSLARIMIZDAN...

- Spor Yapı
- Acar İnş. Peyzaj
- Alioğlu Fidanlığı
- Nema Bahçe Kültür.
- Yeşil Dünya
- Ldg İnşaat
- Lider Süs Bitkileri
- Delta İnşaat
- B. Çamlıca Fidanlığı
- Betula Peyzaj
- Argun Peyzaj
- Turkuaz Peyzaj

KARİŞİM

ÇİM TOHUMLARI ÇEŞİTLERİMİZ

4M STAR

Karışım Çim Tohumu

- Koyu yeşil
- Çabuk yapılanan
- Basılmaya dayanıklı

HOLIDAY

Karışım Çim Tohumu

- Az bakım isteyen
- Sıcak iklime uygun
- Susuzluğa dayanıklı
- Yazlık mekanların vazgeçilmez karışımı

6M PRESTIGE

Karışım Çim Tohumu

- Koyu yeşil
- Yavaş büyüyen
- Gölgeye toleranslı

7M SULTAN

Karışım Çim Tohumu

- Koyu yeşil
- İnce dokulu
- Kısa biçime gelen
- Hastalıklara dayanıklı

DOĞANIN YEŞİL HALISI

ULUSOY

Tohumculuk Ziraat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

Oğulbey Köyü Mevkii PK. 14 06830 Gölbaşı - ANKARA
(Ankara - Konya Yolu 31. Km Kırşehir - Bala Kavşağı Gölbaşı - Ankara)
Tel: 0312.615 51 73 - 615 53 46 - 615 50 04 Fax: 0312.615 51 74
ulusoy@ulusoyseed.com.tr

Mommersteeg

ASFALTINIZ NASIL OLSUN?

www.desenliasfalt.com

Bu resimdeki zemin;
özel başki tekniği ile desen verilmiş,
koruyucu boya ile renklendirilmiş
"dekoratif asfalt" kaplamadır.

StreetPrint[®]
DEKORATİF ASFALT

AYDOĞDU

StreetPrint[®]
DEKORATİF ASFALT

dekoratif asfalt
dokuma sistemleri

uygulama

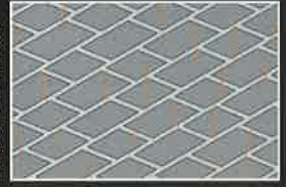
Bilinen en ucuz ve dayanıklı zemin kaplama malzemesi:

Ve bu malzemeyi en estetik,
dayanıklı ve dekoratif kaplama
haline getiren tek teknoloji:
asfalt
StreetPrint[®]

Dünyanın en kaliteli zemin kaplaması, istediğiniz renk ve desende.
...Ve tek tek döşenen zemin kaplamalarından daha ekonomik...

Sıcak asfaltta
mastar serilmesi

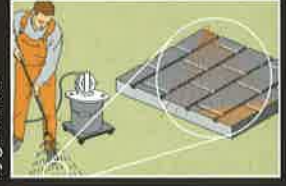
Mastarın asfaltta
gömülmesi

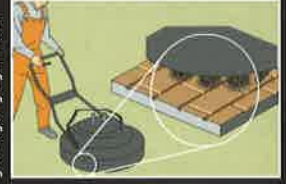
Mastarın alınarak
desen elde edilmesi

StreetBond boya
uygulaması

Boyanın tüm
yüze yayılması

Dekoratif zemin
hazır. Hepsini bu...

avantajları

- Homojen bir kaplama olduğu için, zemine su geçmez ve alt zemin bozulmaz.

-Yüze tatbik edilen boya(StreetBond), epoxy katkı, çimento bazlı olduğu için, asfaltın aşınma mukavemetini %300 arttırır ve uygulamayı -34 C ile +71 C arasındaki hava koşullarına dayanıklı hale getirir.

-Tazyikli su veya vakumlu süpürge ile kolayca temizlenebilir.

-İstediğiniz deseni (özel logolar dahil) ve rengi elde edebilirsiniz.

-Yapım bakımından zaman tasarrufu sağlar. (tek ekip ile günde yaklaşık 400 m²)

-Tamir edilmesi veya alt zeminde bir çalışma yapılması gerektiğinde, derz kesme makinesi ile kolayca kesilebilir.

Kilitli Taş Deseni

Yaya Geçidi Deseni

Arnavüt Kaldırımı Deseni

Tuğla Deseni

Balık Sirtı Deseni

Dekoratif Göbek Deseni

AYDOĞDU
İNŞAAT ve TİCARET LTD ŞTİ

www.desenliasfalt.com

Hasanpaşa Kurbağalidere
Cad. 59/1 Kadıköy - İstanbul
Tel : 0216.345 30 88
348 24 17

Faks: 0216.346 52 72
info@aydogduinsaat.com

StreetPrint uygulamasının son aşaması, hazırlanan yüze uygulanan koruyucu, yalıtıcı ve renklendirici bir boya malzemesi olan **StreetBond**[™]'dir. 10 standart renk ve bunların karışımından oluşan geniş bir renk yelpazesine sahiptir.

Kimyasal Bileşimi Acryl-Latex, homojen renkli, çimento bazlı epoksi katkıli boya ve sertleştirici.

YEŞİLKENT FİDANLIĞI

YEŞİLKENT PEYZAJ İNŞ. TAH. SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

S
P
P
U
A
E
R
Y
T
I
Ş
Z
J
O
L
A
M
L
A
R
I

Peyzaj Tasarım

Bahçe tasarımının iki tarafı vardır. Kullanıcı ve peyzaj mimarı. Bu ikisi arasındaki iletişim ve dialog tasarımın temelini oluşturur. Kullanıcının istekleri doğrultusunda, ekolojik gereklilikler, alt yapı durumu, bilimsel ve teknik zorunluluklar gözardı edilmeden akıl süzgecinden geçirilerek tasarımın kurgusu yapılır. Düşler sanal dünyada oluşturulup kullanıcıya sunulduktan sonra gerçek alanlara uygulanacaktır.

NATO YOLU CAD. NO : 6 ÇENGELKÖY - ÜSKÜDAR / İSTANBUL
TEL: (216) 4223349 FAX: 3213658 e-mail: yesilkent@superonline.com
* İnternet: <http://www.yesilkent.com>

DOĞAL ZEMİN
Tüm uygulamalarda avantajlı
Sağlıklı
Spor aktivitelerine uygun
Ekonomik- uygun maliyetli
Bakımı kolay
Garantili

Uygulama alanlarımızdan bazıları

Yürüyüş -koşu yolları, tenis sahaları, parklar - bahçeler, spor kompleksleri

*Hiç bir yapay sentetik zeminin sunamadığı esneklik,kaydırırganlık,vücuttaki elektriği toprağa geçirme özelliklerine doğal görün olan kiremit tozu sağlar.

*Kiremit tozu döşenen yüzeyler belli bir esneme yaparak kasları zedelemey, vücudu yormaz.

*Kiremit tozu sahalar çürümez,solmaz,sigara izmaritinden yanmaz

*Kiremit tozu sahalar hiç solmayan ve eskimeyen rengiyle insanın ruhunu okşar.

*Ayrıca yeşil çevreyle en iyi bütünleşen malzemedir.

Büro: Çepni Mah. Aynalı Sk. Yunus Emre İşmrk. No:117 Çorum Tel:(0 364) 213 16 85 - 213 60 31 Faks: (0364) 213 13 20
Fabrika: Ankara Yolu 19. km. Çorum Tel: (0 364) 253 20 37 Faks: (0 364) 253 22 38 www.avrasyakiremit.com.tr

Scotts

SAKSILI KÜLTÜRLERDE I NUMARA

Osmocote Exact Standard 15+09+09+TE Kontrollü Salgılanma - 25kg
5-6 ay 8-9 ay

Scotts Saksılı Üretim Gübreleri

Osmocote Start 12+11+17+MgO+TE 4-6 hafta	Kontrollü Salgılanma +Hızlı Başlangıç - 25kg
Osmocote Exact Mini 16+08+11+2MgO+TE 3-4 ay	Kontrollü Salgılanma - 10kg
Osmocote Topdress 19+07+11+2,5MgO+Fe 5-6 ay	Kontrollü Salgılanma+Hızlı Başlangıç - 25kg
Osmocote Topdress 23+05+10+4MgO 2-3 ay	Kontrollü Salgılanma+Hızlı Başlangıç - 20kg
Ficote 15+08+12+2MgO+TE 8-9 ay	Kontrollü Salgılanma - 25kg
Osmoform Premix 18+09+13+2MgO+TE 8-10 hafta	Yavaş Salgılanma - 20kg
Osmoform Topdress 18+05+13 12+14 hafta	Yavaş Salgılanma - 20kg

SCOTTS ÇİM BAKIM GÜBRELERİ - SIERRABLEN

Sierrablen 24+05+10+2Fe 4-5 ay Kontrollü Salgılanma

Sierrablen Serisi Gübrelere

Sierrablen 16+08+16+5MgO+Fe 2-3 ay	Kontrollü Salgılanır Bahçe Bakım Gübresi - 20kg
Sierrablen 16+25+12 2-3 ay	Kontrollü Salgılanır Onarım ve Rulo Çim Başlangıç Gübresi - 20kg
Sierrablen 15+00+22 5-6 ay	Kontrollü Salgılanır Anti Stress Gübresi - 20kg

SCOTTS ÇİM BAKIM GÜBRELERİ - SIERRAFORM

Sierraform 18+09+18+Fe+Mn 8-10 hafta Yoğun bakım gübresi 20kg

Sierraform Serisi Gübrelere

Sierraform 18+24+05 8-10 hafta	Çim Saha Yapımı İçin Başlangıç Gübresi - 20kg
Sierraform 16+00+15+Fe 6-8 hafta	Serin İklim Bakım ve Turnuva Başlangıç Gübresi - 20kg
Sierraform 06+00+27+MgO+TE 8-10 hafta	Greens İçin Bakım Gübresi - 20kg
Sierraform 15+00+26+Fe 8-10 hafta	Yaz Öncesi - Kış Öncesi Anti Stress Gübresi - 20kg

Sapanca Yolu Gölbashi Mevkii, Arifiye 54580 SAKARYA
Tel: +90 (264) 229 53 44 - pbx Fax: +90 (264) 229 53 47
info@giorgiotesianatolia.com • www.giorgiotesianatolia.com

Giorgio Tesi Anatolia

Giorgio Tesi Anatolia

PASQUINI & BINI

DEROMA
L'ARTE SEMPLICE DELLA TERRACOTTA

CRISALVA
GARDEN

giç - 25
ma - 10
giç - 25
giç - 20
ma - 25
ma - 20
ma - 20

esi - 20
esi - 20
esi - 20

esi - 20
esi - 20
esi - 20
esi - 20

atoll

Peyzaj Mimarlığı Dergisi
Sayı: 2004/1-2

Yayınlayan
TMMOB Peyzaj Mimarları Odası

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası
Adına Sahibi
Ayşegül İbici ORUÇKAPTAN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Oya AKKAN

Yayın Kurulu
Oya AKKAN
Şükran ŞAHİN
Songül TOP
Halim PERÇİN

Yayın Yönetim ve İletişim Adresi
Şehit Adem Yavuz Sokak 14/17
Kızılay/ANKARA
Tel : 0 (312) 419 64 27
Faks : 0 (312) 418 15 06
www.peyzajmimoda.org.tr
peyzaj@peyzajmimoda.org.tr

Grafik Tasarım
Liman Tanıtım

Renk Ayırım
Eksen Grafik/İstanbul

Baskı/Cilt
Ömür Matbaacılık A.Ş.

Dağıtım
TMMOB Peyzaj Mimarları Odası

Reklam
Liman Tanıtım
Asmalı Mescit Sofyalı Sokak No. 32/4
Tünel - Beyoğlu - İSTANBUL
Tel. : 0 (212) 252 73 05
Faks : 0 (212) 252 09 93
liman@peyzajweb.com

Peyzaj Mimarlığı Dergisi;
3 ayda bir yayınlanır.
Ücretsizdir.

- Gönderilen yazılar Yayın Kurulu'nca değerlendirilir.
- Yayın Kurulu gönderilen yazıları basmakta ya da basmamakta serbesttir.
- Yazılardaki görüşler ile çeviriler için kaynak gösterilmesi gerekir.
- Yayınlanan yazılarda ileri sürülen görüşlerin sorumluluğu yazara aittir ve PMO Yayın Kurulu'na bağlanmaz.
- Gönderilen yazılar iade edilmez.
- Tüm yayın hakları PEYZAJ MİMARLIĞI DERGİSİ'ne aittir.
- Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

DOSYA (GELİŞEN DÜNYA VİZYONUNDA VE AVRUPA BİRLİĞİ SÜRECİNDE PEYZAJ MİMARLIĞI)

19-83

TEKNİK

- Osman UZUN, Şükran ŞAHİN, E.Figen DİLEK
"Müdahale Edilmiş Peyzajlar"
- M. Fatih SELENAY ve Murat YILDIRIM
"Çim Alanların Sürekliliği İçin Sulama Sistemlerinin Kurallarına Uygun Olarak Projelenmesi"
- Faris KARAHAN ve Kamuran GÜÇLÜ
"Bonsai Sanatında Kullanılan Bitkiler ve Bonsai Yetiştirme Tekniği"
- M. Emin BARIŞ
"Peyzaj Tasarımı Süreci"

96-121

Bu sayıda

Dosya konumuz, "Gelişen Dünya Vizyonunda ve Avrupa Birliği Sürecinde Peyzaj Mimarlığı"dır. Bundan önceki sayımızda da söylediğimiz gibi, hızla gelişen ve değişen dünya vizyonunda, varolan tüm eğitim, politika ve uygulamalarının kendini yenilemesi ve bir anlamda yeniden yapılanması gerçeği ile karşı karşıyayız. Avrupa Birliği'ne aday ülke olma konumuz, her alanda yeniden yapılanma çalışmalarını beraberinde getirmekte ve Birlik, Kopenhag Kriterleri ile bunu dayatmaktadır.

Yeniden yapılanma süreci; doğru ve planlı olarak yaşanır, olumlu ve beklenen sonuçlar elde edilebilir. Mesleğimizin bu bağlamda ele alınması ve nerede durduğunun görülebilmesi açısından, dosyamızda yer alan makalelerin önemli bir işlev üstlendiğini düşünmekteyiz.

Eleştirel Düşünme Platformu'nda ise; son zamanlarda kamu ve medyanın gündeminde sıkça yer alan "Yükseköğretim Yasa Taslağı ve Yükseköğretim Kurulu" üzerine bir yazıyı ve ilk sayımızda yer alan "Avrupa Peyzaj Sözleşmesi" ile ilgili yapılmış bir yorumu bulacaksınız.

ELEŞTİREL DÜŞÜNME

• M. Faruk ALTUNKASA
"Nasıl Bir Üniversite?"

• İ. Müge (ÖZGÜÇ) ERDÖNMEZ
"Ulusal Peyzaj Politikasına Doğru
Bir Adım: Avrupa Peyzaj Sözleşmesi"

89-94

YAYIN

• Prof Dr. Yüksel ÖZTAN
"Yaşadığımız Çevre ve Peyzaj
Mimarlığı"

137

İlk kez bu sayımızda yer verdiğimiz teknik bölümde; dört yazımız var ve bunların özellikle uygulamada görev alan meslektaşlarımıza ve öğrencilerimize yararlı olacağına inanıyoruz.

Dergimizin bundan sonraki sayısının konusunu bu kez biz belirlemeyelim istedik. Sizden gelecek önerileri beklemek, böylece biraz da sizlerle ne kadar iletişim sağlayabildiğimizi ve sizlere yeniden merhaba dediğimiz ilk sayıda ki hedeflerimize ne kadar ulaşabildiğimizi anlayabilmek istiyoruz.

Dergimiz sayfalarında tekrar buluşmak dileğiyle saygılar sunarız.

YAYIN KURULU

17 SUNUŞ

19-83 DOSYA

- "Gelişen Dünya Vizyonunda ve Avrupa Birliği Sürecinde Peyzaj Mimarlığı"
- Türker ALTAN
- Robert HOLDEN
- Eleanor SILK
- Karsten JORGENSEN
- Halim PERÇİN, Oğuz YILMAZ
- Richard STILES
- Tom TURNER

86-87 FELSEFE PLATFORMU

89-94 ELEŞTİREL DÜŞÜNME

- YÖK Üzerine
- Ulusal Peyzaj Politikasına Doğru Bir Adım: Avrupa Peyzaj Sözleşmesi

96-121 TEKNİK

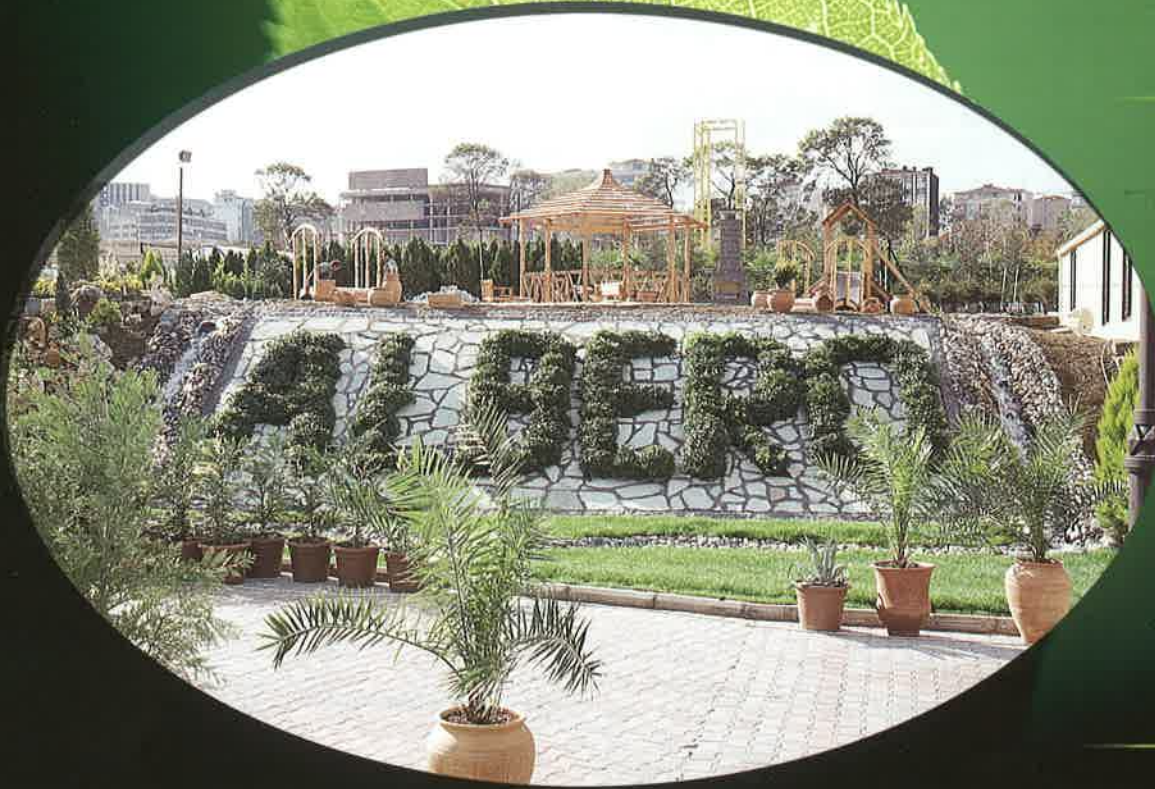
- "Müdahale Edilmiş Peyzajlar"
- "Çim Alanların Sürekliliği İçin Sulama Sistemlerinin Kurallarına Uygun Olarak Projelenmesi"
- "Bonsai Sanatında Kullanılan Bitkiler ve Bonsai Yetiştirme Tekniği"
- "Peyzaj Tasarımı Süreci"

122-142 ODA'DAN

- Duyurular
 - Bolu-Mudurnu İlçesi Mastaş Gölü ve Yakın Çevresi Rekreasyon Alanı Peyzaj Tasarımı Öğrenci Proje Yarışması
 - Peyzaj Mimarları Odası Merkez ve Şube Yönetim Kurulları Listesi
 - Peyzaj Mimarlığı. II.Kongresi -2004
- Görüş
 - Gats (Hizmet Ticareti Genel Anlaşması)'nın Peyzaj Mimarlığı Hizmet Alanına Yansımaları
 - İmar ve Şehirleşme Kanunu Tasarısı
- TMMOB'den Haberler
- Yayın Tanıtımı
- Yazarlara Not
- Oda Merkez, Şube ve Temsilcilikleri
- Üye Kayıt Formu
- Üye Ödenti Formu
- 2004 İkinci Yarı Yıl Asgari Ücret Birim Fiyatları

ALBERO®

PEYZAJ

*peyzaj dünyasındaki tüm ürün
ve hizmetler...*

Carrefour-SA Arkası Gençlik Cad. No:2 34900 Beylikdüzü / İSTANBUL
Tel: (0212) 852 92 51 (pbx) Faks: (0212) 852 92 52
e-mail: albero-peyzaj@superonline.com

Sunuş

Meslek Odası kavramının derinlemesine irdelenmesi, mesleği sahiplenmenin ve meslek bilincine sahip olmanın, güç birlikteliğinden ve dolayısıyla örgütlenmeden geçtiği, sorunların çözüm arayışında örgütlülüğün ne denli zorunlu olduğu temeli üzerine oturan tartışmaların gerekliliğini düşündüğümüz;

17 – 18 Nisan 2004 tarihlerinde, eksikleriyle, doğrularıyla, üzüntüleriyle, sevinçleriyle, Odamızın 6. Olağan Genel Kurulu'nu gerçekleştirdik.

Odamızın kuruluşunun 10. yılını yaşadığımız şu günlerde,

Örgüt ve meslek bilincinin toplumsal problemlerden, siyasal problemlerden, estetik ve sanatsal problemlerden dolayısıyla toplumsal bilinçten, siyasal bilinçten, sanatsal bilinçten bağımsız olamadığını düşünüyoruz. Bütün bu bilinçlerin toplamından, toparlayıcı mimar-mühendis olgusu çıkarken; Peyzaj Mimarlarının değişen dünyada, toplumsal gerçekliği yakalayan ve buna uygun olarak da yaşam içindeki duruşunu oluşturan, gerçek katkıyı ve yapıcı eleştiriyi yapabilen “bizler”e dönüşebilmek umuduyla,..

Sevgi ve saygılar sunuyoruz.

**TMMOB
PEYZAJ MİMARLARI ODASI
YÖNETİM KURULU**

ALORA ART

"hayallerin hayat bulduğu adres..."

KENT ve ÇEVRE DÜZENLEMESİNDE, ANIT - HEYKELLER, SUNI KAYA - ŞELELELER V.B TASARIM ve ÜRETİM

Ofis

Yumurtacı Abdî Bey Cad. Işık Sok. No: 8
Göztepe Sanayi Sitesi / İSTANBUL
Tel: (0216) 565 95 95 Fax: (0216) 565 94 95

Mağaza:

Fener Kalamış Cad. Leman Apt. No: 45
Fenerbahçe / İSTANBUL
Tel: (0216) 550 01 71 (pbx) Fax: (0216) 550 01 74

aloraart@aloraart.com

www.aloraart.com & www.alora.com.tr

Gelişim ve Değişim

DOSYA

• Daha Kapsamlı Bir Peyzaj Mimarlığına Doğru
Towards The More Comprehensive Landscape Architecture
Prof. Dr. Türker ALTAN

• Design of Landscape Architecture Education Programmes
Peyzaj Mimarlığı Eğitim Programlarının Tasarımı
Robert HOLDEN

• From Small Acorns
Küçük Meşe Palamutlarından...
Eleanor SILK

• Landscape architecture in Norway – Tradition and Renewal
Norveç'te Peyzaj Mimarlığı - Gelenek ve Yenilikler
Karsten Jørgensen

• Ankara Üniversitesi'nde Peyzaj Mimarlığı Eğitiminin Yeniden
Yapılanması Üzerine Düşünceler
*Opinions on the Re-Structuring of Education in Landscape
Architecture at Ankara University*
Halim PERÇİN ve Oğuz YILMAZ

• Visions for 21st Century Landscape Architecture Education
21. Yüzyıl'da Peyzaj Mimarlığı Eğitiminin Vizyonu
Richard Stiles

Post-Abstract Landscape Design
Soyutlama Sonrası Peyzaj Tasarımı
Tom TURNER

Daha Kapsamlı Bir Peyzaj Mimarlığına Doğru

Prof. Dr. Türker ALTAN

Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Peyzaj Mimarlığı Bölümü Öğretim Üyesi
01330 Adana
taltan@cu.edu.tr

"Peyzaj Mimarlığı"nın içerik olarak kim için ne anlam taşıdığı, bu uğraşa başladığım zamandan bu yana benim için önemli bir merak konusu olmuştur. Bu bağlamda öğrencilerimle "Peyzaj Planlama" kapsamında paylaştığım ilk derslerimin bir bölümünü bu konuya ayırmak, bana çok keyif vermektedir. Her yıl bunu ders dışında da PEMAT da dahil olmak üzere, meslektaşlarımla bir araya geldiğimde fırsatları değerlendirerek yinelemektedirim.

Atmışlı yıllarda "Bahçe Mimarisi"nden bu güne epey şey geride kaldı. O yıllarda, iki üniversitede eğitim verilirken bugün eğitim veren bölümlerimiz "çift haneli" sayılara ulaştı. Ancak her kişinin kendi düşüncelerine göre bir yerlere çekebildiği "Peyzaj Mimarlığı" meslek tanımına halen sıkıca sarılarak, kentsel ortamlarda, tasarıma dayalı dış mekan oluşturma görev tanımımızda pek fazla bir farklılaşmaya gidemedik. Bu günkü eğitim düzeni (düzensizliği) içinde kısa bir gelecekte büyük bir atılım ile eğitimde ve meslekte ülke koşullarına uyumlu bir farklılaşmanın beklentisinde bulunma iyimserliği de, kanımca şu an uzaklarda.

Değişen Koşullar ve Peyzaj Mimarları

Peyzaj Mimarlığı bölüm eğitiminin başlamasından bu yana ülkemizde çok çarpıcı değişimler olmuş, bu da meslek olarak bize görev ve sorumluluk alanlarımızı genişleterek değiştirmemizi görevini yüklemiştir. Bunlardan kısa birkaç örnek vermek istiyorum;

- Bu zaman dilimi içinde kentli nüfus %30 lardan %60-65 lere yükselmiştir. Kırsal

kesimde yaşam koşullarının iyileştirilememesinin bir nedeni sonucu, kentlerde nüfus birikimi düzensiz yığılmalara, kırsal kesimin giderek daha fakirleşmesine neden olmuştur.

- Fukaralıktan kaynaklanan doğal kaynakların aşırı tahrip edilerek kullanımı, önemli biyolojik-ekolojik değerlerimizin kaybını sonuçlandırmıştır.

• Seksenli yıllardan başlayarak "Turizm Teşvik Yasası" ile o zamana değin ender ekolojik özellikleri taşıyan kıyılarımız, turizm amaçlı olarak aşırı derecede tahrip edilmiştir. Turizmin çeşitlendirilmesi çabaları ile bu gibi faaliyetlerin tüm ülke düzeyine yaygınlaştırılması planlamaları halen yürütülmektedir.

- Orman alanları, sit alanları tanımı ve kapsamı daraltılmakta, çevre ve doğa korumanın yerel yönetimler yetkilerine verilerek ekonomik bir yarar kaynağına dönüştürülmesi planlanmaktadır.

• Yatırımlara öncelik veren, doğal ve ekolojik değerleri yok sayan bir kalkınma politikası ile bir çok endüstri, baraj ve altyapı yatırımları gerçekleştirilmekte, bunun sonucunda son kalan doğal alanların da kaybına neden olunmaktadır.

- Birçok konuda kendimize örnek aldığımız Avrupa ülkelerinde, doğa koruma alanları ülkelerin en az %10 unu oluşturmakta iken, ülkemizin ancak %1 i koruma statüsü kazanmıştır.

Yukarıda sıralanan örnekler ülkemizde koşulların çok çabuk değiştiğini, her zaman bahsetmekten övünç duyduğumuz doğal ve

kültürel-tarihsel değerlerimizin korunması gerekçelerinin giderek daha çok öncelik taşıdığını göstermektedir. Bu örnekler tüm olumsuz durumların sadece bir kısmıdır. Bunlara benzer sayısız örnekler verilebilir.

Kim Ne Planlıyor?

Ülke düzeyinde her türlü sektör düzeyindeki faaliyet ve yatırım için bir alan gereksinmesi olduğundan ve bu alan kullanımlarını da iyi veya kötü bir şekilde düzenleme amacı ile değişik düzeyde fiziksel planlamalar yapılmaktadır. Fiziksel planların yapımını ve kimler tarafından yapılabileceğini düzenleyen yasa ve yönetmelikler, bazı mesleklerle yetki ve sorumluluk vermiştir ki, bunu içinde Mimarlık ve Şehir Planlama meslekleri en önde gelmektedir. Ülkemizde yasalarla belirlenmiş fiziksel planlamaların neredeyse tamamı bu mesleklerin sorumluluk ve yetki alanına verilmiştir. Ülkemizde yasalarla belirlenmiş fiziksel planlamalar daha çok yerleşim alanlarını kapsamaktadır. Bölge, metropoliten, çevre düzeni, nazım imar, uygulama imar, turizm gelişme planları olarak tanımlanabilecek bu planlarda ekolojik boyutları temsil eden bir uzmanlık katılımı olmadığı gibi, ekolojik kaygıların da çağdaş biçimde plana yansıtıldığı söylenemez.

Yasalarla belirlenmiş bir fiziksel planlama biçimi olmasa da, birçok sektör kendi uzmanlık konularını içeren ve geleceğe yönelik gelişmelerini sağlayacak veya uygulamadaki sorunları çözümlene amaçlı fiziksel planlamalar yapmaktadır (Örn. Koruma alanlarının yönetim planları). Mimar ve şehir plancılarına yapılaşma bağlamında tanınan plan yapma yetkisi, yasa ve yönetmeliklerle belirtilmiş olmasa da, alan kullanımı ve koruması söz konusu olan bu tip fiziksel planlamalarda da yetkili imiş gibi yanıltıcı bir biçimde söz sahibi olmasını sonuçlandırmaktadır. Böylece Şehir ve Bölge Plancısı ve Mimarlar doğa koruma alanları, özel çevre koruma alanları ve millî parkların master planları ile yönetim planlarını da yapar duruma gelmiştir.

Çağdaş ve dahil olmak istediğimiz uluslararası kurumlara üye ülkelerde, fiziksel planlamalarda doğal ve ekolojik eşikleri belirleyen, temel plan kararlarının alındığı, peyzaj ve ekolojik planlamaların yasa ve yönetmeliklerle, özellikle peyzaj mimarlarının yetkilerine verildiğini görmekteyiz (bakınız

Avrupa Peyzaj Sözleşmesi 2000, Federal Almanya Baugesetzbuch 1988 Bau-und Raumordnungsgesetz 1977 ve Bundesnaturschutzgesetz 1998).

Yasal Görev Tanımı ve Sorunluluğu Olamayan Bir Meslek Olabilir mi?

Bugün meslek odası ile faaliyet gösteren peyzaj mimarlığının görev alanını, yasal sorumluluk ve yetkilerini belirleyici bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle peyzaj mimarlığı çalışma alanları, yasaların açık bıraktığı dar uğraşı alanlarına sıkışarak kalmıştır.

1. Çevre düzeni planı, nazım imar ve uygulama imar planları yapılıp, bu günün içinde yaşanılmaz, niteliksiz, özelliksiz ve doğal alanların tüketimi sonucu ortaya çıkan kentlerde, peyzaj mimarları, konut çevresindeki dar bahçeleri yeşillendiren, bina kitleleri arasında sıkışıp kalmış parklar ve çocuk oyun alanlarını düzenleyen bir mesleğe indirgenmiş ve çok dar kapsamda çalışabilmektedir.

2. Turizm planlamaları ile önemli doğal alanlar yapılaştıktan sonra, peyzaj mimarları bu yapıların çevrelerini yeşillendirme aşamasında görev alabilmektedir. Ender kıyı alanları, kumullar, sulak alanlar, lagünler vb. yerine koyulamayacak değerlerin böylece geri gelmeyecek biçimde yok olmasına neden olan bu fiziksel planlamalarda, ekolojik eşik belirlenmesini temsil etmesi gereken peyzaj mimarlarının herhangi bir katkısı aranmamaktadır, yasal bir yetkisi de yoktur.

3. Karayolları ve otoyollar güzergahları saptanmakta, yol yapılmakta, peyzaj mimarı yol kenarı ve orta refüj yeşillendirmesi bağlamında sınırlı bir çalışmaya katılmaktadır. Güzergah saptama aşamasında ekolojik boyutların katılımı sağlanmadığı için yolun geçtiği alandaki doğal değerler ortadan kaldırılmakta ve bunların kurtarılması için alınması gerekli önlemler göz ardı edilmektedir. Ülkemizde yapılan otoyolların neredeyse tamamı ÇED yönetmeliğinden önce planlandığı için ÇED yapılmamıştır. Bu yollar için genelde ÇED, güzergah saptandıktan sonra yapıldığı için de yukarıdaki sakınca giderilememektedir. Temelde daha güzergah saptama aşamasında ekolojik bakımdan planlamaya katılm zorunluluğu olmalıdır.

4. Her türlü sektörel yatırım alanlarının seçimi, ekolojik kaygılar dışında ve sektörün tek yönlü ekonomik yararlanma ilkelerine göre yapılmakta, alternatifli alan seçim önerisi geliştirilmediği gibi, ÇED vb. önlemlere de birçok kez alan seçimi yapıldıktan, inşaat aşamasında ve/veya yatırım bittikten sonra karar verilmektedir. Peyzaj mimarları ancak biten yatırım çevresinin yeşillendirilmesi için görev alabilmektedir.

Bu ve buna benzer örnekler çoğaltılabilir.

Kim Neyi Ne Biçimde Yapmalı?

Tüm çağdaş ülkelerde olduğu gibi uzun süreçleri öngören planlama disiplini ve anlayışı artık Türkiye'de gerçekleşmelidir. Kaybolan doğal değerlerin boyutları bize yeterli, tehlike sinyallerini vermektedir.

Ülkesel kapsamdan, yerel boyutlara değil, doğal değerlerin korunmasını ve geliştirilmesini ön planda tutan "Ekolojik Planlama Sistemi" yasalarla istenen ve yapılması zorunlu biçimlere getirilmelidir.

Bu bağlamda "Ekolojik Eşikleri" belirleyici ve planlamaya ekolojik boyutu kazandırıcı meslek olan Peyzaj Mimarlığı'nın görev ve yetkileri yasalarla güvence altına alınmalıdır. Ancak bunun sonucu, öğündüğümüz ve gerçekten de ayrıcalık taşıyan doğal değerlerimizin, dilimizden düşürmediğimiz "bizden sonraki kuşaklara sağlıklı devri" sağlanabilir.

Faaliyet gösteren tüm sektörlerde ve bu sektörler için yapılan planlamalarda bir "Alan Kullanımı" söz konusudur. Her sektör kendi faaliyeti için uygun girdi ve doğal kaynak gereksinmesi duyar. Bu alanlar yaşayan ekosistemlerdir, içinde doğal ve ekolojik değerleri taşır. Bugün alan kullanımını gerçekleştiren her türlü planda, ekolojik boyutları temsil eden bir "Ekolojik Planlama" katılımına gerek görülmemekte ve bunu sağlayıcı bir yasal düzenleme de düşünülmemektedir. Ancak her türlü alan kullanımında, bu alanın yaşayan bir ekosistem olduğu, doğal kaynak, ekolojik ve doğal bir değer olduğunu göz ardı etmek mümkün değildir. Her yeni alan kullanımı, o alandaki doğal yaşamı olumsuz etkilemekle kalmayacak, aynı zamanda o alanda bulunan mevcut kullanımları da olumsuz etkileyecektir.

Bu nedenle sektör planlarında bu nitelikler dikkate alınarak, koruyarak kullanıma sağlanmalıdır. Kentsel alanlar, kentlerin gelişme alanları, organize sanayi alanları, serbest bölgeler, yollar, barajlar vb. planlanırken ekolojik eşikleri belirleyen peyzaj planları temel alınmalı, bu alanlar planlarda öngörülen "sakınca-sı en az olan alanlar" da yerini bulmalıdır.

Sektörel planlamalar bölgesel olarak ulusal öngörülere uygun biçimde gerçekleştirilmektedir. Ülkemizin, özellikle gelişme olanakları taşıyan bölgeleri için yapılan bölge planlamalarında her zaman tüm sektörler üzerinde etkili ekonomik gelişme kaygıları ön planda tutulmuştur. Ekonomik başarıyı sağlamada yine tüm sektörleri ilgilendiren sektörler üstü sosyal planlama da önemle dikkate alınmıştır. Ancak alan kullanımlarını hedef alan bu planlamalarda, tüm sektörler arasında dengeli bir alan kullanımının dağılımını sağlayıcı ve doğal kaynakların niteliklerine göre koruyucu işlevi olan "ekolojik planlama" göz ardı edilmiştir. Gerçekte sektörleri birleştirici ve bütüncül bir yaklaşım ile gerçekleştirilmesi gereken sektörler üzeri ve tüm sektörleri ilgilendiren planlamalarda, ekonomik ve sosyal planlama kadar ekolojik bütüncül bir planlama da zorunludur (Şekil 1). Çünkü burada tüm sektörleri ilgilendiren bir alan kullanımı söz konusudur.

Ekolojik kaygıları taşıyan planlamaların sektörler üstü nitelikte yapılmaması sonucu, bugün ülkemizin hemen her yerinde izlemekte olduğumuz çelişkili durumlar oluşmuş, doğal kaynaklar heba edilmiştir. Burada hem sektörlerin kendi aralarında ortaya çıkan çelişkili durum, hem de bunların doğal kaynaklara olan olumsuz etkileri söz konusudur;

- Dünya turizminde çok önemli yeri ve rekabet yetenekleri olan bölgelerimizin, aşırı kentleştirilerek ve çok kirletici sanayi yatırımlarını gerçekleştirerek, işlevlerini yitirmelerine neden olmaktadır (bir sektörün diğerine karşı biçimde planlanması, sektörler arası çelişki).

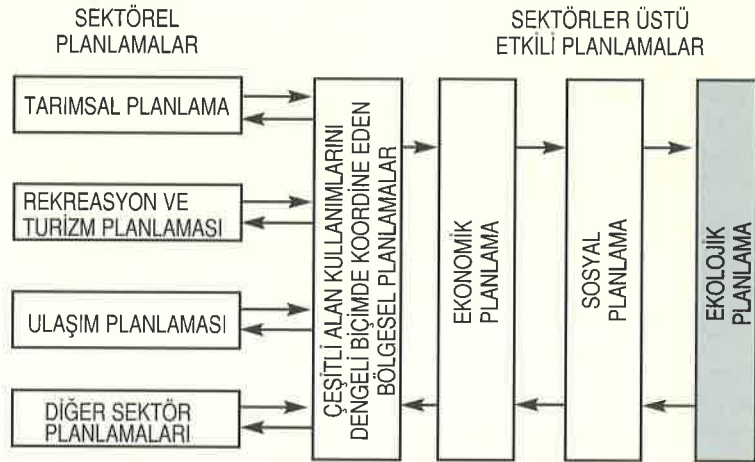
- Önemli sulak alanlar, kıyı ekosistemleri, önemli bitkilerin ve endemiklerin bulunduğu alanlar, uluslararası düzenlemelerle koruma yükümlülüğümüz bulunan habitat ve biyotoplar, ekonomik öncelikler nedeni ile gerçekleşen yatırımlarla ortadan kaldırılmaktadır (Sektörler ile doğal kaynaklar arasındaki çelişki).

Şekil 1. de taranmış olarak gösterilen ve ülkemizde bulunmayan "Ekolojik Planlamanın" gerçekleştirilebilmesi için en kısa zamanda yasal olanaklar sağlanmalı ve bunu gerçekleştirmeden sorumlu meslek olarak Peyzaj Mimarlarının da bu bağlamda görev ve yetkilerini yasal güvenceye alacak düzenlemeler acilen yapılmalıdır.

ması gereken biçimde bir tanımlamayı geliştirmemiz gerekir.

Öneri; Çevre Planlama-Çevre Yönetimi.

Bunu sağlayıcı uygulama aracı ise, ekolojik tüm kaygıları taşıyan, doğal kaynakların özellikleri ve yeteneklerini dikkate alan, onların koruyarak kullanılmasını sağlayacak

Şekil 1: Sektörel ve sektörler üstü planlamada ekolojik planlamanın yeri (Kiemstedt; Scharph 1976)

Peyzaj Mimarlığı mı? Çevre Planlama-Çevre Yönetimi mi?

Mesleğimizin adı bugün ne olursa olsun, ülkede başka bir mesleğin üstlenemeyeceği bir görev alanıdır ve yukarıda anlatılmaya çalışıldığı biçimde acilen gereklidir.

Genelde toplumda ve meslekler arası düzeyde peyzaj mimarlarına yakıştırılan çalışma biçimi ve alanları sınırlıdır. Ancak ülkemizde güncel sorunlar ve bunların çözümü için peyzaj mimarlığının bugünkü kapsamından daha farklı boyutlara gelmesi kaçınılmazdır. Bu nedenle en kısa sürede, mesleğimizin tüm görev alanlarını kapsayacak biçimde bir değişikliğe girmemiz zorunludur. Bu amaçla hem eğitimimizin, hem de mesleki örgütlenmemizin etkin bir revizyondan geçirilmesini sağlamalıyız.

Bu bağlamda mesleğimizin tanımı, görev ve sorumluluk alanları Şekil 2. de şematik olarak verilmeye çalışılmıştır. Bu öneriye uygun, daha geniş bir kapsamda olan ve bizi bekleyen tüm görev alanlarını da kapsa-

"Ekolojik Planlama" olmalıdır.

Bu ekolojik planlamaların dağılımı, şekilde görüldüğü gibi üç ayrı kapsamda farklılaşmaktadır.

1. Hiçbir meslek tarafından temsil edilemeyen ve bizim etkinlik alanımıza giren konulardaki "Kendi Sektörel Planlarımız",

2. Tüm sektörler planlarının eşgüdüm içinde ve birbirine uyumlu biçimde yönetildiği "Sektörler Arası Planlara Ekolojik Planlarla Katılım Planlaması",

3. Sektörlerin kendine özgü niteliklerde geliştirmiş oldukları planlarda, ekolojik boyutların ve kaygıların dikkate alınması amacı ile "Diğer Sektörel Planlara Ekolojik Eşikler Planlaması ile Katılım".

Görüldüğü gibi bugün eğitimimizde neredeyse 2/3 ağırlıkla verilen ve yasal düzenlemeler bulunmadığı için bize bırakılan ve halen yasal bir dayanağı da bulunmayan "Tasarım ağırlıklı Yeşil Alan Planlaması" bizi bekleyen ve en kısa zamanda sahip çıkmamız gereken tüm görev alanımız içinde çok dar bir alanı kapsamaktadır.

Sonuç

Ülkemizin bu günkü durumu ve gelecekteki gelişmeler dikkate alındığında, çevre koruma planlaması, çevrenin ve doğal kaynakların yönetimi konularında bugün var olan sorunlara çok daha fazlasının ekleneceği söylenebilir. Bugünkü sorunların bu denli çok ve doğaya zarar verici olmasının en önemli nedeni de peyzaj mimarlarının kendilerinden beklenen görev ve sorumlulukları gerçekleştirecek yasal düzenlemelerin bulunmamasındadır. Bir mesleğin, bir uzmanlık dalının, yasal görev ve yetkilerinin bulunmadığı bir ortamda verimli çalışması da beklenemez.

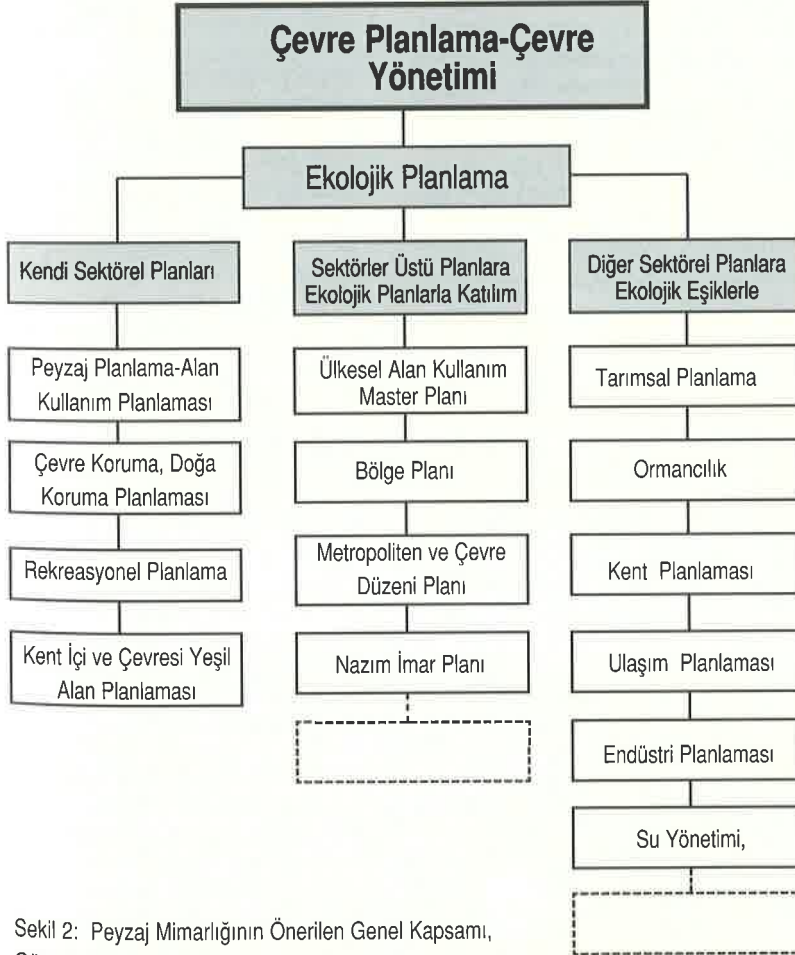
Yukarıda kısmen ayrıntılı olarak anlatılmaya çalışılan nedenlerle en kısa zamanda etkin bir meslek politikasını ve ulaşmayı düşündüğümüz hedefleri belirlemeliyiz.

1. İlk olarak mesleğimizin tanımını yeterli ve tutarlı bir biçimde belirlemeliyiz. Bunun için "Çevre Planlama-Çevre Yönetimi" önerisi tartışılmalıdır.

2. Bugünkü ülke koşullarını dikkate alarak, hem uluslar arası yer almak istediğimiz kurumsal yapı gereklilerini yerine getirebilecek, hem de ülkede daha etkin bir çevre koruma ve kullanımını sağlayacak çalışma alanları ile görev ve yetki alanlarını tartışarak sonuçlandırmamız gerekmektedir. Bu konuda bir öneri Şekil 2. de tartışmaya sunulmuştur.

• 1. ve 2. konularda sonuç olarak, eğitim programlarımızı en kısa süre içinde bu görev ve yetki alanlarında uzman meslektaşları yetiştirecek biçimde revizyondan geçirmemiz gereklidir. Bu da PEMAT'ların temel amaçlarından birisi olmalıdır.

• Meslek odamız, şubeleri, diğer meslek odaları ve odalarımız çatı örgütleri ile işbirliği içinde, mesleğimizin görev ve yetkilerini yasal olarak düzenleyecek bir güvenceye "aşamalı" olarak kavuşulması için politika ve eylem planı hazırlamalıyız.

Şekil 2: Peyzaj Mimarlığının Önerilen Genel Kapsamı, Görev ve Yetki Alanları

Towards The More Comprehensive Landscape Architecture

Prof. Dr. Türker ALTAN (Tranlation)
Cukurova University Faculty of Agriculture
Department of Landscape Architecture
01330 Adana
taltan@cu.edu.tr

Since I have been started to deal with this occupation it has been a great curiosity for me "What is the concept of "Landscape Architecture"? Who and what for? In this point it has been a great pleasure to spend some part of my first "Landscape Planning" lectures with my students. Apart from the lectures I refresh my perception of landscape planning on other professional occasions including PEMAT (Academic Assembly of Landscape Architecture) every year.

It has been along time since "Garden Architecture" on 1960's until today. On these years while only two departments have been offering university degree, the number of departments that teaching our profession today reached up to "double divided" numbers. But unfortunately we could not go further then differentiating the term of "Landscape Architecture" profession that being described as creating exterior environment in urban areas based on design which is still open to comment on depend the idea of each person. I think that we are far behind to have an optimistic expectation within today's education organization (un-organization) to differentiate in a great initiative both in education and profession in country's condition within a shorter period of future time.

Changing Conditions and Landscape Architects

There have been great challenges in Turkey since landscape architecture department education started, and thus brought s the responsibility to enlarge and change the area of our work and duty as a profession. Here are some examples,

- Urban population has risen up 60-65 from 30 % within this period of time. Due to un-flourished living conditions in rural areas caused population upheaval in urban areas and poverty in rural parts.

- Exploitation and the over-use of natural resources because of poverty led to serious losses in our biological-ecological values.

- Being started in 1980's, coastal areas of unique ecological features have been opened up to tourism developments and overexploited according to "Tourism Encouragement Act". Though with the efforts of tourism variegation these activities of tourism developments have been over-extended all over the country.

- The description and the concept of forests, site areas have been un-detailed and by giving the authority of environment and nature conservation to local management offices an economical transformation procedure of nature protected areas have been planned.

- With a development policy that giving priority to economic investments and ignoring natural and ecological values many industrial, dam and substructure projects have been realised and as a result the loss of last natural areas became more apparent.

- While amount of nature protected areas in total is 10 % in European countries that on many policies we take an example off, only 1 % is gained a protection status in Turkey.

Above given examples show that the

conditions in our country changing so fast and the conservation priority of natural and historical-cultural values of which we are proud of become more and more important. These examples are only some part of a whole and number of further examples can be given.

Who is Planning? And What is Planing?

There is a need for every kind of sectoral-level activities and investments on country level so to arrange these land use demands right or wrong, different scale of physical plans have been realised. Legal tools and regulations that addressing the lining up these physical plans and who are responsible for, gave authority and responsibility to some professions on which Architecture and City Planning come first. Almost all the physical planning that described by legal regulations in Turkey addressed these professions both in licence and duty, they include more urban settlements. There is no participation of professions that representing ecological dimensions in these plans described as regional, metropolitan, environment order, versification, dwelling application and tourism development plans and it is hard to say that ecological concerns have been contemporarily reflected in planning procedures.

Although it is not like physical planning case dedicated by legal regulations, many sectors have been running their physical plans including their professional topics to maintain future developments and to solve out problems in implications (eg. management plans of protected areas). Even though planning licence that given architects and city planners in constructional developments like cities and building sites but they become responsible even in conservation. Their role in ecological planning has been mistakenly accepted and city and urban planners and architects became authority also in lining up plans for special protected areas, national parks' master plans and management plans.

In countries that contemporary and member of international bodies of which we want to be included in, the authority in physical plans that indicating natural and ecological limits, taking basic planning decisions particularly given to landscape archi-

tecs through landscape and ecological planning stated by legal acts and regulations (see European Landscape convention 2000 Deutsche Baugesetzbuch 1988; Bau- und Raumordnungsgesetz 1977 and Bundesnaturschutzgesetz, 1998).

Would Be a Profession Without Legal Assigment Description and Responsibility?

Today there is no legal regulation that describing area of assignment and legal responsibilities of landscape architects in Turkey who are active with their occupational chamber. Therefore working area of landscape architects pressed within limited working fields where a missing legal procedure exists.

1. Environment arrangement plan, dwelling versification and dwelling application plans have been prepared in cities without any particular character and visual aesthetic that established via exploitation of natural areas, here landscape architects can only work as greening up small gardens around buildings, designing parks and playgrounds left between huge building blocks.

2. In tourism development plans landscape architects can only take part in greening buildings' environment after important natural areas have been opened up for construction. There is neither a legal instrument nor a need for the participation of landscape architects who must be presented in indicating ecological limits in these physical plans that causing the loss of unique coastal areas, sand dunes, wetlands, lagoons etc. without any change of replacement.

3. Landscape architects take part in a limited work as planting and greening route sides in designating highways and autobahn routes and construction. Because integration of ecological dimensions is not been maintained in the selection of route side natural elements on areas where the route passes away from are been damaged and any efforts have been ignored for the protection of these elements. Almost all the highways have been built up before the EIA Regulation so that application of EIA Regu-

lation have not been realised. Most of the EIA procedure applied after the indication of highways so the loss of important natural areas not been avoided. Basically even in the indication of the highway side it is necessary to maintain an ecological participation in planning.

4. Behind the ecological concerns, selection of investment areas for every kind of sector have been led by one-sided economic principles, no alternative land selection have been forced and some precautions like EIA etc have been preferred most of the time after land route indication and/or after all the investment have been finished. Landscape architects can only play role in greening part of the surrounding environment in finished investment.

This kind of examples can be risen up.

Who, What and How Must Do?

Like in all contemporary countries long-term planning discipline and appreciation that providing a long-term foresight must be realised in Turkey. Size and the amount of diminished natural values give us enough severe threatening signs.

From national level to local scale, an "ecological planning system" that giving prior to conservation and development of natural values must be forced via legal instruments.

In this point assignment and responsibilities of Landscape Architects who represent the profession that able to determine "ecological limits" and integrate ecological features in planning must be maintained by legal acts. Only by this way protection and "passing through next generation in a good condition" of our natural values of which we are proud of and really have a great ecological importance can be maintained.

In all sectors and plans for those a "land use" is in question. Each sector has the need input and natural resource for its own activity. These areas that the sectoral activities take place are the living ecosystems, having natural and ecological elements. Today in all plans that realising land use involvement of "Ecological Planning" that representing ecological factors is not sought to be necessary and for this aim a

legal organisation is not considered. However in every land use, the areas that occupied are a living ecosystem and it is a natural resource and an ecological and natural element must not be ignored. Every new land use not only will effect negatively the natural life in that particular area but also will effect other existing land use.

For this reason these characters must seriously be taken into account a sustainable use of natural areas; using while protecting must be maintained. While planning cities, urban development areas, mass industrial areas, free ones, routes, dam etc landscape plans that presenting ecological limits must be taken as a bases so that "the areas with least objection" proposed in plans must take their part.

Sectoral plans must be integrated with national provisions on the regional level. Economic development concerns effect on all sectors in regional planning in Turkey that prepared for the regions which have a regional development capacity always come first. Again to reach up an economic success social planning concerning all sectors have also took much attention. But in these planning that aiming at land uses, "ecological planning" providing a balancing land use distribution and protection of natural resources according to their ecological characters have greatly been disregarded. In reality it is necessary to build up a comprehensive and integrative initiative planning process in ecological planning as well as sectoral, economic and social planning (Figure 1). Here a land use pattern is in question concerning all sectors.

As a result of that the planning which must comprehend ecological concerns has not been design of being beyond sectoral, great contradictions that we can observe in all parts of the country which ended up by the degradation of natural resources. Here a conflict between sectors and as well as their negative effects on natural resources are quite apparent.

- Many regions which have the quality and competing capacity in world's tourism have been extensively urbanised and highly polluting industries took place (planning one sector against other; an example for a contradiction between sectors).

- Degradation of important wetlands, coastal ecosystems, important and endemic plants, of the areas where habitats and biotopes with great importance that Turkey has to protect according to international agreements through investments with economic priorities.

In Figure 1 for the realisation of "ecological planning" shown in bold which is not exist yet in Turkey must be maintained via legal instruments and the terms of assignment and responsibility of landscape architects who will actively take part must also be urgently described by regulations.

Landscape Architecture? or Environmental Planning-Environmental Management?

Whatever the term of our profession

"landscape architecture" is today, it is a field of no other profession can fill up in the country therefore above mentioned further steps as mentioned above must be taken.

Working fields that meant for landscape architects both in the community in general and between other professions are very limited today. But it is inevitable that landscape architecture must have come to a different perception for the solution of actual environmental problems in Turkey. Therefore in a short period of time we must get into a challenge including all the field of assignment and responsibility of our profession. For this we must maintain an effective revision both in our education and professional organisation.

On this point we tried to give an outlining sketch in Figure 2 showing the identity, field of assignment and responsibility of our profession. According to this proposal we must develop this concept in further extend considering all other area of responsibility that we might face.

Proposal; Environmental Planning- Environmental Management

"Ecological Planning" that taking all the ecological concerns, ability and features of the natural resources into account and protecting nature must be the tool to integrate environmental planning and management.

Distribution of these ecological planning differentiates in three concepts as seen in the Figure 2.

1. "Own Sectoral Plans" which has not been represented by any other professional groups and stands on our area of activity.

2. "Planning of participation in between-sectoral planning with ecological plans" in which all the sectoral plans are being managed in harmony.

3. "Participation in other sectoral plans with ecological limits" in order to achieve a perception in sectoral plans through taking ecological elements and concerns into account.

"Design based green area planning"

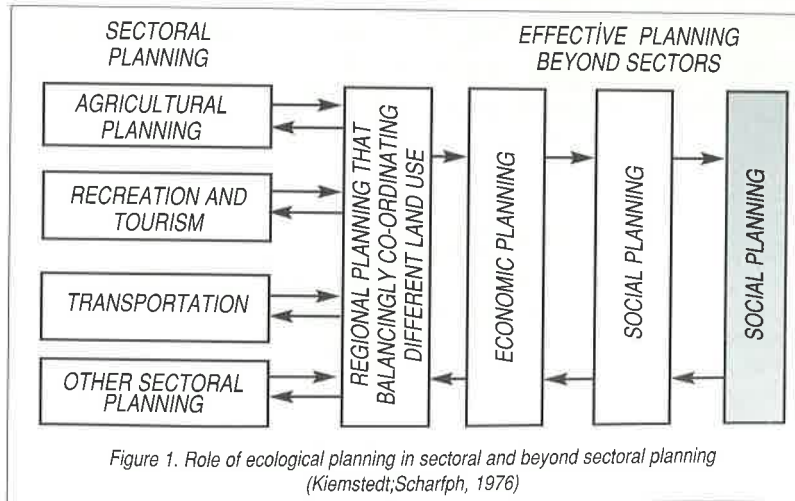
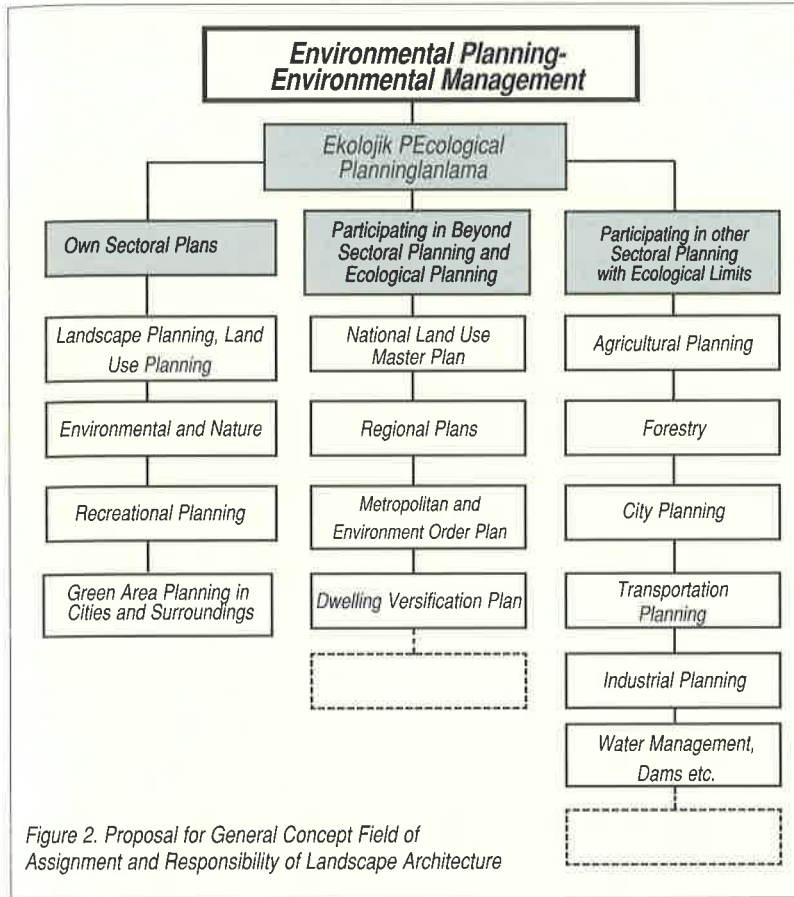

Figure 1. Role of ecological planning in sectoral and beyond sectoral planning (Kiemstedt; Scharfph, 1976)

that comprising only 2/3 of our education system and having no definite legal instruments; includes only a limited part of all our field of assignment of which we must obtain in a closer period of time.

Results

Considering the situation and developments that we will face in the future in Turkey problems on environmental conservation planning, management of environment and natural resources will be risen up enormously. The most important reason of the today's problems so severe on nature is the lack of legal instruments so that the landscape architects can realise assignments and responsibilities that expected from them. It is not significant that one can expect a profession or an expertise occupation working effectively without any supporting legal regulation.

We have to describe our target for achieving an effective professional policy according to reason summarised above.

1. First of all we have to make a clear statement of our profession. For this "environmental planning – environmental management" proposal must be discussed

2. By taking conditions in Turkey in every way into account, we have come a conclusion by discussing with the area of assignment and responsibility that will provide a better environmental conservation and use in the country as well as fulfilling constitutional needs of the international bodies in which we want to take part. A proposal on this point is given in Figure 2.

- As result in point 1 and 2, a revision in our education system within a closer period of time is necessary in a way to teach expert colleagues in this field of assignment and responsibility. This must be one of the main targets of Academic Assembly of Landscape Architecture (PEMAT).

-In co-operation with Chamber of Landscape Architects, its local offices, other professional chambers and upper

organizations we must set up policies and an action plan that maintaining "progressively" the field of assignment and responsibility of our profession through legal instruments.

Design of Landscape Architecture Education Programmes

Robert HOLDEN

Senior Lecturer and Programme Leader of the postgraduate professional landscape programmes at the University of Greenwich and EFLA Vice President and Chair of the European Foundation for Landscape Architecture Education Committee. He is also a member of the Landscape Institute's Education Committee

Abstract

This Paper Covers:

- the criteria used by the European Foundation for Landscape Architecture (EFLA) in evaluating landscape courses
- brief reactions and a personal appraisal of the European Landscape Convention in respect of Landscape architecture and planning education,
- the design of landscape architecture programmes at undergraduate and postgraduate levels,
- and the development of special -isms at post graduate level in landscape design, landscape planning at the University of Greenwich.

The paper is based on the author's experience in working on the design and planning of landscape architecture and landscape planning programmes at the University of Greenwich at both undergraduate and postgraduate level since 1992.

Introduction

Landscape Architecture is a recent academic discipline in Europe. Most European university landscape architecture programmes are post Second World War, for instance, those at the University of Newcastle-upon-Tyne founded by Professor Brian Hackett in 1949 and those at the Technische Universität München in 1957. Note though that there were pre-war univer-

sity programmes, for instance, Reading University began a landscape architecture course in 1935 (it closed in 1959) and indeed landscape architecture as a subject was taught prior to the First World War at the University of Liverpool and at horticulture schools in Germany. Indeed the European profession was strongest in Germany in the 1930's. The oldest landscape programme in Europe in that at Norges Landbrukshøgskole, Ås in Norway, which began in 1919.

But compare this with the United States where the first course at Harvard University was established in 1900 by Frederick Law Olmsted Junior (1): "Harvard was the first university to offer a four year course leading to a degree in landscape architecture" (2). In consequence the development of landscape architecture in Europe owes much to the development of the profession and the academic discipline in the United States of America.

However, this paper focuses on the current academic scene in Europe and is written in the light of the author's own experience as a Senior Lecturer at the University of Greenwich since 1992. At Greenwich landscape architecture has been taught within the School of Architecture since 1965 (3). In order to be of use to this conference this paper is as specific as possible and is therefore based on this British experience, and how this works within the European-wide systems. In the United Kingdom university professional programmes work within frameworks set by both national educational bodies and by the professions. This is a recent development at university level over the past decade (until then universities were much more autonomous)

and in part dates from the merging of the polytechnics with the university sector in 1993 in the UK. Prior to 1992 the polytechnics (of which the University of Greenwich was one) were nationally supervised while the universities were not. Internationally the Bologna Declaration has led to a similar process of national supervision of the university sector.

A Short Note on Bologna

The Bologna Declaration is not specific to landscape architecture instead it allows a comparable basis for university level education throughout the wider Europe of the signatory countries embracing Europe as far as Russia. It is an inter-governmental treaty (although based on European Union Erasmus and Socrates practice since the 1980's) and now has been signed by well over thirty countries.

The key points from the Bologna Declaration in university programme design are:

- "Adoption of a system of easily readable and comparable degrees, also through the implementation of the Diploma Supplement, in order to promote European citizens employability and the international competitiveness of the European higher education system,

- Adoption of a system essentially based on two main cycles, undergraduate and graduate. Access to the second cycle shall require successful completion of first cycle studies, lasting a minimum of three years. The degree awarded after the first cycle shall also be relevant to the European labour market as an appropriate level of qualification. The second cycle should lead to the master and/or doctorate degree as in many European countries.

- Establishment of a system of credits - such as in the ECTS system - as a proper means of promoting the most widespread student mobility. Credits could also be acquired in non-higher education contexts, including lifelong learning, provided they are recognised by receiving Universities concerned." (ref4)

Note that this is a matter of three year undergraduate awards and a Masters degree. For us in the United Kingdom this means.

- Three academic years each of 60 ECTS at three levels to lead to the undergraduate degree.

- One calendar (12 month) year of 90 ECTS to lead to a Masters award or one academic year to gain a 60 or 75 ECTS Diploma (it varies from school to school).

The ECTS quoted above are European Credit Transfer System credits defined as follows:

"In ECTS, 60 credits represent one year of study (in terms of workload); normally 30 credits are given for six months (a semester) and 20 credits for a term (a trimester)" (ref 5)

ECTS were developed under the European Union's (or Community as it then was) Erasmus Programme in 1999-1995 and this system is administered by the University of Amsterdam. This paper uses ECTS when describing credits.

The significant points from this are the three levels (years) of undergraduate studies and the Masters level. Often this combination is referred to as 3 + 2 meaning two year Masters, but the Bologna Declaration does not refer to two years Masters. Later this paper describes the British thinking on what defines levels and the approach to Masters degrees.

Brief Reactions to the European Landscape Convention

The European Landscape Convention is a Council of Europe convention and therefore also of interest as a Europe wide agreement and therefore of interest as a background for European landscape education. The United Kingdom (like Germany and The Netherlands) has not signed the European Landscape Foundation, so far. This is largely because the government of the UK believes that the Convention is innocuous and requires it to do nothing that is not already required elsewhere. Note that Turkey has signed. The signatory states so far (in 2003) to the Convention are:

Belgium, Bulgaria, Croatia, Cyprus, Denmark, Finland, France, Greece, Ireland, Italy, Lithuania, Luxembourg, Malta, Moldo-

va, Norway, Poland, Portugal, Romania, San Marino, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey.

However, from a landscape architecture education point of view the article in the Convention which is of interest is Article 6:

"Article 6 – Specific measures

A. Awareness-Raising

Each Party undertakes to increase awareness among the civil society, private organisations, and public authorities of the value of landscapes, their role and changes to them.

B. Training and Education

Each Party undertakes to promote:

a. training for specialists in landscape appraisal and operations;

b. multidisciplinary training programmes in landscape policy, protection, management and planning, for professionals in the private and public sectors and for associations concerned;

c. school and university courses which, in the relevant subject areas, address the values attaching to landscapes and the issues raised by their protection, management and planning.

C. Identification and Assessment

1. With the active participation of the interested parties, as stipulated in Article 5.c, and with a view to improving knowledge of its landscapes, each Party undertakes:

a. i) to identify its own landscapes throughout its territory;

ii) to analyse their characteristics and the forces and pressures transforming them;

iii) to take note of changes;

b. to assess the landscapes thus identified, taking into account the particular values assigned to them by the interested parties and the population concerned.

2. These identification and assessment procedures shall be guided by the exchanges of experience and methodology, organized between the Parties at European level pursuant to Article 8

D. Landscape Quality Objectives:

Each Party undertakes to define landscape quality objectives for the landscapes identified and assessed, after public consultation in accordance with Article 5.c.

E. Implementation:

To put landscape policies into effect, each Party undertakes to introduce instruments aimed at protecting, managing and/or planning the landscape." (ref. 6)

This text basically does not require the British government to do other than what it is already doing, however, it does act as a neat prescription for development of landscape planning and services including landscape architecture education and also services in those countries where such measures do not exist. Certainly both the Landscape Institute and EFLA support the signing and ratification of the European Landscape Convention and one should make the point that because this is a Council of Europe treaty it could if signed and ratified extend to Russia, the Ukraine and Bielorrussia.

The European Landscape Foundation Criteria

The Education Committee of EFLA publishes two documents on the under the Education navigation bar of the EFLA web site (www.efla.org) which together describe the EFLA landscape architecture programme recognition process (ref. 7).

EFLA Document 1:

Requirements And Procedures Concerning the Recognition of Landscape Architecture Programmes

1. Course duration

The minimum course duration has been fixed by EFLA at four years full-time.

Graduate entry courses at Universities may be limited to two years provided that the preceding Undergraduate course contains an adequate number of topics/ subjects that are normally part of a recognised Landscape Architecture course.

2. Course Content

Subjects taught at any school normally must fall within the list of topics as described in the EFLA Education Policy Document. There must be a balance between the time spent on the acquisition of knowledge and that on the training of skills.

At least 50% of study time must be spent on the training of design and planning skills and working on projects in studios.

3. Endorsement by the National Association

Schools within any of the EU Member States applying for recognition by EFLA must have the support of their National Association

4. Approval by EFLA Advisory Panel

The study programme and its results must be approved by EFLA's Education Committee Advisory Panel on the basis of procedures as described below.....

The paper then goes on to describe methods for a school to submit an application for EFLA recognition. This briefly a matter of the school submitting a questionnaire (in English or French) via the national association (in Italy AIAPP) who should endorse the application. This is then considered by a Schools Recognition Group currently consisting of Karen Foley from University College Dublin, Margarida Cancela d'Abreu from Portugal, and Ranja Hautamäki from Helsinki. Recognition is for six years and then the information has to be updated. The result is a system which is fairly easy to administer, ensures that recognised programmes comply with a broad minimum agreed basis, and does not sidestep the national associations.

EFLA Document 2:

Education Policy Document 1998

The outline of a Common Course Structure

for European Schools is based on a minimum of four years of education and training and embraces the following four objectives:

- Design and planning skills based on artistic/ creative talent and ability to think along the lines of logic and reason.

- An intellectual development based on a broad background knowledge of – an reflection on – human related and natural processes.

- A technical know how in order to understand the implications and consequences of design and planning decisions

- An understanding of the different roles of landscape architects in interdisciplinary teams and an ability to manage planning processes.

The Areas of Knowledge and Skills

The areas indicated are combined with lists of the major courses within each of these areas. Not included are general basic courses or prerequisites such as mathematics, physics, chemistry, general botany, languages etc. The names and subjects listed are illustrative rather than part of a compulsory list.

1. Landscape Design and Planning

Design and Planning Theory

The ability to interpret general goals in society, converted into specific objectives, into landscape design principles, strategies and methodologies,

Courses: Landscape architecture and planning theory, design and planning methodology and their application in case studies.

Design and Planning Skills

The development of a creative talent, of a sensibility to form, colour and texture; an ability to generate concepts in space and time; to evoke, project and transfer images.

Courses: Basic design, free hand dra-

wing and painting, modelling, design studio projects.

The ability to fit new development into an existing environment within the scope of comprehensive regional planning with an emphasis on visual and ecological requirements and potentials.

Courses: Landscape planning studio projects, regional planning projects.

The development of the skills of communication negotiation and presentation:

Courses: Verbal presentation exercises, language courses, freehand drawing, technical drawing, model making, computer graphics.

2. Man Society and Environment

Landscape History and Theory

Knowledge of the fundamental concepts of the relation between man and his physical and socio-cultural environment. A general understanding of notions of changing values, attitudes, beliefs and behaviour in the course of time.

Knowledge of the way in which our heritage of cultural landscapes was formed and transformed over time. The history of settlements, of land use of sites and monuments. The notions and principles of conservation and renewal. Landscape as a continuous process from past to present to future.

Courses: historical, physical, social and economic geography, anthropology, and sociology environmental psychology.

History of Fine Arts, of Architecture, Urban Design and Landscape Architecture

Knowledge of the contribution of the Fine Arts in the past as well as in the present to architecture, urban design and landscape architecture, as the basis of design philosophies, design styles, aesthetic standards and symbolic interpretation.

A study of examples of designed environments and buildings in ancient and mo-

dern times. This is in the context of cultural political and economic developments.

Courses: History and theory of art and architecture, urban design, of garden and parks design, contemporary trends.

Principles and Rules of Government

Knowledge of the fundamentals of landscape and environmental policies, Environmental and planning legislation and procedures. The role of international, national, regional and local government organisation in environmental planning and design.

Courses: planning and environmental legislation and procedures.

3. Natural and Functional Aspects of Landscape

Ecology

Knowledge of the fundamentals of landscape and environmental policies. Environmental and planning legislation and procedures. The role of international regional and local government organisation in environmental planning and design.

Courses: planning and environmental legislation and procedures.

4. Techniques and Management

Data Processing Techniques

Knowledge of and the skill to apply the techniques of inventory and assessment of landscapes and sites, the use of Geographic Information Systems and the use of computers in design and planning process.

Courses: data collection and evaluation techniques, landscape analysis, remote sensing and photography, Geographical Information Systems, (graphic) computer techniques.

Landscape Construction and Engineering

Knowledge of the materials and the

techniques employed in the implementation of plans, the grading and modelling of ground form, the drainage and catchment of water, the construction of roads, pavements, walls, bridges, ponds and water.

Courses: Also land reclamation and drainage, Planting plans, the handling of nursery stock, planting schedules.

The knowledge of the rules of alignment and construction of highways, railroads and other infrastructure.

Courses : building construction, landscape construction, rural engineering, highway engineering, biological engineering.

Project Management

The organization of private and public offices, The writing of briefs and specifications, of cost estimates, the supervision of construction and maintenance.

Courses: professional practice, economics, marketing, management organization

Landscape Management

A knowledge of the relation between the layout of urban and rural parks systems and their long term use, development and maintenance.

Courses: landscape management techniques, ecological aspects of farm management.

This may seem prescriptive, It is not intended to be so: it is a useful checklist. As the document says: "Schools will differ in the amount of emphasis they put on areas of knowledge and skills and the associated courses and subjects. Within a four year course or a two years advanced Masters course not all the areas of specific knowledge and skills can be studied at the same depth while at the same time the time-consuming development of sensibilities and skills must take place. While the ambition to serve as a general practitioner may still exist, some degree of specialisation has become almost inevitable, especially in advanced level education. A mixture of compulsory and elective courses may be composed according to the needs

arising and the opportunities presented in different countries.

Some schools may put relative emphasis on landscape planning at a regional scale, while others may concentrate on site planning and site design, often with attention to construction details and planting plans. This emphasis also depends on the role of landscape architecture and the assignments for landscape architects in different countries. However, the role of the profession is to span all the scales of operation in planning and design."

Certainly from the point of view of my own institution, the University of Greenwich, we find no problem in complying with the above nor do the very different Dutch schools or indeed do the German schools.

The British Higher Education System

In recent years the education framework in the United Kingdom has been codified and now is set by the Quality Assurance Agency for Higher Education (QAA) established in 1997 (though note that this paper deals with the English situation shared by Wales and Northern Ireland: Scotland is different). The QAA was

"Established in 1997 to provide an integrated quality assurance service for UK higher education, we are an independent body funded by subscriptions from universities and colleges of higher education, and through contracts with the main higher education funding bodies." (ref.8).

One of the QAA's main functions is to provide Qualifications Frameworks which define what degrees actually mean:

"These are designed to make it easier to understand higher education qualifications by ensuring a consistent use of qualification titles. They promote a clearer understanding of the achievements and attributes represented by the main titles such as Bachelors degree with Honours, Masters degree, and Doctorate. By setting out the attributes and abilities that can be expected of the holder of a qualification, the frameworks help students and employers understand the meaning and level of qualifications. They also provide public assurance that qualifications bearing similar titles represent similar levels of achievement." (ref. 9)

In England, Wales and Northern Island therefore there is a system which simplified is as follows with quotations directly from the QAA web site:

Honours Degrees Such As Bachelor of Art With Honours i.e BA (Hons) or Bachelor of Science With Honours BSc (Hons)

"An Honours graduate will have developed an understanding of a complex body of knowledge, some of it at the current boundaries of an academic discipline. Through this, the graduate will have developed analytical techniques and problem-solving skills that can be applied in many types of employment. The graduate will be able to evaluate evidence, arguments and assumptions, to reach sound judgements, and to communicate effectively.

Honours degrees form the largest group of higher education qualifications. Typical courses last for three years (if taken full-time) and lead to a Bachelors degree with Honours, having a title such as Bachelor of Arts (BA(Hons)) or Bachelor of Science (BSc(Hons)). Also at this level are short courses and professional 'conversion' courses, based largely on undergraduate material, and taken usually by those who are already graduates in another discipline, leading to Graduate Certificates or Graduate Diplomas." (ref. 10)

Masters Level Such as Master of Arts (MA) or Master of Science (MSc)

"Much of the study undertaken at Masters level will have been at, or informed by, the forefront of an academic or professional discipline. Students will have shown originality in the application of knowledge, and they will understand how the boundaries of knowledge are advanced through research. They will be able to deal with complex issues both systematically and creatively, and they will show originality in tackling and solving problems.

They will have the qualities needed for

employment in circumstances requiring sound judgement, personal responsibility and initiative, in complex and unpredictable professional environments.

Masters degrees are awarded after completion of taught courses, programmes of research, or a mixture of both. Longer, research-based programmes often lead to the degree of MPhil. Most Masters courses last at least one year (if taken full-time), and are taken by persons with Honours degrees (or equivalent achievement). Some Masters degrees in science and engineering are awarded after extended undergraduate programmes that last, typically, a year longer than Honours degree programmes. Also at this level are advanced short courses, often forming parts of Continuing Professional Development programmes, leading to Postgraduate Certificates and Postgraduate Diplomas.

(Note: the MAs granted by the Universities of Oxford and Cambridge are not academic qualifications.) "

Doctoral Level Such as Doctor of Philosophy (PhD)

"Doctorates are awarded for the creation and interpretation of knowledge, which extends the forefront of a discipline, usually through original research. Holders of doctorates will be able to conceptualise, design and implement projects for the generation of significant new knowledge and/or understanding.

Holders of doctorates will have the qualities needed for employment requiring the ability to make informed judgements on complex issues in specialist fields, and innovation in tackling and solving problems.

The titles PhD and DPhil are commonly used for doctorates awarded on the basis of original research. Doctoral programmes, that may include a research component, but which have a substantial taught element lead usually to awards that include the name of the discipline in their title (eg EdD for Doctor of Education). A doctorate normally requires the equivalent of three years' full-time study." (ref.11)

However, doctoral level involves pure research and therefore does not normally apply to professional accredited education.

In short the United Kingdom landscape architecture professional education follows the model of :

- Bachelors with Honours (typically three years full time)
- Masters (typically 12 calendar months) or Diploma (one academic year)

There is a further complication in England and Wales that state fee support is not usually available for Masters degrees and therefore many landscape architecture (and indeed architecture) students do Masters level programmes that have different names such as Diploma Landscape Architecture and this is the case at Greenwich.

In fact "an academic year" is rather a loose scale to use and it is more rigorous to describe stages and credits. The QAA has developed what it terms "descriptors" for both Bachelor Honours degrees and Masters degrees (ref. 12) So to quote the QAA again:

"However, the model of years and length of time taken can be misleading and there the volume of learning is also set in relation to credits which represent the outcome of a learning and typically one credit point represent 10 hours of "student effort, which may include work done in formal teaching situations, practical activities, research work, private study, preparation for assessment and so on." (ref.3)

Credit points also relate to levels. Hence this allows the British to neatly comply with the Bologna Declaration (understandable given that the UK government was one of the three initiators of the Bologna process along with French and Germans). So using credits we have:

- **BA/BSc (Hons)** comprising
 - Level 1 60 ECTS
 - Level 2 60 ECTS
 - Level 3 60 ECTS

- **Masters degree** comprising
 - Masters level 90 ECTS
 - (for some landscape programmes as at Greenwich a Diploma Landscape Architecture at Masters level but consists of fewer modules and total 60 or 75 ECTS).

British Professional Requirements

The United Kingdom landscape programmes also work within the Landscape Institute's accreditation system. This involves initially a two or three day inspection of a programme the facilities and the teaching. If a programme is successfully accredited by the Landscape Institute then the continuing accreditation is administered by an Annual Review Group typically of three members of the Landscape Institute who visit the School twice or three times a year and report to the Landscape Institute annually.

The Landscape Institute publishes guidelines as follows:

Landscape Institute Guidance Notes for Accredited Landscape Design Courses Procedures for Re-affirmation of Accreditation

Appendix B

Landscape Institute Guidance on Course Content

1. It is recognised that no two courses will be identical and that the variety of modes amongst recognised courses is a valuable asset to the profession. However, recognised courses will have a nucleus of defined landscape design modules and involve work and research experiences to provide direct links between education and practice.

2. The Education Committee considers that the minimum period of study to attain the required standards for associate entry to the Landscape Institute are:

For those entering an undergraduate course, a four year course of study, normally with a year out placement for work experience between the third and fourth years.

For those entering a postgraduate course with a relevant first degree, two years of full-time study.

3. The programme at both graduate and postgraduate level must give adequate attention to the development of design, presentation skills and analytical determination of the appropriate teaching-learning strategy and the choice of specific teaching, learning and assessment methods for achieving the level of knowledge and skill expected of graduates and postgraduates, is the responsibility of the School.

The Education Committee is keen to encourage active learning and the use of integrated case studies, field experience, and input from practitioners as appropriate.

4. The structure of the content (nucleus) within a course, its academic and the actual teaching, learning and assessment methods to achieve the aims and objectives will be matters upon which the School will decide. The visiting panel will assess the nucleus by examining indicators shown in Table.

Appendix C

Landscape Institute Achievement Targets

To fulfill the aims and objectives during a BA degree and Diploma or MA, students will:

- **develop an understanding of the six core elements:**

i) Design and communication including:
design theories
design options
methodologies
graphic, written and verbal presentation
contemporary design thinking and movements
visual and spatial appraisal techniques

ii) Landscape technology:
all forms of construction, hard and soft
simple engineering principles
techniques of implementation and management
technical drawing, specifications, quantities
plants and planting

iii) Physical and natural environment:
ecology, habitats
earth sciences: land form, soil
climate
site survey and plant recognition
environmental assessment

Indicator	Performance
Course structure diagram	Identifiable nucleus and specialised studies.
Course syllabus	Coverage of the nucleus.
Students work show a coherent design process.	Ability to integrate all elements within the (design, projects, studies etc.) nucleus and to Ability to communicate graphically.
Studios, IT and other facilities, field trips:	Relevant resources, team-working.
Coursework schedules, projects etc.	Coverage of nucleus, inter-relation of theory lectures and seminars and practice.
Assessment procedures, 'crits'	Testing students abilities, monitor progress.
Experience, workload, practice/research	Relevant experience of landscape design, of staff, visiting lecturers, availability of staff in studios, continuing research or practice.
Staff and student comment	Coverage of nucleus, quality of tuition, evenness of course.

Table 1. Examining indicators and performance criteria

iv) History of man-made landscapes: man's impact on the environment cultural and economic landscapes aesthetic movements, parks and gardens

v) Social, economic and institutional landscape issues relating to the legal, frameworks financial and political influences - at European, national, regional and local levels other related professional organisations

vi) Professional practice and related law: Professional responsibilities, ethics, code of conduct law in relation to planning, pollution, cultural protection etc.. contract law and administration role of landscape managers and scientists

• **which will enable them, by interpreting all the above elements, to:**

i) survey and analyse landscapes for projects at different scales presenting information appropriately;

ii) research and analyse client requirements and formulate briefs and options;

iii) design landscapes at varying scales and to communicate ideas effectively;

iv) implement contracts of construction and aftercare.

• **During the course of study also:**

i) achieve a knowledge and understanding of information technology including compu-

ter literacy, specialist landscape orientated skills such as CAD, and related areas such as GIS;

ii) develop the capacity to understand the dynamics of design in space and time.

• **The methods of study will:**

i) develop teamwork, communication and presentation skills;

ii) develop decision making within the design process;

iii) develop an understanding of management and business procedures in practice.

• The 'outplacement year' between the third and fourth years will normally, but not necessarily, be spent in a landscape architect's office, private or public.

Ideally, exposure to as many aspects of the profession as possible should be achieved and a work diary used to record this experience.

How to Design A Landscape Programme

So faced with all these slightly differing guidelines how does one design programme? Apparent rigidity and inward flexibility is the answer using reasonably sized modules/courses/ units or modules (education jargon varies in English) (ref.12).

At Greenwich we have a three academic year full time undergraduate set of awards followed by a one calendar year (12 months) Masters or a Diploma. With three exceptions all modules are 7.5 ECTS so a typical year is of 8 modules with a stream of four modules per semester. This allows 50% design (two modules per semester) 25% technical modules and 25% theoretical modules. We also run part-time degrees which typically take one year longer than the full time mode and therefore are either three or two modules per semester. Generally technical and theory modules consist of three hours teaching per week while full timers received six hours teaching per design module. This gives full timers 20 hours teaching per week. Part time students receive just three hours teaching for all modules so they have to attend for just nine hours, though admittedly 10am to 9pm makes for a long day.

Indeed in terms of students numbers our modules are also very integrated with undergraduate programmes in garden design and in landscape management (both also accredited by the Landscape Institute), Typically, at Greenwich, we now have a rather small first year entry of of nine to fifteen undergraduate landscape architects, and much larger programmes of about fifty or sixty students on garden design and thirty students on the postgraduate conversion Masters Landscape Architecture. Therefore some modules can be over 100 students. We share relatively few modules with our parallel Architecture programmes (just one

at undergraduate level and one at post graduate level).

The significant point about this system is that it allows flexibility of programme planning. However, there can be dangers. Staff do have a to form a view of development across the whole academic year or level, for instance in the undergraduate programme first year we ensure all students develop good hand drawing and observational skills using both design and technical courses (we teach mechanical drawing, lettering, life drawing and other fine art techniques). Computer skills are (using AutoCad) are introduced in year 1 but developed in year 2. In all these modules students in parallel approach different landscape design methods (as a opposed to skill techniques). There can also be a problem for students in that they do tend not to relate the lessons of one course to another and therefore they have to be reminded and encouraged to make links by teachers. At the University of Greenwich programmes are revalidated every five years and this does allow an overall review, however, there can be changes and developments from year to year and individual course coordinators are encouraged to develop and experiment with their modules.

At post graduate level we have developed since 1995 specialisms in design and environmental assessment based planning. The specialisms are either pursued within shared courses (which are written to allow a board range of approaches or by choice of different modules. In consequence in the Diploma (and MA) semester one all students undertake the Theme Project which involves a study of a urban landscape theme (eg. urban forestry, urban food production, hydrological systems, mineral working in urban areas, traffic calming), such studies are made available to all the students by seminars. The ideas are then applied to greenway systems in to two design projects, each of six weeks, one in inner London and one in outer London.

By contrast in the first semester there is also the option of choosing either to study Geographic Information Systems which is a planning tool or Environmental Art which is of use to designers.

We have been developing at Greenwich such (North American based) modular teaching since 1992 and were one of the earliest British landscape schools to do so. The great advantages are that it al-

lows integration of different programmes through discrete shared teaching, that it allows constant experiment and development with a flexible framework and it also allows accountability both to the professional institutions such as the Landscape Institute or the internal validations mechanisms within the university and the external, national Quality Assurance Agency. It also allows ease of educational exchange with other universities, such as whether with our Erasmus/ELEE partners including Genova or indeed simple bilateral exchanges with the University of Florence (13).

One further factor is arising in relation to professional accreditation of higher education for those in the European Union and this is the draft directive on professional recognition. This includes provision for "Common Education Platforms" for professions and this may influence thinking in the future (14).

In short all the above guidelines and frameworks may seem very complicated, in fact if you decide on the direction of a landscape architecture programme (eg design, landscape planning, technical excellence) this approach of using building blocks of modules or courses does allow one to construct something say like a brick wall which can arch and indeed reach for the sky. And like a brick wall can be reconstructed. Remember though that programme planning only provides a framework, the key to a successful landscape design programme is a human dialogue and indeed dialectic between committed and interested people whether teachers or students.

Footnotes

- (1) http://www.asla.org/nonmembers/publicrelations/What_is_ASLA
- (2) <http://www.neilrudenstine.harvard.edu/pdfs/landscap.pdf>
- (3) <http://www.landscape.gre.ac.uk/>
- (4) Bologna Declaration 19 June 1999 taken from <http://europa.eu.int/comm/education/socrates/erasmus/bologna.pdf>
- (5) <http://europa.eu.int/comm/education/socrates/ects.html#cl>
- (6) the full text of the European Landscape Convention is available on various web sites eg. <http://www.nature.coe.int/english/main/landscape/conv.htm>
- (7) the full pdf reference for the two EFLA

- documents is http://www.efla.org/_private/frames/centre.asp?LG=uk
- (8) <http://www.qaa.ac.uk/aboutqaa/qaaintro/do.htm>
 - (9) <http://www.qaa.ac.uk/aboutqaa/qaaintro/standards.htm#4>
 - (10) <http://www.qaa.ac.uk/crntwork/nqf/ewni2001/contents.htm>
 - (11) <http://www.qaa.ac.uk/crntwork/nqf/ewni2001/contents.htm#top>
 - (12) <http://www.qaa.ac.uk/crntwork/nqf/ewni2001/annex1.htm#3>
 - (13) <http://www.qaa.ac.uk/crntwork/nqf/consultation/prin%5Fdef.htm>
 - (10) <http://europa.eu.int/comm/education/socrates/ects.html#cl>
 - (12) not to also mention other extra European guidelines such as the American Society of Landscape Architects' (ASLA) guidelines published on http://www.asla.org/nonmembers/education/pdf/laab_accredstndrds_asla_0103.pdf
 - (13) for details of landscape architecture European wide including details of course units refer www.Le-Notre.org
 - (14) currently landscape architecture in the European Union is covered by the General System Directive, the new draft directive involves combining the General System Directive with the various Sectoral directives which cover architecture and the medical professions, etc. The current timetable is for the new draft professional recognition directive to be passed and begin operation by autumn 2004. However, the exact nature of the Common Education Platforms is yet to be defined, it is possible they will require undergraduate and Masters level as an educational prerequisite to professional status. The www.efla.org website has reports on the progress of this legislation.

Note: *this paper is an updated and extended version of that given as Teaching Landscape Architecture : an answer to the European Landscape Convention at Dipartimento POLIS, Università degli Studi di Genova (University of Genoa)*
20 February 2003

Peyzaj Mimarlığı Eğitim Programlarının Tasarımı

Robert Holden

Greenwich Üniversitesi asil öğretim üyesi ve lisans üstü peyzaj programları program direktörü; EFLA ikinci başkanı; EFLA Eğitim Komitesi başkanı; ayrıca Peyzaj Enstitüsü Eğitim Komitesi üyesi.

Çeviren: Nazan Aydın Weather

e-posta:nazan_weather@yahoo.com

Özet

Bu bildiri şunları kapsar:

- Avrupa Peyzaj Mimarlığı Derneği (EFLA) tarafından peyzaj eğitim programlarını değerlendirmede kullanılan kriterler,
- Peyzaj Mimarlığı ve Planlama eğitimi açısından Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'nin kısa değerlendirmesi,
- Peyzaj mimarlığı eğitim programlarının lisans ve lisans üstü/yüksek lisans düzeylerinde tasarımı, ve
- Greenwich Üniversitesi'nde peyzaj tasarımı ve peyzaj planlama alanlarında yüksek lisans eğitiminin gelişimi.

Bu bildiri, yazarın Greenwich Üniversitesi'nde 1992 yılından bu yana peyzaj mimarlığı ve peyzaj planlama eğitim programlarının tasarımı üzerine olan deneyimlerini temel alarak yazılmıştır.

Giriş

Peyzaj Mimarlığı Avrupa'da yeni sayılabilecek bir akademik disiplindir. Avrupa'da üniversite peyzaj mimarlığı programlarının büyük bir kısmı İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulmuş programlardır. Örneğin bu dalda bir bölüm Newcastle Upon Tyne Üniversitesi'nde Profesör Brian Hackett tarafından 1949 yılında kurulurken, Technische Universität München'de eğitim 1957'de başlamıştır. Savaş öncesi kurulmuş olan eğitim programlarına da dikkat çekmek gerekir; örneğin Reading Üniversitesi'nde peyzaj mimarlığı eğitimi 1939'da başlamıştır

(1959'da bu bölüm kapatılmıştır). Ayrıca peyzaj mimarlığının Liverpool Üniversitesi ve Almanya'da hortikültür eğitimi veren okullarda, Birinci Dünya Savaşı'ndan önceki dönemde, bir konu başlığı olarak okutulmuş olduğu bilinmektedir. Avrupa'da mesleğin 1930'larda en kuvvetli olduğu yer Almanya idi. Kitadaki en eski peyzaj eğitimi programı ise Norveç'te 1919'da başlamış olan Norges Landbrukshøgskole'dir.

Bunu 1900'de Frederick Law Olmsted Junior tarafından Harvard Üniversitesi'nde ilk eğitim programının başlatıldığı Amerika Birleşik Devletleri ile karşılaştırmak gerekir (1): "Harvard peyzaj mimarlığı alanında dört yıllık eğitim sonrasında peyzaj mimarı unvanı veren ilk üniversiteydi" (2). Bunun sonucunu olarak peyzaj mimarlığı Avrupa'daki gelişimini büyük ölçüde Amerika Birleşik Devletleri'ndeki mesleki ve akademik gelişimine borçludur denilebilir.

Yine de, bu bildiri Avrupa'daki akademik gelişmelere odaklanır ve yazarın 1992 yılından bugüne, Greenwich Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak birikim ve deneyimlerinin ışığı altında yazılmıştır. Greenwich'te peyzaj mimarlığı 1965 yılından beri mimarlık ana bilim dalı bünyesinde okutulmaktadır (3). Bu konferansa yarar sağlaması açısından bildiri mümkün olduğunca spesifik tutulmuş olup konuyu yalnızca Britanya ve bunun Avrupa bazındaki etkileşim ilişkisini dikkate alarak ele alır. Birleşik Krallık'ta üniversite mesleki eğitim programları, ulusal eğitim kuruluşları ve mesleki kuruluşlarca belirlenen bir çatı altında çalışırlar. Bu durum; üniversiteler için son on yıllık bir gelişme olup (daha önce üniversiteler çok daha otonom, özerk bir yapıda idiler), kısmen, politekniklerin (meslek yüksek okullarının) üniversite adı-

nı olarak, 1993 yılında yüksek öğrenim sektörüyle birleşmesiyle başlar. 1992'den önce politeknikler (Greenwich de aralarında olmak üzere) ulusal denetim altındaki üniversiteler bağımsız statüde idiler. Uluslararası kapsamlı Bolonya Deklarasyonu ile üniversite sektörü de ulusal denetim altına alınmıştır.

Bolonya Üzerine Kısa Bir Not

Bolonya Deklarasyonu Peyzaj mimarlığına özel bir deklarasyon olmayıp, Rusya'ya kadar uzanan geniş bir alan üzerinde, katılımcı Avrupa ülkeleri arasında karşılaştırmalı bir üniversite eğitim temeli oluşturmayı hedef alır. Bu, devletler arası bir anlaşma olup (1980'lerden bu yana uygulanan "Avrupa Birliği Erasmus ve Socrates" programına dayalı olmakla birlikte) bugün otuzun üzerinde ülke tarafından imzalanmıştır. Bolonya Deklarasyonu'nun üniversite eğitim programlarının tasarım ve şekillendirmesi konusunda ortaya koyduğu ana ilkeler şunlardır:

- Avrupa vatandaşları için iş olanakları yaratan ve Avrupa yüksek öğrenim sisteminin rekabet gücünü artıran, diploma veren, kolay tahsil edilebilir ve birbirleriyle karşılaştırılabilir bir lisans programları sisteminin oluşturulması,

- Temelde lisans ve yüksek lisans olarak iki eğitim aşaması üzerine oturtulmuş bir eğitim sisteminin adapte edilmesi. Bu durumda yüksek lisans eğitimi ancak, en az üç yıl süren bir lisans programının başarıyla tamamlanmasını gerektirir. Birinci aşamanın tamamlanmasıyla verilen lisans, aynı zamanda Avrupa iş pazarı ile bağlantılı olarak hizmet verebilecek uygun yeterlilik seviyesini gösteren bir belgedir. İkinci aşama, birçok Avrupa ülkesinde olduğu gibi mastır ve/veya doktora unvanı veren lisans üstü aşamadır.

- ECTS sisteminde olduğu gibi öğrenci öğrenim seçenekleri ve esnekliğini artırmak amacıyla bir krediler sisteminin oluşturulması. Krediler, tam olarak yüksek öğrenimin içinde yer almayan, öğrenimle ilgili olmayan kurumlardan da alınabilir; yeter ki öğrenimi sağlayan üniversite bunu yeterli ve geçerli bulsun (ref.4).

Burada üç yıllık bir lisans ve ardından

gelecek olan mastır aşamasından söz edilmektedir. Bu, Birleşik Krallık olarak bizler için şu anlama gelmektedir:

- Herbiri üç aşamalı ve 60 ECTS'lik, toplam üç akademik yıl sonrasında lisans derecesi,

- 90 ECTS'lik bir takvim yılı (12 ay) sonrasında mastır unvanı ya da 60 veya 75 ECTS'lik, bir akademik yıl sonrasında Diploma (bu okuldan okula değişir).

Yukarıda bahsedilen ECTS, yani European Credit Transfer System – Avrupa Kredi Transfer Sistemi, krediyi şöyle tanımlar:

"ECTS'de 60 kredi bir öğrenim yılına karşılık gelirken (çalışma yükü anlamında) 30 kredi 6 aylık bir süreye (bir sömestir) ve 20 kredi de bir üçüncü döneme yani trimestire karşılık gelir" (ref.5).

ECTS 1989-1995 yılları arasında Avrupa Birliği'nin (ya da o zamanki adıyla Avrupa Topluluğu'nun) Erasmus Programı çerçevesinde geliştirilmiş ve Amsterdam Üniversitesi tarafından yönetilmiş olan bir sistemdir. Bu bildiri, krediler konusunu tanımlarken ECTS'yi referans almaktadır.

Burada önemli olarak altı çizilmesi gereken, üç yıllık bir lisans eğitimi aşaması ve ardından gelen mastır eğitimi aşamasıdır. Bu ikisi genelde 3+2 olarak formüle edilir, fakat Bolonya Deklarasyonu mastır eğitimine iki yıllık bir zaman belirlenmesi getirmiştir. Bu bildiri, daha sonraki kısımlarda, mastır seviyelerinin nasıl alınacağını açıkla-yan İngiliz yaklaşımını anlatır.

Avrupa Peyzaj Sözleşmesi ile İlgili Kısa Bir Değerlendirme

Avrupa Peyzaj Sözleşmesi, Avrupa Konvansiyonu'nun özel odaklı alt gruplarından biridir; Avrupa düzeyinde fikir birliğini, Avrupa peyzaj eğitimine rehber bir temel oluşturmayı hedefler. Birleşik Krallık (Almanya ve Hollanda gibi) Avrupa Peyzaj Derneği'ne imza atmış ülkeler arasında değildir. Bu daha çok Birleşik Krallık hükümetinin, konvansiyonu ülkede zaten yerleşmiş olan oluşumlar ve ilkelere farklı bulmayıp öneri ve yaptırımlar açısından özel bir içeri-

ğe sahip görmemesinden kaynaklanır. Türkiye imza atmış ülkeler arasındadır. 2003 tarihinde konvansiyonda imzası bulunan ülkeler şunlardır:

Belçika, Bulgaristan, Hırvatistan, Kıbrıs, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Yunanistan, İrlanda, İtalya, Litvanya, Lüksemburg, Malta, Moldova, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, San Marino, Slovenya, İspanya, İsveç, İsviçre, Türkiye.

Peyzaj mimarlığı eğitimi açısından konvansiyonun 6. maddesi önem taşır:

"Madde 6 – Spesifik düzenlemeler

A. Bilinçlenmeyi Artırma

Her katılımcı sivil toplumun, özel kuruluşların ve toplumsal kurumların peyzajın değeri, rolü, uğradığı değişimler konusunda bilinçlendirilmesini görev bilir.

B. Eğitim ve Öğretim

Her katılımcı aşağıda sıralananların promosyonu görevini üstlenir:

a. Peyzajın değerlendirilmesi ve peyzaj operasyonları konularında uzmanların yetiştirilmesi.

b. Peyzaj politikası, koruması, yönetimi ve planlaması konularında, özel ve devlet sektörlerinde ve dernekleşmiş kurumlarda görev yapan peyzaj mimarları için çok disiplinli eğitim programlarının geliştirilmesi.

c. Okullar ve üniversitelerde ilgili konu başlıkları altında, peyzaja ilişkin değerleri ve bunların korunması, yönetimi ve planlamasını anlatan ders ve kursların oluşturulması.

C. Saptama ve Değerlendirme

1. Madde 5.c'de detaylandırıldığı gibi üye ülkelerin aktif katılımı ile ve herbir ülkenin peyzajına ait bilgiyi artırma amacıyla katılımcı ülkeler şu görevleri üstlenirler:

a. i) kendi sınırları içinde peyzajın kimliğini teşhis etmek, saptamak;

ii) bu peyzajı değişime, transformasyona uğratan güçler ve baskıları özellikleriyle analiz etmek;

ii) değişiklikleri not etmek;

b. bu şekilde tanımlanmış peyzajların, ait oldukları katılımcı ülke ve o ülke popülasyonu tarafından verilen değerler çerçevesinde değerlendirilmesi.

2. Madde 8 uyarınca, bu belirleme ve değerlendirmelere ilişkin prosedürler, Avrupa düzeyinde, katılımcılar arasında özel deneyimlerin, kullanılan metotların paylaşılıp komünike edilmesiyle yönlendirilecektir.

D. Peyzaj Nitelik Hedefleri

Her katılımcı, madde 5.c'ye uygun olarak bir kamu araştırması yardımıyla tanımlayıp değerlendirmiş olduğu peyzajlar için peyzaj nitelik hedefleri belirlemekle yükümlüdür.

E. Uygulama

Peyzaj politikalarını uygulamaya koymak amacıyla, her katılımcı peyzaj koruma, yönetim, ve/veya planlama araç ve mekanizmalarını oluşturma göreviyle yükümlüdür (ref.6).

Bu metin Britanya hükümetinin peyzaj uygulamaları açısından bir yenilik ya da değişiklik sunmaması da, yine de peyzaj planlama ve peyzaj mimarlığı öğretimi konusunda ve belli mesleki standartların henüz yerleşmemiş olduğu ülkelerde peyzajla ilgili hizmetlerin geliştirilmesine yönelik, düzgün ve etkin bir tanımlama getirmiş olur. Peyzaj Enstitüsü ve EFLA, Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'nin imzalanmasını kesin olarak desteklemektedir. Bu bir Avrupa ölçekli oluşum olduğundan, imza ve kabul gördüğü taktirde Rusya, Ukrayna ve Belarus sınırlarına kadar uzanacak bir birlik oluşturma potansiyeline sahiptir.

Avrupa Peyzaj Derneği Kriterleri

EFLA Eğitim Komitesi'nin EFLA web sayfasında (www.efla.org) eğitim başlığı altında iki belge yayınlanır. Bu iki belge EFLA tarafından peyzaj mimarlığı eğitim programlarının yeterlilik açısından resmi olarak onaylanması, tescil ve tanınması sürecini tanımlar (ref.7).

EFLA Belge 1:

Peyzaj Mimarlığı Eğitim Programlarının Tanınmasına İlişkin Koşul ve Prosedürler

1. Eğitim Suresi

EFLA bunu minimum, tam zamanlı, dört yıl olarak belirlemiştir. Yüksek lisans için bu süre iki yıla sınırlanabilir. Burada koşul, öğrencinin tamamlamış olduğu lisans programının, resmen kabul edilmiş bir peyzaj mimarlığı eğitim programınca kabul edilecek şekilde, yeterli sayıda konu/ders başlığı içermiş olmasıdır.

2. Eğitim İçeriği

Hangi eğitim kurumu olursa olsun, sunulan ders başlıkları, EFLA Eğitim Politikası Belgesi'nde belirlenmiş olan başlıklar listesinin dışından seçilemez. Akademik bilgiye ayrılan zaman ile mesleki uygulama ve beceriye ayrılan zaman arasında bir denge kurulmalıdır. Toplam eğitim süresinin en az %50'si tasarım ve planlama becerisinin kazanılması eğitimi ve stüdyo ortamında proje çalışmasına ayrılmalıdır.

3. Ana Mesleki Derneğin Desteği

Avrupa Birliği üyesi ülkelerin eğitim kurumları, EFLA tarafından tanınma başvurularını ülkelerindeki ana mesleki kuruluşun desteği ile yapmalıdırlar.

4. EFLA Öneri Kurulu'nun Onayı

Bir eğitim programı ve onun performansı, EFLA Eğitim Komitesi Öneri Kurulu tarafından aşağıdaki prosedürlere göre onaylanır.

Belge 1 daha sonra eğitim kurumlarına EFLA tarafından tanınma amaçlı başvuruları için birtakım metotlar önerir. Başvuru kısaca okulların ülkelerindeki ana dernek aracılığı ve onayı ile (bu İtalya'da AIAPP) bir başvuru formunun İngilizce ya da Fransızca olarak doldurulması ile yapılmış olur. Bu form daha sonra Okullar Onay Grubu tarafından değerlendirmeye alınır. Grupta bugün, University College Dublin'den Karen Foley, Portekiz'den Margarida Cancela d'Abreu ve Helsinki'den Ranja Hautamuki görev yapmaktadır. Eğitim kuruluşlarının bu şekilde resmi tanınırlıkları altı yıl geçerli olup bu süre dolduğunda başvuru yenilen-

mek zorundadır. Bu yönetilmesi yeterince kolay olan bir sistemdir ve bu sistem, onaylanmış programların, geniş hatlarıyla da olsa üzerinde fikir birliği sağlanmış olan minimum standartlara uymasını sağlar; aynı zamanda ülkelerin ana mesleki kuruluşunu da süreç dışı bırakmamış olur.

EFLA Belge 2:

Eğitim Politikası Belgesi 1998

Avrupa eğitim kurumları için Ortak Eğitim Yapısı, ana hatlarıyla minimum dört yıllık bir eğitim-öğretim süresine dayalı olup aşağıda sıralanan dört amacı hedef alır:

- Sanatsal ve yaratıcı yeteneğe ve aynı zamanda mantık ve akılcı düşünceye dayanan bir tasarım ve planlama becerisinin geliştirilmesi.

- İnsansal ve doğal süreçlere ait geniş anlamda temel bilgiler edinmeye dayalı bir entelektüel gelişim.

- Tasarım ve planlama kararlarının neden olacağı etkiler ve sonuçları anlamaya olanak verecek teknik bilgilerin kazanılması.

- Peyzaj mimarlarının çok disiplinli ekip çalışmalarında üstlenebileceği farklı rollerin anlaşılması ve planlama süreçlerini yönetme yeteneğinin kazandırılması.

Bilgi ve Beceri Alanları

Aşağıda adlandırılmış olan alanlar, bu alanlarla ilgili olarak belirlenmiş olan ana ders başlıklarının listeleriyle kombine edilmiş olarak verilmektedir. Matematik, Fizik, Kimya, Genel Botanik, Dil (Lisan) gibi temel ve önceden alınmış olması gereken dersler bu listede yer almamaktadır. Listedeki isimler temsili amaçla verilmiş olup zorunlu nitelik taşımaz.

1. Peyzaj Tasarımı ve Planlama

Tasarım ve Planlama Teorisi

Toplumsal yaşam anlamında genel amaç ve hedefleri değerlendirip yorumla-

yabilme becerisi; bunu daha spesifik hedeflere taşıyabilme ve bu hedefleri de peyzaj tasarımı ilkeleri, stratejileri ve metodolojileri-ne dönüştürebilme.

Dersler: Peyzaj mimarlığı ve planlama teorisi, tasarım ve planlama metodolojisi ve bunların uygulamada test edildiği örnek çalışmalar.

Tasarım ve Planlama Becerileri

Yaratıcı yetenek; form, renk ve dokuya yönelik tanı ve duyarlılık; alan ve zaman kavramlarını oluşturabilme; görüntü/imağın yaratılıp canlandırılması ve alana taşınabilmesi becerilerinin geliştirilmesi.

Dersler: Temel tasarım, serbest çizim ve renklendirme, model-maket yapımı, tasarım stüdyosu projeleri.

Görsel ve ekolojik sınırlamalar ve potansiyeller göz önünde tutularak kapsamlı bölgesel planlama bazında yeni gelişme ve uygulamaların mevcut çevrelere aplikasyonu.

Dersler: Peyzaj planlama stüdyo projeleri, bölgesel planlama projeleri.

İletişim, pazarlık ve sunum yeteneklerinin geliştirilmesi.

Dersler: Sözlü sunum denemeleri, dil kursları, serbest çizim, teknik çizim, maket/model yapımı, bilgisayar grafikleri.

2. İnsan, Toplum ve Çevre

Peyzaj Tarihi ve Teorisi

İnsan ve onun fiziki ve sosyo-kültürel çevresi arasındaki ilişkiyi konu eden temel kavramlara ait bilgi, zaman içinde değişen değer sistemleri, yaklaşımlar, inançlar ve davranış biçimleri nosyonlarının genel olarak anlaşılması.

Kültürel peyzaj mirasımızın zaman içinde şekillenip transformasyona uğrama biçimine ait bilgiler. Yerleşik yaşam, arazi kullanımı, sit alanları ve anıtlar tarihi. Koruma, yenileme ilkeleri ve anlayışları. Geçmişten bugüne ve geleceğe uzanan kesintisiz bir süreç olarak peyzaj.

Dersler: Tarihi, fiziki, sosyal ve ekono-

mik coğrafya, antropoloji, sosyoloji ve çevre psikolojisi.

Güzel Sanatlar, Mimarlık, Kent Tasarımı ve Peyzaj Mimarlığı Tarihi

Tasarım felsefeleri, tarzları, görsel standartlar ve sembolik değerlendirmelere temel oluşturan güzel sanatların mimarlık, kent tasarımı ve peyzaj mimarlığına geçmişte ve bugün olan katkıları üzerine bilgiler.

Eskinin ve bugünün tasarımı çevrelerin ve yapıların örneklerinin irdelenmesi. Bu çalışma kültürel, politik ve ekonomik gelişmeler anlamında ele alınmalıdır.

Dersler: Sanat, mimarlık, kent tasarımı, bahçe ve park tasarım tarihi ve teorisi, çağdaş akımlar, eğilimler.

Devlet İlike ve Kuralları

Peyzaj, çevre politikaları, çevre ve planlama yasaları ve prosedürlerinin temel öğelerine ilişkin bilgilendirme. Uluslararası, ulusal, bölgesel ve yerel yönetim kurumlarının çevre planlaması ve tasarımındaki rolü.

Dersler: Planlama ve çevre yasası ve prosedürleri.

3. Peyzajın Doğal ve Fonksiyonel Yönleri

Ekoloji

Peyzaj, çevre politikaları, çevre ve planlama yasaları ve prosedürlerinin temel öğelerine ilişkin bilgilendirme. Uluslararası, ulusal, bölgesel ve yerel yönetim kurumlarının çevre planlaması ve tasarımındaki rolü.

Dersler: Planlama ve çevre yasası ve prosedürleri.

4. Teknik Yönetim

Bilgi İşlem Teknikleri

Peyzaj, arazi envanteri ve değerlendirme tekniklerini kullanabilme bilgi ve becerisi, GIS kullanımı ve tasarım, planlama süreçlerinde bilgisayar kullanımı.

Dersler: Veri toplama ve değerlendirme teknikleri, peyzaj analizi, uzaktan algılama ve fotoğraf, GIS, (grafik) bilgisayar teknikleri.

Peyzaj Konstrüksiyonu ve Mühendisliği

Plan ve projelerin alan uygulamalarında kullanılan teknikler ve malzemelere ait bilgiler, arazi formunun tesviyesi ve maketinin yapımı, su drenaj ve havza, yol, döşeme, duvar, köprüler, su yüzeyleri ve suya dayanan inşaat çalışmaları.

Dersler: Peyzaj onarımı ve drenaj, bitkilendirme projeleri, fidanlık yönetimi, bitkilendirme zamanlaması.

Karayollarının geçiş hatları ve yapımı, demiryolları ve diğer alt yapı inşaatına ait kuralları içeren bilgiler

Dersler: Bina konstrüksiyonu, peyzaj konstrüksiyonu, kırsal mühendislik, karayolları mühendisliği, biyolojik mühendislik

Proje Yönetimi

Özel ve kamu sektörünün çalışma yapısı, proje şartnameleri ve fiyat tahminlerinin yazımı, konstrüksiyon ve bakım aşamalarının gözetim ve denetimine ait bilgilendirme.

Dersler: Profesyonel çalışma, ekonomi, pazarlama, yönetimin organizasyonu.

Peyzaj Yönetimi

Kentsel ve kırsal alan park sistemlerinin araziye oturtuluş/planlama ve tasarım biçimleri ile bunların uzun vade kullanımları arasındaki ilişkiye ve geliştirme ve bakım olaylarına ait bilgilendirme.

Dersler: Peyzaj yönetim teknikleri, çiftlik yönetiminin ekolojik değerlendirmesi.

Bu açıklamalar kesin bir liste sunmamakta olup daha çok bir referans kaynağı olarak alınmalıdır. Belgede de açıklandığı gibi:

"Bilgi ve beceri gerektiren alanlar ve bunları kazandıracak olan konu başlıkları ile derslere verilen önem ve vurgu, okuldan okula geçecektir. Dört yıllık ön lisans ve bunun ardından iki yıl Mastır programı süresince, her bilgi ve beceri konusunun, azımsanmayacak bir süre alan duyu, tanı ve yetenek olayları da geliştirilmeye çalışılırken aynı detay ve derinlikte işlenebilmesi mümkün olmayacaktır. Bugün halen, genel profesyonel bilgiler ile peyzaj mimarlığı hizmeti sunmak amaçlanıyor olabilir fakat bir noktada, özellikle de yüksek lisans seviyesinde uzmanlaşmak kaçınılmaz hale gelir.

Katılımcı ülkenin özel koşullarına; yani gereksinimler ve olanaklarına bağlı olarak, dersler zorunlu ve seçmeli olarak kombine edilmiş şekilde sunulabilir.

Bazı okullar bölgesel ölçekte peyzaj planlamayı ön plana alabilirken, diğerleri konstrüksiyon detayları ve bitkilendirme planlarını vurgulayarak alan planlama ve tasarımı konularına öncelik vermektedirler. Bu aynı zamanda, farklı ülkelerde peyzaj mimarlığının farklı biçimlerde oynadığı rol ve peyzaj mimarlarının üstlendikleri farklı görev alanları ile de ilişkilidir. Yine de, mesleğin rolü söz konusu olduğunda bu rol planlama ve tasarım olayının alabildiği her ölçeği içine almalıdır."

Kendi kurumum olan Greenwich Üniversitesi'ni göz önüne alarak, şunu kesinlikle söyleyebilirim ki yukarıdakilere uymak açısından, ne bizim ne de bizden hayli farklı yapıda olan Hollanda ve Almanya üniversitelerinin bir problemi olmamıştır.

Britanya Yüksek Öğrenim Sistemi

Birleşik Krallık'ta yüksek öğrenim, son yıllarda sistematik bir kodlama sistemine oturtulmuş olup bu şimdilerde, kısaca QAA olarak anılan ve 1997'de kurulmuş olan Yüksek Öğrenim Kalite Kurumu tarafından yürütülmektedir (bu bildiri konuyu İngiltere bazında ele almaktadır; Galler ve Kuzey İrlanda aynı uygulamalara tabi iken, İskoçya farklıdır.). QAA...

"1997 yılında, Birleşik Krallık yüksek öğrenim sistemine kalite teminatı ile hizmet verme olayını tesis etmek amacıyla kurulmuştur, bizler özerk bir kurum olup mali desteği, üye üniversite ve yüksek okullardan, üyelik ücretlerinden ve yüksek öğrenimi mali olarak destekleyen kuruluşlarla yaptığımız kontratlardan sağlamaktayız." (ref.8).

QAA'ın ana fonksiyonlarından birisi, bir Kalifikasyon Dereceleme Çatı'sı oluşturarak yüksek öğrenim kuruluşlarınca verilen unvan ve derecelerin tanımını sağlamaktır:

"Bunu yapmakta amaç, verilen unvan ve titrlerin tutarlı bir biçimde kullanımını teşvik ederek yüksek öğrenimin kazandırdığı kalifikasyon/unvan çeşitlerini ve hiyerarşisini daha kolay anlaşılır hale getirmektir. Bu varyasyon, mezun olurken ya da bir mesleğin unvanını alırken gösterilen, daha doğrusu gösterilmesi gereken başarı dere-

cesi hakkında da daha net bir fikir vermiş olur; örneğin bir alanda ön lisans programında Onore Lisans, Mastır ve Doktora payeleri gibi. Kalifikasyon olayını böyle tanımlayarak ve derecelendirerek, söz konusu çatı, hem öğrencilerin hem de işverenlerin belli bir derecenin ne anlama geldiğini ve neler gerektirdiğini anlamasına yardımcı olur. Böyle bir çatı ayrıca, genel olarak kamu oyuna, benzer payelerin benzer başarı oranlarına karşılık geldiği mesajını da sağlamış olur." (ref.9).

İngiltere, Galler ve Kuzey İrlanda böyle bir sistem ile çalışmaktadır. Bu, aşağıda QAA'nın web sayfasından alınan pasajlar aracılığı ile basit olarak şu şekilde tanımlanabilir:

Onore Sanat Derecesi – BA (Hons) ya da Onore Bilim Derecesi – BSc (Hons) Örneğiyle Onore Lisans Düzeyi

"Bir Onore mezun, bir kısmı belli bir akademik disiplinin mevcut sınırları içinde, kompleks bir bilgi bütünü almış, bunu anlama yetisini kazanmış kişidir. Onore mezunu bu şekilde birçok iş alanına uygulanabilir olarak, analitik teknikleri geliştirip uygulayabilir ve problem çözme becerisini edinmiş durumdadır. Mezun kanıt, delil, tartışma ve varsayım olaylarını tartıp değerlendirebilir, bunlardan sağlıklı, sağlam sonuçlara ulaşabilecek ve bu sonuçları da etkin biçimde ele alabilecek durumdadır.

Onore mezuniyet, alınan yüksek öğrenim dereceleri arasında en geniş grubu oluşturur. Bunun için tipik bir program, tam zamanlı olarak üç yıldır ve Onore Lisans unvanı ile sonuçlanır, bu unvan Onore Sanat Derecesi – BA (Hons) ya da Onore Bilim Derecesi – BSc (Hons)'dir. Bu çerçevede, aynı zamanda, çoğunlukla mezuniyet altı seviyedeki materyali kullanmaya ve mezuniyet sertifikası ya da diploması almaya yönelik, başka disiplinlerin mezunları tarafından rağbet gören, kısa kurslar ve mesleki 'dönüşüm' kursları da sunulmaktadır." (ref.10).

Sanat Mastırı (MA) ya da Bilim Mastırı (MSc) Örneğiyle Mastır Düzeyi

"Mastır düzeyindeki bir çalışma bir akademik ya da mesleki disiplinin ulaşılmış oldu-

ğu mevcut gelişim sınırlarının içindedir; bu gelişme noktasını referans alır ve kullanır. Öğrencinin mevcut bilgiyi kullanırken orijinallik göstermesi ve bu bilginin araştırmalar süreci içinde nasıl biriktirildiğini ve nasıl hep bir adım öne alındığını anlamış olması beklenir. Mastır öğrencisi kompleks olayları sistematik ve yaratıcı biçimde işleyebilmeli ve problemlere yaklaşım ve çözüme orijinallik gösterebilmelidir.

Bu şekilde öğrenci komplike, tahmini zor profesyonel ortamlarda, sağlam ve sağlıklı kararlar üretme, kişisel sorumluluk ve girişim gücü gösterme gerektiren durumlarda şart olan nitelikleri edinmiş olacaktır.

Mastır unvanı bir ders programının ya da araştırma programının ya da ikisinin kombinasyonunu içeren bir programın bitirilmesi sonucunda verilir. Eğer bu uzunca süren bir araştırma programı ise genelde verilen unvan MPhil yani Felsefe Mastırı unvanıdır. Çoğu mastır programı tam zamanlı olarak en az bir yıl sürer ve çoğunlukla Onore lisans derecesi (ya da ona karşılık gelen bir başarı derecesi) almış kişilerce yapılır. Bazı bilim ve mühendislik dallarında mastır programı, lisans programlarının bir yıl daha uzatılmış versiyonu olarak sunulmaktadır. Aynı zamanda bu seviyede çoğu kez Sürekli Profesyonel Gelişim programlarının bir parçası olarak ve mezuniyet sonrası sertifika ve diploma veren ileri seviye kısa kurslar da bulunmaktadır (Not: Oxford ve Cambridge Üniversiteleri'nce verilen MA'ler akademik unvan olarak sınıflandırılmamaktadır)".

Felsefe Doktoru (PhD) olarak Doktora düzeyi

"Doktora orijinal araştırma aracılığıyla bir disiplinin ulaşılmış olduğu sınırları, bilginin yaratılıp yorumlanması ile yeni sınırlara taşınması koşulu ile verilen bir payedir. Doktora sahibi kişi önemli yeni bilginin ve/veya anlayışın yaratılabilmesi için bir projeyi kavramlaştırabilir, tasarlayabilir ve uygulamasını gerçekleştirebilir.

Doktora sahibi kişi spesifik, detay alanlardaki kompleks konularda gerekli bilgi ve verilerden haberdar olarak, karar ve fikir üretebilme ve problemlere yaklaşım ve çözümden yaratıcı yetenek gerektiren iş koşulları için aranan niteliklere sahip kişidir.

PhD ve DPhil orijinal araştırma koşullarıyla verilen iki yaygın unvanıdır. Doktora

programı, araştırma içerse de büyük ölçekte ders alma şeklinde veriliyorsa o zaman unvanın içinde genelde o disiplinin ismi de yer alır (örneğin EdD – Doctor of Education, yani Eğitim Doktoru). Bir Doktora çalışması normalde tam zamanlı üç yıla karşılık gelen bir süreyi gerektirir” (ref.11).

Doktora yalnızca bir araştırma çalışması olduğundan normal olarak mesleki öğrenim olayından bağımsız olarak ele alınır.

Kısaca, Birleşik Krallık'ta peyzaj mimarlığı meslek eğitimi aşağıdaki modele dayanır:

- Onore lisans (tam zamanlı üç yıl)
- Mastır (12 takvim ayı) ya da Diploma (bir akademik yıl).

İngiltere ve Galler'de devlet mastır için normalde öğrenciye kredi vermez; bu nedenle de, Greenwich'te olduğu gibi, peyzaj mimarlığı (hatta mimarlık) eğitimi gören öğrenciler Mastır seviyesinde fakat farklı isimler taşıyan programları tercih ederler. Buna örnek Peyzaj Mimarlığı Diploması programıdır.

'Akademik yıl' terimi çok tutarlı bir ölçek sunmamaktadır, aşamaları ve alınan kredileri tanımlamak daha efektif bir yoldur. QAA bu amaçla hem Onore Lisans derecesi hem de Mastır derecesi için 'tanımlayıcılar' geliştirmiştir (ref. 12). Tekrar QAA'den alıntı yapılacak olunursa:

"Yine de yıl ve zaman dilimi hesapları yanıltıcı olabilir, bu nedenle kredi olayı ile ilişkilendirerek öğrenim hacmi belirlenebilir; kredi, öğrenmenin sonuçsal göstergesidir ve tipik olarak bir kredi 10 saatlik "formal ders-sı-

nif ortamı eğitim, uygulamalı aktivite, araştırma çalışması, özel çalışma, test-sınav hazırlıkları ve benzerlerini içerebilen bir öğrenci çabasına" karşılık gelir." (ref.3).

Kredi puanları aynı zamanda öğrenim dereceleriyle de ilişkilidir. Bu bakımdan Britanya, Bolonya Deklarasyonu ile uyum içindedir (Birleşik Krallık hükümetinin Fransız ve Almanlarla birlikte Bolonya sürecini başlatan üç girişimciden biri olduğu göz önüne alınırsa bunu anlamak zor olmaz).

Kredi sistemiyle şöyle bir tablo ortaya çıkar:

- BA/BSc (Hons) kredileri
Aşama 1: 60 ECTS
Aşama 2: 60 ECTS
Aşama 3: 60 ECTS

- Mastır kredileri
Mastır aşaması 90 ECTS

(Greenwich'teki Mastır düzeyi Peyzaj Mimarlığı Diploma programında olduğu gibi bazı peyzaj programları için, bu daha az modül ve krediden oluşabilir - toplam 60 ya da 75 ECTS).

Britanya'da Mesleki Koşullar

Birleşik Krallık peyzaj programları aynı zamanda Peyzaj Enstitüsü'nün tanıma ve tescil sistemi içerisinde çalışırlar. Bu ilk aşamada, bir program; onun eğitimi ve tesislerini, iki üç günlük bir denetleme ile başlar. Eğer bunun sonucu tatmin edici ise daha sonra Enstitüden üç kişilik bir grup sürekli güven adı altında, o öğretim kurumunu yılda iki ya da üç kez daha ziyaret ederek

Peyzaj Enstitüsü'ne durum bildiren yıllık rapor sunar.

Peyzaj Enstitüsü bununla ilgili olarak şu ilkelerin altını çizer:

Peyzaj Enstitüsü Onaylanmış Peyzaj Tasarım Programları İçin Tavsiye Notları Onay Yenileme Prosedürleri

Ek B Program İçeriği Üzerine Peyzaj Enstitüsü Tavsiye Notu

1. Peyzaj eğitim programlarının birbirinin kopyası olması beklenemez ve tanınmış programlar arasında farklı özelliklerin bulunması çeşitliliğe zenginlik katar; bu mesleki olarak arzu edilen bir durumdur. Fakat onay almış programlarda peyzaj tasarım modülleri ne olduğu tanımlanmış bir çekirdek etrafında geliştirilmeli ve eğitim ve uygulama arasında doğrudan ilişki kuracak şekilde çalışma ve araştırma aktivitelerine yer vermelidir.

2. Eğitim Komitesi, Peyzaj Enstitüsüne mesleki bağlamda kabul için gereken standartlara ulaşmayı olası kılacak öğrenim sürelerini minimum bazda şöyle belirler:

Mezuniyet altı/lisans eğitimi için dört yıllık bir süre; bu süre içinde üçüncü ve dördüncü yıllar arasında bir yıllık süre çalışma deneyimi kazanmak amacıyla staja ayrılır.

Gösterge	Performans
Program strüktür diyagramı	Belirlenebilir bir çekirdek ve spesifik konular
Ders programı	Çekirdeğin kapsam içi kalması
Öğrenci çalışması	Tasarım, proje, diğer çalışmalarda çekirdeğin tüm bileşenlerini entegre edebilme ve tutarlı bir tasarım süreci sergileyebilme yeteneği. Grafikselsel anlatım kapasitesi.
Stüdyo, IT ve diğer altyapılar, arazi gezileri	İlgili kaynaklar, ekip çalışması
Ders takvimleri, projeler vb.	Çekirdeğin kapsam içinde tutulması, teori saatleri, seminerler ve uygulama arasındaki birebir ilişki.
Değerlendirme prosedürleri, ölçütler	Öğrenci beceri ve yeteneklerinin sınanması, gelişmenin izlenmesi.
Deneyim, çalışma yükü, uygulama/araştırma	Peyzaj tasarımında deneyim derecesi, öğretim görevlilerinin deneyimleri, stüdyoda öğretim görevlisinin varlığı, süren araştırma ya da uygulama
Öğretim kadrosu ve öğrenci yorumları tutarlılığı.	Çekirdeğin kapsam içine alınması, ders verme kalitesi, programın genel düzgünlük ve tutarlılığı.

Çizelge 1. İnceleme göstergeleri ve performans kriterleri

Yüksek lisans eğitimi için iki yıllık tam zamanlı süre.

3. Hem lisans hem de yüksek lisans programları tasarım, sunum ve analiz becerilerinin geliştirilmesi konularına yeterli dercede önem ve ağırlık vermelidir. Uygun öğretme ve öğrenme stratejilerinin saptanması ve meslek mezunları ile yüksek mezunlarının sahip olması beklenen bilgi ve beceri seviyesine ulaşmak için özel öğretme, öğrenme ve değerlendirme metotları belirlemek okulun sorumluluğudur.

Eğitim Komitesi aktif öğrenmeyi, entegre örnek çalışmalar, alan/arazi deneyimleri ve pratisyenin deneyim ve bilgilerinden yararlanmayı özellikle destekler, teşvik eder.

4. Bir programın içerik yapısının, amaç ve hedeflere ulaşma yolunda akademik ve aynı zamanda öğretme, öğrenme ve değerlendirme metotlarının ne olacağı, okulun kendi içinde tartıp karara bağlayacağı konulardır. Denetleme paneli, belli göstergeleri çizelge 1'de açıklanan tarzda inceleyerek programın çekirdeğini değerlendirmiş olur:

Ek C Peyzaj Enstitüsü Başarı Hedefleri

BA , Diploma ya da MA programlarını belirlenmiş amaç ve hedeflere uygun olarak bitirebilmek için öğrenciler şunları yerine getirmek zorundadırlar:

• Altı temel olayı anlama yetisini kazanmış olmalıdırlar. Bunlar:

- i) Tasarım ve iletişimi kapsayanlar:
Tasarım teorileri
Tasarım seçenekleri
Metodolojiler
Grafik, yazılı ve sözlü sunum
Çağdaş tasarım düşünceleri ve akımlar
Görsel ve alan/arazi değerlendirme teknikleri
- ii) Peyzaj teknolojisi:
Sert ve yumuşak, tüm konstrüksiyon formları
Basit mühendislik ilkeleri
Uygulama ve yönetim teknikleri
Teknik çizim, şatname, keşif ve metraj
Bitkiler ve bitkilendirme
- iii) Fiziksel ve doğal çevre:

Ekoloji, habitat
Yer bilimleri, arazi formu, toprakiklim
Alan/arazi sömürü ve bitki tanıma
Çevre değerlendirmesi
iv) İnsan yapımı peyzajların tarihçesi
İnsanın çevreye etkisi
Kültürel ve ekonomik peyzajlar
Estetik akımlar, park ve bahçeler

v) Sosyal, ekonomik ve kurumsal konular

Yasal düzenlemeler, mali ve politik faktörler etkisi altında peyzaj – Avrupa, ulusal, bölgesel ve yerel ölçekte diğer ilgili meslek kuruluşları

vi) Mesleki çalışma ve ilgili yasa
Mesleki sorumluluk, etik, çalışma biçimi kuralları Planlama , kırlılık, kültürel kuruma vb yasalar Kontrat/anlaşma yasası ve Peyzaj yöneticileri ve bilimcilerinin yönetim rolleri.

• Bu altı temel kavramı, almış olmak şunları olası kılacaktır:

i) Peyzajı, farklı ölçekli projeler bazında sömürü ve analiz etmek, uygun, yeterli biçimde bilginin sunumu

• Müşteri istek ve koşullarının araştırma ve analizi ve kriterlerin, seçeneklerin formüle edilmesi

ii) Peyzajların değişen ölçeklerde tasarımı ve fikirlerin etkin biçimde birleştirilmesi

iv) Konstrüksiyon kontratlarının uygulanması ve bakımı.

• Öğrenim boyunca aynı zamanda:

• Bilgisayar, peyzaja özel CAD ve GIS gibi ilişkili alanları içeren iletişim teknolojileriyle ilgili bilgi ve anlayış sahibi olmak;

• Tasarımın yer/alan ve zaman boyutundaki dinamiklerini anlama kapasitesine ulaşmak.

• Çalışma metotları şunları olası kılacaktır:

i) Ekip çalışması, bir araya getirme ve sunum becerilerinin gelişmesi

ii) Tasarım sürecinde karar üretme yetisi

iii) Yönetim ve uygulama alanlarında iş prosedür ve ilişkilerini anlamak.

• Üçüncü ve dördüncü yıllar arasında yer alacak olan mesleki staj yılı, zorunlu olmasa da, normalde -özel yada resmi- bir peyzaj mimarlığı bürosu ya da ofisinde geçecektir.

İdeal olarak, mesleğin mümkün olan her yüzünü ve boyutunu görebilmek amaçlanmalı ve bu deneyimler bir çalışma günlüğüne not olarak kayıt edilmelidir.

Bir Peyzaj Öğretim Programının Tasarımı

Tüm bu az da olsa farklılık gösterebilen tavsiye notları ve rehber bilgiler bütünü göz önüne alındığında, bir tasarım programının nasıl şekillendirileceği zor bir görev olarak düşünülebilir. Yanıt, tutarlı, sağlam bir dış yapının altında kabul edilebilir ölçeklerde tutulmuş modüller/dersler/ünitelerden (eğitim jargonu yani teknik dili, İngiliz dilinde de geniş) oluşan esnek bir iç yapıdır (ref. 12).

Greenwich'te tam zamanlı üç akademik yıl alan lisans programı bir takvim yılı (12 ay) süren Mastır ya da Diploma programı sistemi vardır. Üç modül haricinde tüm modüller 7.5 ECTS'dir, böylece tipik bir yıl içinde 8 modül olup her sömestirde dört modül bulunmaktadır. Bu şekilde %50 tasarım modülü (her sömestirde iki modül) %25 teknik modül ve %25 teori modülü deseni ortaya çıkar. Üniversite aynı zamanda genelde normalden bir yıl daha uzun süren yarı zamanlı öğrenim de sunmaktadır, burada sömestir başına üç ya da iki modül düşer. Genel olarak teknik ve teori modülleri haftada üç ders saati iken tam zamanlı öğrenciler her tasarım modülü için altı saat ders alırlar. Bu tam zamanlı olarak haftada 20 saatlik bir ders eğitimi demektir. Yarı zamanlı öğrenciler tüm modüller için yalnızca üç saat ders alırlar; böylece sabah 10'dan akşam 9'a kadar uzun bir gün geçiriyor olsalar da okulda yalnızca dokuz saat bulunmuş olurlar.

Lisans ve yüksek lisans Diploma programlarının ana hatları Şekil 1'de gösterilmiştir. Tam zamanlı programın detaylarını incelemek daha iyi fikir verecektir.

Şekil 2 ise mezuniyet sonrası düzeyi Peyzaj Tasarım Sertifikası ve Peyzaj Mimarlığı Mastır programlarının detaylarını göstermektedir. Görüleceği gibi hemen hemen tüm lisans modülleri lisans ve mezuniyet sonrası diploma programları ile paylaşılmaktadır.

Öğrenci sayıları bakımından modülleri-miz lisans programı ile, bahçe tasarımı ve peyzaj yönetimi konu alanlarında (her iki konu da Peyzaj Enstitüsü'nce tanınmış konulardır) oldukça entegre olmuş durumdadır. Greenwich'te tipik olarak ilk yıl dokuz-onbeş arası gibi az sayıda öğrenci lisans öğrenimine başlarken bu sayı bahçe tasarımı için elli-altmış, mezuniyet sonrası dönü-şümü Peyzaj Mimarlığı Mastırı programında otuz civarını bulur. Böylece bazı modül-lerde 100'ün üzerinde öğrenci bulmak mümkündür. Paralel olan Mimarlık progra-mı ile paylaşılan modül azdır (hem lisans hem de yüksek lisansta yalnızca bir modül).

Bu sistemin önemli noktası programın şekillendirilmesinin esnek tutulmuş olmasıdır. Yine de sistem riskleri olmayan bir sistem değildir. Öğretim kadromuz tüm akademik yıl ve düzey için gelişimin kaydedildiği düşüncesini taşımak durumundadır. Örne-ğin, lisans düzeyinde ilk yıl, tasarım ve teknik dersler yardımıyla öğrencilerin iyi seviyede serbest çizim ve gözlem becerilerini edinmeleri görev bilinir (öğretim konuları-mız mekanik çizim, yazı, bakarak çizim ve diğer güzel sanat teknikleridir). Bilgisayar becerisi (AutoCad olarak) ilk yıl veriliyor ol-sa da ikinci yıl geliştirilir. Buna paralel ola-rak tüm modüllerde öğrenciler değişik peyzaj tasarım metodlarına yaklaşmış olurlar (beceri tekniklerinin aksine). Başka bir problem de öğrencilerin dersler arası pek ilişki kurmama eğilimleridir, bu nedenle öğ-retim kadrosu zaman zaman bu ilişkinin al-tını çizip öğrenciyi yönlendirir.

Greenwich Üniversitesi'nde programlar her beş yılda bir yeniden geçerlilik onayı al-mak zorundadırlar ve bu, bu süreler için programların genel olarak gözden geçiril-mesi ve değerlendirilmesi anlamına gelir. Buna rağmen yıldan yıla değişiklikler ve ye-ni gelişmelere izin verilir, ders koordinatör-lerinin modüllerini kendilerince geliştirmele-rine destek verilir. 1995'ten bu yana, tassa-rım ve çevresel değerlendirme tabanlı plan-lama konularında lisans üstü seviyede uz-manlık alanları oluşturmuş bulunmaktayız. Bu uzmanlık alanları belli derslerin (geniş yelpazede yaklaşımlarla birlikte) içinden ya da bağımsız modüller olarak çalışılabilir. Diploma (ve MA) programı birinci sô-mestirde tüm öğrenciler Tema Projesi dersi alırlar. Bu ders bir kent peyzajı temasının proje ba-zında çalışılmasıdır, temalar kent ormancı-lığı, kent gıda üretimi, hidrolojik sistemler, kent maden çalışmaları, trafik yatıştırma şeklinde örneklenebilir. Tüm bu çalışmalar

seminerler aracılığıyla öğrencilerle paylaşı-lır. Üretilen fikirler daha sonra biri Londra içi diğeri Londra çevresi olmak üzere, altı haf-talık iki tasarım projesiyle yeşil yol sistemle-rine uygulanmıştır.

Birinci sô-mestirde aynı zamanda bir planlama aracı olan GIS ya da daha çok ta-sarımcıların işine yarayacak olan Çevresel Sanat modülleri seçeneği de bulunmaktadır.

Greenwich'te Kuzey Amerika modeline dayalı olan modüler eğitim, 1992'den bu ya-na yürütülmekte olup, okul Britanya'da bu modelle çalışmaya başlayan ilk peyzaj okullarından biridir. Bu açıdan büyük avan-tajlardan bahsedilebilir: farklı programlar arasında öğretimin paylaşılması ile enteg-rasyon mümkündür; esnek yapı içerisinde sürekli deneme ve gelişim sağlanabilir; Peyzaj Enstitüsü gibi mesleki kuruluşlarca ya da okul içi denetleme mekanizmasınca veya dışarıdan, Kalite Gözetim Kuruluşu gi-bi kuruluşlarca denetlenmeye yatkın bir siste-mdir. Aynı zamanda eğitim kuruluşları arasında, Genova'yı da kapsayarak bizim Erasmus/ELEE partnerlerimizle olsun, Flo-ransa Üniversitesi ile direkt değişimde oldu-ğu gibi basit, iki taraflı değişimlerde olsun, öğrenci değişimi kolaydır (13).

Yüksek öğrenimin mesleki olarak tescil ve tanınma olayı ile ilgili bir dikkat çeken geli-şme, Avrupa Birliği kapsamında taslak bir mesleki tanıma rehberinin oluşturulmuş ol-masıdır. Rehber, meslekler için 'Ortak Eğitim Platformları' içerir; bu gelecekteki düşünce ve gelişmelere etkide bulunabilir (14).

Özet olarak, yukarıdaki rehber bilgiler ve önerilen eğitim yapıları çok karmaşık gör-ünebilir, fakat bir peyzaj mimarlığı progra-mının alacağı yönün (tasarım, peyzaj plan-lama, teknik üstünlük vb.) ne olduğu belirlenmişse, modüler sistemde modüller yapı taşları gibi bir programı örebilecek, tuğlalardan duvarlar örülebilecek ve ulaşılmaz gör-ünen yüksekliklere ulaşmak mümkün ola-caktır. Ve tuğladan duvar olayında olduğu gibi duvarlar yeniden inşa edilebilir. Şunu unutmamalıdır ki program planlaması yalnızca çerçeveyi oluşturur, başarılı bir peyzaj tasarım programına giden yol diyalogtur ve aslında, öğretme olsun öğrenci olsun bu işin içinde yer alanların arasındaki diya-lektiktir, konuşma dilidir.

Son Notlar:

(1) http://www.Asia.org/nonmembers/publicrelations/what_is_ASIA

(2) <http://www.neilrudenstine.harvard.edu/pdfs/landscap.pdf>

(3) <http://www.landscape.gre.ac.uk>

(4) Bolonya Deklarasyonu 19 Haziran 1999, <http://europa.eu.int/comm/education/socrates/erasmus/bologna.pdf> 'den alınma.

(5) <http://europa.eu.int/comm/education/socrates/ects.html#cl>

(6) Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'nin tam met-ni çeşitli web sayfalarında bulunabilir, bun-lardan birisi:

<http://www.nature.coe.int/english/main/landscape/conv.htm>

(7) Bu iki EFLA yayını için tam pdf referans adresi: http://www.efla.org/_private/frames/centre.asp?LG=uk

(8) <http://www.qaa.ac.uk/aboutqaa/qaaint-ro/do.htm>

(9) <http://www.qaa.ac.uk/aboutqaa/qaaint-ro/standards.htm#4>

(10) <http://www.qaa.ac.uk/crntwork/nqf/ewni2001/contents.htm>

(11) <http://www.qaa.ac.uk/crntwork/nqf/ewni2001/contents.htm#top>

(12) <http://www.qaa.ac.uk/crntwork/nqf/ewni2001/annex1.htm#3>

(13) <http://www.qaa.ac.uk/crntwork/nqf/consultation/prin%5Fdef.htm>

(10) <http://europa.eu.int/comm/education/socrates/ects.html#cl>

(12) Amerika Peyzaj Mimarları Derneği reh-ber notları gibi diğer ekstra notlar göz önüne alındığında durum daha da karışmaktadır:

http://www.asla.org/nonmembers/education/pdf/laab_accrredstndrds_asla_0103.pdf

(13) Peyzaj mimarlığının Avrupa düzeyinde ders ünite detayları için: www.Le-Notre.org

(14) Avrupa Birliği içinde peyzaj mimarlığı Genel Sistem Direktifi tarafından işlenmiştir, yeni taslak direktif Genel Sistem Direktifini mimarlık, tıp meslekleri vb gibi çeşitli sektör-lerin direktifleriyle birleştirmektedir. Taslak için şimdi plan, onaydan geçmesi ve 2004 sonbaharında yürürlüğe girmiş olmasıdır. Fakat Ortak Eğitim Platformları henüz net olarak tanımlanmamıştır. Mesleki statü ka-zanmak için lisans ve mastır eğitim derece-lerinin şart koşulacağı tahmin edilmektedir. Bununla ilgili olarak www.efla.org sayfasında gelişmelere dair raporlar yayınlanmıştır.

Not: Bu bildiri aşağıda adı geçen bildi-rinin yeniden gözden geçirilmiş ve daha kapsamlı tutulmuş versiyonudur:

Peyzaj Mimarlığını Öğretmek: Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'ne yanıt, Dipartimento POLIS, Università degli Studi di Genova (Genova Üniversitesi) 20 Subat 2003.

Landscape architecture in Norway – Tradition and Renewal

Karsten JØRGENSEN

Dr.Scient. Professor

Department of Landscape Architecture and Spatial Planning

Agricultural University of Norway

P.O.Box 5029, N-1432 Ås, Norway

Tel: +47 64947059

Fax: +47 64948390

karsten.jorgensen@ilp.nlh.no

Introduction

Compared with the other Scandinavian countries, not to mention the great countries of central Europe, Norway has little to show off by way of grandeur and magnificence in its history of landscape gardening. There were hardly any professional garden designers here until the late 19th century. Norway was a poor province of Denmark during most of the sixteenth and through to the early 19th century, while the art of garden design was flourishing in Europe. At best the Norwegian gardens of this time were laid out by trained gardeners, whose identities are only occasionally known. The gardens are mainly small and usually they were built by the owners themselves. But nevertheless the currents from the great garden styles did reach our coasts. The cultural and economical contacts with the rest of the continent were quite close from a very early age. And although modest in size and nobility, the gardens of Norway played the same melodies as the gardens in central Europe. But that is another story. In this article we shall take a look at the 20th century development in landscape architecture in Norway, with a focus on the early development, and conclude by listing the main challenges for the profession at the dawn of the 21st century.

In spite of this relatively weak tradition in the history of landscape gardening, the profession of landscape architecture has grown quite strong during the last 100 years compared to most other European countries. Three factors that have had important impacts on this development will be discussed in the following:

- A degree education for landscape architects was established as early as 1919, providing a steady production of well-qualified professionals.

- The establishment of a welfare state where environmental quality was defined as a common good, resulting in a large number of public positions for landscape architects.

- Substantial interventions in nature in connection with hydropower developments in the 1950ies created a new awareness and a public opinion for improved landscape management

Education

The history of higher education in Europe is to a large extent the history of cultural development. The first universities in Europe were established in Italy, France, Spain and England, and dates back to the 12th and 13th centuries. In more remote and less developed parts of the continent, the development of higher education came later. In the Kingdom of Denmark-Norway, the first University was established in Copenhagen in the late 15th century (1479), and only after almost three and a half centuries, early 19th century, came the second, in Oslo (1811).

Establishment of higher education in a professional field is generally of great significance to the profession's identity and self esteem, as well as to how it is regarded in society in general. Professional landscape architecture in its modern sense was not established until the second half of the 19th century, even if garden architecture dates back to the renaissance and earlier. Higher education, i.e. a degree education at university level, was first established in The New World in the beginning of the 20th century – the very first at Harvard in March 1900. More American university programs in the field followed soon after, while Europe only followed suit several decades later, in most cases more than half a century later. It is hardly a daring assertion to

suggest that the profession's strong position in North America compared to Europe is related to this fact.

Before 1900 specialised schools in gardens architecture at a high school or college level were established many countries, the first may have been the "Preussische Gartenlänranstalt" established by Peter Joseph Lenné in 1826.

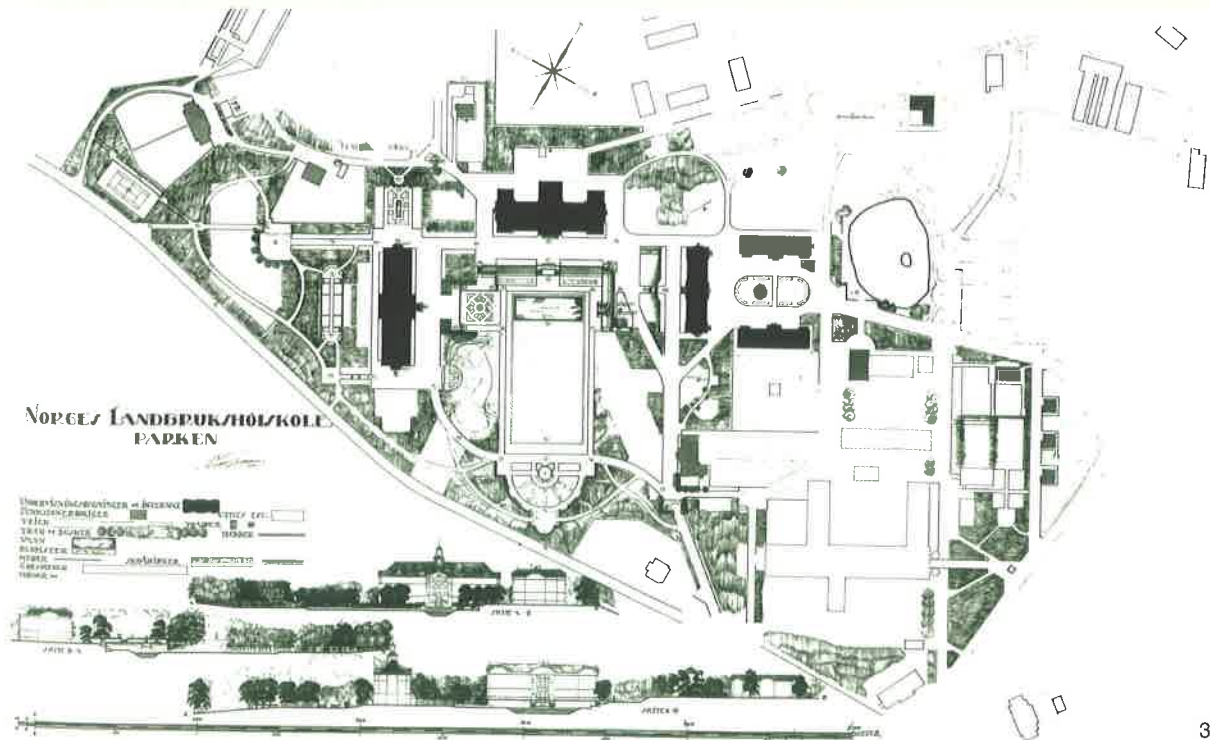
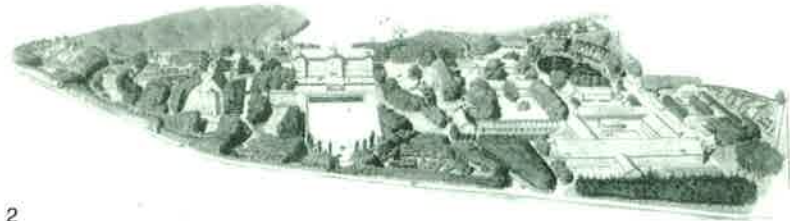
Also In Norway, there were agricultural schools where some education in gardening was offered, but possibilities of getting a position as an apprentice by some head gardener at a garden of some size and significance were few; such estates were extremely scarce, compared to Sweden and Denmark, there was hardly any nobility in this country. The very few people who could afford to keep a big garden would either design the gardens themselves, or import skilled gardeners from abroad.

Architectural education was also missing in Norway. Oslo University offered studies in the classical disciplines, and architects had to get their education abroad. Not until 1910, with the establishment of the Technical University in Trondheim, the first educational program for architects in Norway opened. As we shall see, this may have been an advantage for the establishment of the school of landscape architecture.

In many European countries, initiatives were taken to establish higher education in garden architecture early in the 20th century. Germany had the best schools in Europe at that time, and Gartenlänranstalt in Berlin-Dahlem was the most famous, and in 1929 the TU Berlin established garden architecture –as the second program in Europe. At the Agricultural college in Wageningen, there was an undergraduate program in garden architecture from 1898. In 1918, the college was upgraded to university status, the first part-ti-

me professor in garden architecture was appointed in the 1930ies, but a full-time professor and a degree program in garden architecture did not materialize until 1947. In Portugal the education under the leadership of Professor Caldeira Cabral started in 1941. In most other countries in Europe the landscape architecture program established much later. In for example Sweden, several suggestions for establishing higher education in garden architecture were made in the years following a national exhibition in Malmö in 1900, and in 1905 the Ministry of Agriculture was asked to investigate the possibilities. The result was the establishment of some stipends for education of garden architects abroad; a Swedish program was not realized until more than 60 years later.

Norway has the oldest program of this kind in Europe. How could Norway manage to be in front of this development? The country was not especially wealthy at the ti-

me, and traditions in garden art were poor. But the Agricultural University of Norway was established as an agricultural college in 1859, as the second higher education institution in the country after the University of Oslo, and in 1887, a horticultural faculty was added to the school. From 1897 the school was upgraded to university level, and from 1900 one of the teachers who had graduated in 1889, gardener Hans Misvær, started teaching in the subject of garden art. He was also responsible for the new layout of the University Park after a major building period round 1900. Some of his students took up the trade of garden design, construction and maintenance, and among these were several key players in the process leading to the establishment of the program in 1919.

Garden Architecture Study Program 1919

In 1911 a proposal in the Parliament was put forward, opening up for a higher degree of specialisation at the Agricultural University. Due to the World War I, the act was not passed until 1919, but in the meantime preparations were made for such specialisations. In 1915, following an initiative by the horticultural students, a study program for garden architecture was proposed in the University Board, and in 1917 the proposal was approved, and as soon as the act was passed in Parliament in 1919, the first students to the new program was accepted. The post for a professor in garden art and floriculture was advertised¹ for the first time in 1917. After a long process¹ the Norwegian landscape architect Olav Leif Moen was granted a travel stipend in 1919, allowing him to travel extensively in Germany, Italy, France and England. He was appointed as Docent in Garden Art in 1921, and thus became the head of the first degree program in landscape architecture in Europe.

It was not obvious at the time that the Agricultural University would take up the challenge of establishing this new program. Resources were limited, and there were no examples from neighbouring countries that could support this practice. From the minutes of the University Board it is clear that the debate has been tough, but one argument that seems to have been among the winning ones was that "the general understanding of the significance of this subject is about to break through, which means that sooner or later garden architecture will get a place at a college or university in this country. (...) it would imply irreparable damage to both

horticulture and to garden art itself, if it was taken out of the horticulture division, and established at another school."² The fear of this competition was probably groundless, it was rather a substitute argument, but it worked; the board accepted the proposal. (Maybe they thought: "rather take it ourselves even if we don't like it, than let someone else have it!")

The influential Professor of Art History at the University of Oslo, Carl Wille Schnitler, published several articles in the leading newspaper in Oslo from 1911 and onwards about "The Origin of Modern Garden Art". Through these and similar articles in the following years, and not least through his major work "Norske Hager" (Norwegian Gardens), published in 1914-16, he provides legitimacy to the claim for a university program in the field. Also his colleague Harry Fett, who was the first Chief Inspector of Inspectorate of Ancient Monuments and Historic Buildings in the country, wrote two articles in *Kunst og Kultur* (Art and Culture – the leading art history magazine at the time) in 1914 about "Modern garden literature" and "American playgrounds" where he addresses the need for green areas in Norwegian urban planning, with reference to Olmsted's park systems in Chicago.

Other key persons behind the early establishment of the education were young professionals who, with education from horticulture in Norway or from abroad, established their garden architecture practices shortly after the turn of the century, most importantly Iosef Oscar Nickelsen and Marius Røhne, who were chief designers of the prestigious Jubilee exhibition in 1914 in Oslo. Two years after this successful project, Røhne was appointed the first head of the Parks Department in Oslo, while Nickelsen continued his practice and worked as part time teacher and censor at the Agricultural University, and he was also member of the scientific committee who finally appointed the third of these young professionals to be mentioned here: Olav L. Moen, who of course played the main part after 1919. All three of them published articles in different newspapers and magazines, emphasising the importance of an education in garden art, most prominently Nickelsen, who in the 1914 issue of "Kunst og Kultur" wrote an article with the title "Cities with parks, trees, playgrounds and flowers" and subtitle "Modern Garden Art". Here he states that modern garden art inevitably will play a key role in Norwegian urban planning in the near future, and continues: "...the rising culture will force this understanding through, just like it a

growing understanding of the enormous development in garden art in recent times without doubt will soon make it clear that well designed and artistically adequate gardens only can be created by him who unifies the architects ability to draw and construct, with the artist's eye for composition and the gardener's intimate understanding of the plants and their effects on the landscape – the modern garden architect. Let us hope for a new era also for the Norwegian garden art!"

In 1905, Norway resumed its status as an independent Kingdom after almost 100 years in a union under the Swedish King, and before that almost 400 years as a province under the Danish King. During the first decades of the 20th century, the nation building that had started in 1814 with the establishment of the Constitution Act continued; it was now very important for Norway to demonstrate that it belonged to the family of independent European nations with a high culture. The results of this are seen not least in the development of green areas in the city. This was expressed in many different ways, not least at the 1914-exhibition in Oslo, celebrating the 100 years anniversary of the Constitution. The above mentioned landscape architects Marius Røhne and Iosef Oscar Nickelsen designed the exhibition gardens. It is clear from the press comments that the expectations to these have been very high, and that the result very satisfying. C.W.Schnitler wrote in his main critique in *Attenposten*: "We all hope that the jubilee exhibition's great display of how far – or short – our country's achievements have come in spiritual and material culture, will prove to be (...) inspiring for new and better solutions. Not least is this relevant for garden art." And he goes on with a long commendatory description of the exhibition gardens. In his major work mentioned above, "Norwegian Gardens" from 1916, he writes in a postscript about the book: "if this could contribute to our independent achievement on the basis of the best in our (garden art) traditions, this would be a major step towards our cultural revitalization". The ambitions on behalf of landscape design were rather big: The great visions of the modern cultural nation were to be based on garden design! And higher education was, of course, seen as an important factor in the nation building.

From other countries we have indications that the architects associations have worked against the establishment of higher education in landscape architecture. This may have been the case in Sweden, when the Swedish Architects Association SAR, saw an interest

in keeping a competing profession at a lower level of education.³ Also in other countries, where the architect's position in society has been strong, there are indications that they may have contributed negatively to the establishment of the LA schools.

The Early Years of the Study Program

The first student to the garden architecture program was accepted in August 1919. The first two years of studies were together with the other horticulturalists, so only the third year was devoted to garden architecture. The degree of specialisation was thus not very high, and the program was subject to criticism, both from external and internal quarters: One of the leading figures in Danish landscape architecture, Erik Erstad-Jørgensen, who had been a member of the scientific committee for the appointment of the first professorship, formulated a heavy critique in an article in *Landskab* in 1921. Here he writes: "How can the Agricultural University, which is a place for soil cultivation of all forms (...) how can a young gardener at this school be educated in garden architecture? (...) Consider the number and kinds of subject such a school would have to teach to satisfy the needs: In addition to the practical skills like free hand drawing, perspective drawing, aquarelle painting and modelling, the young people should by all means be propelled into the world of the arts. (...) But for this kind of teaching the Agricultural University is obviously not the place; here a landscape architect student in the best case just learn how gardens not should be designed. (Erstad-Jørgensen 1921)

Also Olav L. Moen himself, complained about the conditions he was given at the Agricultural University, and considered many times from the very beginning whether it would have been better to have been situated in Oslo, closer to the art studies. The available resources at the University were extremely few, but still we can find examples of students' work from the first period that keep a high level. Moen had his private practice and had the position of head gardener at the same time as he was practically the only teacher in the subject for many years. He filed protests to the University board, and on one occasion his notice to quit (1937) only to experience that he got promotion to professor (1938). The average number of students in the first two decades was 2 per year, and after the war the

number grew slowly. Still the landscape architects that did graduate set clear marks in society, both in private and in public sector.

Today we can record that the effects on society have been satisfying; Norway is the country in the world with the third highest number of landscape architects per capita, after Iceland and USA. There is hardly any doubt that this is caused by the early establishment of the school.⁴ And the study program is an internationally acknowledged 5 year full-time Master's program.

The Development of the Profession of Landscape Architects

The 20th century has seen a development of nature conservation and management in all countries, and a growing awareness among people that this may be crucial for continued human inhabitation of this planet. In Norway the conservation movement has a broad support from most political parties, but the latter half of the century has been marked by a comprehensive conflict between

the conservationists and developers, especially of hydroelectric power. The Tokke project in the heart of Telemark from the late 1950ies was the first hydropower project of mega dimensions in Norway, and there is a direct link from this to the establishment of the landscape planning profession in the country. Up until then the study program at the Agricultural University, established in 1919 had mainly been concerned with garden architecture. The name of the department was 'Department of Garden Art', the professional association called itself 'Norwegian Garden Architects' and the relatively modest group of professionals – between 1919 and 1960 only 2 – 5 candidates graduated per year – generally were occupied designing parks and gardens. After the Tokke development this changed; the public opinion reacted heavily upon the vast destruction of natural environment. The water reservoirs and the heaps of tunnel stone were located in very disfiguring and insensitive ways, and also the power lines were designed in a rough manner, destroying a number of grand hiking areas and farming landscapes. There was a chorus of disapproval and a claim for environmental impact assessments and improved

landscape planning, and the Agricultural University managed to meet the increasing demand for professionals. By the end of the 60ies the annual number of candidates was 20 – more than four times as high as earlier, the name of the department changed to 'Department of landscape architecture', the candidates were called 'landscape architects' and the association's name changed accordingly. There is still a strong demand for landscape architects in Norway today, even if the number of candidates has risen to 40 per year.

The contemporary history of landscape architecture in Norway is characterized by two trends. Landscape architects became a natural part of the parks or planning departments of many larger towns and municipalities in Norway early in the 20th century. The nature conservation movement have influenced these green planners' attitudes towards nature. They were coloured by the attitude of their time, but their work also has been an important factor for the formation of the contemporary attitude. The majority, who had a background as gardeners and horticulturalists before they became landscape architects, were mainly devoted to a scientifically based stewardship of nature, combined with a traditional design approach. This trend still exists, but it is a less important factor in Norwegian landscape architecture today. The first and most prominent spokesman of this trend was Professor Olav Moen himself.

The other trend stems from those who had a more art-based education, who formed a kind of counterweight in their more poetic attitude to nature. This is especially obvious from the 1930ies, when the functionalist ideology was introduced, and what has been named "the poetic functionalism" began to emerge as another and more experimental approach to landscape design. This seems to be inspired by landscape architects in Denmark and Sweden, like C.Th.Sørensen and Sven Hermelin, and by theoreticians like Christopher Tunnard. The protagonists of this trend in Norway were first of all the Norwegian landscape designers Karen Reistad and Torborg Frölich. This trend became more important with the emergence of a more monumental tendency in landscape architecture at the end of the 20th century.

These two trends may be regarded as a version of the classical dilemma in modernism between control and individual freedom. The development of the modernist movement in Norway was closely related to the political ideology of the Norwegian Labour Party, who for-

med the foundation of social democracy in Norway. One central notion in the movement was equality - "good living - for everyone". It found its expression in all aspects of life; everyone should be given equal social benefits, like education, etc., which was quite a challenge in this long, hilly and scarcely populated country. Naturally, it implied some degree of control, and it suited the egalitarian style in society; equality became a virtue—from kindergarten to cemetery. With a general rise in the economy in Norway, especially after the post-war rebuilding period 1945 – 60, and with an extra boost following the introduction of the oil industry in the 1970ies, the focus has shifted gradually from stewardship and tradition to experimental design, from collective to individual solutions.

Two Designers From the Pioneer Period

The central person in Norwegian landscape architecture in the pioneer period is Olav L. Moen (1887 - 1951). He graduated from the Agricultural University of Norway, horticulture, in 1918. He was appointed as the first lecturer and later professor at the "Department of Garden Art" which was established in 1919, as the first of its kind in Europe. Moen's contribution as the teacher over a 30-years period in the pioneer-age of the profession, together with his great effort as a designer and writer, makes him worthy of the title "Father of Norwegian Landscape Architecture".

Moen designed several villa gardens in the neo-classical style. He won a number of prizes in competitions on urban gardens and developments in Norway and in Germany. His main work is the park at the Agricultural University, from 1924. This project contains many of Moen's most important motifs: the clearly defined spaces connected with axes and vistas, and proportions strongly related to the architecture of the buildings, and sharp contrasts

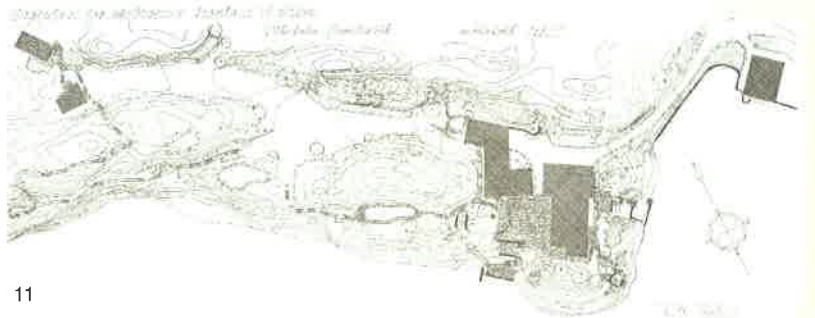
between open areas and bosquet-like plantings. The park is reasonably well maintained, and is today one of the most interesting parks in this style in Norway.

Karen Reistad (1900 - 1993) was another outstanding garden designer of this century. Both in her projects and her published lectures and articles, she represents a poetic functionalism in landscape architecture. Many of her private gardens have a strikingly silent obviousness and simplicity. Her most important works are the many war cemeteries she has designed. The largest one, from 1954, is situated in Tjøtta, Nordland, where more than 8000 Russian soldiers killed during World War II are buried. The project displays peaceful isolation, and at the same time contact with the sky and far mountains through a transparent curtain of low birches.

Norwegian Landscape Design During the Last Four Decades

Since the 1950ies Norwegian landscape planning has been visible within several sectors, such as hydropower development, highway improvement, conservation of historic landscapes and urban design. The profession has grown considerably, and is today very well acknowledged in the society. A large proportion of planning institutions at

all levels from the municipal level to the national level have landscape architects in key positions in their staff, and in the private sector a large number of landscape design companies have been established, especially in the last 2 - 3 decades. Egil Gabrielsen (1933-98) contributed significantly to modernist landscape design and also to the sports field and natural leisure area design and establishment of residential planning, by developing landscape plans as a indispensable part of the planning documents when housing areas were established. Gabrielsen later became professor of landscape architecture at the department of Landscape Architecture and Spatial Planning at the Agricultural University. Large scale projects, like hydropower development and highway projects during the 60ies and 70ies contributed to the expansion of the profession.

During the 80ies and 90ies the profession has expanded even more, focusing on Olympic design (Lillehammer -94), new airport design (Oslo -95) as well as urban renewal in the city centres. Aker Brygge, a waterfront commercial and residential area in Oslo from 1988 is a typical example of this. Chief designer and landscape architect Terje Vedal from the company 13.3 Landskapsarkitekter AS, has, together with artists, sculpted the floor in the central plaza with hills and steps, and the area has become extremely popular. The group called Next to Nothing, with landscape designer Terje Kalve has made noteworthy achievements e.g. in the "Torvalmenningen", (1996) a plaza design Bergen. Many companies combine landscape architecture with architecture, planning and interior design, like "Snøhetta" in Oslo, who have a wide range of design projects from small gardens to prestigious cultural buildings. They recently won the competition for the new Opera House in Oslo, planned to open 2008. In most projects they try to integra-

te landscape and buildings. They also work internationally, another growing trend among Norwegian landscape architects. Their Bibliotheca Alexandrina opened 2002 in Alexandria, Egypt. Two young Norwegians, Lasse Brogger and Anne Stine Reine won the first prize in the Gallipoli Peace Park competition in 1998.

This small overview is just meant to show that the development has been a very positive one, an expanding profession has been met by a growing demand in society, and even in times of recession, it seems that landscape architects tend to continue to get employment, by shifting their focus from project design to planning or management oriented tasks.

Professional Challenges the 21st Century; Sustainability and Internationalization

Today landscape architects in Norway enjoy acknowledgement in society and the study program attracts environmentally conscious and artistically skilled young students, which means that we get good quality candidates graduating from the study program at the Agricultural University. This has been the only study program in the country up till today, but now more programs are being developed at the architectural schools in Bergen Trondheim and Oslo, and thus the monopoly is broken. It might be an advantage to get more competition in the educational system, but at the same time it might reduce the focus on the natural sciences like biology and horticulture as a fundament for the education together with arts and design. Keeping the focus on a sound ecologi-

cal basis for landscape design is a main challenge for the profession in the 21st century. The environmental crisis will force through a general shift of focus in the society in the future, towards more sustainable solutions in all aspects of life, and landscape architects need to be in front of the development in order not to lose ground. This includes keeping up with developments in landscape ecology, and maintaining the ecological basis both for design and management of landscapes of all kinds.

The other main challenge will be to follow up the international development; national barriers will be replaced by common markets, and new technology will enable design studios to cooperate worldwide. In this perspective a closer cooperation between Turkey and Norway in the field of landscape architecture will be most welcome. Both countries have long traditions of landscape and nature tourism, and even if there are many differences in culture, there might be similar aspects in the histories of the modern era that could prove useful in cooperation projects.

Literature

Bruun, Magne (1990), Landscape planning in Norway in *Byggekunst - The Norwegian Review of Architecture* 72, NO. 4

Erstad-Jørgensen, Erik (1921) *Havekunst i Havekunst* 2.årgang, nr 1, s. 1-9, København: Dansk Anlægsgartner- & Havearkitektforening
Jørgensen, Karsten (1990) *Hager i 90-årene i Byggekunst - The Norwegian Review of Architecture* 72, NO. 4

Jørgensen, Karsten(ed) (1999) *Landskapet vi lever i*, (co-ed: Eggen, M and Gøelmuyden A.K) 320pp Norsk Arkitekturforlag, Oslo

Jørgensen, Karsten (1997), *Nature and Garden Art in Norway in Journal of Garden History* 17

Treib, Marc (1990), *Landscape on the edge in Byggekunst - The Norwegian Review of Architecture* 72, NO. 4 (1990)

Footnotes

(1) The post was advertised 3 times, before any of the applicants were found competent. This process included acceptance and later disapproval of the Danish landscape architect Peter Wad in 1919. The scientific committee and the University Board approved of Wad getting the position, but The Norwegian government did not accept him, and the later

that year O.L.Moen was appointed.

(2) From the University Board minutes 1917.

(3) See: Suneson, Torbjörn and Karsten Jørgensen (1999)

(4) According to a survey done by Prof. Julius Fabos, USA, presented at the 2002 ECLAS conference in Budapest, Iceland has 1 landscape architect per 6141 inhabitants, USA has one per 6862 inhabitants, and Norway on the third place has one per 8962 inhabitants. Fabos has also estimated that the number should rise up to about one per 3000 inhabitants for industrialized countries, and one per 6000 for developing countries. There is a long way to go to reach these goals.

Illustrations

1. (3(alt) From the park at the Agricultural University of Norway by O. L. Moen 1924. The so-called "Tower Building" in the background

2. Sketch by Professor Olav L. Moen to illustrate the plan for the park at the Agricultural University of Norway, dated 1924

3. Professor Olav L. Moen's plan for the park at the Agricultural University of Norway, dated 1924

4. From the park at the Agricultural University of Norway by O. L. Moen 1924. The so-called "Tower Building" in the background

5. From the park at the Agricultural University of Norway by O. L. Moen 1924. The so-called "Clock Building" in the background

6. Alesund Cemetery designed by garden architect Eilert M. Beie 1935

7. The Sysen Dam, part of the Sima Power Plant in South Eastern Norway, 84m high and a little more than one km. long, built 1980. It stands out as clearly man made in the otherwise naturally dominated cultural landscape.

8. Wallem Garden near Bergen, designed by landscape architect Torborg Frølich, 1955, picture from the terrace.

9. From the park program of director Marius Rohne in Oslo Parks Department. The Aker-selva River runs through the old city centre, and was heavily polluted by industry. The project to save it started in the 1920s as a typical modernist approach. This design by garden architect Eivind Strøm 1935 shows how park and industrial buildings were supposed to blend. Today the project is almost finished, and one

can walk in green surroundings along the river from the fjord to the forest.

10. International Cemetery at Tjøtta in Northern Norway, designed by Karen Reistad 1954 with extension in 1973.

11. Wallem Garden near Bergen, designed by landscape architect Torborg Frølich, 1955 plan. The natural landscape plays a dominant role in the design.

12. The old Town Square in Drobak, a small town by the Oslo Fjord, redesigned by landscape architect Rainer Stange in Snøhetta in 1997.

13. Torwallmenningen, the main Square in Bergen, redesigned by landscape architects Next to Nothing in 1990.

14. Street renewal in Old Bergen designed by the Parks Department in Bergen 1985.

15. New Opera House in Central Oslo, designed by Snøhetta, scheduled to open in 2008.

16. Aker Brygge residential and commercial waterfront in Oslo, designed by 13.3 Landscape Architects 1985.

17. Molledammen Park in the town Bryne in Southern Norway, designed by landscape architects Fossa & Skjold in 1975 with extension in 1990.

Norveç'te Peyzaj Mimarlığı - Gelenek ve Yenilikler

Prof. Dr. Karsten Jørgensen
Peyzaj Mimarlığı ve Mekansal Tasarım
Bölümü
Norveç Tarım Üniversitesi
Çeviri: **Dr. Pınar Köylü**
e-posta: koylupinar@yahoo.com

Giriş

Diğer İskandinav ülkeleriyle ve özellikle de Orta Avrupa'daki büyük ülkelerle karşılaştırıldığında, ihtişam ve fevkaladelik açısından Norveç'in, bahçe mimarisi tarihinde sergilediği az sayıda örnek bulunmaktadır. 19. yüzyılın sonlarına kadar profesyonel bahçe tasarımcılarının sayısı da çok fazla olmamıştır. 16. yüzyıldan 19. yüzyılın başlarına kadar Avrupa'da bahçe tasarımı sanatı gelişirken; Norveç, Danimarka'nın küçük bir ili durumunda olmuştur. Bu tarihlerde Norveç bahçeleri, kim oldukları çoğu zaman bilinmeyen, ancak eğitilmiş olan bahçıvanlar tarafından düzenlenmiştir. Bahçeler genellikle küçük ölçekli olmuş ve sahipleri tarafından düzenlenmiştir. Ancak, büyük bahçe stillerinden esintiler de Norveç kıyalarına ulaşmıştır. Geçmişten beri, kıtanın geri kalanıyla sıkı kültürel ve ekonomik ilişkiler de yaşanmıştır. Ölçü ve mükemmellik açısından her ne kadar mütevazı bahçeler düzenlenmiş olsa da Norveç, Orta Avrupa'daki bahçelerle aynı melodileri paylaşmıştır. Ancak bu, konumuzun dışındadır. Bu makede, peyzaj mimarlığının Norveç'te 20. yüzyıldaki gelişimi ele alınacaktır. Bu bağlamda, peyzaj mimarlığının ilk zamanlardaki gelişimi üzerinde durularak, 21. yüzyılın başlarında meslekle ilgili esas tartışmaların sıralanmasıyla sonuca varılacaktır.

Bahçe mimarisi tarihindeki oldukça zayıf olan gelenekselliğine rağmen, pek çok Avrupa ülkesiyle karşılaştırıldığında, Norveç'te peyzaj mimarlığı disiplini son 100 yıl içerisinde güçlü bir biçimde gelişmiştir. Bu gelişimde öneme sahip olan üç faktör, aşağıda belirtilen kapsamlar içerisinde tartışılacaktır. Bunlar;

- İyi niteliklere sahip profesyoneller yetiştirmek için 1919'da peyzaj mimarlığı eğitiminin verilmeye başlanması;

- Çevre kalitesinin ortak mal olarak tanımlandığı yurttaşlık politikasının oluşturulması ve bunun sonucunda peyzaj mimarları için çok sayıda kamu görevi yapma imkânının ortaya çıkması;

- 1950'lerde doğadaki su gücüne dayalı gelişmelere bağlı olarak doğaya yapılan önemli müdahalelerin, gelişmiş bir peyzaj yönetimi için yeni bir halk bilincini ortaya çıkarmış olmasıdır.

Eğitim

Avrupa'da yüksek öğretimin tarihi, büyük ölçüde kültürel gelişimin tarihine dayanmaktadır. Avrupa'daki ilk üniversiteler 12. ve 13. yüzyıllarda İtalya, Fransa, İspanya ve İngiltere'de kurulmuştur. Kıtanın daha uzak ve daha az gelişmiş olan kısımlarında ise, yüksek öğretimdeki gelişmeler daha sonraki zamanlara rastlamaktadır. Danimarka-Norveç Krallığı'nda ilk üniversite, 15 yüzyılın sonlarında (1479) Kopenhag'da kurulmuştur. Bundan yaklaşık üçbuçuk yüzyıl sonra, 19. yüzyılın başlarında (1811) ise, ikinci üniversite Oslo'da kurulmuştur.

Profesyonel bir alanda yüksek öğretimin başlaması, o disiplinin kendi kimliği ve guru için olduğu kadar, genelde toplum tarafından görüldüğü değer açısından da büyük bir önem taşımaktadır. Her ne kadar bahçe mimarisi rönesansa ve daha eskilere dayansa da, peyzaj mimarlığı disiplini modern anlamda, 19. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkmıştır. Örneğin, üniversite düzeyinde diploma eğitimi, 20. yüzyılın başlarında Yeni Kıta'da verilmeye başlanmıştır. Mart 1900'de bu konuda öncülük yapan ilk okul Harvard olmuş; bunu pek çok Amerikan üniversitesi takip etmiştir. Avrupa'da ise bu konudaki gelişmeler sonraki yıllarda ortaya çıkmış, hatta bazı ülkelerde bunun yarım yüzyılı da geçen

bir zaman aldığı görülmüştür. Bu durumda, Avrupa'yla karşılaştırıldığında, mesleğin Kuzey Amerika'da daha güçlü bir durum sergilemesinin bu gerçekle ilgili olduğunu söylemek fazla cesaret isteyen bir iddia olmamaktadır.

1900'den önce pek çok ülkede, yüksek okul düzeyinde bahçe mimarisi eğitimi veren okullar kurulmuştur. Peter Joseph Lenné tarafından 1826'da kurulmuş olan "Preussische Gartenlähranstalt" bunlardan biridir.

Ayrıca, Norveç'te bahçecilik eğitimi veren tarım okulları kurulmuş, fakat buralarda eğitim alanların, büyük ve öneme sahip bir bahçenin başbahçıvanı yanında çirak olarak iş bulma olanakları çok fazla olamamıştır. İsveç ve Danimarka'yla karşılaştırıldığında bunun nedeninin, Norveç'te bulunan bu tür arazilerin sayılarının az oluşuna ve Norveç'te gösterişe çok fazla yer verilmemesine bağlı olduğu anlaşılır. Ülkede, büyük bir bahçeye sahip olanlar ise, ya bahçelerini kendileri tasarlamışlar, ya da dışarıdan yetenekli bahçıvanlar getirmişlerdir.

Norveç'te mimari eğitim olmadığı için, mimar olmak isteyenler dışarıda eğitim almak zorunda kalmışlardır. Oslo Üniversitesi'nde klasik disiplinlerde eğitim verilmiş; 1910'da Trondheim'da Teknik Üniversite'nin kurulmasıyla da, Norveç'te ilk kez mimarlık eğitimi vermeye başlanmıştır. İleride de değişeceğimiz gibi, peyzaj mimarlığı okulu kurulmasında, bunun da bir katkısının olduğu söylenebilmektedir.

20. yüzyılın başlarında pek çok Avrupa ülkesinde, bahçe mimarlığı konusunda yüksek öğretim verilmesiyle ilgili girişimler başlamıştır. O dönemlerde Almanya'daki okullar en iyiler arasında yer almıştır. Berlin-Dahlem'deki Gartenlähranstalt en ünlü okul olmuştur. Bu alanda Avrupa'daki ikinci program ise, 1929'da Berlin Teknik Üniversitesi'nde vermeye başlanmıştır. Wageningen'deki Tarım Okulu'nda ise, 1898'den beri, bahçe mimarlığı konusunda lisans düzeyinde eğitim verilmiştir. 1918'de bu okula üniversite statüsü verildikten sonra, 1930'da bahçe mimarlığı konusunda ilk kez bir öğretim üyesi yarı-zamanlı olarak çalışmaya başlamıştır. 1947'de ise bahçe mimarlığı konusunda diploma eğitimi vermeye başlanmış ve bu konuyla ilgili tam-zamanlı bir öğretim üyesi görev almıştır. Portekiz'de ise, 1941'de Profesör Caldeira Cabral önderliğinde eğitim vermeye başlanmıştır. Avrupa'daki diğer pek çok ülkede ise, peyzaj mimarlığı programı daha sonraki yıllarda kurulmuştur. Örneğin İsveç'te, 1900 yıl-

ında Malmö'de gerçekleşen ulusal bir serginin ardından, bahçe mimarisi konusunda yüksek öğretimin kurulmasıyla ilgili birkaç öneri ortaya atılmış; 1905'te Tarım Bakanı'ndan bu konuya ilişkin olasılıkları araştırması istenmiştir. Ancak bu, bahçe mimarisi konusunda yurtdışında eğitim alacak olanlara burs verilmesiyle sonuçlanmış; 60 yıl sonrasına kadar da İsveç'te bu konuda eğitim veren bir program oluşturulmamıştır.

Avrupa'da bu anlamdaki en eski program Norveç'te görülmektedir. Peki, Norveç böyle bir gelişimin önünde olmayı nasıl başarmıştır? Üstelik ülkenin o zamanlarda zengin olmamasına ve bahçe sanatı geleneğindeki geriliğine rağmen? 1859'da bir tarım okulu olarak kurulan ve Oslo Üniversitesi'nden sonra ülkedeki ikinci yüksek öğretim kurumu olan Norveç Tarım Üniversitesi'ne Hortikültür Fakültesi eklenmiştir. 1897'de okulun üniversite düzeyine yükseltilmesiyle, bahçıvan Hans Misvær, bahçe sanatı konusunda ders vermeye başlamış; aynı zamanda da 1900'lerdeki büyük yapılaşma döneminin ardından, üniversite parkının yeni planının oluşturulmasına ilişkin sorumluluklar da üstlenmiştir. Hans Misvær'ın bazı öğrencileri ise, bahçe tasarımı, konstrüksiyon ve bakım işini yüklenmişlerdir. Bunlar arasından bazıları 1919'da programın kurulması sürecinde de önemli rol oynamışlardır.

1919'daki Bahçe Mimarisi Eğitim Programı

1911'de Parlamento'da, Tarım Üniversitesi'nde üst düzeyde uzmanlık derecesinin verilmesine ilişkin bir öneri sunulmuştur. Ancak, I. Dünya Savaşı'na bağlı olarak, 1919'a kadar kanun çıkarılamamış; bu arada hazırlıklar devam ettirilmiştir. 1915'de hortikültür öğrencilerinin gerçekleştirdikleri girişimi takiben, Üniversite Senatosu'nda bahçe mimarisi konusunda eğitim veren bir programın kurulması önerilmiş ve 1917'de bu öneri kabul edilmiştir. Parlamento'da 1919'da kanun çıkarıldıktan sonra ise, yeni açılan programa ilk öğrenciler kabul edilmeye başlanmıştır. 1917'de bahçe sanatı ve florikültür konularındaki öğretim üyesi kadrosu için ilk kez ilan verilmiştir. Uzun bir süreçten sonra 1919'da Norveçli peyzaj mimarı Olav Leif Moen Almanya, İtalya, Fransa ve İngiltere'yi kapsayan bir seyahat bursu kazanmıştır. 1921'de Bahçe Sanatı konusunda Doçent olmuş ve böylelikle, Avrupa'da peyzaj mimarlığı konusunda diploma veren ilk programın başkanı olmuştur.

O zamanlarda Tarım Üniversitesi'nin yeni programın kurulmasına ilişkin girişimde bulunacağı açık değildi. Kaynaklar sınırlıydı ve komşu ülkelerde de bu uygulamayı destekleyecek örnekler yoktu. Üniversite Senatosu'nda da bu konuyla ilgili yoğun tartışmalar yapılmıştır. Bu tartışmalar arasında şu görüşün önemi ortaya çıkmıştır: "bu konunun önemine ilişkin genel anlayış neredeyse kırılmak üzere. Yani, er ya da geç, bahçe mimarisi bu ülkede yüksek okul ya da üniversite düzeyinde bir yere sahip olacak. (...) eğer hortikültür bölümünün dışında ve bir başka okulda kurulacak olursa, bunun hem hortikültür, hem de bahçe sanatı üzerinde tamir edilemez hasarları olacaktır." Bu yarıştaki korku, belki bu düşüncenin çok fazla sağlam temellere dayanmamasıydı. Ancak yine de, işe yaramış ve senato öneriyi kabul etmiştir. (Belki de: "her ne kadar bu fikir hoşumuza gitmese de, bir başkası tarafından gerçekleştirilmesi yerine bizim gerçekleştirmemiz daha iyi olacak!" düşüncesi etkili olmuştur)

Oslo Üniversitesi'nde Sanat Tarihi profesörü olarak etkin olan Carl Wille Schnitler, 1911'den itibaren Oslo'daki önemli gazetelerin birinde "Modern Bahçe Sanatının Orijini" konusunda pek çok makale yazmıştır. Bunlarda ve bunu takip eden yıllarda yazmış olduğu benzer makalelerde, ve ayrıca 1914-16 yılları arasında basılmış olan "Norske Hager" (Norveç Bahçeleri) adlı en önemli eserinde, bu alanda bir üniversite programının kurulmasının uygun bir yaklaşım olacağını iddia etmiştir. Schnitler'in meslektaş ve Norveç'teki Eski Eserler ve Tarihi Binalar Dairesi'ndeki ilk başmüfettiş olan Harry Fett de, 1914'de Kunst og Kultur'a (Sanat ve Kültür - o zamanın en iyi sanat tarihi dergisi) iki makale yazmıştır. "Modern bahçe edebiyatı" ve "Amerikan oyun alanları" konularındaki bu makalelerde, Olmsted'in Chicago'daki park sistemleri esas alınarak, Norveç'in kentsel planlamalarında yeşil alan gereksinimine değinilmiştir.

Eğitimin kurulması aşamalarında önemli role sahip olan diğer kişiler arasında Norveç'te ya da dışarıda hortikültür eğitimi almış olan ve yüzyılın başlarında, kendileri bahçe mimarisi uygulamaları gerçekleştirmiş olan genç profesyoneller yer almıştır. 1914'te Oslo'da düzenlenen olan serginin tasarımını gerçekleştirmiş olan Josef Oscar Nickelsen ve Marius Röhne, bunlardan ikisidir. Bu başarılı projenin gerçekleşmesinden iki yıl sonra Röhne, Oslo'daki Parklar Dairesi'nin ilk müdürü olmuştur. Nickelsen ise, serbest olarak çalışmaya ve Tarım Üniversitesi'nde yarı-zamanlı öğretim elemanı olarak ders vermeye devam etmiştir. Nickelsen, özellikli-

1919'dan sonra meslek açısından önemli role sahip olan Olav L. Moen'in üniversiteye öğretim üyesi olarak atanmasında kurulan jüride de yer almıştır. Farklı gazete ve dergilerde makaleleri yayımlanan Røhne, Nickelsen ve Moen, yazılarında bahçe sanatı konusunda eğitim verilmesinin önemi değinmişlerdir. Özellikle Nickelsen'in Kunst og Kultur'un 1914'teki sayısında "Parklar, Ağaçlar, Oyun Alanları ve Çiçeklerle Birlikte Kentler" başlıklı, "Modern Bahçe Sanatı" altbaşlıklı yazısı önemli olmuştur. Bu yazısında Nickelsen, Norveç'te kentsel planlamalarda modern bahçe sanatının önemini kaçırmaz olduğunu belirterek, şöyle devam etmiştir: "...yakın geçmişte bahçe sanatındaki büyük gelişmelerle ilgili anlayışın benimsenmesi gibi, gelişen kültürle birlikte bu anlayış da benimsenecektir. Hiç kuşkusuz, iyi tasarlanmış ve estetik olarak da yeterli niteliklere sahip olan bahçeler; mimarların çizim ve konstrüksiyon bilgisini, sanatçıların kompozisyon oluşturma becerisini ve bahçıvanların bitki bilgilerini ve bunların peyzajdaki etkilerini birleştiren kişiler -modern bahçe mimarları- tarafından yaratılabilecektir. Artık, Norveç bahçe sanatı için de yeni bir başlangıç ümit edelim!"

Danimarka Krallığı'nın egemenliği altında yaklaşık 400 yıl bir il olarak, İsveç Krallığı'nın egemenliği altındaki birliğine ise yaklaşık 100 yıl bir üyesi olarak kaldıktan sonra Norveç, 1905'te bağımsız bir krallık statüsüne sahip olmuştur. 20. yüzyılın ilk yarısında 1814'te Anayasa'nın kurulmasıyla birlikte başlayan ulus oluşumu devam ederek; yüksek bir kültüre sahip biçimde, bağımsız Avrupa milletleri arasına katılmak Norveç için büyük önem taşımıştır. Bunun sonuçları sadece kentteki yeşil alanların gelişimiyle değil; Anayasa'nın 100. yıldönümü kutlaması için 1914'te Oslo'da düzenlenen sergide olduğu gibi, başka pek çok biçimde de yansıtılmıştır. Daha önce de belirtildiği gibi, bu sergideki bahçeler peyzaj mimarları Marius Røhne ve Josef Oscar Nickelsen tarafından tasarlanmıştır. Basında yer alan yorumlardan, oldukça yüksek olan beklentilerin tatmin edici şekilde sonuçlandığı da anlaşılmaktadır. C. W. Schnitler'in Aftenposten'da yer alan esas yorumu şöyledir: "Hepimiz umuyoruz ki, bu sergi, ülkemizin maddi ve manevi olarak başarılarının nereye ulaştığını ortaya koyacak ve (...) yeni ve daha iyi çözüm önerileri için esin kaynağı olacaktır. Bu, bahçe sanatı için de geçerlidir." Schnitler, yazısına sergideki bahçeleri öven uzun bir anlatımla devam eder. Daha önce de belirttiğimiz, 1916'daki en önemli eseri olan "Norveç

Bahçeleri" adlı kitabıyla ilgili bir notta şunları yazar: "(bahçe sanatı) geleneklerimizle ilgili en iyi yaptıklarımıza dayanarak, bağımsız başarıma katkıda bulunacaksa; bu, kültürümüze yeniden hayat vermeye yönelik adımlarımızın en önemli adımı olacaktır." Peyzaj tasarımı adına oldukça büyük istekler vardı: Modern kültürel ulusun geniş görüşü bahçe tasarımıyla dayanmalıydı! Ve yüksek öğretim, bir ulusun kurulmasında en önemli faktör olarak görülmekteydi.

Ancak, diğer ülkelerde mimarlıkla ilgili kuruluşların, peyzaj mimarlığı alanında yüksek öğretimin kurulmasına yönelik tepkileri de bulunmaktaydı. Bu durumun örneğine rastlanan ülkelerden biri İsveç'ti. İsveç Mimarlar Birliği (SAR), daha alt düzeyde bir eğitimle rekabet eden bir mesleği maiyetinde tutmak istemiştir. Mimarların toplum içinde saygın bir yere sahip olduğu diğer ülkelere de, peyzaj mimarlığı okullarının kurulmasını engelleyici hareketler olmuştur.

Eğitim Programının İlk Yılları

Bahçe mimarisi programına ilk öğrenci, 1919'un ağustos ayında alınmıştır. Eğitimin ilk iki yılı hortikültür programıyla birlikte yürütülmüş, üçüncü yıl bahçe mimarisi programına ayrılmıştır. Bu bağlamda, uzmanlaşma derecesi çok yüksek olamamış ve program, iç ve dış çevrelere eleştirilere maruz kalmıştır: Danimarka'da peyzaj mimarlığı alanında önemli bir yere sahip olan ve ilk profesörlük atamasının jüri üyelerinden olan Erik Erstad-Jørgensen, Landskab'da 1921'de yayımlanan bir makalesinde oldukça ağır eleştirilerde bulunmuştur. Erstad-Jørgensen, bu makalesinde şöyle yazmaktadır: "Toprak kültivasyonu ile ilgili bir yer olan Tarım Üniversitesi (...) ve bu okulda bahçecilikle uğraşan genç bir insan nasıl olur da bahçe mimarisi konusunda eğitilebilir? (...) Gereksinimleri karşılamak için böyle bir okulun öğretmesi gereken konuların sayısını ve kapsamını bir düşünün: Serbest el çizim, perspektif çizim, suluboya boyama ve maket yapma gibi pratik becerilerin kazandırılması ek olarak, burada eğitim alan genç insanların, sanat dünyasının tüm yönleriyle tanıştırılması gerekmektedir. (...) Ancak böyle bir eğitimin yeri Tarım Üniversitesi değildir. Burası, en iyi koşulda, bir peyzaj mimarlığı öğrencisinin sadece, bahçelerin nasıl tasarlanmaması gerektiğini öğrenebileceği bir yerdir. (Erstad-Jørgensen 1921).

Olav L. Moen de, Tarım Üniversitesi'nde kendisine sunulmuş olan imkanlardan yakın-

mış, ve pek çok kereler, programın Oslo'da, sanat eğitimine yakın bir biçimde yer almış olmasının belki de daha iyi olabileceğini düşünmüştür. Üniversitedeki kaynakların az oluşuna rağmen, ilk dönemde, yüksek düzeyde öğrenci çalışması örneklerini de görebilmekteyiz. Bir tarafta kişisel olarak uygulamalar yürütürken, diğer tarafta baş bahçıvan olma görevini de sürdüren Moen, aynı zamanda, konuyla ilgili tek öğretim elemanı olarak ders vermeye de devam etmiştir. Üniversite Senatosu'na protesto mektupları göndermiş; 1937'deki üniversiteden ayrılma isteğinden ise, 1938'de profesörlüğe yükseltilecek vazgeçirilmiştir. İlk 20 yılda, her sene ortalama 2 öğrenci öğrenim görmüş, savaşın sonuna ise bu sayı yavaş yavaş artmıştır. Bununla birlikte, mezun olmuş peyzaj mimarları toplumda hem özel sektörde, hem de kamu sektöründe parlak damga vurmuşlardır.

Bugün İzlanda ve ABD'den sonra kişi başına en fazla peyzaj mimarına sahip üçüncü ülke olan Norveç'te peyzaj mimarlarının toplum üzerinde yeterli etkisi bulunmaktadır. Kuşkusuz bu durumda, peyzaj mimarlığı eğitimi veren okulun erken bir tarihte kurulmasının etkisi vardır.⁴ Eğitim programı, uluslararası geçerliliğe sahip, 5 yıllık tam-zamanlı yüksek lisans programı olarak devam etmektedir.

Peyzaj Mimarlığı Mesleğinin Gelişimi

20. yüzyılda, tüm ülkelerde doğa koruma ve yönetimi alanlarında ilerlemeler görülmüş; bunun dünyadaki insan yaşamının devamı için bir zorunluluk olduğuna ilişkin artan bir bilinç gözlenmiştir. Norveç'teki koruma hareketleri, politik partilerin çoğu tarafından destek görmektedir. Ancak, 20. yüzyılın ikinci yarısı koruma taraftarları ve gelişme taraftarları -özellikle de hidroelektrik güç taraftarları- arasında geniş bir anlaşmazlığa sahne olmuştur. 1950'lerin sonunda gerçekleşen, Norveç'te geniş boyutlara sahip ilk su gücü projesi olan Telemark'ın merkezindeki Tokke Projesi'nin, ülkede peyzaj planlama mesleğinin kurulmasıyla doğrudan ilişkisi bulunmaktadır. Tarım Üniversitesi'nde 1919'da kurulmuş olan eğitim programında da o güne değin esas olarak bahçe mimarisi ile ilgili eğitim verilmiştir. Bölüm, "Bahçe Sanatı Bölümü"; meslek birliği ise "Norveçli Peyzaj Mimarları" olarak adlandırılmıştır. Az sayıdaki profesyoneller -1919 ve 1960 yılları arasında yılda sadece 2-5 öğrenci mezun olmuştur- genellikle park ve bahçe tasarımları için görevlendirilmişlerdir. Tokke Projesi'nden sonra bu durum

değişmiş; halk, doğal çevrenin büyük oranda harap edilmesine karşı ağır tepkiler göstermiştir. Su rezervuarları ve tünel taşı kümeleri, önemli bir çok doğa yürüyüşü alanını ve tarımsal peyzajı bozacak şekilde çirkin ve duyarsız biçimde yerleştirilmiş; güç hatları ise düzgün olmayan biçimde tasarlanmıştır. Bu duruma ilişkin hoşnutsuzluk çoğalırken; çevre etkileşim değerlendirmesinin yapılmasına ve onarıcı peyzaj planlamasına yönelik istekler de artmaya başlamıştır. Tarım Üniversitesi de artan profesyonel isteğini karşılamıştır. 1960'ların sonunda mezun olan yıllık öğrenci sayısı 20 olmuş -eskinin 4 katı, bölümün adı "Peyzaj Mimarlığı Bölümü" olarak değiştirilmiş ve mezun olan öğrenciler "peyzaj mimarı" ünvanına sahip olmuşlardır. Meslek birliğinin adı da buna bağlı olarak değiştirilmiştir. Mezun olan yıllık öğrenci sayısı 40'a çıkması na rağmen, Norveç'te peyzaj mimarları için hala yoğun talep bulunmaktadır.

Norveç'te peyzaj mimarlığının çağdaş tarihi iki eğilimle karakterize edilmektedir. Peyzaj mimarları, 20. yüzyılın başlarında Norveç'teki kentlerin ve belediyelerin park ve planlama dairelerinin parçası olmuşlardır. Doğayı korumaya yönelik hareketler, bu yeşil planların doğaya olan yaklaşımlarını etkilemiştir. Bunlar (20. yüzyılın başlarındaki peyzaj mimarları) kendi dönemlerindeki tutumlarla yetişmişler, fakat yaptıkları işler çağdaş bir tutumun ortaya çıkmasında çok önemli bir faktör olmuştur. Peyzaj mimarı olmadan önce, bahçıvanlar ve hortikültürcüler olarak geçmişe sahip olan çoğunluk, kendilerini, geleneksel tasarım yaklaşımıyla birlikte, doğayı bilimsel temellere dayalı olarak yönetmeye adanmışlardır. Bu yaklaşım hala görülse de, günümüzdeki Norveç peyzaj mimarlığında daha az öneme sahip bir faktör olarak dikkati çekmektedir. Bu yaklaşımın ilk ve en ünlü savunucusu Profesör Olav Moen'dir.

Diğer eğilim, doğaya yönelik daha çok şiiresel bir yaklaşımı ortaya koyan, sanata dayalı eğitim almış olanlardan gelmiştir. Bu yaklaşım özellikle işlevsel ideolojinin ortaya atıldığı 1930'larda açık bir biçimde görülmüş; "şiiresel işlevsellik", peyzaj tasarımı için daha deneysel bir yaklaşım olmuştur. Bu yaklaşımın esin kaynakları, C. Th. Sørensen ve Sven Hermelin gibi Danimarkalı ve İsveçli peyzaj mimarları ve Christopher Tunnard gibi teorisyenler olmuştur. Norveç'te ilk kez bu yaklaşıma önyak olanlar ise Karen Reistad ve Torborg Frølich isimli peyzaj tasarımcıdır. Bu yaklaşım, 20. yüzyılın sonunda peyzaj mimarlığında daha çok anıtsal nitelikte bir eğilimin ortaya çıkmasıyla daha da önem kazanmıştır.

Bu iki eğilim, modernizmdeki kontrol ve bireysel serbestlik arasındaki klasik çıkmazın bir başka uyarlaması olarak kabul edilebilir. Norveç'te modern anlamdaki hareketler, ülkede sosyal demokrasinin kurulmasını sağlayan Norveç İşçi Partisi'nin politik ideolojisiyle yakından ilgili olmuştur. Bu hareketin önemli fikirlerinden biri eşitlik -"herkes için iyi yaşam"düşüncesi olmuştur. Bu düşünceye yaşamın tüm yönlerinde yer verilmiştir. Az bir nüfusa sahip, uzun ve engebeli olan bu ülkede, eğitimde vb. olduğu gibi, herkese eşit sosyal hakların verilmesi tam bir meydan okuma olmuştur. Doğal olarak bu düşünce, bir dereceye kadar kontrolü göstermiş ve toplumdaki siyasal ve sosyal eşitlik modeline de uymuştur. Eşitlik, kreşten mezara kadar etkili olmuştur. Özellikle savaştan sonra 1945-1960 yılları arasındaki yeniden yapılanma döneminde ekonominin genel olarak iyileşmesiyle ve 1970'lerde petrol endüstrisinin gelişini takip eden ekstra bir güçle; yönetime ve geleneğe dayalı tasarımdan deneysel tasarıma, ortak çözümlerden bireysel çözümlere doğru yavaş yavaş bir kayma olmuştur.

Öncü Dönemden İki Tasarımcı

Norveç peyzaj mimarlığının öncü dönemindeki en önemli isim, Norveç Tarım Üniversitesi'nin Hortikültür Bölümü'nden 1918 yılında mezun olan Olav L. Moen'dir (1887-1951). Moen, Avrupa'da bu anlamda ilk örnek olan ve 1919 yılında kurulan "Bahçe Sanatı Bölümü"nde ilk başta öğretim görevlisi, daha sonra da öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. 30 yılı aşkın bir süre içerisinde öğretim elemanı, tasarımcı ve yazar olarak mesleğe katkısı nedeniyle Moen, "Norveç Peyzaj Mimarlığının Babası" olarak adlandırılmıştır.

Moen, neo-klasik stilde çeşitli villa bahçeleri tasarlamıştır. Norveç'te ve Almanya'da kentsel bahçeler ve gelişmelerle ilgili düzenlenmiş olan yarışmalarda bir çok ödül kazanmıştır. Moen'in en önemli çalışması ise, Tarım Üniversitesi'nin 1924'te düzenlenmiş olan kampüs alanıdır. Bu proje; akslarla ve vistalarla birbirine bağlanan ve net bir biçimde tanımlanmış olan mekanlar, yapıların mimarisine güçlü bir biçimde bağlanmış olan oran, açık alanlar ve bitkilendirmeler arasındaki keskin zıtlıklar gibi, Moen'in en önemli biçimsel yaklaşımlarını içermektedir. Oldukça bakımlı olan park, Norveç'te bu tarzda düzenlenmiş olan en ilginç parklar arasında yer almaktadır.

Bu yüzyılın önemli bir diğer bahçe tasa-

arımcısı ise Karen Reistad'dır (1900-1993). Gerek projelerinde, gerekse yayımlanmış olan ders notlarında ve makalelerinde, peyzaj mimarlığındaki şiiresel işlevsellik yansıtılmaktadır. Düzenlemiş olduğu özel bahçelerin pek çoğu, dikkat çekecek derecede netliğe ve sadeliğe sahiptir. Reistad'ın en önemli eserleri arasında, tasarlamış olduğu birçok şehitlik yer almaktadır. Bunlar içinde en büyüğü, 1954'te Tjøtta, Nordland'da bulunan ve II. Dünya Savaşı'nda öldürülen, 8000'den çok Rus askerinin gömülü olduğu şehitliklerdir. Sakin bir izolasyonun sergilendiği bu projede, saydam bir perde görevi gören alçak boylu huş ağaçları sayesinde gökyüzü ve uzaklardaki dağlarla bağlantı sağlanmıştır.

Son 40 Yılda Norveç'te Peyzaj Tasarımı

1950'lerden beri Norveç'te peyzaj planlaması; su gücüne dayalı gelişimler, otoyollar, tarihi peyzajların korunması ve kentsel tasarım gibi çeşitli alanlarda görülebilir olmuştur. Oldukça gelişmiş olan peyzaj mimarlığı, günümüzde toplum tarafından da onay görmektedir. Belediye seviyesinden ülke seviyesine, planlamayla ilgili kurumların çoğunda peyzaj mimarları önemli görevlerde bulunmaktadır. Özellikle son 20-30 yıl içinde, özel sektörde çok sayıda peyzaj tasarımı bürosu kurulmuştur. Egil Gabrielsen'in (1933-1998) modern anlamdaki peyzaj tasarımları ile, spor alanlarının ve doğal eğlence alanlarının tasarlanması açısından önemli katkıları olmuştur. Ayrıca, konut alanları oluşturulurken, peyzaj planlarının yapılması zorunluluğunu da ortaya çıkartan Gabrielsen, daha sonra Tarım Üniversitesi'nde Peyzaj Mimarlığı ve Mekansal Planlama Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. 60'lar ve 70'lerde, su gücüne dayalı gelişim projeleri ve otoyol projeleri gibi büyük ölçekli projeler, mesleğin gelişimine katkıda bulunmuştur.

80'lerde ve 90'larda ise meslek daha çok gelişmiştir. Bu yıllarda olimpiik tasarım (Lillehammer-94), yeni havaalanı tasarımı (Oslo-95) gibi konulara ağırlık verilmiştir. Ayrıca, kent merkezlerinin yenilenmesi konusu üzerinde de durulmuştur. Oslo'da bulunan, ticari bir liman ve konut bölgesi niteliği taşıyan Aker Brygge'in 1988'de gerçekleştirilmiş olan kentsel yenilemesi bunun güzel bir örneğidir. 13.3 Landskaparkitekter AS firmasından baş tasarımcı ve peyzaj mimarı Terje Vedal, çeşitli sanatçılarla birlikte, merdivenler ve tepeler yaratarak merkezdeki plaza'nın zeminiyle oynamışlar ve alanın oldukça popüler bir hal almasını sağlamışlardır.

Peyzaj tasarımcısı Terje Kalve'nin de aralarında bulunduğu Next to Nothing grubu da önemli başarılarla imza atmış; 1996'da Bergen'de bir plaza tasarımını, "Torvalmenningen"i gerçekleştirmiştir. Oslo'daki "Snøhetta" gibi pek çok büro ise peyzaj mimarlığını mimarlık, planlama ve iç mekan tasarımı gibi farklı disiplinlerle birlikte ele alarak; küçük bahçelerden kültürel prestij binalarına kadar geniş boyutta tasarım projeleri ortaya çıkartmaktadır. Projelerinin çoğunda peyzajı ve mimariyi birlikte ele alan bu büro, 2008'de açılması planlanan Oslo'daki Opera Binası için düzenlenmiş olan yarışmayı da kazanmıştır. Norveçli peyzaj mimarları arasında artan bir eğilim olan uluslararası çalışmalara da katılan büronun gerçekleştirdiği İskenderiye Kütüphanesi 2002'de Mısır'ın İskenderiye kentinde açılmıştır. İki genç peyzaj mimarı olan Lasse Brogger ve Anne Stine Reine de 1998'de Gelibolu Barış Parkı yarışmasında birinci olmuşlardır.

Peyzaj mimarlığına bu kısa bakış, gelişimin olumlu yönde olduğunu, toplumda artan isteğin ise mesleğin genişlemesine katkıda bulunduğunu göstermektedir. Ekonomik durgunlukta bile, peyzaj mimarlarının proje tasarımından planlama ve yönetimle ilgili işlere kayarak, işsiz kalmayacakları da görülmektedir.

21. Yüzyıldaki Mesleki İddialar; Sürdürülebilirlik ve Uluslararası Birliktelik

Günümüzde peyzaj mimarları, Norveç'te toplum tarafından onay görmekte; eğitim programı ise çevre bilincine ve sanatsal yeteneklere sahip genç öğrencilerin ilgisini çekmektedir. Bu da Tarım Üniversitesi'ndeki eğitim programından, iyi niteliklere sahip peyzaj mimarı adaylarının mezun olduklarını göstermektedir. Buradaki eğitim, günümüze kadar Norveç'teki tek eğitim programı olmuştur. Ancak şimdilerde Bergen Trondheim ve Oslo'daki mimarlık okullarında da programların geliştiriliyor olması, tekeli kırmaktadır. Bunun, eğitim sisteminde daha fazla yarış sağlaması açısından bir tarafta avantajları olurken; diğer tarafta, sanat ve tasarımla birlikte ele alınması gereken biyoloji ve hortikültür gibi doğal bilimlere olan odaklanmayı azaltması da söz konusu olabilecektir. Peyzaj tasarımında sağlam ekolojik temeller üzerinde odaklanmak, mesleğin 21. yüzyıla özgü temel bir iddiasıdır. Çevre krizi, toplumun gelecekte hayatın tüm yönlerine daha sürdürülebilir çözümler için yaklaşmasına neden olacak ve peyzaj mimarları ise kazandıkları yeri kaybetmemek için ge-

lişimlerin önünde durmak zorunda kalacaklardır. Bu durum, peyzaj ekolojisindeki gelişimlerden geri kalmamayı ve tüm peyzajlardaki tasarım ve yönetimler için ekolojik temelleri sürdürmeyi içermektedir.

Temel iddialardan diğeri ise, uluslararası gelişimleri takip etmek, ortak pazarın ulusal engelleri kaldırması ve tasarım stüdyolarının, yeni teknoloji sayesinde dünya çapında işbirliği yapmayı sağlaması olacaktır. Bu açıdan bakıldığında, peyzaj mimarlığı alanında Türkiye ve Norveç arasında daha yakın bir işbirliği de sevindirici olacaktır. Kültürlerindeki pek çok farklılığa rağmen, eskiden beri peyzaj ve doğa turizmi açısından geleceklere sahip olan her iki ülkenin de modern dönemdeki tarihlerinin benzerlikler taşımasının, karşılıklı işbirliği projelerinde yarar sağlayacağı da muhtemeldir.

Son Notlar:

- (1) Adaylar yeterli bulununcaya kadar 3 kez ilan verilmiştir. Bu süreç, Danimarkalı peyzaj mimarı Peter Wad'ın önce kabul edilip, sonra 1919'da reddedilmesini kapsamıştır. Bilim Jürisi ve Üniversite Senatosu Wad'ı bu kadro için uygun görmüşler, fakat Norveç Parlamentosu bu atamaya karşı çıkmıştır. Bunun üzerine aynı yıl, O.L. Moen'in ataması yapılmıştır.
- (2) Üniversite Senatosu tutanaklarından, 1917
- (3) Bakınız: Suneson, Torbjörn ve Karsten Jorgensen (1999)
- (4) ABD'den Prof. Julius Fabos tarafından yapılan ve 2002 yılında Budapeşte'de düzenlenmiş olan ECLAS Konferansı'nda sunulmuş olan araştırmaya göre, İzlanda'da 6141 kişiye, ABD'de 6862 kişiye ve Norveç'te ise 8962 kişiye 1 adet peyzaj mimarı düşmektedir. Fabos, bu rakamın gelişmiş ülkelerde 3000 kişiye, gelişmekte olan ülkelerde ise 6000 kişiye 1 adet peyzaj mimarı olarak yükselmesi gerektiğini de hesap etmiştir. Bu hedeflere ulaşmak için katedilmesi gereken daha uzun bir yol vardır.

Ankara Üniversitesi'nde Peyzaj Mimarlığı Eğitiminin Yeniden Yapılanması Üzerine Düşünceler

Halim PERÇİN ve Oğuz YILMAZ
Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Peyzaj Mimarlığı Bölümü
e-posta: percin@agri.ankara.edu.tr

Ankara Üniversitesi'nde 1968 yılından bu yana eğitim etkinliklerini, Ziraat Fakültesi çatısı altında sürdüren Peyzaj Mimarlığı Bölümü eğitim programının kapsamı, doğal ve sosyo-kültürel verilerin analizlerine ve değerlendirilmelerine dayalı olan; gerek alan kullanım kararlarının üretildiği peyzaj planlama çalışmaları; gerekse sağlıklı sürdürülebilir ve görsel kalitesi yüksek yaşam çevresi yaratmayı amaçlayan yapısal ve bitkisel peyzaj tasarımı çalışmalarıdır. Eğitim programının amacı bu temel konularda, ülke gerçekleri ve gereksinimleri de göz önünde bulundurularak, nitelikli, yetenekli, girişimci ve mesleklerarası bilgi-koordinasyon tabanına sahip Peyzaj Mimarları yetiştirmektir.

Tanım:

İçinde bulunduğumuz 21. yüzyıl; toplumsal, doğal ya da her ikisi kaynaklı arz ve taleplerin farklı mesleklerin salt mesleki vizyonları ile çözülemeyeceğinin anlaşıldığı, bu nedenle mesleklerarası sınırların giderek eridiği, toplumsal ve/veya doğal ilişkilerde uzlaşmanın değil ortaklığın konuşulduğu ve çeşitlilik içinde birlik kavramından söz edildiği bir dönemdir. Hızlı bir değişim içindeki bu yeni dönemde her meslek uluslararası ve ulusal bağlamda kendi vizyonunu yeniden ele alıp ve değerlendirirken, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi "Peyzaj Mimarlığı" bilim ve sanat dalı da, değişen vizyon içinde yeniden yapılanmanın arayışı içindedir.

Eğitimde yeniden yapılanma; mesleki sınırların giderek erimesiyle, ortak çalışma ortamlarının oluşabilirdiği ve küreselleşen dünyada uluslararası eğitim politikalarına uyumlu, yerel özelliklerin zenginleşmesine hizmet ederken, ulusal gereksinimleri de gözetilen eğitim stratejilerinin uygulanabileceği "kurumsal çatının, buna bağlı bölümlerin/bi-

rimlerin, bölümlerarası etkileşimin ve bunlara bağlı mesleki eğitim sisteminin" belirlenmesi olarak tanımlanabilir.

Temel İlkeler:

Doğa, planlama ve tasarım kavramlarını sistematik bir yapı içinde inceleyen Peyzaj Mimarlığı; sanat, bilim, mühendislik ve teknolojiyi bir araya getirerek alan planlaması, tasarımı ve yönetimi ile uğraşan bir meslektir. Peyzaj mimarları bir yüzyıldan daha uzun süredir, yaşanabilir bir çevre yaratmak amacıyla dünyayı şekillendirmektedir.

Peyzaj Mimarlığı, eğitimde ve uygulamadaki eylemlerini uluslararası, ulusal, bölgesel ve yerel örgütlenmeleri kapsamında planlamakta, yönetmekte ve geleceğe ilişkin görüşlerini oluşturmaktadır. Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü de, kültürel gelişim ve değişimlerin sonucu oluşan bu görüşlere göre, yeniden yapılanma ilkelerini oluşturmaktadır.

Peyzaj Mimarlığı geniş konu ve ölçekleri kapsayan çalışma alanı nedeniyle diğer planlama ve tasarım mesleklerinin çalışmalarıyla karşılıklı etkileşim içindedir. Buradaki etkileşim planlama ve tasarım ile ilgili tüm mesleklerin ayrı ayrı mesleki üretimlerinde varolmasının yanısıra, üretimleri bütünleştirecek ortak üretim sürecinde de ortaya çıkmasıdır. Özellikle bu ortak üretim sürecinde Peyzaj Mimarlığı, sosyal bilimler ve doğa bilimleri, sanat ve bilim, toplum ve doğa kutuplarını birleştiren köprü konumundadır. Bu görevini yerine getirebilmesi ilgili diğer mesleklerin çalışma alanlarını, kavramalarını ve üretim süreçlerini anlamayı gerektirir.

Dünyadaki duruma bakıldığında Peyzaj Mimarlığı eğitiminin çok çeşitli çatılar altında

ve farklı eğitim yapılarında biçimlendiği izlenmektedir. Bu çalışma kapsamında Avrupa (EFLA - European Foundation of Landscape Architecture - kapsamındaki ülkeler) ve ABD'deki (ASLA- American Society of Landscape Architects örgütünden kalite güvencesine sahip olan) toplam 102 adet Üniversite incelenmiştir. Bu üniversitelerin

ülkelere göre dağılımı Ek 1'de verilmiştir. Bu veriler SPSS yazılımı çalışma ortamına aktarılarak analiz edilmiştir. İncelemeye konu olan üniversitelerde Peyzaj Mimarlığı bölümlerinin bağlı olduğu fakültelerin (ya da benzeri okul) isimleri, bunlar için öngörülen sınıflar ve bu fakültelere bağlı Peyzaj Mimarlığı bölümlerinin adetleri Çizelge 1'de verilmiştir.

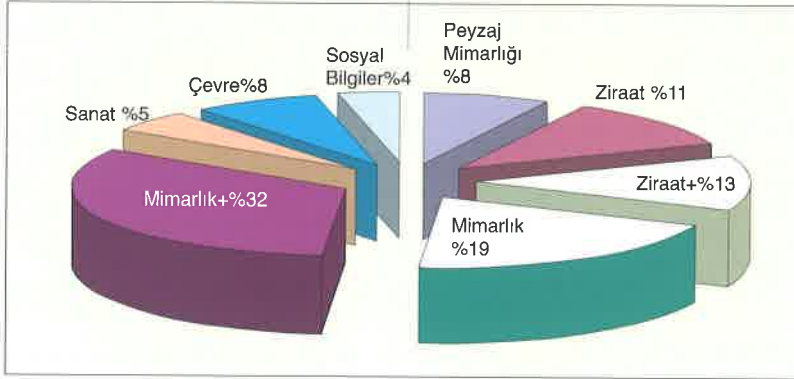
Toplam bölüm sayısının 80 adet olması, incelenen 102 üniversiteden bazılarında, Peyzaj Mimarlığı bölümlerinin doğrudan üniversiteye bağlı birim olmalarından kaynaklanmaktadır.

Dünya'daki Peyzaj Mimarlığı eğitiminin verildiği fakülte, okul vb. kurumsal çatı isim-

FAKÜLTE ADI	ÖNGÖRÜLEN SINIFI	SIKLIK
Agriculture	Ziraat	6
Agriculture & Life Sciences	Ziraat	2
Agriculture Forestry & Consumer Sciences	Ziraat	1
Agriculture & Environmental Sciences	Ziraat	1
Agriculture & Natural Resources	Ziraat	2
Agriculture, Landscape Planning & Horticulture	Ziraat	1
Architecture	Mimarlık	14
Architecture & Construction	Mimarlık	1
Architecture & Environmental Design	Mimarlık +	1
Architecture & Home Economics	Mimarlık	1
Architecture & Landscape Architecture	Mimarlık +	1
Architecture & Planning	Mimarlık +	3
Architecture & Urban Planning	Mimarlık +	1
Architecture, Art & Humanities	Mimarlık +	1
Architecture, Art & Planning	Mimarlık +	1
Architecture, Design & Construction	Mimarlık +	1
Architecture, Design & Planning	Mimarlık +	1
Architecture, Planning & Landscape Architecture	Mimarlık +	1
Art, Architecture & Design	Mimarlık +	2
Arts	Sanat	1
Biotechnology, Agriculture & Horticulture	Ziraat	1
Design	Mimarlık +	6
Design, Construction & Planning	Mimarlık +	1
Ecology & Landscape Architecture	Peyzaj Mimarlığı	1
Engineering & Architecture	Ziraat	1
Environmental Design	Mimarlık +	3
Environment	Çevre	3
Environment & Life Sciences	Çevre	1
Environmental Sciences & Forestry	Çevre	1
Fine and Applied Arts	Sanat	1
Fine Arts	Sanat	2
Food and Natural Research	Ziraat	1
Garden & Landscape Architecture	Peyzaj Mimarlığı	1
Horticulture	Ziraat	1
Horticulture and Landscape Engineering	Ziraat	2
Humanities, Arts & Social Sciences	Sosyal Bilimler	1
Landscape Architecture & Environmental Development	Peyzaj Mimarlığı	1
Letters, Arts & Social Sciences	Sosyal Bilimler	1
Natural Researches & Environment	Çevre	1
Rural Engineering	Mimarlık +	1
School of Architecture & Landscape	Mimarlık +	1
School of Garden Architecture	Peyzaj Mimarlığı	1
School of Landscape	Peyzaj Mimarlığı	1
School of Nature and Landscape	Peyzaj Mimarlığı	1
Sciences Agroeconomies	Ziraat	1
Social Sciences	Sosyal Bilimler	1

Çizelge 1: Peyzaj mimarlığının bağlı olduğu fakültelerin isimleri ve bölüm adetleri

lerinin, belirli gruplar altında toplanmasıyla elde edilen dağılımı yüzde olarak Şekil 1' de verilmiştir. "Mimarlık +" sınıfına dahil edilen bölümlerin %30'u oluşturması tasarım ve planlama mesleklerinin giderek aynı çatı altında toplanma eğiliminin bir göstergesidir. Bu durum aşağıdaki olanakları kolaylaştıracaktır.

Şekil 1: Peyzaj Mimarlığı Eğitimi veren bölümlerin fakülte isimlerine göre % dağılımı

- Ortak eğitim
- Çift anadal (dual system) ve yandal uygulamaları

ABD ülkelerinde her üç mesleğin birarada eğitimine olanak veren yapı, Avrupa'ya kıyasla daha yüksek orandadır. Bu sonuca göre, ABD ülkelerinde Peyzaj Mimarlığı eğitimi ile ilgili eğilimlerin, hem mesleğin ilk eğitiminin verildiği ülke olması (Harvard Üniversitesi) hem de eğitimde standartların ve kalite güvencelerinin sağlanmış olması dolayısıyla, Avrupa'yı yönlendirici olacağını söylemek yanlış olmayacaktır. Çift anadal (major) sistemleri öğrencilere çift diploma olanakları sağlarken, yandal (minor) sistemleri öğrencilere ilgi duydukları başka bir alanda bigilenme olanakları sunar. Çift anadal ve yandal sistemleri dünya'da çok çeşitlidir. Ortak çatı altında birleşme bu olanakları kolaylaştırmaktadır. Peyzaj Mimarlığı ile ilişkili örnek olarak Sheffield Üniversitesi örnek olarak verilebilir. Burada Peyzaj Mimarlığı eğitimi ilgili disiplinlerle ortaklaşa, aynı ders programı kapsamında yürütülmektedir.

Ülkemizde Peyzaj Mimarlığı eğitiminin kuramsal temeline, ilgili diğer planlama ve tasarım mesleklerinin çalışma sistemi, terminolojisi ve üretim süreçleri ile ilgili bilgiler yansıtılmış olmakla birlikte, uygulamalı eğitimde yerini bulamamakta, dolayısıyla mesleklerarası etkileşimin ortak üretim ayağı gerçek yaşama aktarılamamaktadır. Ancak son yıllarda ülkemizde bazı gelişmeler bulunmaktadır. Bu konuda en önemli iki adım-

dan burada söz etmekte yarar vardır. Birincisi Mimarlık Fakültesi bünyesinde Mimarlık ile Şehir ve Bölge Planlama lisans eğitim programlarının yanısıra Peyzaj Mimarlığı Bölümü'ne de yer verilmeye başlanmış olmasıdır (İTÜ). Diğeri ise Üniversitelerarası Kurul'un Ziraat Fakülte'leri bünyesindeki

Peyzaj Mimarlığı Bölümlerinin Mimarlık Fakültelerine geçebileceği konusundaki tavsiye karardır. Öte yandan ülkemizde planlama bölümlerinde görevli öğretim üyelerinin lisans mezuniyetlerine göre dağılımı, planlama eğitiminde mesleklerarası çeşitliliğe olan gereksinim için bir göstergedir. Bazı Mimarlık Fakültelerinde biçimlenen "Kentsel Tasarım" yüksek lisans programları ise yine ortak çalışma gereksiniminin bir sonucudur. Ancak bu program Mimarlık ve Kent Planlama Bölümlerinin ortaklığı ile yürütüldüğünden, Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nün eksikliği uygulamada yine beklenen sonucu sağlayamayacaktır. Dünyada bununla ilgili başarılı örnekler bulunmaktadır (Harvard Üniversitesi Tasarım Okulu, vb.)

Ülkemizde Peyzaj Mimarlığı ile diğer planlama ve tasarım mesleklerinin ortak eğitim ortamlarının olmaması etik anlamda bu mesleklerin birbirlerini tanımalarını ve birbirini tamamlayan öğeler biçiminde birarada ve eşgüdüm içerisinde çalışmalarını da olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum yasal ve yönetsel çerçeveye de yansımakta, sonuç olarak mesleki ürün/üretim süreci, dolayısıyla yaşam mekanları bundan olumsuz yönde etkilenmektedir.

Özetle, planlama ve tasarım disiplinleri, başta Peyzaj Mimarlığı, kent planlama ve mimarlık olmak üzere, dünyada giderek aynı çatı altında ortaklaşa eğitime yönelirken, ülkemizde de böyle oluşumlara son yıllarda eğilim gösterilmektedir. Diğer taraftan ortaklaşa eğitimin anlamı yalnızca aynı

çatı altında biraraya gelmek değildir. İlgili mesleklerdeki öğrencilerin daha eğitimleri sırasında ortak derslerde biraraya gelerek ortak düşünce yapısını oluşturmalarını ve ortak ürünler ortaya çıkarabilmelerini sağlamak temel amaç olmalıdır. Böylece daha mesleki eğitimleri sırasında, birbirini tamamlayan öğeler biçiminde birarada ve eşgüdüm içerisinde çalışma becerisi ve etiğini kazanmış bireyler, bu beceri ve etik görüşlerini gerçek yaşama da yansıtabileceklerdir. Bu bağlamda yeniden yapılanma sürecinin en temel ilkesi "MESLEKLERARASI ORTAK EĞİTİM" dir.

Sonuç

21. yüzyılda Ankara Üniversitesi'nde Peyzaj Mimarlığı eğitimi dünya standartlarına taşımak hatta öncü olmak, uygulamada farklı planlama ve tasarım mesleklerinin ortak çalışma becerisini ve etiğini geliştirmede Peyzaj Mimarlarının üzerine düşen köprü meslek rolünü güçlendirmek ve son olarak ülkemizde bir değişim süreci yaşayan planlama ve tasarım meslek eğitim sistemleri içinde kendi vizyonunu ortaya koyabilmek için yeniden yapılanma zorunlu hale gelmiştir.

Buraya kadar yapılan açıklamalar ışığında yeniden yapılanmanın temel ikeleri olarak belirlenen görüşler aşağıda özetlenmiştir:

- Planlama ve tasarım bölümleri ortak eğitimi
- Ön lisans
- Ortak dersler: trans disiplinler yapı
- Son yıl ortak mezuniyet tezi+bireysel çalışma
- Paralel dersler,
- Pratik ve seçmeli ders ağırlıklı program
- Her dönem stüdyo
- 1, 2, 3. Sınıflarda staj
- Çift anadal ve yandal olanakları
- ECTS ile uyum
- Yıl sistemi yerine kredi sistemi
- Geniş yüksek lisans olanakları -paket programlar

Opinions on the Re-Structuring of Education in Landscape Architecture at Ankara University

Halim PERÇİN ve Oğuz YILMAZ
Ankara University Faculty of Agriculture
Department of Landscape Architecture
e-posta: percin@agri.ankara.edu.tr

Department of Landscape Architecture at Ankara University has been continuing its studies, under the discipline of Faculty of Agriculture since 1968. The department's education program ranges from studies based on analysis and evaluations of natural and socio-cultural "findings", to landscape planning "methods" where land use decisions are made and to structural and landscape and planting designs that aim to create healthy, continuous living areas with a high visual quality. The aim of the education program is to create skilled, talented, initiative Landscape Architects whom also have a sense of info-coordination between other professions.

Definition:

The 21st century is an era which we realize the fact that social and natural demands and requests cannot be solved with the mere visions of different professions. Therefore, it is an era where the border line between professions have started to disappear, where partnership is discussed instead of reconciliation when social and/or natural relations are in concern and where the concept of variety in a union is mentioned. During this new period, as every profession is evaluating their international and national vision, Ankara University Faculty of Agriculture, Department of "Landscape Architecture" is in a search of re-structuring itself during this visual change period.

Re-structuring in education can be defined as; determining the "institutional structure, parts and divisions of the structure, the influence between each section and the professional education system" where the border line between professions disappear and form communal work fields, in harmony with international education politics, serving to

wealthier local characteristics and application of education strategies that take national needs in consideration.

Basic Principles

Landscape Architecture, which examine nature, planning and design concepts in a systematic structure, is a profession that combines art, science, engineering and technology and deals with planning, designing and managing an area. Landscape architects have been working for over a century to create a more livable environment. Landscape Architecture, plans, manages and forms the future ideas of its actions in education and practice according to international, national, regional and local organizations. Ankara University Department of Landscape Architecture is forming its own re-structuring principles due to the outcome of cultural developments and changes.

Landscape Architecture is in an interaction with other planning and designing professions due to its broad working field. The interaction here also appears as different professions combine and create a communal production period. Especially Landscape Architecture combines social studies and natural studies, art and science, society and nature within this communal production period. To do its role, Landscape Architecture must understand the working areas, concepts and production periods of other relevant fields.

Education of Landscape Architecture is structured under several different formations in the world. A total number of 102 universities in Europe (countries included in EFLA- European Foundation of Landscape Architecture) and United States (universities

that hold a quality accreditation and a part of ASLA- American Society of Landscape Architects) have been examined for this study. Table 1 shows the universities according to the countries. The data has been analyzed by being transferred to SPSS software system. Table 2 indicates the faculties that the Department of Landscape Architecture belongs to, classes offered and number of Landscape Architecture departments. There are a total of 80 departments out of the 102 universities, due to the fact that some of the Landscape Architecture departments are directly under the control of the university itself.

Figure 1 shows the distribution, in percentage, of the name of faculties, schools etc that provide Landscape Architecture education worldwide. 30% of the departments are gathered under "Architecture +". This is a clear sign that shows the tendency of the design and planning disciplines to gather under the same roof. This situation will ease the following possibilities.

- Communal Education
- Double Major (dual system) and minor programs

The structure that enables the education of three disciplines at the same time has a higher proportion in the United States than in Europe. According to this result, it will not be false to state that USA is a leading country for Europe in terms of it being the first country to offer education in Landscape Architecture (Harvard University) and having standards in education and the quality guarantee it provides.

As the majoring system provides the students to obtain two diplomas, the minoring system enables them to be informed about a different field they are interested in. Major and minor systems vary worldwide. Gathering under the same roof eases these possibilities. Sheffield University can be given as an example for Landscape Architecture. At this university, education in Landscape Architecture is offered together with relevant disciplines, with the same class schedule.

Methodologies, terminologies and production processes of other relevant planning and design disciplines are reflected in the base concept of education in Landscape Architecture in our country. However, communal production of inter-disciplinary interaction cannot be transferred to daily life. However, throughout the last couple of years there has been some improvement in

our country. It will be useful to indicate the most important two progresses taken. Firstly, besides Architecture and 'Urban and Regional Planning' graduate programs, the department of Landscape Architecture is now offered also under the Faculty of Architecture (Istanbul Technical University). Secondly, the Inter-academic Commission has recommended transferring the Landscape Architecture departments, which are under the Agriculture Faculties, to the Architecture Faculties. Furthermore, the distribution of the planning departments' academic staff members' graduation, is an indicator of the need for inter-disciplinary variety in planning education.

The masters program in "Urban Design" at some of the Architecture Faculties is, again, an outcome of the need for communal work. However, as this program is run by both Architecture and Urban Planning departments, the lack of the Department of Landscape Architecture will not provide the expected result in practice. There are successful examples about this worldwide (Harvard University Design School, etc).

The fact that there is no communal education environment for Landscape Architecture and other planning and design disciplines, affects these disciplines negatively to ethically recognize each other and work together as elements that complete each other. This situation is also reflected in the legislative and administrative environments. Product or production process, therefore living environments are affected negatively.

In summary, as planning and design disciplines, especially Landscape Architecture, urban planning and architecture, are gathering under the same roof for communal education in the world. Lately we can see these kind of formations in our country also. On the other hand, gathering under the same roof is not the only meaning of communal education. The main aim should be getting students from relevant disciplines to gather in the same classes and make them form a communal way of thinking and produce communal products. Thus individuals, whom have gained the ethic and ability to work together in coordination, will be elements that complete each other and will be able to reflect this ability and ethic opinion in their daily lives. Therefore, the main principle of the re-structuring period is "INTER-DISCIPLINARY COMMUNAL EDUCATION".

Conclusion

Re-structuring is a must for the education of Landscape Architecture at Ankara University to carry itself to world standards and make itself a leader, by strengthening the bridge role of Landscape Architecture to improve the ethic and design professions' communal work field ability and to create a different planning in application. It also has to re-structure itself to put forward its vision within the changing period that education systems of planning and design is going through in our country.

According to all the statements above, opinions about the main principles of re-structuring can be summarized as follows:

- Communal education of planning and design departments
- Communal classes: trans-disciplinary structure
- Communal thesis in last year + individual work
- Parallel classes,
- Class schedule with mainly practical and selective classes
- Studio work at each semester
- Practical works at first, second and third years
- Double major and minor possibilities
- Conformity with ECTS
- Credit system instead of annual system
- Large variety of post graduate

From Small Acorns

Eleanor SILK

Director of Communications, The Landscape Institute

*The Landscape Institute
6-8 Barnard Mews*

London

SW11 1QU

United Kingdom

Email: mail@l-i.org.uk

Website: www.l-i.org.uk

2004 is a special year for the Landscape Institute, the professional body for chartered landscape architects in the UK, as it reaches its 75th birthday. From relatively humble beginnings back in 1929, the LI has travelled steadily and progressively through the seismic events of the 20th century that shaped our towns, cities and countryside, through endless changes in governments and policies, through dramatic shifts in society's lifestyle patterns, and through radical evolution in the UK's physical and visual make-up that make it almost unrecognisable to the land it was 75 years ago.

The profession of landscape architecture in the UK today is as it has never been before. When a small group of people got together in 1929 to form a unified body, named initially The Institute of Landscape Architects with a membership of a few hundred, what did they envisage for the coming century? Did they expect that 'landscape architects' would eventually include not only design but also science and management? Did they foresee the status and profile that the profession would enjoy in the eyes of society and government? Did they think that landscape architects would be responsible for masterplanning town centres, devising strategic plans for green belt land around capital cities, or designing and planning the sites for London's 2012 Olympic bid? And did they ever hope that 75 years later through communications, the world would be a small enough place to share knowledge and experience across continents as easily as it is shared across neighbouring walls?

Structure

The present UK body is an ever-growing, evolving organisation that encompasses

a more diverse and broad range of disciplines than was imagined at its launch 75 years ago. In 1978, the decision was made to change its name to the Landscape Institute, to reflect the fact that, although its members were predominantly landscape designers (and in fact still are), the profession was not restricted to design, but covered every aspect of the creation and care of our environment. The management of our landscape, and the understanding of the science and physical composition behind it, is an integral part of the profession today. The description 'landscape architect' no longer merely refers to designers, but managers and scientists, and for this reason, the Landscape Institute has three membership divisions: design, management and science. Members of the Landscape Institute, who now number nearly 5,000, work on all kinds of landscapes and for a huge range of organisations in private practices and for a large number of public sector bodies, including town, city and district councils, government departments, and public agencies.

The Landscape Institute is governed by a ruling Council, made up of over 30 elected representatives from the membership. These members represent all three divisions; science, design and management. This governing body is headed by the six Honorary Officers of the LI: the President, two Vice-Presidents, Honorary Secretary, Honorary Treasurer, and the Immediate Past-President. These Honorary Officers carry much responsibility for the running of the institute, and are instrumental in its development and direction. It was these Honorary Officers, for example, who have driven forward the recent adoption of a five-year Development Plan (see below), which sets out a manifesto of the missions and direction of the Institute.

Council also includes representatives

Map of the UK, showing the Landscape Institute Branch areas, and how many members of the LI are in each region.

from its student population, and from the LI's 11 Branches. The Branches are one of the most important elements of the structure and operations of the LI. The LI covers England, Scotland, Wales and Northern Ireland, and this area is split into 11 geographical regions [see map]. Although these regions do not legislate independently of the LI itself, the Branch structure recognises that issues of local or regional importance require solutions that are specific to that region: different local characters and local policy decisions raise different challenges, and a 'one-size-fits-all' approach cannot work. Each of the Branches has its own committee which organises a busy programme of events and activities at a local level, and provides a network and support structure for all those members within its region. The Branch representative can also bring issues of regional importance to the attention of the LI Council; a recent example of this is the appointment of a Policy Officer for the Wales Branch, who has been recruited to concentrate specifically on

Welsh policy and legislation that may affect members within that region, and to ensure that the concerns of landscape architecture are fully appreciated and considered by the Welsh Assembly, the devolved arm of UK government.

The operations of the Institute are also run through a structure of committees, covering all aspects of the profession: technical, environment, professional practice, education, and external relations. These committees are run and manned by professional landscape architects, members of the LI who give their time freely to support the Institute and to further its aims.

The LI, its Council and its committees are supported by a Secretariat, an office currently holding a full-time staff of 15 who ensure that the policies, activities and aims that are set by Council and the Committees are taken forward effectively. The Secretariat's staff administrate the process for landscape architects' education and exami-

nations, organise a full programme of events for the benefit of its members, provide a range of communication services to share and disseminate knowledge and information, and concentrate on promoting the Institute, and the profession, to ensure a high profile within government and the general public for landscape architects and their work.

Development

At the end of 2002, the LI published a five-year Development Plan for 2003-2008. After 18 months of analysis of the current status of the profession, this plan consolidated the aims and direction for the LI into a strategic plan to take the profession forward in the 21st century. The aims of the LI, as representative of the profession, focus first and foremost on ensuring the highest possible professional standards to deliver quality services to clients, industry and the public.

Raising the expectations of the public for a high-quality environment is fundamental to the Institute. Alongside ensuring the highest standards of education, lifelong learning and professional development, making sure of a high profile for the profession is essential here.

Firstly, and crucially for the existence and development of the profession, with little or no status or public profile, the work of landscape architects would not be recognised. Landscape architecture, unlike, say, architecture, is sometimes misunderstood, and a common perception is that the profession is more akin to garden design or 'landscaping' (a taboo word for the LI!). Raising awareness and understanding of the profession is essential to avoid misconceptions. Firstly, good quality design of our streets, public spaces, urban parks, national sites of environmental or historic importance, our countryside, and all our places of recreation and work, would suffer without the specialised and skilled hand of landscape architects. For the sake of continuance and development of the profession, maintaining a high profile for the profession ensures that the services of landscape architects will be in demand.

Crucially, without ensuring a high level of awareness of the profession, our young people will not study landscape architecture, leading to a dwindling number of professionals. Along with many other disciplines within the built environment industries in the

UK, landscape architecture is currently suffering from a drastic shortage of applicants to university courses.

The LI is a pioneer among the construction industry, however, as it has embarked on a concerted drive over the past five years to address this shortage. This campaign was begun by the recruitment of a member of staff to work specifically to market the profession as a career choice for young people. Promotional literature and exhibition material has been produced, and as well as working closely with the university departments to promote the landscape architecture courses, the LI is represented at a large number of careers exhibitions and events across the country, where we are lucky to directly reach thousands of 17 and 18-year olds who are currently choosing their undergraduate courses and deciding their career paths.

Research suggests that what appeals to potential students about the profession is its role in shaping the world around us; feedback from current students about why they chose the profession as a career almost always illustrates their pride in knowing that they have left a positive legacy in our environment. Our recruitment campaign therefore puts a great deal of emphasis on the creativity and responsibility involved in landscape architecture. The results of the resources being put into this area may not be able to be judged yet: application figures for university courses are of course an indicator, but the LI does not rely on these alone as a measure of the success of this campaign. Its attentions are also focused on professional development, and lifelong learning, to ensure that the standards of professional practice remain high throughout our members' careers.

The increasing specialism within the profession is also a factor here. When, in 1978, the decision was made to embrace the disciplines of the management and science of the landscape, and the name of the Institute changed accordingly, this reflected the growth of the profession from a purely design-based one, into an holistic approach to the planning, creation and subsequent care of our land. Joined-up-thinking, a buzzword that has been current for over a decade, is at the heart of the development of the LI. This is relevant not only to our profession, but to those we work closely with: architects, engineers, planners, and many other disciplines concerned with the natural and built environment.

Shared Knowledge

Over the past 10 years, the LI has intensified its efforts to join forces with related professional institutions and organisations, reflecting the increasingly multi-disciplinary model of professional practice. Landscape architects do not work in isolation, and the range of projects undertaken by our members illustrates this. From small-scale local

improvement schemes to strategic town planning, from masterplanning new sites to restoration of waterways or transport corridors, landscape architects and their fellow professionals cannot afford to overlook the importance of collaboration. For instance, the LI is a founder member of the Urban Design Alliance, an umbrella body comprising 9 professional institutions that work together to raise awareness of the importance of good urban design, by sharing good

St Paul's Green, central London: Masterplan
Credit: Whitelaw Turkington Landscape Architects

St Paul's Green: a public urban green space in a very busy part of central London. The plan had to reconcile an existing churchyard which fronted a major road junction, as well as an area of derelict land.

The view west along the broadwalk

practice, by holding joint events to bring together related professions, and by campaigning to effect a radical change in the quality of urban life.

The dissemination of knowledge and good practice, and the pursuit of excellence, is another key aim set out in the LI's current Development Plan. The LI runs a number of initiatives in order to promote and encourage excellence in practice, education and research. These include a biennial Awards scheme, launched in 1995, which now attracts national attention as a measure of the quality and importance of the work of landscape architecture.

The LI has also launched two online services that promote international dissemination of its members' work. First, the Global Index, a searchable database containing information and images of landscape schemes from across the world. Secondly, the LI has recently launched an online Research database, a searchable resource of research on a wide range of topics related to the profession; this is in an early stage of development and the LI encourages contributions of pieces of research. Both these are accessed from www.landscapegi.co.uk; feedback and contributions from our colleagues across the world are greatly welcomed.

As the LI reaches its 75th anniversary this year, it is also holding a special celebratory event, which we hope will bring together landscape architects from around the world. The two-day event, to be held on the 24-25th June 2004, includes a major international conference, an exhibition, and special awards ceremony to both commemorate our current profession, and to pay tribute to the legacy spanning 75 years that has brought us here.

Rising Status and Recognition

Possibly the most significant event in the history of the LI so far has been the awarding of its Royal Charter in 1997. This means that the LI is now a statutory government consultee on all issues that relate to the landscape and environment: a law or policy that affects any aspect of local, regional or national landscape cannot be passed without first consulting the LI, ensuring that its views, aims and wishes are duly taken into consideration.

More importantly, the granting of the

Royal Charter has meant that after the required education, training and qualification, a member of the LI can take the Professional Practice Exam and become a Chartered Landscape Architect. This is a hallmark of quality in professional practice, and without it, there are no measures in place to safeguard the creation and care of our natural and built environment. Chartered status implies a level of competence that is carefully and rigorously monitored, ensuring that the client and the end-users get a high-quality place to enjoy.

The granting of the Royal Charter demonstrates the recognition from government of the essential role that landscape architecture plays in serving society. This recognition of the importance of a high-quality environment can be seen in the present government's recent emphasis to conserving, enhancing and maintaining the UK's streets, squares, parks and green spaces, through a "Sustainable Communities Plan", launched in 2002. An paper published by the UK government in 1999 set out for the first time clear objectives to improve and regenerate urban places, not just in the largest UK cities, but across a swathe of smaller cities and towns. Previously heavily-industrial areas, which had long suffered from neglect and degeneration, became the focus for improvement and urban renewal. At the same time, the establishment of the Commission for Architecture and Built Environment (CABE), a government-sponsored agency set up to champion high quality places, signalled the commitment to improving the urban environment and public realm.

But the most significant recent development for landscape architecture has been the launch of CABE Space in 2003; a stand-alone offspring of CABE whose specific remit is the enhancement of public spaces, including parks, green spaces, and those areas of the public realm surrounding buildings that are so often overlooked and neglected. At the heart of this is a funding com-

mitment at a level not seen for decades.

After many years of campaigning for action, the LI can claim part responsibility for the launch of CABE Space. Our involvement in a task force set up by the government in 2001 to examine this area resulted in the recommendation of the establishment of just such an agency. The LI is now heavily involved with CABE Space, a relationship which is formalised by the appointment of the LI as a Strategic Partner. Many of the LI's members have been recruited by CABE Space and work closely with the organisation to ensure that this part of our environment is championed, and receives the funding and attention it deserves.

Edward Prentice Mawson, a leading landscape architect during the early part of the 20th century, said in 1934: "Never was there a time when there was greater need that the aims and ideals of our profession should be enforced everywhere, and the general public shown that good design and beauty are commercial assets, quite apart from their psychological effects on every individual in the community".

These words could have been spoken yesterday; as the LI enters its 76th year, so much remains to be done to improve and care for our landscapes. The steps taken so far by the present UK government signal a long overdue recognition of the importance of landscape architecture to society and to our environment. But the LI is not content to rest on its laurels in its efforts to meet the challenges that lie ahead. As the profession grows and the activities within it widen and diversify, it is vital that the LI continues to demonstrate the crucial part that landscape architecture plays in the economic prosperity, the health and well-being, and the safety of our country, and the sense of pride and community that this instils in society.

Küçük Meşe Palamutlarından...

Eleanor SILK

*İletişim Sorumlusu, Peyzaj Enstitüsü
The Landscape Institute
6-8 Barnard Mews
London
SW11 1QU
United Kingdom
Email: mail@l-i.org.uk
Website: www.l-i.org.uk
Çeviri: Araş. Gör. Işıl ÇAKÇI
Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Peyzaj Mimarlığı Bölümü
e-posta: Isil.Cakci@agri.ankara.edu.tr*

Birleşik Krallık'ta ki lisanslı peyzaj mimarlarının bağlı olduğu Peyzaj Enstitüsü için 2004, kuruluşunun 75. yıldönümü nedeniyle önemli bir yıldır. 1929 yılında oldukça mütevazı bir başlangıç yapan Peyzaj Enstitüsü, kentlerimizi, şehirlerimizi ve kırsal alanlarımızı şekillendiren 20. yüzyılın sismik olayları, hükümet ve politiklardaki sonsuz sayıda değişiklikler, toplumun yaşam tarzı desenlerindeki dramatik değişimler ve 75 yıl öncesi ile karşılaştırıldığında neredeyse tanınmaz hale gelen Birleşik Krallık'ın fiziksel ve görsel makyajının radikal evrimi ile birlikte tutarlı ve sürekli gelişen bir yol izlemiştir.

Bugün Birleşik Krallık'ta peyzaj mimarlığı mesleği daha önce hiç olmadığı bir konumdadır. 1929'da birkaç yüz üyeli ve ilk olarak Peyzaj Mimarları Enstitüsü olarak adlandırılan, bir örgüt kurmak amacıyla küçük bir grup insan bir araya geldiklerinde, önlerindeki yeni yüzyıl için zihinlerinde ne canlandırmışlardı? "Peyzaj mimarlığı"nın yalnızca tasarımı değil bilim ve yönetimi de kapsayacağını bekliyorlar mıydı? Peyzaj mimarlarının kent merkezlerinin master planlarından, başkentleri çevreleyen yeşil kuşak alanları için stratejik planlardan ya da Londra'nın 2012 Olimpiyat adaylığı için alan tasarımı ve planlamasından sorumlu olacaklarını düşünüyorlar mıydı? Ve iletişim aracılığıyla dünyanın 75 yıl sonra bilgi ve deneyim paylaşımının komşu duvarlarla olduğu kadar kıtalararası da kolay olduğu küçük bir mekan olacağını umut etmişler miydi?

Yapılanma

Bugün Birleşik Krallık peyzaj mimarlığı örgütü, 75 yıl önce kurulduğunda hayal edilenden daha fazla ve çeşitte disiplini kapsayan ve sürekli olarak büyüyüp gelişen bir or-

ganizasyondur. 1978 yılında üyelerinin (bugün olduğu gibi) büyük bir kısmının peyzaj mimarı olmasına rağmen, mesleğin yalnızca tasarımıyla sınırlı olmaması ve çevremizin yaratılması ve korunması ile ilgili her türlü bakış açısını kapsamaması nedeniyle enstitünün ismi Peyzaj Enstitüsü olarak değiştirilmiştir. Peyzajın yönetimi ve arkasındaki fiziksel kompozisyon ve bilimin anlaşılması, bugün mesleğin ayrılmaz bir parçasıdır. "Peyzaj mimarı" tanımı artık sadece tasarımcıları değil yöneticileri ve bilimcileri de kapsamaktadır. Bu nedenle Peyzaj Enstitüsü'nde üç üyelik bölümü bulunmaktadır; tasarım, yönetim ve bilim. Sayısı 5000'i bulan Peyzaj Enstitüsü üyeleri, her çeşit peyzaj üzerinde ve özel sektörde çok sayıda kuruluş ile şehir, kent ve bölge meclisleri, hükümet birimleri ve kamu daireleri gibi yine çok sayıda kamu sektörü kurumları için görev almaktadırlar.

Peyzaj Enstitüsü, üyeler arasından seçilen 30 temsilciden oluşan bir konsey tarafından yönetilmektedir. Bu üyeler üç üyelik bölümünü temsil ederler; bilim, tasarım ve yönetim. Konseyi; Başkan, iki Başkan Yardımcısı, Onursal Sekreter, Onursal Mali İşler Müdürü ve Geçen Dönem Başkanı olmak üzere altı kişiden oluşan onursal yöneticiler yönetir. Bu onursal yöneticiler enstitünün faaliyetlerinden sorumludurlar ve enstitünün geliştirilmesinde ve yönlendirilmesinde etkilidirler. Örneğin onursal yöneticiler, aşağıda bahsedilen ve enstitünün görevlerini ve idaresini ortaya koyan beş yıllık kalkınma planının kabul edilmesinde ön ayak olmuşlardır.

Konsey aynı zamanda kendi öğrenci grubundan ve Peyzaj Enstitüsü'nün 11 şubesinden de temsilciler barındırır. Bu şubeler, Peyzaj Enstitüsü'nün yapısının ve uygulamalarının önemli bir unsurudur. Peyzaj Enstitüsü İngiltere, İskoçya, Galler ve Kuzey İr-

landa'yı kapsar ve 11 ayrı coğrafik bölgeyi temsil eder. Bu bölgeler Peyzaj Enstitüsü'nden bağımsız idareler değillerdir ancak yerel ya da bölgesel önemi olan konuların o bölgeye özel çözümlere gerek duyması şubelerin yapısında etkili olmaktadır. Farklı yerel nitelikler ve yerel politik kararlar, farklı sorunlar ortaya çıkaracağı için "bir örnek" yaklaşımlar iyi sonuç vermeyecektir. Her şubede, yerel düzeyde faaliyetleri organize eden ve kendi bölgesindeki tüm üyeler için iletişim ağı ve destek sağlayan bir komite görev yapmaktadır. Şube temsilcisi, Peyzaj Enstitüsü Konseyi'ne bölgesel önemi olan konuları dile getirebilir. Bunun en yakın örneği, özellikle o bölgenin üyelerini etkileyecek Galler politika ve mevzuatı ile ilgili olarak çalışması ve peyzaj mimarlığı çalışmalarının Birleşik Krallık hükümetinin yetki verdiği Gal Meclisi tarafından takdir edilmesinin ve dikkate alınmasının sağlanması amacıyla Galler Şubesi'nde bir üyenin "Politikadan Sorumlu Yönetici" olarak göreve atanması olmuştur.

Peyzaj Enstitüsü'nün çalışmaları, aynı zamanda, mesleğin tüm yönlerini (teknik, çevre, mesleki uygulama, eğitim ve dış ilişkiler) kapsayan bir komiteler yapılması tarafından gözden geçirilir. Bu komiteler, Peyzaj Enstitüsü üyesi olan ve zamanlarını serbestçe Enstitü'ye desteklemek ve hedeflerini geliştirmek için harcayan profesyonel peyzaj mimarları tarafından idare edilirler.

Peyzaj Enstitüsü Konseyi ve komiteleri bir sekreteryaya tarafından desteklenmektedir. Sekreteryaya, Konsey ve komiteler tarafından oluşturulan politikaların, faaliyetlerin ve hedeflerin etkili bir şekilde hayata geçirilmesini sağlayan tam zamanlı 15 çalışandan oluşan bir yönetim birimidir. Sekreteryaya çalışanları, peyzaj mimarlarının eğitimleri ve sınava tabi tutulmaları sürecini yönetir, üyelerinin yararlanmaları için etkinlikler programı organize eder, bilginin paylaşılması ve yayılması için çeşitli iletişim hizmetleri sağlar ve peyzaj mimarlarının ve çalışmalarının hükümet içinde ve halk arasında iyi bir konuma getirilebilmesi için Enstitü'nün ve mesleğin tanıtılmasına çalışır.

Gelişim

2002'nin sonunda Peyzaj Enstitüsü, 2003-2008 yıllarını kapsayan 5 yıllık bir gelişim planı hazırlamıştır. Mesleğin mevcut durumunun analizinden 18 ay sonra, bu plan Peyzaj Enstitüsü'nün hedeflerini ve gelişim yönünü, mesleği 21. yüzyılda daha ileri taşıyacak bir stratejik plana dönüştürmüştür.

Mesleğin temsilcisi olarak Peyzaj Enstitüsü'nün hedefleri ilk ve öncelikli olarak müşterilere, endüstriye ve kamuya kaliteli hizmet verebilmek için mümkün olan en yüksek mesleki standartların sağlanmasına odaklanmıştır.

Enstitü için halkın kaliteli çevre beklentisinin artırılması önemlidir. Eğitim, hayat boyu öğrenim ve mesleki gelişimde en yüksek standartların temin edilmesinin yanında mesleğin popülaritesinin artırılması da gerekmektedir.

Mesleğin varolabilmesi ve gelişmesi için ilk ve en önemli olarak göz önünde bulundurulması gereken konu, mesleğin kamusal popülaritesinin az olması ya da hiç olmaması durumunda, peyzaj mimarlarının çalışmalarına itibar edilmeyeceğidir. Peyzaj mimarlığı, mimarlığın aksine, zaman zaman yanlış anlaşılmaktadır. Mesleğin genel olarak algılanışı daha çok "bahçe tasarımı" ya da "peyzaj işi" (Enstitü için tabu kelimedir!) ile benzerlik göstermektedir. Bilincin artırılması ve mesleğin anlaşılması, kavram karmaşasının engellenmesi için gereklidir. Her şeyden önce, sokaklarımızın, kamusal mekanlarımızın, kent parklarımızın, çevresel ve tarihi önemi olan ulusal alanlarımızın, kırsal alanlarımızın ve çalışma mekanlarımızın kaliteli tasarımları peyzaj mimarlarının uzman ve yetenekli elleri olmadan mümkün olamazdır. Peyzaj mimarlığı mesleğinin sürekliliği ve gelişimi için mesleğin popülaritesinin korunması peyzaj mimarlığı hizmetlerine talebin sürekliliğini sağlayacaktır.

En önemlisi peyzaj mimarlığı bilinci oluşturulmadan genç insanlarımız peyzaj mimarlığı okumayacak bunun sonucunda uzman peyzaj mimarı sayısı gittikçe azalacaktır. Birleşik Krallık' taki yapısal çevre endüstrisi ile ilişkili diğer bir çok disiplinle birlikte peyzaj mimarlığı için de üniversite bölümlerine başvuruların oldukça az olması sıkıntı yaratmaktadır.

Son beş yıldır yapılan başvuruların az olmasına karşı gösterilen çabalar nedeniyle Peyzaj Enstitüsü inşaat endüstrisinde öncü konumdadır. Bu çabalar özellikle genç insanlar için peyzaj mimarlığı mesleğinin kariyer seçeneği olarak pazarlanması için çalışan bir üyenin görevlendirilmesiyle başlamıştır. Tanıtıcı yayın ve sergi malzemesi üretilmiş ve peyzaj mimarlığının tanıtılması için üniversite bölümleriyle yakın çalışmalarla birlikte Peyzaj Enstitüsü ülke çapında çok sayıda kariyer sergisi ve programları sunmuştur. Bu

faaliyetlerde doğrudan lisans programlarını seçmekte ve kariyer tercihlerini yapmaktaki binlerce 17-18 yaş grubundaki gence ulaşıldığı için şanslıyız.

Araştırma meslek ile ilgili olarak potansiyel öğrencilere cazip gelenin, mesleğin çevremizdeki dünyayı şekillendirmedeki rolü olduğunu ortaya koymaktadır. Şu anda peyzaj mimarı öğrencisi olan kişilerden neden kariyer olarak peyzaj mimarlığını seçtikleri ile ilgili olarak alınan geri beslemeler çevremize olumlu miraslar bıraktıklarını bilmenin gururunu işaret etmektedir. Bu sebeple gençlerin peyzaj mimarlığını kariyer olarak seçmesine yönelik kampanyamız peyzaj mimarlığında yaratıcılık ve sorumluluğu vurgulamaktadır. Bu konu ile ilgili ortaya konulan kaynakların sonuçları henüz değerlendirilemeyecektir. Üniversite bölümlerine başvuru sayıları gösterge olarak kabul edilebilir ancak Peyzaj Enstitüsü, bu kampanyanın başarı ölçütünü yalnızca bu sayılara dayandırmamaktadır. Peyzaj Enstitüsü dikkatini aynı zamanda üyelerimizin kariyerleri boyunca mesleki uygulama standartlarının yüksek kalması için mesleki gelişime ve hayat boyu öğrenime yoğunlaştırmıştır.

Burada meslek içinde artan uzmanlaşma da bir etkidir. 1978'de peyzaj yönetimi ve bilimi disiplinlerinin de kapsanmasına karar verildiğinde ve buna bağlı olarak enstitünün adı değiştirildiğinde mesleğin büyüme yönü sadece tasarıma dayalı bir temelden arazinin planlama, yaratılma ve sonrasında korunmasına dair bütüncül bir yaklaşıma dönüşmüştür. Bu dönüşümün Peyzaj Enstitüsü'nün gelişiminde önemli olduğu ortak bir düşüncedir. Bu sadece bizim mesleğimizle ilgili değil, aynı zamanda birlikte çalıştığımız diğer mesleklerle de ilgilidir; mimarlar, mühendisler, planıcılar ve doğal ve yapısal çevreyle ilgilenen diğer tüm disiplinler.

Bilgi Paylaşımı

Son on yıldır Peyzaj Enstitüsü, çalışmalarını multidisipliner uygulama modelini yansıtan ilgili mesleki enstitüler ve organizasyonlarla güç birliği üzerine yoğunlaştırmıştır. Peyzaj mimarları tek başlarına çalışmazlar. Üyelerimizin görev aldıkları proje çeşitliliği de bunu göstermektedir. Küçük ölçekli yerel gelişim projelerinden stratejik kent planlamaya, yeni kullanım alanlarının master planlamasından su yolları ya da ulaşım koridorlarına, peyzaj mimarları ve ilgili meslekler işbirliğinin önemini görmezden gelemezler. Örneğin

Peyzaj Enstitüsü, Kentsel Tasarım Birliği'nin kurucu üyesidir. Kentsel Tasarım Birliği; deneyim paylaşımı, ilgili meslekleri bir araya getiren etkinlikler ve kentsel yaşam kalitesini kökten değiştirmeye yönelik mücadeleler yoluyla iyi kentsel tasarımın önemine dair bilincin artırılması için birlikte çalışan dokuz mesleki enstitünün dahil olduğu bir örgüttür.

Bilginin ve başarılı örneklerin yayılması ve mükemmelin yakalanmaya çalışılması Peyzaj Enstitüsü'nün şu anki Gelişme Planı'nda ortaya konan anahtar hedeflerden biridir. Peyzaj Enstitüsü uygulama, eğitim ve araştırmada mükemmeli teşvik etmek için birkaç girişim yürütmektedir. Bu girişimlerden biri 1995 yılında başlatılan ve şu anda ülke çapında peyzaj mimarlığı çalışmalarının kalitesi ve öneminin bir ölçütü olarak dikkat çeken biennial "Ödüller" projesidir.

Peyzaj Enstitüsü aynı zamanda üyelerinin çalışmalarını uluslararası ortamda tanıtan elektronik ortamda iki hizmet başlatmıştır. Bu hizmetlerden ilki olan Küresel Dizin tüm dünyadan peyzaj projelerine ait görüntü ve bilgi içeren aranabilir özellikle bir veritabanıdır. İkinci olarak yakın geçmişte Peyzaj Enstitüsü, yine elektronik ortamda peyzaj mimarlığı mesleğine dair çeşitli konular ile ilgili araştırmaları kapsayan "Araştırma" veritabanını oluşturmuştur. Bu veritabanı henüz gelişiminin erken aşamasındadır ve Peyzaj Enstitüsü araştırma konusunda katkıları teşvik etmektedir. Her iki veritabanına www.landscapegi.co.uk adresinden ulaşılabilir. Dünyanın her yerindeki meslektaşlarımızdan geribesleme ve katkılar bekliyoruz.

Peyzaj Enstitüsü bu yıl 75. yaşına girerken, aynı zamanda tüm dünyadan peyzaj mimarlarını bir araya getireceğini umduğumuz özel bir kutlama düzenliyor. 24-25 Haziran 2004 tarihinde gerçekleşecek olan bu etkinlik büyük bir uluslararası konferansı, bir sergiyi ve hem mesleğimizin anısına hem de bizi bugünlere getiren 75 yıla yayılan mirasa saygılarımızı sunmak için özel ödüller törenini kapsamaktadır.

Yükselen Toplumsal Statü

Herhalde Peyzaj Enstitüsü'nün tarihinde şimdiye kadar gerçekleşen en önemli olay 1997 yılında "Kraliyet Lisansı" ile ödüllendirilmesi olmuştur. Bu ödül, hükümetin peyzaj ve çevre ile ilgili her türlü konuda Enstitü'ye danışmasına yasal yetkisi olduğu

anlamına gelmektedir. Yerel, bölgesel ve ulusal peyzajı etkileyen yasa ve politikalar enstitünün görüşleri, hedefleri ve isteklerinin dikkate alınmasını sağlayarak Peyzaj Enstitüsü'ne danışılmadan kabul edilemez.

Daha da önemlisi "Kraliyet Lisansı"nın verilmesi, gerekli olan eğitim, öğretim ve niteliklerden sonra Peyzaj Enstitüsü üyesinin "Mesleki Yeterlilik Sınavı"na girebileceği ve lisanslı peyzaj mimarı olabileceğini ifade eder. Bu mesleki çalışmalarda bir kalite işaretidir. Ve bu olmadan doğal ve yapısal çevremizin yaratılması ve korunması için yerinde ölçütler olmayacaktır. Lisans belgesi, müşteri ve tüketicinin zevk alacağı kaliteli mekanlar sağlayan ve dikkatlice ve titizlikle izlenen bir rekabet seviyesini ifade eder.

"Kraliyet Lisansı"nın verilmesi peyzaj mimarlığının topluma hizmetinde önemli bir rolünün olduğunu hükümet tarafından tanındığını belirtir. 2002 yılında başlatılan "Sürdürülebilir Toplumlar Planı"nda Birleşik Krallık'ın sokakları, meydanları, parkları ve yeşil alanlarının korunmasının, zenginleştirilmesinin ve bakımının vurgulanması, kaliteli çevrelerin önemini mevcut hükümet tarafından kabul edildiğinin göstergesidir. 1999'da Birleşik Krallık hükümeti tarafından yayınlanan bir bildiri ilk defa olarak sadece büyük kentler için değil, daha küçük kentler için de kentsel mekanların iyileştirilmesi ve yenilenmesi için açık hedefler ortaya konulmuştur. Önceleri, uzun süredir ihmal edilen ve bozulan endüstriyel kullanımların yoğun olduğu alanlar, iyileştirme ve kentsel yenileme çalışmalarının odak noktası haline gelmiştir. Aynı zamanda kaliteli mekanları savunmak amacıyla hükümet tarafından finanse edilen "Mimarlık ve Yapısal Çevre Komisyonu" (MYÇK) nun kurulması kentsel çevrenin ve kamusal alanların iyileştirilmesine olan bağlılığı işaretidir.

Ancak peyzaj mimarlığı için yakın zamandaki en önemli gelişme "MYÇK Mekan"ın 2003 yılında kuruluşu olmuştur. MYÇK Mekan özel çalışma konusu çoğu zaman göz ardı ve ihmal edilen parkların, yeşil alanların ve bunlar gibi yapıları çevreleyen kamusal mekanların zenginleştirilmesi olan, MYÇK'nun bağımsız alt kuruluşudur. Bu oluşumun temelinde yıllardır verilmeyen finansal desteğin önemi büyüktür.

Yıllar süren mücadeleden sonra, Peyzaj Enstitüsü MYÇK Mekan'ın kuruluşu için kısmi olarak sorumluluk iddia edebilir. Bu alanda araştırma yapmak üzere hükümet tarafından 2001 yılında oluşturulan geçici işbirliğinin

de bizim yer alımız böyle bir birimin kuruluşunun önerilmesi ile sonuçlanmıştır. Peyzaj Enstitüsü, MYÇK Mekan ile yakın ilişkiindedir. Bu ilişki Peyzaj Enstitüsü'nün "Stratejik Ortak" olarak görev almasıyla resmileştirilmiştir. Peyzaj Enstitüsü'nün çok sayıda üyesi MYÇK Mekan'da görev almaktadırlar ve kamusal açık mekanların savunulması ve hak ettiği desteği ve dikkati alabilmesinin sağlanabilmesi için bu birimle yakın ilişkide çalışmaktadırlar.

20. yüzyılın başlarında önde gelen peyzaj mimarlarından olan Edward Prantice Mawson 1934'de şöyle demiştir: "Daha önce hiçbir zaman mesleğimizin hedeflerinin ve ideallerinin her yerde uygulanmasına bu kadar ihtiyaç duyulmamıştı ve toplum göstermişti ki, iyi tasarım ve güzellik kavramı birey üzerindeki psikolojik etkilerinden ayrı olarak aynı zamanda ticari değerlerdir".

Bu sözler dün söylenebilirdi; Peyzaj Enstitüsü 76. yılına girerken peyzajlarımızın iyileştirilmesi ve korunması için yapılacak çok iş var. Şimdiye kadar Birleşik Krallık hükümeti tarafından atılan adımlar peyzaj mimarlığının topluma ve çevremize olan önemini gecikmiş farkedilişinin işaretidir. Ancak Peyzaj Enstitüsü, önündeki engellerle mücadele etmedeki çabaları ile kazandığı ünlü yetinmeyecektir. Meslek büyüdükçe ve içerisindeki faaliyetler genişleyip çeşitlendikçe Peyzaj Enstitüsü'nün, peyzaj mimarlığının ekonomik büyümede, sağlık ve refahta ve ülkemizin güvenliğinde ve gurur ve toplumsal birlik duygusunda oynadığı önemli rolünü açıklamaya devam etmesi çok önemlidir.

Visions for 21st Century Landscape Architecture Education

*Richard Stiles
Department of Landscape
Architecture, Vienna University
of Technology*

If the 20th century was the century during which the discipline of landscape architecture was born and grew up, the 21st century must be the century in which it comes of age. My visions for the discipline in the 21st century start from why such a development is urgently necessary and how we can help it to happen. They then recognise that in fact the vision has already been realised in the form of a cooperation project. Finally, it is considered how this limited vision can be embedded into a wider context.

The urgency with which it is necessary for the discipline to come of age is closely associated with some of the problems in which landscape architecture finds itself at present.

The Urgent Need For a New Vision

Although it is possible to look back to over one hundred years of landscape architecture education, in comparison to most academic disciplines, landscape architecture is still relatively new and, as recent events have demonstrated, it is far less well established than we would like to believe. It can be said to have been founded in the USA with the establishment in 1900 of the first university level course at Harvard. In Europe, by comparison, it was not until nearly two decades later that the first landscape architecture course started in what may be seen as the unlikely location of Norway in 1919 (unlikely because there is usually a negative correlation between the presence of large areas of 'natural landscape' and the awareness of the need for landscape architecture). It was another ten years before the second course in Europe was founded in the Berlin of the Weimar Republic.

The first real expansion of European landscape architecture education was largely confined to north-west of the continent, and coincided with the post Second World War boom and the growth of the higher education sector in the late sixties and early seventies. Urban reconstruction, road building and new towns all created a demand for landscape architects and new courses were established, providing graduates to fill this demand.

The reaction against some of the more negative effects of this period of unprecedented economic growth in the form of the rise of the environmental movement further fanned the interest in the profession on the part of a new generation of students. In response landscape planning and design developed new ecological approaches supported by the new higher education environment.

A second period of growth in landscape architecture education can be seen to have taken place following the collapse of Communism in the early 1990s, with the establishment of university level landscape education in a number of new countries. Contrary to what might be expected, this was not simply restricted to the countries of the former eastern bloc, but also encompassed a number of 'western' European countries as well, including Austria, Italy, Finland, Spain and Iceland.

In some countries where landscape architecture education has been established for several decades, however, there has recently been a fall in student numbers. This can be linked, at least in part, to the general decline in awareness of commitment to environmental issues and to the accompanying growth in the fashion for business studies and economics courses.

This drop in interest on the part of students has recently come together with the growing funding shortfalls in universities, and the ensuing search for economies is beginning to make landscape architecture education look rather vulnerable. This threat is all the more acute due to the relative newness of landscape architecture as an academic discipline and the fact that as a consequence, and despite its 80 year heritage, it has not yet really become firmly established within the university system anywhere in Europe.

Circumstantial evidence of the uncertain position of the discipline within the European academic landscape is provided by the way in which landscape architecture courses are located in such a wide range of different types of university across the continent. This they can be found in colleges of the fine arts, agricultural and forestry universities, architecture schools, technical universities and general universities as well as so-called universities of professional education and applied sciences. Of course this diversity of university environments could be put down to historic accident or even interpreted as being a very positive reflection of a healthy diversity of the discipline and as bearing witness to the strongly interdisciplinary nature of the subject. However, at a time when university managements are being encouraged to think like businesses and are being pressurised to save money and to 'sharpen their profiles' by focusing on 'core strengths', there is also a very different interpretation which can be placed on this observation: namely that there is a strong risk that the dangers of a poorly focussed image amongst the university establishment together with the absence of a natural academic home and allies will outweigh the rather abstract virtues of interdisciplinarity to the detriment of landscape architecture.

Further anecdotal examples of the way in which the discipline is currently very exposed to the cold winds of cutbacks include cases where apparently well established and respected landscape schools have done very well in national and international evaluation procedures only to be threatened with severe and indeed existentially threatening cutbacks shortly afterwards. A new discipline which has always been characterised by a relatively low level of resources in comparison with longer established subject areas is always bound to suffer in times of economic stringency. When the going gets tough it is not the tough but the weak which will be told to get going. The smaller you are as a subject area, the easier and less painful it is to the wider instituti-

on to use you to make strategic economies.

As recent examples have demonstrated, even long established courses in countries where the discipline has had what appeared to be a reasonably stable tradition, are not exempt from pressures which can lead them close to, and even beyond, the boundaries of viability. When democratic institutions such as universities are being forced to make overall savings, small disciplines automatically suffer from being in a minority on all decision-making bodies. This position is further compounded, as in the case of landscape architecture, when they are also poorly understood by society as a whole, and apparently by their fellow academics in particular.

It also seems that playing by the generally accepted 'rules of the game' is no guarantee of survival in such a harsh environment. Thus, even courses with healthy numbers of students have recently been told by university authorities to close their doors, as have those which have done exceptionally well in assessments of their research performance - a field in which landscape architecture schools have not traditionally excelled. What is more, even international evaluations can seemingly be ignored or over-ruled by university authorities looking for savings despite the fact that they provide anything other than support for their cost-cutting intentions.

One might be able to argue that it should not be a problem if one or two courses are forced to close down, assuming other new ones can become established elsewhere. But when it is the courses with relatively a long tradition and good reputation which are under threat within the context of a discipline, all of which is relatively newly established by the traditions of most subject areas taught at universities, there is clearly cause for concern. What, one might ask, are the longer term prospects for some of the more recently established programmes?

There has even been a suggestion from some quarters that there is some kind of 'top down' conspiracy to undermine landscape architecture on the part of ill-intentioned academics from other disciplines. This interpretation would, however, seem to be overly flattering to landscape architecture. The truth is much more likely to lie in quite a different direction altogether, namely that the current threats are merely the result of a series of economically driven but otherwise unconnected attempts by different university authorities to make cost savings, which are

ignorant of or at least indifferent to landscape architecture.

Even though there maybe no hidden enemy with a grudge against university landscape architecture programmes and secretly plotting to eliminate them one by one, the result of a series of unconnected decisions taken for economic reasons could potentially have a similar result. This makes it clear that there is currently no-one in authority who is in a position to take a European overview and act accordingly to even out or compensate for the effects of local decisions to make cost savings at the expense of landscape architecture.

All this sounds like a less than optimistic analysis for the start of landscape architecture's second century as an academic discipline, but it seems at least not just to be the result of paranoia, but based on well documented cases. Whether the current, apparently threatening, situation will turn out to be nothing more than a storm in a teacup or to be the start of something more sinister will only become clear with hindsight.

In either case, it is certainly useful to be aware of some of the inherent dangers with which the discipline of landscape architecture is faced in the current social and economic climate. Nevertheless, it is important not to lose sight of the bigger picture, and in this bigger picture nothing much has changed. And this is where our vision for the 21st century is called for in order to recall that landscape architecture is in fact a discipline which is more relevant now than it has ever been and deserves to have a very bright future. But if we believe landscape architecture's time has come, how can we shape a vision for the 21st century and ensure that this vision is transmitted to the rest of society?

A Vision Captured in Cyberspace?

In searching for the new vision for the discipline of landscape architecture in the 21st century, it has become clear that in fact just such a vision has not only been created but has already been transformed into - if not physical at least virtual - form through the LE: NOTRE Thematic Network Project and in particular the web site which lies at its heart.

Although its inception pre-dated the current problems referred to above, the European Union funded project has two major features which can be seen as offering a response to

the threats to the discipline outlined previously. But it is also attempting to provide a forward looking vision which is primarily pro-active and not just a reaction shaped to deal with a certain perceived situation. The first of these is simply that it attempts to take a Europe-wide (in its widest sense) view and to thereby establish a critical mass for a discipline which is simply not available in most countries. This is important politically, in order to try and make it clear to university and indeed national authorities that landscape architecture is not just some small local peculiarity which has developed at one or two universities, and which is therefore somehow expendable as it is not part of any wider scheme of things. But it is just as important academically, as the other way to strengthen the profile of the discipline is to reinforce the academic community behind it, and this can, in most cases, only really exist at the international level.

The LE:NOTRE Project is aiming to strengthen the discipline by providing a common European platform through which, not just university departments, but individual academics with similar teaching responsibilities and research interests can communicate with each other with an ease and in a manner never before possible. But the project aims to go beyond this superficial aspect of technological convenience. The key to the strengthening of the discipline and raising its status within the academic context, within which it has in future not only not to survive but to thrive, and to which the project is aiming to contribute, lies in the establishment of the twelve working groups. While these undoubtedly can also be said to have a pragmatic dimension to them, in that they attempt to create units of a practicable size in which colleagues can effectively interact, they can also be conceived as embodying a 21st century vision of a landscape architecture. It is a vision of landscape architecture as an academic discipline come of age. According to this vision, the discipline as a whole has reached a degree of maturity as a result of which a clear internal structure expressed in terms of firmly established and widely accepted sub-disciplines has become generally recognised.

Of course at first sight the list of subject areas covered by the LE:NOTRE working groups does not appear to be particularly new or revolutionary, and in one way it is indeed nothing of the sort. But what is potentially important and novel about this vision is the proposition that academics in over thirty countries could subscribe to an attempted codification of

the main focal areas of the discipline and use it as a basis to find and agree common positions and to build the consensus to develop the various sub-disciplines into thriving fields for Europe-wide teaching and research.

What can be said to characterise such a sub-discipline? It has to have a clearly defined substance and set of issues with which it is concerned; and these need to be anchored within a wider physical and/or social reality. Furthermore it has to have a recognised armoury of methods and techniques; it has to have its own terminology, language and literature; and it has its own community of teachers and researchers who are actively engaged in a lively discourse through the medium of publication and at international meetings and conferences. In the European context, given the small number of universities in each country in which the discipline is the subject of teaching and research, this community can only be viable if it is international and accessible to all who wish to be active within it.

This is the vision which the LE:NOTRE Project is currently trying to realise. Thus while the communication tools provided by the web site (notice board, e-mail, file uploads and discussion forums) and the working group structure, the collection of information on teaching and the development of a glossary of terms and concepts are all separate parts of the project, they are all to be considered as integral components of the same unified vision for the future of the discipline.

It is one thing for it to embody a vision for the future, but is the LE:NOTRE Project itself future proof, and if not what is it necessary to do to ensure its long term viability?

A Vision of a Virtuous Circle

Sustainability is not just a central environmental concern; it is also an institutional one. How can we preserve and develop the vision for the future of the discipline of landscape architecture as embodied by the LE:NOTRE Project? Protection of their investment is also one of the concerns of the European Union's ERASMUS Bureau with regard to all thematic networks. Their solution currently appears to be to require thematic networks to transform themselves into legally established and democratically organised associations, or to join an existing such organi-

sation. This expectation clearly fits in well with the longer term aims and interests of the European Council of Landscape Architecture Schools, from which the LE:NOTRE Project initially arose, and its implementation should do much to help the long term viability of the discipline at the European level.

But before the LE:NOTRE Project is wound up and transformed into an association to which landscape architecture schools will be expected to pay a significantly higher membership fee than is currently the case with ECLAS, it will be essential to establish and strengthen the arguments in favour of becoming and remaining a member of the new ECLAS. The final phases of the LE:NOTRE project, which envisage the development of a series of joint projects provide the opportunity to ensure that these, together with the information which has been developed so far, provide the necessary selling points to ensure the attractiveness of the new organisation, as does the opportunity to apply for a fourth year of European Union funding in the form of a 'Dissemination Project'.

Work on some projects which it is hoped will be of lasting use and attractiveness to the European academic community has, however, already begun. The majority of these new projects are currently envisaged as further developments of the current web site, with the aim of making available resources which will be of value to landscape architecture academics and their students for teaching and research purposes. The first two such projects already underway are the literature database (actually an integration of five separate databases of types of literature from different types of sources) and a database of landscape architecture related journals.

Another associated output, which is currently part of the project work programme for the second year of the project, is an overview of European issues relevant to landscape architecture as a basis for integrating these into teaching programmes. This is expected to be developed to comprise of a series of interlinked databases relating to and establishing link between information on European institutions, policy instruments (guidelines, directives etc.), programmes, and publications, and will continue to be a resource of long term importance.

Further ideas to expand this list of projects include the development of a relational database system for storing information about landscape architecture projects. This is planned to

become a common resource for teaching (e.g. the selection of case-study projects for design studios or masters' theses) and research (e.g. as a basis for typological studies and analyses of design approaches, styles etc.) as well as a basis for further cooperative projects. In parallel with this it is conceivable that collections of information about local landscape plans, environmental assessment projects etc. with similar applications could also be developed within the context of the LE:NOTRE web site. Equally, the further development of existing web-site resources is conceivable. One such example might be the expansion of the current glossary into a web-based encyclopaedia of landscape architecture.

Central to the flexibility of European landscape architecture teaching in future will be the development of a set of broad recommendations for the form of and competences associated with landscape architecture programmes. These, it is envisaged, will develop out of the outcomes of the Tuning Project, to which the LE:NOTRE Project is committed to contribute as a 'Synergy Group' if not a 'Core Area' over the next couple of years.

Of similar key importance to European landscape architecture research and scholarship will be the development of a European landscape architecture PhD programme which is envisaged as comprising a series of flexible units which can be used and combined at will. Furthermore the idea of a journal to be published on behalf of European landscape architecture academics by ECLAS is something which will be pursued as part of the LE:NOTRE Project. This too is a goal which, in any case must form the central part of any future vision for the discipline of landscape architecture within the European context.

The viability of a discipline does not however depend on internal academic factors, alone important though these may be. Landscape architecture, as do all other disciplines, exists in a wider social context and in a wider community of stakeholders. It is to this wider community that the discipline must address itself in future in order to begin to build up a virtuous circle of understanding and appreciation to counter the vicious circle of misconception and ignorance about the discipline which can be argued to have contributed to some of the recent difficulties which have been experienced. As well as the academic world, this virtuous circle must of course encompass practice, but this is not enough. The LE:NOTRE Project already involves a number of Eu-

ropean organisations which represent various aspects of European practice, but a future vision must aim to extend this further. Especially important as potential members of this circle of stakeholders are Europe's local and regional authorities and existing and potential employers of landscape architects.

A further possible project idea which builds on the LE:NOTRE Project is the concept of a joint network of European cities and universities aimed both at supporting the implementation of the European Landscape Convention within Europe's cities, which are home to some 80 percent of the continent's population, and of furthering a wider public and political awareness of the importance of the urban landscape generally. Such a project would address those politicians and local authority officers with direct responsibility for its planning, design and management.

However, although bringing the specialists and responsible persons for Europe's landscape into a wider circle would be an important goal and extension of the LE:NOTRE in its own right, it is still not enough to close the circle. Still missing is the wider public, who form the constituency of the local politicians referred to above. Here there is a need for a new campaign to explain to this wider public exactly why Europe's landscape is important, and what contribution the discipline and profession of landscape architecture makes and could make in future to its conservation and enhancement. As landscape architects and academics we have historically spent far too long complaining to each other that no-one really understands what we do and why it is important, without making very much of an effort to explain it to them. There is a need for a well thought out marketing strategy, probably taking the form of an information campaign about what landscape architecture is and why it is important.

One particular target group for this campaign should be those still at school and considering their future career choices. It ought to also become a goal of a vision of landscape architecture for the 21st century to raise the profile of the discipline and make it far more attractive to high calibre potential students as a prospective course of study. Part of this strategy may involve moving landscape architecture out of its current niche position and closer to the mainstream of university studies. Such a repositioning of the discipline might involve envisaging it much more as a field of broad cultural significance, being centrally

concerned with the shaping and understanding of the human environment. With its strong interdisciplinary character, with links to the natural sciences, the arts, humanities and technology, and with the option to specialise, but with an associated professional field as an added bonus, it has the potential to attract both more and better qualified students than is frequently currently the case.

With this final piece of the jigsaw the whole of the virtuous circle would then be in place:

- the discipline itself would be strengthened through the strengthening of the European academic community via the LE:NOTRE Project and its longer term viability would have been ensured;

- the political awareness of the discipline and its potential would have been raised and the public would be better informed in order to provide greater political support;

- the urban landscape would have a stronger and better informed lobby within Europe's municipal authorities;

- the pool of potential students would be significantly increased and the importance of the discipline to university authorities thereby further reinforced.

Taken together, these measures, all of which could develop naturally as extensions of the LE:NOTRE Project, is as far as they do not already form part of it, have the potential to help the discipline finally come of age in the 21st century, as well as addressing most of the current specific problems with which the discipline is faced with at present. The LE:NOTRE Project is seen as providing an important framework for taking a 'great leap forward' for the discipline of landscape architecture, but it cannot achieve this by itself. At risk of stating the obvious: the LE:NOTRE Project provides a platform through which the discipline can develop, but as a network project, the success of the vision depends wholly on the extent to which all members of the Network share the vision to develop it further and are willing make active and creative use of the platform to contribute to its realisation through their own efforts. Now it is over to you...

The LE:NOTRE Project Web site can be found at www.le-notre.org

21. Yüzyıl'da Peyzaj Mimarlığı Eğitiminin Vizyonu

Richard Stiles

Viyana Teknik Üniversitesi,
Peyzaj Mimarlığı Bölümü
Çeviri: **Araş. Gör. Ayça Hasgüler**
Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Peyzaj Mimarlığı Bölümü
e-posta: ahasguler@hotmail.com

20. yüzyıl peyzaj mimarlığı mesleğinin doğduğu ve geliştiği yüzyıl olarak düşünülürse, 21. yüzyıl mesleğin rüştünü kazandığı dönem olarak ifade edilebilir. Görüşlerimin başlangıç noktasını meslek disiplini açısından 21. yüzyılın reşit dönemi olması için acil olarak yapılması gerekenler ve gerekli gelişmelerin belirlenmesi almaktadır. Bu şekilde, bakışın, aslında çoktan bir işbirliği projesi olarak form kazanmış olduğu da anlaşılacaktır. Sonuçta, bu sınırlı bakışın nasıl daha geniş bir bağlam içerisine alındığı düşünülecektir.

Mesleğin rüştünü kazanması için gerekliliğin kaçınılmaz oluşu bugün, peyzaj mimarlığının, içerisinde bulunduğu bazı sorunlarla yakın olarak ilişkilendirilebilir.

Yeni Bir Vizyonun Kaçınılmaz Gerekliliği

Peyzaj mimarlığı eğitiminde yüzyıldan daha geriye bakılabilmesi söz konusu olsa da, bir çok diğer meslek disiplinine kıyasla, peyzaj mimarlığı hala yeni ve son dönemlerde gözlemlendiği üzere inanmak istediğimizden çok daha az kabul görmüş bir daldır. ABD'de akademik seviyede ilk derslere 1900'de Harvard'da başlandığı söylenebilir. Karşılaştırmalı olarak, Avrupa'da yaklaşık yirmi yıl sonra 1919'da ilk peyzaj mimarlığı dersleri Norveç'te verilmeye başlanmıştır (Doğal alan zenginliği bakımından Norveç'in önde gelmesi nedeniyle belki de başlangıcın bu ülkede olması hususu şaşırtıcı olabilir çünkü geniş doğal alanların varlığı ile peyzaj mimarisine olan ihtiyaç arasında genellikle negatif ilintiler çağırır). Avrupa da yeni bir eğitim biriminin açılması, ilkinin takiben Berlin'de on yıl sonra gerçekleşmiştir.

Avrupa peyzaj mimarlığı eğitiminin ilk gerçek yayılımı ikinci dünya savaşı sonrası yaşanan büyüme yüksek eğitim sektöründeki gelişmelerin yaşandığı 60'lı yılların sonu ile 70'lerin başına rastlarken, kıtanın kuzey batısında sınırlanmıştır. Kentsel yenilemeler, yol inşaatları ve yeni kentlerin yapılması peyzaj mimarlığına bir ihtiyaç doğurmuş, bu ihtiyacın karşılanmasına yönelik olarak da yeni eğitim birimleri kurulmuştur.

Bu dönemde yaşanan benzersiz ekonomik gelişmelerin yarattığı olumsuz etkilere tepki olarak çevre hareketlerinin gündeme gelmesini tetiklemiş, bu ilgi de meslekte yeni bir neslin doğmasına yol açmıştır. Peyzaj planlama ve tasarımı gelişmiş, yeni ekolojik yaklaşımlar yeni eğitim çevrelerinde destek görmüştür.

Peyzaj mimarlığı eğitimi gelişiminde ikinci gelişim dönemi 90'lı yılların başında komünizmin çöküşünü takiben, farklı ülkelerde de üniversite seviyesinde yeni birimlerin kurulması ile yaşanmıştır. Eski doğu bloğu ülkelerinde olması beklenen gelişmelerin haricinde, Avusturya, İtalya, Finlandiya, İspanya ve İzlanda gibi "batılı" ülkelerdeki gelişmeleri de kapsamıştır.

Ancak, yine aynı dönemlerde onlarca yıldır peyzaj mimarlığı eğitimi veren bazı ülkelerdeki öğrenci popülasyonunda bir azalma gözlemlenmiştir. Bu durum, çevre bilimleri olan genel eğilim ile işletme ve ekonomi dallarının son dönemlerde gözde oluşu ile ilişkilendirilebilir.

Öğrencilerin tercihlerindeki bu azalma, üniversitelerin finansal açıdan kısıtlamalarının artışı ile ekonomik açıdan arayış içine girmeleri ile bağdaşırken, peyzaj mimarlığı

eğitiminin daha savunmasız görülmesine yol açmıştır. Seksen yıllık bir mirasa sahip olsa da, bu tehdit peyzaj Mimarlığının akademik bir disiplin olarak kısmen yeni oluşu ve Avrupa'nın hiçbir yerinde ki üniversite sitemleri arasında kati bir şekilde yerleşmemiş olmasından dolayı gündeme gelmektedir.

Mesleğin bu değişken pozisyonda olmasının ikinci nedeni tüm Avrupa kıtasında verilen peyzaj mimarlığı eğitiminin akademik olarak farklı üniversite yapıları yer almamasıdır. Güzel Sanatlar Akademileri, Ziraat ve Orman Fakülteleri, Mimarlık Fakülteleri, Teknik Üniversiteler ve diğer akademik birimler sayılabilir. Üniversite çevrelerindeki bu çeşitlilik tarihi gelişmelerindeki tesadüflere dayandırılabilirken ayrıca disiplinin güçlü bir şekilde farklı bilim dallarıyla olan ilişkisi olarak da yorumlanabilir. Ancak, üniversite yönetimlerinin, durumu bir sektör gibi düşünmeleri istendiğinde ya da çehrelerini netleştirmeleri ile önceliklerini belirlemeleri konusunda baskıya alındıklarında, bu gözlemin farklı bir açıdan da yorumlanabilmesi söz konusu olur. Şöyle ki; akademik bir çatı ve müttefiklerin yokluğu ile üniversite kuruluşları üzerindeki olan zayıf odaklanmadaki tehlikeler, peyzaj mimarlığını çoklu disiplin özelliği ile risk altına da sokabilir.

Güçlü oluşumlu ve saygın peyzaj okullarının dahi, ulusal ve uluslararası seviyedeki değerlendirmelerinde ciddi anlamda kesintilerden etkilenmeleri disiplinin karşılaştığı finans kaynaklı soğuk rüzgarlara maruz kalışına bir örnektir. Yeni bir disiplinin, oturmuş disiplinlere oranla daha az kaynağı olması sebebiyle zaman zaman ekonomik dar boğaza girmeye zorlanabilir. Gidişat zorlaştığı zamanda dahi, ki bu esasen zayıflık olarak nitelendirilebilir, sürekliliği beklenecektir. Daha çaplı kurumlarca stratejik ekonominin oluşturulmasında, sizin çalışma alanı olarak küçüklüğünüzün kullanılması ise kolaylaşır.

Disiplinin makul gelenekler çerçevesinde yürütüldüğü köklü okulların bulunduğu ülkelerde de bazı derslerin kapanmaya varacak kadar baskıdan kurtulamadıkları, hatta süreklilik savaşına girdikleri, son zamanlarda yapılan araştırmalarda görülmüştür. Üniversiteler gibi demokratik kurumların genel tutumlarına zorlandıklarında, küçük disiplinler otomatik olarak azınlık olarak karar verme sürecinde etkili olamamaktan yakınırlar Bu durum peyzaj mimarlığı açısından, genel olarak, toplum tarafından doğru algı-

lanamamak hatta özellikle akademik çevrelerce anlaşılammaktan dolayı da mesleği azınlık seviyesinde olmaya zorlamıştır.

'Oyunu kurallarına göre oynamak' bile böylesine haşın bir çevrede sürekliliğin garantisi olmayabilir. Bu nedenle, yeterli miktarda öğrenciye sahip okullar, araştırma performanslarının değerlendirmeleri olağanüstü olanlar dahi (peyzaj mimarlığı okullarının çok da üstün olmadığı bir konu), üniversite otoritelerinin kapılarının kapatılma isteği ile karşılaşmışlardır. Üniversite otoriteleri çoğu zaman uluslararası değerlendirmeleri göz ardı ettiğii verilen desteğin sadece maliyetlerden sağlanması gereken kesintilere yoğunlaştığı bir diğer husustur.

Birkaç dersin kapatılmaya zorlanması, diğer yeni derslerin açılmasına neden olabilir fikri ile bu durumun bir problem olmadığı düşünülebilir. Ancak, köklü bir geleneğe ve itibara sahip derslerin meslek bağlamında tehlike altında oluşu dikkate alınmalıdır. Bu durumda şu soru sorulabilir: Yeni kurulmuş programların uzun vadedeki beklentileri nelerdir?

Farklı disiplinlerden bazı akademisyenlerce kasıtlı olarak peyzaj mimarlığının zayıflatılmasına yönelik olarak 'yukarıdan aşağı' bir çeşit komponon oluşturduğu bazı çevrelerce dile getirilmiştir. Ancak bu yorum bir anlamda peyzaj mimarlığı mesleği için oldukça onore edici olurdu. Gerçeğin ise farklı yönlerde yol aldığı beklenmektedir. Şöyle ki; mevcut tehditlerin nedeni genel olarak ekonomi kökenli olmakla birlikte bazı farklı üniversite otoritelerince maliyetten tasarrufa yönelik girişimlerin olması da göz ardı edilebilecek ya da peyzaj mimarlığını ilgilendirmeyecek orandadır.

Üniversite peyzaj mimarlığı programlarına karşı tek tek gizlice elimine etmek üzere saklı bir düşmanın olması ihtimali bir faraziye olsa sa, ekonomik nedenler için alınan bağimsız kararların sonucu da potansiyel olarak aynı etkide olacaktır. Bu durum, şu an otorite sahibi olarak Avrupa'daki duruma bakabilecek ve peyzaj mimarlığı giderlerinden tasarruf yapabilmek üzere alınan yerel kararları telafi edebilecek ya da dengeleyecek bir gücün olmayışı ile netleşmektedir.

Akademik bir disiplin olarak peyzaj mimarlığının ikinci yüzyılına başlaması için tüm bunlar iyimser yaklaşımlardan uzak gibi duyumsansa da, bu durum bir teori olmayıp örneklere dayandırılarak tartışmaya

taşınmıştır. Tehditkar olduğu düşünülen söz konusu durumun sadece bir bardak su da çıkarılan fırtına ya da gerçekten tekin olmayan bir durum olup olmadığı ancak belli bir zaman sonra anlaşılacaktır.

Her iki durumda da mevcut sosyal ve ekonomik durumla karşı karşıya olan bir disiplin olarak peyzaj mimarlığının bazı içsel tehlikelerle karşılaşabileceğinin farkında olmak kesinlikle çok faydalı olacaktır. Fakat, her ne kadar çok şeyi değiştirmese de, çevreye geniş bakabilmek gereklidir. Eğer peyzaj mimarlığının zamanının geldiğine inanıyorsak, 21. yüzyıl vizyonunu nasıl şekillendirebilir ve toplumun geri kalanına bu vizyonun aktarılmasını nasıl sağlayabiliriz?

Sibermekana Alınmış Bir Vizyon

Peyzaj Mimarlığı disiplinine 21. yüzyılda vizyon arayışında, böylesine bir vizyon sadece yaratılmamış, Le Notre tematik ağ projesi ve özellikle merkezinde yer alan web sitesi ile bir forma dönüştürülmüştür.

Mesleğe yönelik daha önce bahsedilen tehditlere bir yanıt olarak Avrupa Birliği destekli bu projenin iki önemli özelliği söz konusudur. Aynı zamanda, öncelikli olarak insiyatifli elinde tutabilen ve durumun mutlak algılanışı ile ilgilenmeye tepki olarak şekillenmesi açısından ileriye görebilen bir vizyonun sağlanması için girişim de olmuştur. Bunların ilki, Avrupa genelinde bir bakış ve dolayısıyla da disiplin için pek çok ülkede mevcut olmayan gerekli miktardaki kitlelerin oluşturulması girişimidir. Bu politik olarak denemek ve üniversiteye ya da aslında ulusal otoritelere peyzaj mimarlığının birkaç üniversitede gelişmiş küçük yerel bir unsur olmadığına ve böylelikle de bir şekilde kapsamlı planlar içerisinde yer almayı gözden çıkarılabilirliği oluşuna açıklık getirmek açısından önemlidir Disiplinin profilinin güçlenmesi akademik anlamda olduğu kadar, özellikle uluslararası düzeyde arkasındaki akademik topluluğun güçlenmesi ile mümkündür.

Le Notre projesi, sadece üniversite bölümlerindeki akademisyenlerce değil, aynı araştırma ve eğitim sorumluluklarını taşıyan bireylerce de kolaylıkla iletişim kurabilecekleri bir Avrupa ortak platformu ile disiplinin güçlenmesini hedeflemiştir. Proje teknolojik elverişliliğe olan yüzeysel bakışın ötesine geçmeyi de amaçlamaktadır. Disiplinin güçlenmesi ve akademik bağlamdaki pozisyonunun

yükselmesi, sadece varlığını sürdürmesi değil ayrıca zenginleşerek bir refah seviyesine ulaşması, için anahtar, projenin hedeflerini gerçekleştirecek olan 12 farklı çalışma grubunun kurulması ile mümkün olacaktır. Şüphesiz pratik boyutlara sahip olan bu gruplar aracılığı ile elverişli ölçülerde meslektaşların verimli bir şekilde etkileşimde olmaları ve peyzaj mimarlığı 21. Yüzyıl vizyonunun şekillendirilmesi çabaları sürdürülmektedir. Bu vizyon akademik bir disiplin olarak rüşdünü ispat etmiş peyzaj mimarlığıdır. Vizyona göre, disiplin bir bütün olarak net dahili bir yapının temeli olması ve makbul alt disiplinlerinin genel olarak kabul görmesi ile, durumun ifadesi neticesinde bir olgunluk seviyesine erişmiştir

İlk bakışta, Le Notre çalışma gruplarının çalışma alanları listesi özellikle yeni ve devrimci görünmese de bir anlamda yaklaşımı da bu yönde değildir. Ancak, bu vizyonun önemi ve yeniliği otuzdan fazla farklı ülkelerden akademisyenlerin, disiplinin ana çalışma alanlarının derlenmesi ve bunu ortak bir taban olarak kullanabilme girişimine katılmalarının önerilmesi ile Avrupa genelinde eğitim ve araştırmalarda çeşitli alt disiplinleri zengin çalışma alanlarına dönüştürmede bir fikir birliği oluşturmaya çalışmasıdır.

Böylesine bir alt disiplini ifade edebilmek için ne söylenebilir? Ele alınabileceği net, tanımlı bir içerik ile bir takım çıkış noktalarına sahip olması gerekir. Ve bunlar daha geniş fiziksel ve/veya sosyal gerçekler içerisinde yer almalıdır. Ayrıca, yöntem ve teknikleri oluşturan tanımlı bir zirvi olmalıdır. Kendine özgü terminolojisi, dili ve yazını ile aktif olarak yayımlar aracılığı ile uluslar arası toplantılar ve konferanslarda hitapları ile araştırmacılar ve eğitimci topluluğu olmalıdır. Avrupa kapsamında, disiplinin eğitim ve araştırmada özne konumunda olduğu, her ülkeden belirli sayıda üniversitelerden içerisinde aktif olarak yer almak isteyen herkes için topluluk, uluslar arası ve erişilebilir olduğu taktirde tutarlı olabilir. Le Notre projesinin şu an geliştirmek istediği vizyon işte budur.

Böylelikle web sitesi aracılığı ile sağlanan iletişim araçları (ilan panosu, elektronik posta, dosya yükleme ve tartışma forumları gibi) ve çalışma grubu yapısı, eğitime ve terimlerin açıklanmalarına yönelik gelişmeler için bilgilerin toplanması ve kavramların oluşturulması gibi sayılanların her biri projenin ayrı parçalarıdır. Bunların disiplinin geleceği

için bütünsel bir vizyonun oluşmasında gerekli parçalar olarak değerlendirilmelidirler.

Gelecek için bir vizyon oluşturmada bir yol olduğu düşünülen Le Notre projesi acaba gelecek için dayanıklı mıdır? Eğer değilse uzun vadedeki tutarlılığının sağlanması için gerekli olan nedir?

Erdemli Bir Döngünün Vizyonu

Sürdürülebilirlik sadece çevresel bir kaygı değildir. Le Notre projesinin şekillendirdiği gibi peyzaj mimarlığı disiplininin geleceği için vizyonu nasıl geliştirebilir ve koruyabiliriz? Avrupa Birliği ERASMUS bürosunun da tematik ağılar hususunda yatırımlarının korunması kaygılarından biridir. Organizasyona bakıldığında tematik ağılar yasal olarak ve demokratik biçimde organize olmuş kurumlara dönüştürmek ya da mevcut benzeri organizasyonlara katılmak mevcut çözümleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Peyzaj Mimarlığı Okulları Avrupa Konseyi'nin, ki ilk olarak Le Notre Projesi doğmuştur, uzun vadedeki amaçları ve çıkarları doğrultusunda ve uygulamalarının Avrupa seviyesinde disiplinin yine uzun vadedeki tutarlılığına çok yardımcı olan bu beklentiler oldukça uygundur.

Ancak Le Notre Projesi tasfiye edilmeden ve peyzaj mimarlığı okullarının yüksek oranda üyelik ücreti ödemelerini gerektiren, ki bu durum ECLAS için de söz konusudur, bir birliğe dönüştürülmeden önce yeni ECLAS'ın yeni bir üyesi olmak ya da üyeliği devam ettirmek adına tartışmaların bir noktaya ulaşması ve güçlendirilmesi bir gerekliliktir. Le Notre projesinin son aşamaları, ki Le Notre Projesi bir seri toplu projenin gelişimini öngörür, şimdiye kadar geliştirilmiş bilgiler ile yeni organizasyonun gerekli çarpıcı noktalarının oluşturulmasını sağlar. Tıpkı yayınlanarak dağıtımı yapılacak bir proje için dört yıllık Avrupa Birliği ödeneğine başvurma fırsatında olduğu gibi.

Ancak, Avrupa akademik topluluğuna sürekliliği ve çarpıcılığı olacağı umulan projeler üzerinde çalışmalar çoktan başlamıştır. Bu yeni projelerin büyük bir çoğunluğu mevcut web sitesindeki gelişmeleri peyzaj mimarlığı akademisyenleri ve öğrencileri için eğitim ve araştırmalarına yönelik olarak kullanılabilir bir değer ve kaynak olmak üzere canlandırmaya çalışmaktadır. Bu tip projelerin ilk ikisi literatür veritabanı (esasen farklı kaynaklardan beş ayrı tipteki veri tabanından

elde edilen literatürlerin entegrasyonudur) ve peyzaj mimarlığını ilgilendiren periyodik dergi veri tabanı olarak uygulamadır.

Projenin ikinci yılı için, çalışma programının şu anki parçası olan peyzaj mimarlığını ilgilendiren sorunlara yönelik olarak eğitim programları aracılığı ile entegrasyon sağlamak ve bir genel açıklama tabanı oluşturmak bir diğer üründür. Bu ürünün ilişkili bir dizi veri tabanını içermesi ve Avrupa kurumları arasındaki bilgi ilişkilerini oluşturması nedeni yanı sıra yönetsel araçlar (tüzükler, yönergeler vb.), programlar ve yayınların sağlanması beklentisi ile gelişimi ve uzun vadeli sürekliliğinde önemlidir.

Listede yer alan projelerin gelişiminde ki diğer fikirler arasında peyzaj mimarlığı projeleri hakkında bilgilerin olduğu ilişkili bir veri tabanının da geliştirilmesi yer almaktadır. Bu gelişmedeki amaç eğitim (örneğin; tasarım stüdyoları ya da yüksek lisans tezleri için örnek çalışma alanlarının seçimi), araştırmalar (örneğin; tasarım yaklaşımları, stilleri açısından topolojik çalışmalara ve analizlere taban oluşturmak üzere) ve olası ortak projeler için ortak bir kaynak platformu oluşturmaktır. Buna paralel olarak, Le Notre web sitesi bağlamında, yerel peyzaj planları, çevresel etki projeleri vb. hakkındaki verilerin kavranabilmesi benzer uygulamalar ile geliştirilebilir. Keza, mevcut web sitesindeki gelişmeler kavranılabilecektir. Buna dayanarak mevcut terimler sözlüğünün web tabanlı bir peyzaj mimarlığı ansiklopedisine dönüştürülerek geliştirilmesi örnek olarak gösterilebilir.

Gelecekteki Avrupa peyzaj mimarlığı eğitiminin esnekliğindeki ana nokta peyzaj mimarlığı programları arasındaki yeterlik ve form için zengin ve geniş önerilerin geliştirilmesi olacaktır. Bunların, gelecek bir iki yıl içerisinde çekirdek alan olmadığı taktirde Le Notre projesinin Sinerji grubu olarak katkıda bulunmayı üstlendiği ayar projesinin sonuçları ile gelişebileceği öngörülmektedir. Avrupa peyzaj mimarlığı araştırma ve bursları konusunda önem taşıyan bir diğer hususta, Avrupa peyzaj mimarlığı doktora programlarının isteğe bağlı olarak bir seri esnek birimin kullanılabilmesi ve birleştirilebilir üzere geliştirilmesidir. ECLAS tarafından Avrupa peyzaj mimarlığı akademisyenleri adına hazırlanacak periyodik yayınların da Le Notre projesinin bir parçası olarak takibi düşünülmektedir. Avrupa bağlamında, peyzaj mimarlığı disiplininin gelecek vizyonunun merkezini bu iki hedef oluşturmalıdır.

Disiplinin sürekliliği salt içsel akademik faktörlere dayanmaz. Yaşanan zorlukların disiplin için yarattığı, yanlış anlaşımaların ve göz ardı etmelerin giderilmesi ile, anlayış ve takdirin sağlandığı erdemli bir döngünün yapılandırılması için, disiplinin gelecekte kendini daha geniş bir kitleye hitap ettirmesi gerekmektedir. Yeterli olmasa da, akademik dünyanın dışında kalan ve aynı mesleğin icrasını yapanlarca da bu erdemli döngünün pratikte ulaşacağı başarılar desteklenmelidir. Bu yetersizliği yeterli seviyeye çıkarmak üzere Le Notre projesi, bazı Avrupalı organizasyonların, Avrupa uygulamalarında çeşitli açılardan yer almaktadır. Ancak gelecek vizyonunda bu çalışmaların da geliştirilmesi amaç edinilmelidir. Bu döngüdeki potansiyel paydaşlar arasında Avrupa'daki yerel ve bölgesel otoriteler ile, mevcut ve potansiyel peyzaj mimarları yer almaktadır.

Le Notre projesinin bir başka önerisi ise Avrupa kentleri ve üniversitelerinin birleşik bir ağ fikri ile Avrupa Peyzaj Konvansiyonunu, toplum ve politik dikkati genel olarak kentsel peyzaja çekecek şekilde, farklı Avrupa kentlerinde gerçekleştirmektir. Böylesine bir proje politikacıların ve yerel otoritelerin kentsel planlama, tasarım ve yönetimi için sorumlulukları da dikte edecektir.

Ancak, her ne kadar Le Notre projesi hedeflerinde uzmanları ve sorumluluk sahiplerini Avrupa peyzajı için geniş bir platformda bir araya getirmek önemli bir başarı ve genişleme olsa da, döngüyü kapamak için yeterli değildir. Yukarıda sözü geçen yerel otoriteleri belirleyen seçmenleri de oluşturan daha geniş bir kitleye sahip olma kısmı hala eksiktir. Avrupa peyzajının neden önemli olduğunu ve peyzaj mimarlığı disiplini ve mesleğine sağlayacağı katkılar ile ilerisi için koruma ve gelişmesi gerekliliğini, daha geniş kitlelere açıklayabilmek için yeni bir kampanyaya ihtiyaç olduğu da ortaya çıkmaktadır. Peyzaj mimarları ve akademisyenler olarak zaman içerisinde kendi aramızda çok fazla tartıştık ve bu içe dönüklükten dolayı hiç kimse tam olarak ne yaptığımızı, neden yaptığımızı, önemini bizlerin onlara aktarabilme çabası da olmadı. Dolayısıyla kavrayamadı. Peyzaj mimarlığının ne olduğu ve önemini açıklanabilmesi için bir bilgi aktarımı kampanyasına ciddi pazarlama stratejileri ile girişme ihtiyacı doğmaktadır.

Bu kampanya için önemli bir hedef kitle üniversite öncesi eğitimi alan ve kariyer

planlarını yapan öğrencilerdir. Peyzaj mimarlığı 21. Yüzyıl vizyonu oluşturulurken disiplinin profilini yükseltmek ve yüksek potansiyelli öğrencilerin gelecekteki peyzaj mimarlığı öğrencileri olması bu yöndeki için amaçlardan biri olmalıdır. Bu stratejinin bir parçasını peyzaj mimarlığını kovduğundan ve üniversite çalışmalarının ortalama akışından çıkarak yeni bir pozisyonun belirlenmesi oluşturabilir. Böylesi bir değişim disiplinin insan çevresini anlama ve şekillendirme özelliği merkez alınarak daha net, geniş kültürel önemi olduğunu vurgulayan bir öngörüü içerebilir. Doğa bilimleri, sanat, sosyal bilimler ve teknoloji ile olan bağlarıyla, sahip olduğu çoklu disiplin özelliği uzmanlaşabilme alternatifi yaratırken, bir bonus olarak ise profesyonel uygulama sahasının oluşu, peyzaj mimarlığı eğitimine mevcut kalitesinden yüksek daha kaliteli öğrencileri çekebilme potansiyeli vardır.

Bulmacanın bu son parçası ile birlikte erdemli döngü yerini bulacaktır:

- Le Notre projesi vasıtasıyla Avrupa Akademik topluluğunun güçlenmesi, disiplinin güçlenmesini ve uzun vadede sürekliliğinin sağlanması,
- Politik bakış açısı ve potansiyelinin artırılması, geniş bir desteği sağlaması açısından da disiplinle ilgili olarak toplumun bilgilendirilmesi,
- Avrupa belediyeleri otoriteleri arasında kentsel peyzaj konusunda daha iyi ve daha güçlü bilgilendirmeyi sağlamak üzere lobi oluşturulması
- Potansiyel öğrenci kitlesinin artışı ve dolayısıyla üniversite otoritelerinin disipline bulunacakları katkılarının güçlendirilmesi

Bu kriterler bir araya getirilerek Le Notre projesinin doğal yayılımı ile geliştirilebilir. Henüz Le Notre projesinin bir parçasını oluşturmasalar da sonuçta doğal olarak gelişebilecek tüm bu önlemler şuanda mesleğin karşı karşıya kaldığı mevcut belirgin sorunları işaret ettiği gibi 21. yüzyılda peyzaj mimarlığı mesleğinin rüştünü kazanmasına yardımcı olabilecek potansiyelle de sahiptirler. Le Notre projesi peyzaj mimarlığı mesleği için ileriye yönelik büyük bir sıçramada önemli bir çerçeve olarak görülmektedir. Ama bunu tek başına başaramaz. Açık olanın riskini belirtirken: Le Notre projesi mesleğin gelişebileceği bir

platform sağlamaktadır ancak, bir ağ projesi olarak vizyonun başarısı ağın tüm üyelerinin mesleğin geliştirilmesi vizyonunu paylaşmalarına ve bunun fark edilmesine katkıda bulunmak için platformun aktif ve yaratıcı hale getirilmesine istekli olmalarına bağlıdır. Şimdi sıra sizde...

Le Notre Projesi web sitesine www.le-notre.org adresinden ulaşılabilir.

Post-Abstract Landscape Design

Tom TURNER

University of Greenwich

Tom Turner is principal lecturer in landscape planning at the University of Greenwich and editor of the Garden History Reference Encyclopedia CD.

All illustrations © Tom Turner

After leaving university in 1968 I spent three months travelling through Turkey. What attracted me was the low number of tourists, the amazing succession of cultures and the high accessibility of the archaeological sites. At Side, the sea lapped at the foundations of a mosaic pavement and I accidentally contributed to the fall of the Roman Empire by knocking a piece of mosaic into the water. At Yazilikaya I spent the morning drawing and did not see another tourist. At Dogubeyazit, the emptiness was chilling. Looking back on that happy summer, two questions come to mind: (1) how should archaeological sites be treated from a landscape point of view? (2) how should new projects be designed in an ancient land? I am, incidentally, convinced that I would not have become a landscape architect but for that summer in Turkey.

Archaeological Landscape Design

Twenty five years later I re-visited a number of archaeological sites in Italy and Greece which were much less appealing than in the 1960s. Two factors have contributed to their spoliation: the entirely proper desire to protect archaeological remains and the insensitivity with which the visitor facilities have been designed. Delphi can no longer be visited at the most evocative times, dawn and dusk, because it has a ring fence and opening hours. 'Facilities' for tourists can be even more damaging – or they can be well designed. The best example of how to design for visitor movements is the network of paths planned by Dimitris Pikionis around the Acropolis'. The worst example is the hastily-planned and

Dimitris Pikionis designed a brilliantly post-abstract scheme for the archaeological paths in Central Athens. A 'unification of archaeological works' for the 2004 Olympics has followed this with a wide and dreary boulevard.

badly-designed 'unification of the archaeological works' designed for the 2004 Olympic Games in Athens². They have the character of a pedestrian motorway skirting the southern rim of the Agora.

Most archaeological sites are much busier. In 1973, the Palace of the Emperors, on the Palatine Hill in Rome, was empty and overgrown – a place to explore. In 2004 it was as busy as a shopping mall. Even though I had recently drawn a plan of the site, and was there to take photographs, I found it difficult to relate my understanding to the remains. It is more like a bombed-out nineteenth power station than the grandest palace in Ancient Rome. Apart from the glittering fame of the word Palatine, I could see nothing to interest general tourists – and much to bore their children. What should be done

The greatest palace in the Roman Empire, on the Palatine Hill, now has little more visual attraction than a disused power station.

Britain's authorities have a strange approach to the landscape treatment of archaeological sites. It is not without charm but scarcely to be recommended. They treat archaeological sites like gardens. There are no ornamental plants but the grass is maintained with immaculate devotion to duty. It is an abstract approach which does nothing to evoke the atmosphere of past times and would not be appropriate elsewhere. For the Palatine, I suggest that the entry fee should be raised from £1 to £5 with every additional coin spent on archaeologically-sensitive landscape design. The fivefold increase in revenue should be used to repair the depredations of archaeologists. Copies should be made of the artefacts, now stored in museums, and placed as

near as possible to the locations in which they were found. Some should be half-buried in the soil. Others should be put back on pedestals. Using resin as a binder, immaculate and durable copies can be made of marble and terracotta originals.

There is also a great need for more interpretative facilities but they should never be allowed to deface the originals. I admire Sir Arthur Evans restoration of the Palace of Knossos, on Crete, but it should not have been set in its original location. Margaret Yourcanour, writing in 1955 makes the following comment on Hadrian's villa at Tivoli:

The Villa has suffered pernicious change. Not all of it, to be sure: a whole which the centuries have slowly destroyed, but have also formed, is not so quickly altered. By an er-

bitrarily along its banks; the originals, fairly average Greco-Roman work, do not deserve the honour of so conspicuous a position, but neither to they merit the indignity of being copied in such hideous material, both swollen and unsubstantial. This new décor gives to the once melanchol Canopus something of the air of a studio set, ready for a film version of "life in Imperial Rome".³

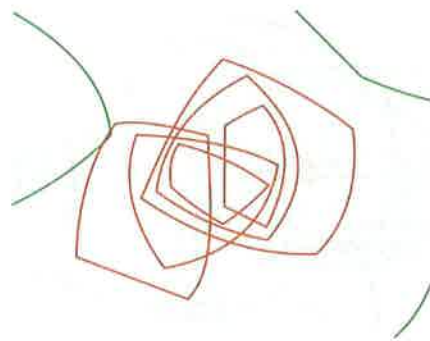
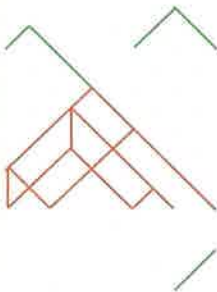
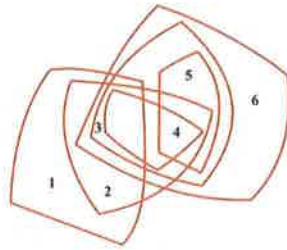
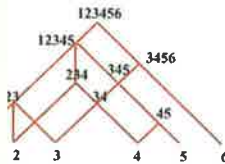
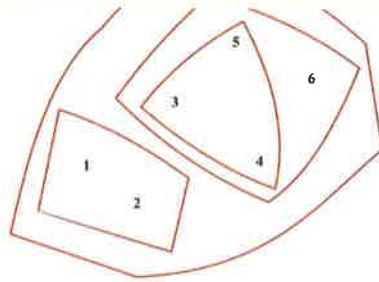
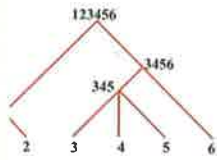
Since then, the visitor facilities have been extended and given the character of a service station on an autostrada. Surely it would have been better to select a site well away from the palace grounds and then to have made an exact re-creation of a section of a building and its gardens, possibly including the amazing 'maritime theatre'. Families would also enjoy the opportunity to experience a genuine Roman bath in a Roman garden,

walking on re-created Roman mosaics and admiring Roman frescoes. There could be an adults-only section inspired by the erotic marvels of Pompeii. Hadrian was gay and of Spanish descent, which could appeal to another section of the tourist market.

Anti-Globalisation

Thinking about how to treat the remains of past civilisations leads us to consider the future. In 1968, I had little money to spend on Turkish hotels and the places I remember had few attractions. Most were cheap modern concrete buildings with thin walls and sunlight glaring through large windows. They were the product of a modernist and globalist approach. Reason is universal and if design is ba-

In a key anti-modernist document, Christopher Alexander argued that 'A city is not a tree'. My adaptation of his diagram illustrates the title of an essay from City as landscape entitled: "A city is not a tree": it is a landscape'. Red lines represent the design; green lines represent the context.

sed exclusively upon geometry and calculation, it will be the same the world over. Rationalism, in this sense, therefore stands in opposition to localism.

The non-global hotels I stayed in are much clearer in my mind. The Pension Mustapha in Side, one of the only two places then available in the village, was a traditional Mediterranean house with wooden shutters. One could block the light from the east window in the morning or the west window in the evening, and have open views of the sea from the other window. Another clear image is of a caravanserai-type building in Eastern

Turkey. The rooms opened onto a wooden veranda overlooking an internal court. The town also had a traditional hamam with shafts of light piercing the steamy gloom from a domed roof and an aroma of sandalwood soap. This gave me a better understanding of ancient baths than any number of books and archaeological visits. But I do not for one second suggest that new places should be made in the image of old places to please sentimental tourists. Every country requires a present and a future, as well as a past. There is however much to be learned from traditional approaches to planning and design.

Christopher Alexander was once at the leading edge of modernism. His Notes on the synthesis of form (1964) argued that design is a problem-solving activity and that computers, then appearing on the horizon, could help solve design problems⁴. A year later Alexander changed his mind and wrote a famous essay, A city is not a tree⁵, arguing that cities do not have a hierarchical ('tree') structure which can be planned with rational procedures. This led to a Pattern language for towns buildings construction which showed the profound lessons which can be learned from traditional approaches. He further argued, unnecessarily and wrongly in my view, that these patterns are universal. In an essay on A city is not a tree: it is a landscape⁶, I argued that the patterns must also be adjusted according to the patterns of the landscape in which they are set. For example, the small shady outdoor courts so long characteristic of Mediterranean countries are not well suited to the country in which I was educated: Scotland. So, I believe, they are not a universal pattern. Alexander does not see himself as a post-modernist but his views do parallel this group of ideas and the resulting designs look post-modern.

The work of Hassan Fathy and Michael Hough suggests another approach. Fathy (1900-1989) was an Egyptian architect⁷. Horrified at the high cost, climatic unsuitability and cultural alienation of modernist structures, he showed through his work that it was possible to learn from local experience of our ancestors without indulging in the sentimental kitsch used for hotels in Las Vegas. Michael Hough, a Canadian professor of landscape architecture, wrote a book on City form and natural process, which shows how the design of cities should be related to natural processes. Like Anne Whiston Spirn's Granite garden it was inspired by Ian McHarg's Design with nature, and therefore by Patrick Geddes book on the Cities in evolution of cities⁸. Geddes is the likely originator of the Survey-Analysis-Design methodology which so-dominated twentieth century landscape architecture, but he also stressed local design approaches and had no interest in International Modernism.

Post-Abstraction

The design approach of the twentieth century is generally described as Modernist. The label is useful but time-expired. The following quotations are from a book scheduled for publication in 2004:

Visually, it is easy to identify the art, architecture and gardens of the twentieth century. But the adjective 'modern', used to describe this work, has an inherently limited shelf-life⁹ and in my view the year 2000 was the expiry date. A replacement is due and in this chapter 'abstract' will be tried as an alternative. It pinpoints a key feature of twentieth century gardens: the abstraction of universal principles from the everyday world. Artists and designers, admiring the way scientists abstracted the laws of nature and applied them as technology, sought an analogous design procedure. Painting, architecture, gardens, furniture and fashion design thus became characterised by analytically clean lines, freedom from ornament, simple colours and geometrical elegance.

The central phase of high modernism was followed by a period of diversity which is usually described as Post-Modern - using a term which cannot long outlive its parent. 'Post-Abstract', formed on the model of Post-Impressionist and Post-Expressionist, is more explanatory, indicating a retreat from the clinical purity of abstraction and a return to the realm of stories, symbols and meanings. The designers of Hatshepsut's temple, Pompeii, the gardens of the Middle Ages, the Villa Lante, Versailles and Stowe were more than familiar with using design to speak of other things: allegory was their pre-occupation. The word derives from allos (other), and -agoria (speaking). Children, the Victorians said, should be seen and not heard. But why should gardens be silent? For two reasons: first, the modernist use of pesticides, as described in Rachel Carson's *Silent Spring*¹⁰; second, the deliberate rejection of symbols, allegory and literary themes in high modern design.¹¹

Designers use the word abstract in a particular sense: 'In its purest form in Western art, an abstract painting is one without a recognisable subject, one which doesn't relate to anything external or try to "look like" something. Instead the colour and form (and often the materials and support) are the subject of the abstract painting. It's completely non-objective or non-representational.'¹² One therefore expects post-abstract to describe a design style which does relate to something external. But what?

Hassan Fathy designed a village, Gournah, which related to the traditional patterns of the area. It was, unfortunately, detested by its intended occupants. This was probably because their families had been tomb-

Parc La Villette, despite its post-modern reputation, draws on one of the classic phases in modern art: Russian Constructivism.

robbers for three thousand years and the village was deliberately set apart from its cultural context. In his later career, Fathy designed for wealthy clients who appreciated the way his work related to Islamic traditions. One can make a comparison with Jaguar cars: the company is now American-owned and the current model range is entirely of the twenty first century but it clearly relates to the design traditions of the British marque, as does the German-owned Rolls Royce.¹³

Bernard Tschumi designed the most famous of post-modern parks, at La Villette in Paris¹⁴. Yet it is post-modern only in its departure from rationality. Visually, it draws upon one of the classic phases of modern art: Russian Constructivism. The Lutz' design for Landschaftspark urg Nord has a much better claim to be post-modern and post-abstract¹⁵. It relates to, and draws meaning from, the industrial history of the site. It was one of the largest steel-works in Germany. Similarly, Parc de Bercy in Paris relates to and draws upon its site: an old wine depot. It was designed as a 'garden of memory', recalling the site's history. Old rail lines and stone roadways are incorporated in the design. Vines are grown. There is a potager, a maze, a belvedere, a lake pavilion and a terrace overlooking the River Seine.¹⁶

The Garden of Australian Dreams in Canberra is another interesting example¹⁷. It relates to the Dreamworld of the Aboriginal Australians, though it is very obviously a

Duisburg Nord, by Peter and Anna-Liese Lutz, is genuinely post-abstract in its use of wild flowers, industrial materials – and a disused steel works.

recent design. The connection with Aboriginal culture has been a source of friction. The designer, Richard Weller, believes that opposition to the garden is rooted in the immigrants' opposition to Australia's native culture. At the time of writing, the trustees of Australia's National Museum intend to 'modify' the design in consultation with the designer.

How to respond to multiple references is a significant issue throughout the Islamic world. In North India, there is more respect for Hindu monuments than those resulting from the Moghul period. In Spain, Moorish remains are now treasured. At an earlier period a church was built at the heart of a former mosque, in Cordoba. Similarly, minarets were added to the Church of Hagia Sophia in Istanbul and its courtyard was destroyed. An admirable feature of post-modernism is its multi-culturalism. But to me, cultural symbols are of less interest than cultural traditions.

Many of the examples discussed in this article are drawn from the work of architects. Yet a response to tradition is, in principle, easier for landscape architects. The forms and

functions with which we work are less subject to change. Glass, steel, concrete and plastic will dominate architecture for the foreseeable future. But stone, fired clay and timber will, surely, continue to be used in outdoor design. France and Portugal provide useful examples. Paris has many strikingly new buildings but the city's new pavements make less use of bitumen, concrete and resin than those of London or Berlin. They use stone and gravel instead, though often in new ways. In Portugal much of the recent architecture is depressingly modern. But the tradition of using small limestone paving blocks ('Dragon's Teeth') continues. I guess I could take photographs of Ankara, Tokyo and Denver which viewers could not place in their correct countries. But if I took a photograph of a modern urban district in Portugal, you would know at once its country of origin - from the paving. Portuguese paving tends to have soft contours and a golden glow. It is also sustainable in that it does not rely on high energy use, to grind the rock or stick it together again.

Sustainable design can add another layer of meaning to the environment, signifying a respect for nature found in many of the world's religions. McHarg noted that his sustainable drainage design for the suburb of Woodlands in Texas cost \$4,200,400, as compared with \$18,679,300 for a conventional scheme and remarked that 'Such figures accelerate conversion to ecological principles. There is no better union than virtue and profit'¹⁶. Sustainable design can also have a beauty which, as functionalist designers used to comment, exists in forms which are perfectly fitted to their functions. This is the beauty of a sailing ship and the scimitar. I would argue that the appreciation of such beauty is, in Charles Jencks' sense, post-modern. It relies on double-coding¹⁹. The primary code relates to function. The secondary code relates to the appreciation of an object, or a place, by people with expert knowledge.

To Conclude:

- The Age of Abstraction is drawing to a close
- The worlds of Post-Abstraction are opening before us
- Landscape architects can and should make a vital contribution to Counter-Globalisation design

Footnotes

- (1) http://www.culture2000.tee.gr/AT-HENS/ENGLISH/BUILDINGS/BU-ILD_TEXTS/B17_t.html
- (2) <http://www.greece.gr/TRAVEL/Antiquity/walkingtheacropoliswalk.stm> and http://www.culture2000.tee.gr/AT-HENS/ENGLISH/BUILDINGS/BU-ILD_TEXTS/B180_t.html
- (3) Marguerite Yourcenar, *Memoirs of Hadrian Secker and Warburg*, London, 1955 p.345
- (4) <http://www.patternlanguage.com/index.htm>
- (5) <http://www.patternlanguage.com/leveltwo/archivesframe.htm?leveltwo/./archives/alexander1.htm>
- (6) Turner, T, *City as landscape: a post-postmodern view of planning and design* London:Spon 1996
- (7) http://www.suite101.com/article.cfm/arabic_islamic_architecture/55358
- (8) For those who are interested, these connections are explained the landscape architecture section of my Garden history reference encyclopedia (available from <http://www.gardenvisit.com>)
- (9) H. Walpole *Modern gardens* The 'modern gardens' Walpole wrote of c1770 were looking dated by the time his essay was published. To us they are 'classical'.
- (10) Rachel Carson, *Silent spring*, London:Penguin 1965.
- (11) Turner T, *Garden history, philosophy and design* (scheduled for publication in 2004)
- (12) <http://painting.about.com/library/weekly/aaabstractarta.htm>
- (13) <http://www.jaguar.com>
- (14) <http://www.villette.com>
- (15) <http://www.landschaftspark.de/>
- (16) <http://www.gardenvisit.com/ge/bercy.htm>
- (17) http://www.nma.gov.au/exhibitions/garden_of_australian_dreams/
- (18) Turner, T. *Landscape planning and environmental impact design* London:Spon 1998 p 375
- (19) <http://www.jahsonic.com/Charles-Jencks.html>

Soyutlama Sonrası Peyzaj Tasarımı

Tom TURNER

Greenwich Üniversitesi

Tom Turner Greenwich Üniversitesi'nde peyzaj planlamada öğretim üyesidir ve Garden History Reference Encyclopedia CD'in editörüdür.

Tüm Şekiller Tom Turner'e aittir.

1968 senesinde üniversiteden mezun olduktan sonra Türkiye'de seyahat ederek üç ay geçirdim. Turist sayısının azlığı, birbirinin peşisıra gelişen kültürler ve arkeolojik alanların yüksek erişebilirliği beni cezbedi. Side'de deniz bir mozaik döşemenin temellerini okşarken, ben kazara bir mozaik parçasını kopartıp denize düşürerek Roma İmparatorluğu'nun çöküşüne katkıda bulundum. Yazılıkaya'da bütün bir sabahı çizim yaparak geçirdim ve tek bir turistle rastlamadım. Doğubeyazıt'daki boşluk ürpertici idi. O mutlu yaza bakarak aklıma iki soru geliyor: (1) peyzaj bakış açısından arkeolojik alanlar nasıl değerlendirilmeli?; (2) bir antik ülkede yeni projeler nasıl tasarlanmalı? Türkiye'de geçen o yaz olmasaydı, ben bir Peyzaj Mimarı olamazdım.

Arkeolojik Peyzaj Tasarımı

Yirmi beş yıl sonra İtalya ve Yunanistan'da 1960'lardan daha az çekici olan bir dişi arkeolojik alanı tekrar ziyaret ettim. Bu alanların bozulmuşluklarına iki faktör sebep olmuştur: tamamı ile anlaşılabilir 'arkeolojik kalıntıları koruma arzusu' ve ziyaretçiler için tasarlanmış kullanımların yoğunluğu. Delphi, etrafının çitle çevrilmesi ve belirli açılış kapanış saatleri nedeniyle, çok etkileyici ziyaret zamanları olan gün doğumu ile gün batımında, eskiden olduğu gibi ziyaret edilemez hale geldi. Turistler için yapılan 'tesisler' daha fazla zarar verici olabilir veya daha uygun bir şekilde tasarlanabilirler. Ziyaretçi dolaşımının nasıl tasarlanması gerektiğine en iyi örnek olarak Acropolis çevresinde Dimitris Pikionis tarafından tasarlanan patika ağı verilebilir. En kötü örnek ise 2004 Atina Olimpiyat Oyunları için gerçekleştirilen ve dikkatsizce planlanıp kötü bir şekilde tasarlanan 'arkeolojik eserleri bütünleştirme' çabasıdır. Burada

adeta Agora'nın güneyini kuşatan bir yaya otoyolu karakteri hakimdir.

Arkeolojik alanların çoğu oldukça yoğundur. Roma'daki Palatine Tepesindeki İmparatorluk Sarayı, 1973 senesinde bomboş ve bitkilerle kaplı bir halde keşfedilmeyi bekleyen bir yerdirdi. 2004 senesinde ise, bir alışveriş merkezi kadar kalabalık bir hal aldı. Yakın zamanda alanın planını çizmiş olmam ve fotoğraf çekmek için daha önce orada bulunmuş olmama rağmen, benim hafızamda kalan izlenimlerle bağdaştırmakta çok güçlük çektim. Antik Roma'nın en büyük sarayından daha fazla, bombardımana uğramış bir on dokuzuncu yüzyıl enerji santraline benziyor. Göz kamaştırıcı ünlü Palatine kelimesinden başka, genel turist ilgisini çekebilecek hiç bir şey görmedim- üstelik bu, çocukları için daha da sıkıcı idi. Ne yapılabilirdi?

Britanya'lı otoriteler arkeolojik alanlara yönelik peyzaj müdahalelerinde daha farklı bir yaklaşım içerisindedir. Bu nispeten daha fazla önerilebilecek bir yöntem. Onlar arkeolojik alanlara bahçeleri gibi müdahale ederler. Dekoratif bitkiler yerine kusursuz bir şekilde işlenen ve bakım gösterilen çimenlikler yer alır. Bu yöntem, geçmiş dönemlerin atmosferini asla yansıtmaya çalışmayan ve başka hiçbir yerde de uygun olmayacak soyutlama yaklaşımıdır. Palatine için giriş ücretinin 1 £'dan 5 £'ya artırılmasını ve elde edilecek farkın arkeolojik olarak duyarlı bir peyzaj tasarımı için değerlendirilmesini öneriyorum. Beşe katlanacak gelir arkeologlar tarafından verilen zararın telafisi için kullanılmalı. Şu anda müzelerde bulunan eserlerin kopyaları üretilerek, mümkün olduğunca gerçekte buldukları yerlere yerleştirilmelidir. Bazıları yarılmasına kadar toprağa gömülmeli, diğerleri ise yenden kaideler üzerine konulmalıdır. Yapıdırıcı madde olarak reçine kullanılarak, mermer ve

pişmiş toprak orijinalerin kusursuz ve dayanıklı kopyaları yapılabilir.

Daha iyi yorumlanmış yada canlandırılmış donatılara büyük gereksinim olması yanında bu tesislerin asla orijinallerinin değerlerini azaltmasına izin verilmemelidir. Sir Arthur Evans'ın Girit'deki Knossos Sarayı restorasyonu benim hayranlık duyduğum bir çalışmadır, fakat keşke orijinal yerine yerleştirilmeseydi. Margaret Yourcanour 1955 tarihli çalışmasında, Tivoli'deki Hadrian villasını aşağıdaki gibi yorumlamıştır²:

Villa çok büyük zarar veren değişikliklere maruz kalmıştır. Tamamından emin olmakla birlikte, asırlar yavaş yavaş tahrip ederken ve aynı zamanda da şekillendirirken, bütününde hızlı bir değişim ortaya çıkmamıştır. İtalya'da nadir olarak da olsa kazaların ve zorunlu onarımların gölgesinde ortaya çıkan bir hata olarak, şüphesiz bakılabilecek süslemeler yapılmıştır. Sergi alanlarında yaygın olan alış veriş ve hizmet birimleri ile beraber çok göze çarpan bir otopark alanı için zeytinlikler kesilerek, Peocilium'un asaletin simgesini sıradan bir şehir meydanına dönüştürmüştür. Ziyaretçiler bir antik parçanın tamamen taklidi olan, alçıyla sıvanmış maskenin altında betondan yapılmış bir çeşmeden akan sudan içebilirler; başka bir antik taklit maske ise tamamı ile anlamsız olarak büyük havuzun duvarını süslerken şuan bu havuz bir ördük filosu tarafından savunulmaktadır. Halihazırda, Kanal daha fazla alçı sıvayla süslenmiştir: burada yapılan son zamanlardaki kazılarda bulunan bahçe heykellerinin kalıpları, kıyı boyunca keyfi olarak dizilen kaideler üzerine yerleştirilmiştir. Tam olarak sıradan Greko-Roman ürünler olan orijinaler, ne bu kadar bariz bir yere konulma onurunu hak ediyorlar ne de böyle çirkin bir malzeme ile kopyalanmış olmanın saygısızlığına layıktır, her ikisi de aşırı abartılmış ve gerçek dışıdır. Bu yeni dekor, 'Roma İmparatorluğu'nda Yaşam' konulu bir film setinin hüzünlü atmosferini yansıtmaktan öteye gidemiyor.

O zamandan beri ziyaretçi donatıları giderek genişlemiş ve giderek otoyollarda yer alan hizmet birimlerine benzemiştir. Sarayın bulunduğu kısımdan yeterli uzaklıktaki bir alan seçilmiş olsaydı, bu kesinlikle daha iyi olurdu ve böylece muhteşem 'denizcilik tiyatrosu' da dahil edilerek, yapının bir bölümünün ve bahçesinin, tam yeniden-canlandırılması yapılabilirdi. Aileler bir Roma bahçesinde yer alan yeniden canlandırılmış Roma mozaikleri üzerinde yürürken, Roma fresklerinin zevkine varabilir ve özgün bir Roma hamamı deneyimi kazanmanın keyfini çıkarabilirlerdi. Pompei'nin harika

erotiklerinden esinlenilmiş ve sadece yetişkinlere açık bir bölüm olabilirdi. İspanyol kökenli ve eşcinsel olan Hadrian, turist pazarının diğer kısmında ilgi uyandırabilirdi.

Anti-Küreselleşme

Eski uygarlıkların bıraktıklarına nasıl müdahale etmemiz gerektiğini düşünmek, bizi geleceği özenle ele almaya yönlendiriyor. 1968'de Türkiye'deyken kalacak yer, gezmek ve eğlenmek için oldukça sınırlı bir param vardı. Kaldığım yerlerin pek çoğu ucuz, incecik duvarları ve güneşliğini içeri dolduran büyük pencereleri olan modern betonarme yapıları. Bunlar modern ve küresel yaklaşımların ürünleriydi. Buradaki gerekçe evrenseldir, eğer tasarım sadece geometri ve hesaplardan ibaret ise, dünyanın her yerinde aynı olacaktır. Bu anlamda, akılcılık yerel değerlere karşı duran bir kavram haline gelmektedir.

Oysa küreselleşmemiş oteller hafızamda daha net olarak kaldılar. Side'de Mustafa Panسیون, o zaman için köyde kalınabilecek iki yerden biriydi ve ahşap panjurlu geleneksel bir Akdeniz eviydi. Sabahları doğudan, akşamları batıdan gelen güneş ışıklarını bu yolla keserek diğer taraftaki camdan denize bakılabilirdi. Türkiye'nin doğusunda yer alan kervansaray-biçimli bir yapı ise aklımda kalan diğer net imajlardan biridir. Ahşap verandaya açılan odalar, ortada yer alan iç avluya bakardı. Kasabanın geleneksel bir hamamı vardı ve sandal ağacı sabunu kokusu içinde güneş ışınları buharın etkisiyle kasvetli bir şekilde kubbeli tavandan içeri süzülürdü. Bu; antik banyoları, benim arkeolojik alanlara yaptığım bir çok geziden ve pek çok kitapta yazıldandan daha iyi anlamamı sağladı. Fakat burada, hassas turistleri memnun etmek için yeni alanlar planlanırken, eski yerlerin etkisinin verilmesi gerektiğini tavsiye ettiğim anlaşılmasın. Her ülkenin geçmişe olduğu gibi, bugüne ve geleceğe gereksinimi vardır. Bununla birlikte planlama ve tasarım konusunda geleneksel yaklaşımlardan öğrenebileceğimiz çok şey var.

Christopher Alex modernizmin öncülerinden biriydi. "Form sentezi üzerine notlar" (1964) adlı çalışmasında, tasarımın problem çözme işi olması ve sonradan ufukta görünen bilgisayarların tasarım problemlerinin çözümlemesinde yardımcı olarak kullanılabilceği konularını tartışmaktadır. Bir yıl sonra Alexander fikrini değiştirdi ve "Şehir bir ağaç değildir" başlıklı ünlü makalesinde şehirlerin, rasyonel süreçlerle planlanabilen hiyerarşik (ağaçlarda olduğu gibi) yapıdan farklı olduğunu öne sürdü³.w Geleneksel yaklaşımlardan edinilen de-

neyimlerle kazanılan güçlü dersler, onu "Yerleşmeler ve yapıların inşası için model dili" çalışmasına götürdü. Ardından gereksizce ve bence hatalı bir şekilde bunların evrensel modeller olduğunu vurguladı. "Şehir bir ağaç değildir: bir peyzajdır" başlıklı çalışmada modellerin, ortaya çıktıkları peyzajların düzenine bağlı olarak ayarlanması gerektiğini de ileri sürmek istiyorum⁴. Örneğin, Akdeniz ülkelerinin uzun zamandır geleneksel niteliği olan küçük gölgelikli dış avlular benim eğitimimi aldığım ülke olan İskoçya için hiç de uygun değil. Bu yüzden bunların evrensel modeller olmadığına inanıyorum. Alexander kendisini post-modernist olarak görmese de, onun görüşleri bu grubun ilkeleri ile paralellik gösteriyor ve yaptığı tasarımlar da post-modern görünüyör.

Hassan Fathy ve Micheal Hough'nun çalışmaları başka bir yaklaşımı ileri sürmektedir. Fathy (1900-1989) Mısırlı bir mimardır. Modernist yapıların yüksek maliyeti, iklimsel uyumsuzlukları ve kültürel yabancılaşmaları karşısında ürkümüş ve Las Vegas'ta yapılan ucuz zevksiz örneklerle boyun eğmeden, çalışmasında, atalarımızın yerel deneyimlerinden çok şey öğrenebileceğimizi göstermiştir. Kanada'da peyzaj mimarı profesör Micheal Hough, şehirlerin tasarımının doğal süreçlerle nasıl ilgili olduğunu anlatan "Şehir formu ve doğal süreç" adlı bir kitap yazdı. Bu kitapta, aynı Anne Whiston Spirin'un, Granit Bahçe kitabında olduğu gibi, Ian McHarg'ın "Doğa ile Tasarım" çalışmasından, ve dolayısıyla Patrick Geddes'in "Evrimsel Şehirler" adlı kitabından esinlenilmiştir⁵. Geddes muhtemelen, yirminci yüzyılın peyzaj tasarımında belirgin olarak ortaya çıkan Gözlem-Analiz-Tasarım yönteminin de yaratıcısıdır, ancak aynı zamanda yerel tasarım yaklaşımlarına da ağırlık vermiş ve Uluslararası Modernizme ilgi göstermemiştir.

Soyutlama Sonrası

Yirminci yüzyıldaki tasarım yaklaşımı genellikle Modernist olarak tanımlanmaktadır. Tanım uygun olsa da günü-geçmiştir. Aşağıda 2004 yılında basımı planlanan bir kitaptan alıntılar yapılmaktadır:

Görsel olarak, yirminci yüzyıl bahçelerini, sanatını ve mimarlığını tanımlamak oldukça kolaydır. Fakat bu konuyu tanımlamakta kullanılan 'modern' sıfat tanımlamasının da doğal olarak oldukça sınırlı bir raf-ömrü var⁶, ve bana göre son kullanma tarihi de 2000'di. Bundan dolayı, bu bölümde bunun yerine 'soyut' kavramı alternatif olarak kullanılacaktır. Kavram, yirminci yüzyıl bahçelerinin temel niteliğini ortaya koymaktadır: evrensel ilkelerin günlük ya-

şamdan soyutlanması. Sanatçılar ve tasarımcılar, bilim adamlarının doğa yasalarını soyutlama ve bunu bir teknoloji olarak uygulama yöntemlerine hayran kalarak, benzer yaklaşımı tasarım süreci için de aradılar. Resim, mimarlık, bahçe, mobilya ve moda tasarımı böylece giderek daha temiz ve net çizgiler, süslemelerden arındırılmış bir yapı, sade renkler ve geometrik zariflikle ifade edilir hale geldi.

Aşırı modernizmin temel aşamasını, genellikle Post-Modernizm diye adlandırılan ancak ebeveyni kadar ömrü olmayan bir çeşitlilik süreci takip etti. İzlenimcilik-Sonrası ve Dışavurumculuk-Sonrası modeller üzerine kurulan 'Soyutlama-Sonrası (Post-Abstract)' süreç ise, soyutlamanın itici arılığından uzaklaşarak ve hikayeler, semboller ve anlamlar ülkesine geri dönerek daha açıklayıcı bir nitelik kazanmaktadır. Hatshepsut tapınağı, Pompeii, Orta Çağ bahçeleri, Villa Lante ve Stowe'un tasarımcıları, tasarımı kullanarak başka şeyler hakkında konuşmaya daha yatkındılar: kinaye onların ön-üçü idi. Kinaye kelimesi -Latince'de allegory, allos (başka şekilde) ve agoria (konuşma) kelimelerinden gelmektedir. Viktoryalıların dediği gibi çocukları izlemek güzeldir ama çıkardıkları sesleri değil. Fakat niçin bahçeler sessiz olmalıdır? İki nedenden dolayı: ilki, Rachel Carson'un 'Sessiz Bahar'¹⁰ adlı çalışmasında da tanımlandığı gibi böcek ilaçlarının modernist kullanımı; ikincisi ise aşırı modern tasarımda sembollerin, kinaye ve edebi temaların kasıtlı olarak reddedilmesidir¹¹.

Tasarımcılar soyut kelimesini farklı bir anlamda kullanmaktadırlar: batı sanatındaki en arı-saf haliyle soyut resim, ayırt edilemeyen bir konu, herhangi bir şeye "benzemeye" çalışmayan ya da hiçbir şey ile ilişkilendirilemeyen anlamını taşır. Aksine renk ve biçim (çoğunlukla malzemenin de yardımıyla) soyut resmin konusunu oluşturur. Tamamıyla, nesnel olmayan yada sunuşsal-olmayan bir nitelik gösterir¹². Buradan soyutlama-sonrası tasarım biçimi belki dışsal bir şeylerle ilişkilendirilerek tanımlanabilir. Ama nasıl?

Hassan Fathy yerel geleneksel modellerle ilişkili bir köy tasarladı, Gourna. Ancak maalesef burası muhtemel kullanıcıları tarafından nefretle karşılandı. Belki bunun nedeni onların atalarının üç bin yıldır mezar-hırsızlığı yapması ve bu yüzden köyün kültürel orijinlerinden kasten ayrı bırakılmış olmasıydı. Fathy, kariyerinin ilerleyen döneminde İslami geleneklere bağlı olarak tasarlanan ve varlıklı müşterilerince memnuniyetle karşılanan tasarımlar da yaptı. Burada Jaguar arabaları ile bir karşılaştırma yapılabilir: şu an Amerikan firması tarafından halihazırda üretilen modelleri

tamamen yirmi birinci yüzyıl ürünü olan, ancak üretilen bu modellerin Alman-firması tarafından üretilen ve İngiliz marka Rolls Royce tasarım geleneği ile ilişkili bir ürün özelliği taşımaktadır¹³.

Bernard Tschumi en meşhur post-modern park tasarımını Paris'te yaptı, La Villette¹⁴. Belki yalnızca akılcılıktan ayrılması özelliği ile post-modern örnek olarak kabul edilebilir. Görsel olarak, modern sanatın en temel aşamalarından birine işaret etmektedir: Rus-Yapısalcılığı (Russian-Constructivism). Latz'ın Duisburg Nord, Landschaftspark tasarımının post-modern ve soyutlama-sonrası tasarım olma konusunda daha fazla hakka sahip olduğu iddia edilebilir¹⁵. Alanın endüstriyel geçmişi ile hem ilişkisi kurulmuş hem de buradan hareketle tasarım yapılmıştır. Almanya'daki en büyük demir-çelik işinin olduğu yerdir. Benzer olarak, Paris'teki Parc de Bercy de geçmişi ile ilişkilendirilerek ve oradan hareketle tasarlanmıştır: eski bir şarap deposu. Alanın tarihi geçmişi çağrıştıracak şekilde 'Anılar bahçesi' olarak tasarlanmıştır. Eski demiryolu hatları, taş kaplama yollar tasarımıyla bütünleştirilmiştir. Asmalar hala yetişmektedir. Bir mutfak bahçesi, labirent, belvedere, göl köşkü ve Sen Nehri'ne bakan bir teras bulunmaktadır¹⁶.

Canberra'daki Australian Dream Park bir başka ilginç örnektir¹⁷. Avustralya yerlilerinin Rüya ülkesi ile yakından ilişkili ve bu nedenle yakın dönemde tasarlanmış olduğunu söyleyebileceğimiz bir uygulamadır. Burada yerlilerin kültürü ile olan bağlantı sürdürme kaynaklıdır. Tasarımcı Richard Weller, bahçeye olan karşıtlığın temelinde göçmen nüfusun Avustralya yerli kültürüne olan karşıtlığının yattığına inanmaktadır. Bu yazı hazırlanırken, Avustralya Ulusal Müzesi mutemetleri tasarımcı ile beraber tasarım üzerinde değişiklik yapmak niyetindeydiler.

Birden fazla referansa nasıl cevap verileceği konusu İslam dünyasında önemli bir konudur. Kuzey Hindistan'da, Hindu anıtlarına Moğol döneminden daha fazla saygı gösterilmektedir. İspanya'da Fas dönemi kalıntıları birer hazinedir. Cordoba'da önceden cami olan yerin tam da ortasına sonradan kilise yapılmıştır. Benzer şekilde, İstanbul'da Aya Sofya kilisesine minareler eklenmiş ve bahçesi tahrip edilmiştir. Post-Modernizmin beğenilen tarafı ise çok-kültürlü olması niteliğidir. Fakat benim için, kültürel semboller kültürel geleneklerden daha az ilgi çekicidir.

Bu makalede ele alınan örneklerin pek çoğu mimarların çalışmalarıdır. Ancak, geleneğe verilecek cevap prensipte belki peyzaj mimarları

rı için daha kolaydır. Bizim üzerinde çalıştığımız form ve fonksiyon daha az değişime açıktır. Görülen o ki, cam, çelik, betonarme ve plastik yakın gelecekte de mimarlığa damgasını vuracak. Fakat taş, tuğla ve ahşap kesinlikle dış mekan tasarımında kullanılmaya devam edecektir. Fransa ve Portekiz bu anlamda pek çok uygun örneğe sahiptir. Paris göze çarpıcı oranda pek çok yeni binaya sahip olmasına rağmen, yol kaplamalarında Londra ve Berlin'e kıyasla çok daha az asfalt ve beton kullanılmıştır. Yeni yolların pek çoğunda bunlar yerine taş ve çakıl kaplama tercih edilmiştir. Portekiz'deki yeni mimarlık örneklerinin pek çoğu maalesef modern yapılarıdır. Ancak küçük kireçtaşı döşeme bloklarının (Ejderha Dişi) kullanılması geleneği hala devam etmektedir. Sanırım Ankara, Tokyo ve Denver'in fotoğraflarını çekmiş olsaydım izleyenler hangisinin kendi ülkesi olduğunu anlamakta güçlük çekerlerdi. Fakat eğer Portekiz'in modern semtlerinden birinde fotoğraf çekmiş olsaydım, döşemelerinden hangi ülkeye ait olduğunu hemen anlardım. Portekiz döşemeleri altın yıldızlı ve yumuşak konturlu olmaya doğru değişim göstermektedir. Aynı zamanda fazla enerji gerektirmediği için sürdürülebilir bir kullanımdır ve taşın öğütülerek toz hale getirilip yeniden yapıştirilmesiyle elde edilir.

Sürdürülebilir tasarım çevresel konulara bir başka anlam kazandırmakta ve dünyadaki pek çok inanışta yer alan doğaya saygının altını çizmektedir. McHarg Texas'taki Woodlands banliyösü için geleneksel yöntemlerle 18,679,300 \$'a mal edilebilecek bir drenaj projesini kendine ait sürdürülebilir yöntemlerle 4,200,400 \$'a mal edilebileceğini işaret ederek, bu çarpıcı farkın ekolojik ilkelere dönüşümü hızlandırdığını vurgulamıştır. Erdem ve karın birlikteliğinden daha iyi bir şey yoktur¹⁸. Form fonksiyona uydurularak gerçekleştirilen sürdürülebilir tasarım aynı zamanda güzel de olabilir. Charles Jencks'in Post-Modern yaklaşımında örneklendiği gibi, bu anlamdaki güzelliği takdir ederim. Bu iki katmandan oluşur¹⁹. Böylece, ilk katman fonksiyonla ilgilidir. Uzman görüşüne sahip kullanıcı tarafından bir obje yada yerin takdir edilmesi ise ikinci katmandır.

Sonuç Olarak:

- Soyutlama Çağı kapanışa yaklaşmaktadır.
- Önümüze Soyutlama-Sonrası dönem açılmaktadır.
- Peyzaj mimarları Küreselleşme karşıtı tasarımlara can alıcı katkıda bulunabilirler ve bulunmalıdır.

ahşap banklar

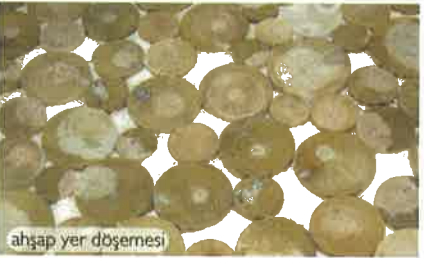
ahşap banklar

ahşap çit-çiçeklikler

ahşap kütük ev

ahşap yer döşemesi

ahşap çocuk oyun grupları

ahşap çocuk oyun grupları

AHŞAPTA ÖLÜMSÜZLÜĞÜN SIRRI...

EMPRENYE NEDİR?

Emprenye, ahşap malzemenin, olumsuz iklim ve çevre şartları (su, nem, mantar, bakteri, böcek, termit, deniz kurdu) sonucunda zarar görmesini engellemek amacıyla çeşitli kimyasal maddeler kullanılarak korunmasıdır.

Emprenye uygulamaları için farklı yöntemler kullanılmaktadır. Ancak ahşabın olumsuz koşullarda etkilenmesini asgari derecede düşürerek korumayı sağlayan yöntem, vakum-basınç metodudur.

Vakum-basınç metodunda: İşlenmiş ve son şeklini almış olan ahşabın, vakum basınç tankında hücrelerindeki hava boşaltılıp emprenye çözeltisiyle doldurulur. Böylelikle zaten betonarme ve çelikten daha sağlam olan ahşabın, ömrü en az on kat artırılmış olur.

ahşap köprüler

ahşap köprüler

ahşap pergola-karnelya

ahşap pergola-karnelya

isteğe bağlı projeler

isteğe bağlı projeler

- Peyzaj
- Proje
- Bitki
- Uygulama

PEYZAJ PROJE UYGULAMA İNŞAAT
ELK. TAAH. SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

ART PEYZAJ PROJE UYGULAMA İNŞAAT ELK. TAAH. SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
2.Cadde No: 35/7 Öveçler/Ankara Tel: 0.312 472 47 47 Fax: 0.312 472 91 86
www.artpeyzaj.com.tr • info@artpeyzaj.com.tr

PEYZAJ

- Peyzaj Proje
- Her Türlü Yerli ve İthal Fidan Satışı ve Dikimi
- Sert Zemin ve Uygulamaları
- Havuz Sistemleri
- Kaya Bahçeleri
- Bahçe Mobilyaları
- Aydınlatma
- Bakım Hizmetleri

ELEKTRİK

- Elektrik Taahhüt İşleri
- Elektrik Altyapı Hizmetleri
- Bina Topraklama Hizmetleri
- Paratoner Uygulamaları
- Telefon Altyapı Uygulamaları

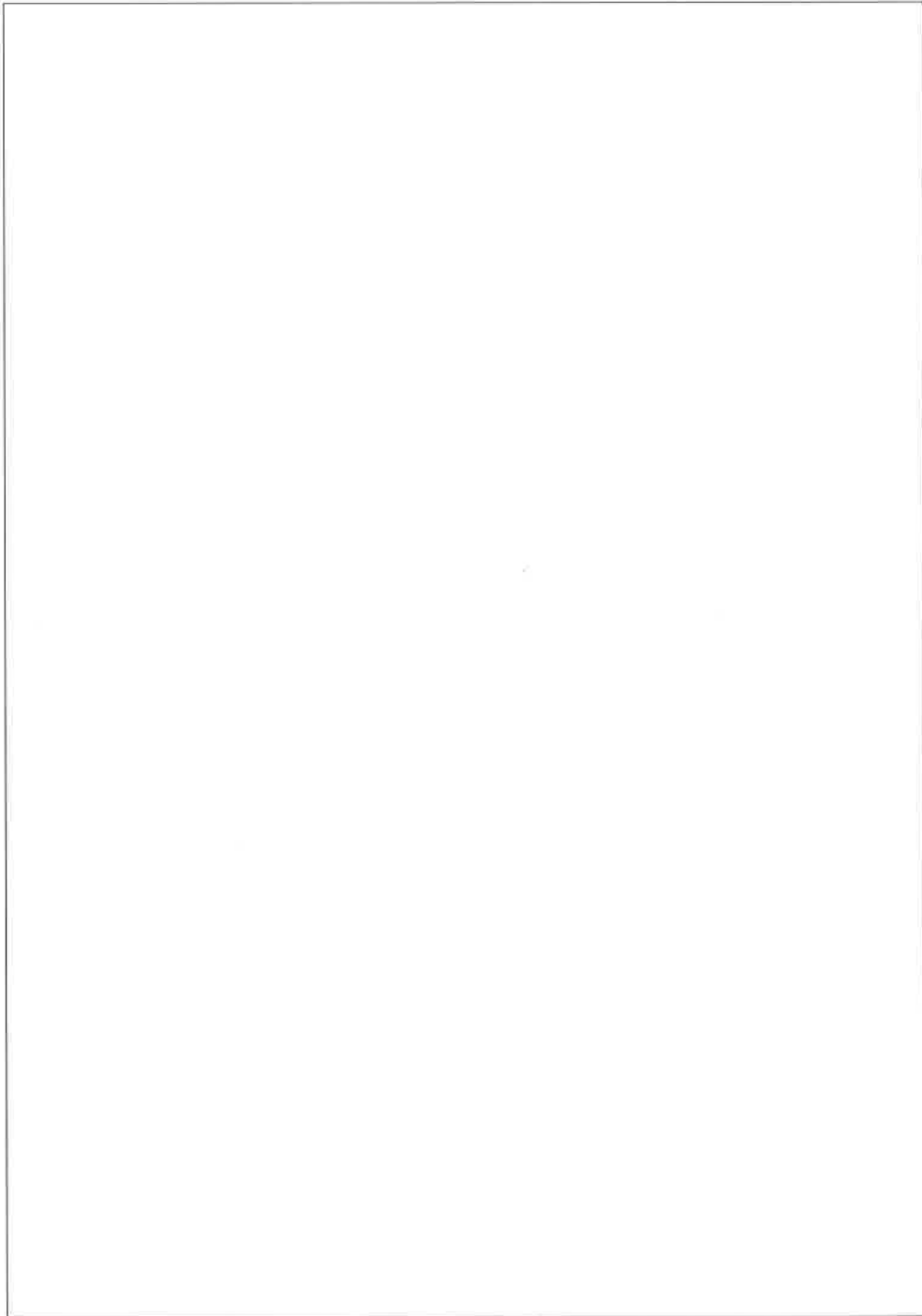
İNŞAAT

- İnşaat Taahhüt İşleri
- İçme Suyu, Yağmur Suyu ve Kanalizasyon
- Alt Yapı Uygulamaları

FELSEFE

PLATFORMU

sgs SULAMA SİSTEMLERİ LTD. ŞTİ.

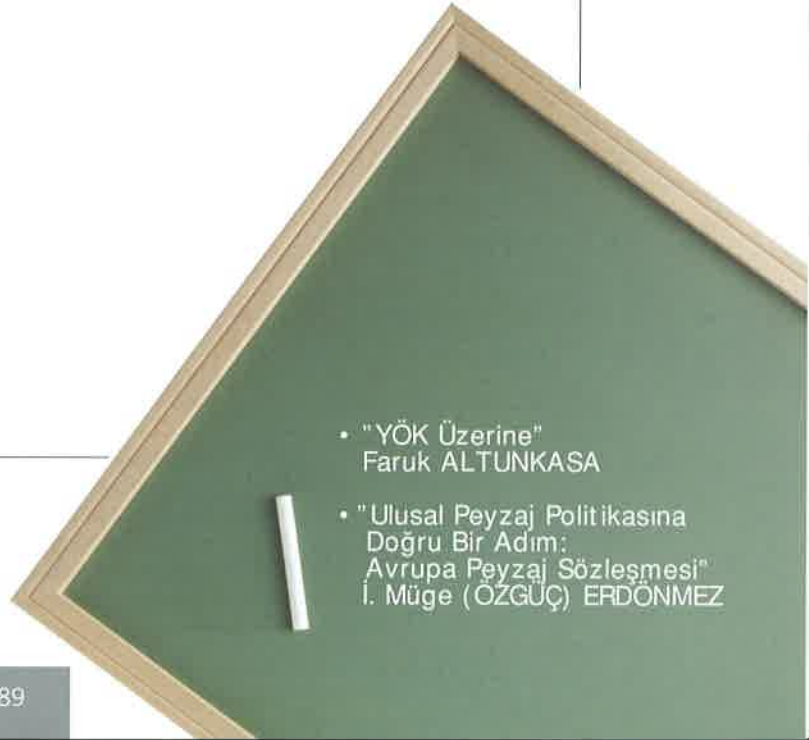
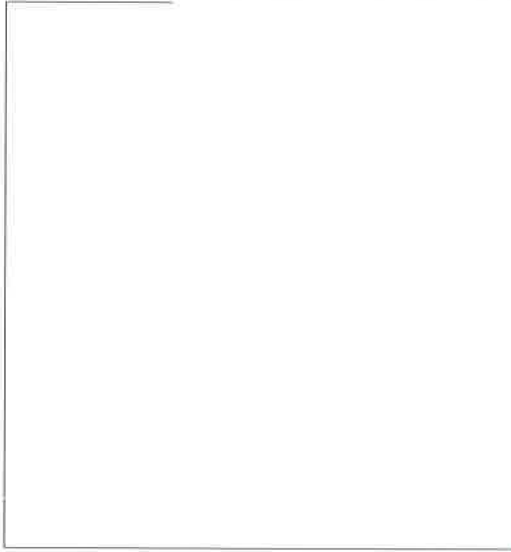
ANA BAYİLİKLERİMİZ

- PE KANGAL BORU ve FİTTİNGLERİ
- POLİETİLEN EF-ALIN KAYNAĞI ve FİTTİNGLERİ
- PPRC TESİSAT BORU ve FİTTİNGLERİ
- PVC TEMİZ SU BORU ve FİTTİNGLERİ
- DRENAJ BORULARI ve FİTTİNGLERİ
- PVC PİSSU BORU ve EK PARÇALARI
- BAHÇE HORTUMLARI
- VANA KUTULARI
- POP-UP SPRİNKLER
- SELONOİD VANALAR
- ZAMANLAYICILAR
- FİLTRELER
- PVC SU VE ASİT VANALARI
- PE ve POLYESTER SU DEPOLARI
- HİDROFOR-POMPA

ELEŞTİREL
DÜŞÜNME
' PLATFORMU

- "YÖK Üzerine"
Faruk ALTUNKASA
- "Ulusal Peyzaj Politikasına
Doğru Bir Adım:
Avrupa Peyzaj Sözleşmesi"
İ. Müge (OZGÜÇ) ERDÖNMEZ

Nasıl Bir Üniversite?

Prof. Dr. M. Faruk ALTUNKASA

*Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Peyzaj Mimarlığı Bölümü*

Üniversitelerin temel işlevleri; Araştırma ve Yayım, Eğitim, Öğretim ve Kamu İş-görüsüdür. Bunların bir arada ve sağlıklı yürütülmesi, çağdaş uygarlık düzeyini aşabilmenin öncelikli koşuludur. Bu düzeyi yakalamış olan ülkelerin başarısı bilim ve eğitime, araştırma ve geliştirmeye verdikleri önemden kaynaklanmaktadır. Başarıyı yakalamak ve sürekli kılmak, ulusal bilim ve eğitim yöneltisi çerçevesinde özerk, özgür, katılımcı, saydam ve çağdaş bir üniversiteyi gerektirir. Yükseköğretimin yapılmasının bu anlayışla ele alınması başarıda sürekliliğin en önemli adımıdır.

Bu bağlamda öncelikli konu, ülkenin bilim ve yükseköğretim yöneltisinin çizilmesi ve uygulamanın bu yönelti çerçevesinde sapma göstermeden yürütülmesidir. Bilim ve yükseköğretim yöneltisi evrensel ölçütler ve ulusal değerlerle biçim kazanmalıdır. Hükümetlerin siyasi anlayışları ve bürokratik işlevlerle ortaya çıkabilecek sapmalar başarısızlığın ve karmaşanın birincil etkeni olabilmektedir.

Ulusal bilim ve teknoloji, araştırma ve geliştirme, eğitim ve öğretim devlet yöneltisi olarak ele alınmalıdır. Burada, Devlet Planlama Teşkilatı, Yüksek Planlama Kurulu, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu ve Üniversitenin işlevi çok önemlidir. Diğer yandan, işlevi en az gelişmiş ülkeler düzeyinde olması gereken Türkiye Bilimler Akademisi, ülkenin bilim yöneltisinin geliştirilmesinde etkin kılınmalıdır.

Üniversiteler, ülkenin bilim ve yükseköğretim yöneltisini yaşama geçiren temel unsurlardır. Araştırma ve yayım, eğitim, öğretim ve ilgili konulardaki kamu işgörüsü bu kurumlar bünyesinde yürütülmektedir. Bu işlevler, evrensel ölçütler ve ulusal değerlerle biçim kazan-

mış bilim ve yükseköğretim yöneltisinden uzaklaştırılmamalı, hükümetlerin siyasi anlayışlarına göre kısıtlamaya ya da biçim değişikliğine uğramamalıdır. Ulusal bilim ve yükseköğretim yöneltisi hedeflerine ulaşması, kendini yöneten, özdenetimini sağlayan, saydam ve hesap verebilir, evrensel düzeyde özerk ve özgür bilimsel ortamı olan bir üniversite anlayışına bağlıdır.

Kendini yönetmek, üniversitelerin temel birimleri olan Bölümlerden sıradüzenin en üstündeki kurumlara kadar, karar ve uygulama düzeneğini kendisi kurmak anlamındadır. Bu düzenek demokratik ve katılımcı olarak kurulacak ise bunun tek yolu özgürce seçim yapabilmektir. Eğer üniversiteler ulusal bilim ve yükseköğretim yöneltisini izleyeceklerse, evrensel ölçütleri ve ulusal değerleri belirleyici kılacaklarsa, saydam ve hesap verebilir olacaklarsa, yeterlilik ve yarışırılık ilke olacaksa, Türk bilim dünyası bunun bilincinde olduğuna göre, kendini yönetmekten daha uygun ne olabilir?

Ulusal bilim ve yükseköğretim yöneltisi çerçevesinde kararlar alacak, uygulamayı izleyecek, üniversiteler arasında ve üniversitelerle toplum arasında eşgüdümü sağlayacak üst kurullar Yükseköğretim Kurulu ve Üniversitelerarası Kuruldur. Yükseköğretim Kurulunun temel işlevi eşgüdümü sağlamak olmalıdır. Üyeleri, ağırlıklı olarak Üniversitelerarası Kurul tarafından seçilmeli ve yine Üniversitelerarası Kurul tarafından denetlenebilmelidir. Burada, ulusal bilim ve yükseköğretim yöneltisi çerçevesinde kararlar almak ve uygulamayı izlemek, üyeleri üniversiteler tarafından seçilmiş Üniversitelerarası Kurulun görev ve yetkileri kapsamında olmalıdır.

Böyle bir yapılanma uygulamaya konulduğunda, üniversitelere ulusal bilim ve yüksek-

köğretim yöneltisi çerçevesinde kendini yönetebilme olanağı tanıdığında, günümüzde sorunlar olarak yoğun tartışmalara neden olan önemli ayrıntılar da çözümlenmiş olacaktır.

Ulusal çıkarlar, ulusal değerlerin korunması ve geliştirilmesini gerektirir. Genç kuşağa bu değerleri çağdaş bilim anlayışı çerçevesinde geliştirecek bir bilinç ve bunun altyapısı kazandırılmalıdır. Üniversitelerde eğitim ve öğretim dilinin Türkçe olması, bunu başarmanın en önemli koşullarından biridir. Ancak, ilköğretimden başlayarak Üniversitelerde mesleki ağırlıklı olmak üzere bir hatta iki yabancı dilin yeterince öğretilmesi için gerekli olanaklar sağlanmalıdır.

Yeni Üniversite, Fakülte ve Bölümlerin açılması ulusal bilim ve yükseköğretim yöneltisi doğrultusunda olmalı, en az ölçüler sağlanmadan üniversite, fakülte ya da bölüm açılmamalıdır. Tersi durumda, gereksinim fazlası eleman sayısı hızla çoğalırken, gereksinim duyulan alanlarda yeterli donanımda eleman yokluğu önemli sorun olmaktadır.

Üniversitelerin karar alma yetkisi seçilmiş kurullarda, bu kararları yürütme yetkisi seçilmiş yürütücülerde olmalıdır. Seçilmiş yürütücüler, temel birim olan Bölüm ya da Anabilim Dallarından Üniversite yönetimine kadar birer eşgüdüm özeği işlevi üstlenmelidir.

Bölümler üniversitelerin temel birimleridir. Araştırma ve yayım, eğitim ve öğretim etkinlikleri bölümler ve anabilim dalları eliyle yürütülmektedir. Bu birimlerin görev, işlev ve donanımlarının daha güçlü kılınması gerekmektedir. Bölüm ve Anabilim dallarının araştırma, eğitim ve öğretim etkinliklerinin verimliliği ve bunun sürekli kılınması, yeterlilik ve yaraşırılık özelliklerini taşıyan bilim insanlarının yetiştirilmesine bağlıdır. Atama ve yükseltmelerde bu özelliklerin aranması gerekir. Bölüm kurulları yeterlilik ve yaraşırılık ilkesinden ödün vermemeli, uygulamalar saydam olmalı, düzenleme bu yönde yapılmalıdır. Bölümlerde kadro, altyapı ve donanım sorun olmamalıdır. Bölümlere verilen her türlü kaynağın üretim ve verimliliğe ne ölçüde yansıdığı, etkinlik raporlarında belirtilmeli ve bu etkinliklerin Fakülte kurullarınca denetimi sağlanmalıdır.

Bugün, bilim ve teknoloji üretmeyi, araştırma ve geliştirmeyi, her alanda nitelikli insan yetiştirmeyi ulusal yönelttil durumuna getiren ve bunu ödün vermeden uygulayan ülkeler küresel egemenliğe doğru yol almak-

tadır. Hatta, egemenliği sürekli kılmak amacıyla yeni kaynak arayışları, bu ülkeleri uzağa yönlendiren itici güç olmaktadır. Ülkemizde ise, bilim ve teknoloji üretmenin, araştırma ve geliştirmenin, her alanda nitelikli insan yetiştirmenin temel kaynakları olan Üniversitelerin nasıl yönetileceği ne yazık ki ülke gündeminin öncelikli bir konusu olmaktadır. Oysa gündemde olması gereken; ülkenin bilim ve teknoloji yöneltisinin nasıl biçimleneceği, araştırma ve geliştirmeye ulusal bütçeden ayrılan payın gelişmiş ülkeler düzeyine nasıl yükseltileceği, üniversitelerin her açıdan (öğretim elemanı, bütçe, altyapı ve donanım) yeterli duruma nasıl geleceği, genç bilim insanlarının ülkeyi çağın ilerisine götüreceği bilgi birikimi ve bilince nasıl ulaştırılacağı, gereken bilgi ve beceriye, nesnel düşünebilme ve davranabile yetisine sahip, ulusal çıkarları gözetken, bu amaçla özveriyle çalışan genç meslek insanlarının nasıl yetiştirileceği hedefleri ve bu hedeflere nasıl ulaşılabileceğidir. Atatürk'ün yolunu açtığı çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkabilmenin koşulu budur. Bunun gereklerini yerine getirmeye Türk bilim dünyası her zaman olduğu gibi hazırdır. Hükümetler, bu yolda ilerlemeyi ve bunun sürekliliğini sağlayacak ortam ve olanakları ivedilikle geliştirmelidir.

Ulusal Peyzaj Politikasına Doğru Bir Adım: Avrupa Peyzaj Sözleşmesi

Yrd. Doç. Dr.

İ. Müge (ÖZGÜÇ) ERDÖNMEZ

*Istanbul Üniversitesi Orman Fakültesi
Peyzaj Mimarlığı Bölümü
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Mesudiye
Meslek Yüksekokulu Müdür Yardımcısı
e-posta: imozguc@istanbul.edu.tr*

Giriş

İnsanoğlu, tüm canlılarda olduğu gibi, yaşamını devam ettirebilmek için karşılanması zorunlu bazı gereksinimlere sahiptir. Yemek, içmek, solumak, üremek ve bunların gerçekleşmesine uygun ortam koşulları, zorunlu gereksinimler içerisinde ilk akla gelenlerdir.

Öte yandan, giyimde, günlük yaşama ortamlarında, tatil mekanlarında ya da sanat yapıtlarında sıkça kendini gösteren estetik arayışları zorunlu gereksinimler arasında saymak olanaklı olmasa da, XXI. yüzyıl dünyasında, bunların hemen arkasından gelen bir önceliğe sahip olduklarını söylemek çok da abartılı olmayacaktır.

Estetik arayışlarla son derece ilintili bir kavram olan peyzaj, günlük yaşama ortamlarından dinlenme alanlarına, tatil mekanlarından tamamıyla doğal alanlara kadar geniş bir kapsama sahiptir. "Bir görüş çerçevesi içerisine giren bütün doğal ve kültürel çevrenin oluşturduğu bir kompozisyon yahut bir tablo" (Pamay, 1979) peyzaj kavramının en çok kabul gören tanımlarından birisidir. Bununla birlikte, Hart (1998)'a göre peyzajın üç temel bileşeni bulunmaktadır;

- (1) arazi şekilleri ya da arazinin nitelikleri,
- (2) vejetasyon; araziye kaplayan bitki örtüsü,
- (3) insanların oluşturduğu tüm yapılar.

Peyzajın sahip olduğu bu geniş kapsam ve insan yaşamındaki öncelik, onu bilimsel bir disiplin olarak ele alma ihtiyacını doğurmuş ve peyzaj mimarlığı diye bir meslek oluşturmuştur. Peyzaj mimarlığının uğraşı alanı, bugün, belediye çalışmalarından kent planlamasına, karayolu inşaatlarından ormanlık etkinliklerine kadar çok geniş bir

yelpaze meydana getirmektedir. Aslında, insanoğlunun doğaya her müdahalesi, peyzaj mimarlığının konusunu oluşturmaktadır.

Bunca geniş kapsam ve öneme karşın, günümüzde ülkemizin sahip olduğu bir "Ulusal Peyzaj Politikası"ndan söz etmek olanaklı değildir. Doğal ve kültürel peyzaj değerlerimizle ilgili hedef ve stratejiler geliştirilmemiş; bu hedef ve stratejilere ulaşmak üzere yasal, örgütsel, ekonomik ya da informasyonel politika araçları oluşturulmamıştır.

Kısa bir süre önce yürürlüğe giren "Avrupa Peyzaj Sözleşmesi", ülkemizin ulusal peyzaj politikasını oluşturmak açısından öncü bir adım olarak nitelendirilebilir. Bu makalede, önce Avrupa Peyzaj Sözleşmesi tanıtılacak ve ardından da ulusal peyzaj politikası açısından bazı değerlendirmeler yapılacaktır.

Avrupa Peyzaj Sözleşmesi

Dobris'de 1991 yılında yapılan Birinci Avrupa Çevre Bakanları Konferansı sonrasında, Avrupa Birliği Çevre Ajansı tarafından "Avrupa Çevresi ve Dobris Değerlendirmesi" adlı bir rapor hazırlanmış ve bu raporda Avrupa Konseyi'nin "Avrupa Peyzajı Taslağı" çalışmasını üstlenmesini önermiştir. 1995 yılında IUCN de Avrupa kırsal peyzajının korunmasına yönelik bir sözleşme hazırlanması gerekliliğini öne sürmüştür (Arapkirioğlu, 2000). Bu öneriler doğrultusunda hazırlanan sözleşme 2000 yılında Strazburg'da toplanan Avrupa ülkeleri Çevre Bakanları tarafından imzalanmıştır. Sözleşmeyi ülkemiz adına, dönemim Çevre Bakanı olan Feyzi AYTEKİN imzalamıştır. Sözleşme, TBMM tarafından 10 Haziran

2003 tarihinde 4881 sayılı Kanun olarak onaylanmış ve 17 Haziran 2003 tarih ve 25141 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Sözleşme önsözünde yer alan aşağıdaki ifadeler, ulusal peyzaj politikasının oluşumu açısından yol gösterici niteliktedir:

- Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması, sosyal ihtiyaçlar, ekonomik faaliyetler ve çevre arasındaki ilişkinin dengesine ve uyumuna dayanır,

- Peyzaj, kültürel, ekolojik, çevresel ve sosyal alanlarda kamu yararı taşır; ekonomik faaliyetler için korunması, yönetimi ve planlaması iş olanakları yaratılmasına katkı sağlayabilecek önemli bir kaynak oluşturur,

- Peyzajın yerel kültürlerin yönetimine önemli katkıları bulunmaktadır. Bu durum Avrupa kültürel ve doğal mirasının en önemli parçasıdır.

- Peyzaj her yerde, kırsal ya da kentsel alanlarda, yüksek kaliteli olduğu kadar bozulmuş alanlarda, sıradan olduğu kadar sıra dışı alanlarda yaşam kalitesinin önemli bir parçasıdır.

- Tarım, ormancılık, endüstri, madencilik, bölge planlaması, kent planlaması, ulaşım, altyapı, turizm ve rekreasyon ve daha genel bir düzeyde dünya ekonomisindeki değişimlerin pek çoğu peyzajların dönüşümünün hızlandırmaktadır,

- Peyzaj bireysel ve sosyal refahın en önemli öğelerinden biridir; korunması, yönetimi ve planlaması toplumdaki her kesimin hak ve sorumluluğudur.

Sözleşme dört ana bölümden meydana gelmektedir:

- (1) Genel hükümler,
- (2) Ulusal önlemler,
- (3) Avrupa'da işbirliği,
- (4) Son hükümler.

Genel hükümler bölümünde sözleşme ile ilgili tanımlara yer verilmiş ve sözleşmenin amaç ve kapsamı açıklanmıştır. Bu bölümde yer alan tanımlardan bazıları şunlardır:

-Peyzaj: Özellikler, insan ve/veya doğal faktörlerin etkileşimi sonucunda insanlar tarafından algılandığı şekilde oluşan bir alandır.

-Peyzaj politikası: Uzman kamu yetkilileri tarafından peyzajların korunması, yöne-

tilmesi ve planlanması konusunda özel önlemler almayı amaçlayan genel prensipler, stratejiler ve rehber kuralların bütünüdür.

-Peyzaj yönetimi: Sürdürülebilir gelişme açısından sosyal, ekonomik ve çevresel süreçlerin meydana getirdiği değişikliklere uyum sağlamak ve rehber olmak için yapılan çalışmalardır.

Diğer yandan, sözleşmenin amacı üçüncü maddede "peyzajların korunmasını, yönetimini ve planlamasını geliştirmek ve peyzaj konularında Avrupa'da işbirliğini organize etmek" olarak ifade edilmiştir.

Sözleşmeye taraf olan her bir ülkenin kendi içinde alması gereken önlemlerin sıralandığı ikinci bölümün genel önlemleri içeren beşinci maddesinde şunlara yer verilmiştir:

-Ülkeler yasalarında, peyzajları, insanların çevrelerinin önemli parçası olarak tanımlamalı ve ortak paylaşılan kültürel ve doğal mirasın çeşitliliğinin bir ifadesi olarak kabul etmelidirler.

-Peyzajların korunması, yönetilmesi ve planlanması amacıyla peyzaj politikaları oluşturmalı ve uygulamalıdır.

-Kamuoyunun, yerel ve bölgesel yönetimlerin ve ilgili diğer tarafların, peyzaj politikalarının oluşturulması ve uygulanmasına katılımlarını sağlamalıdır.

-Peyzaj politikalarını, bölge ve kent planlama politikaları, kültürel, çevresel, tarımsal, sosyal ve ekonomik politikalar ile peyzaj üzerinde doğrudan ve dolaylı etkileri olabilecek diğer politikalarla bütünleştirmelidirler.

Özel önlemlerin sıralandığı diğer kısımda ise, bilinç düzeyinin artırılması, eğitim ve öğretim ile tanımlama ve değerlendirme konularına yer verilmiştir. Sözleşme, tanımlama ve değerlendirmeyi:

- (1) kendi toprakları üzerindeki peyzajları tanımlamak,
- (2) peyzajların karakteristikleri ve onları dönüştüren güç ve baskıları analiz etmek ve
- (3) bu değişimleri kaydetmek olarak üç başlık altında ele almıştır.

Bu bölümde, ayrıca, peyzaj kalite kriterlerinin tanımlanması ve peyzaj politikasını uygulamaya yönelik araçların yürürlüğe konulması konularına yer verilmiş, tarafların bu konularda sorumlu oldukları belirtilmiştir.

Daha önce de belirtildiği gibi, sözleşmenin üçüncü bölümü Avrupa'da işbirliğinin geliştirilmesine ayrılmıştır. Bu amaçla, ülkeler arasında her türlü teknik ve bilimsel işbirliğinin sağlanması, araştırma sonuçlarının paylaşılması, peyzaj uzmanlarının değişimi gibi konular sözleşmede özel olarak vurgulanmıştır. Ayrıca, sözleşmenin uygulanmasını izlemek amacıyla bir Uzmanlar Komitesinin kurulması da bu bölümde hükme bağlanmıştır.

Diğer yandan, peyzajların korunması, yönetilmesi ve planlanması ile ilgili başarılı çalışmalarını teşvik etmek amacıyla "Avrupa Konseyi Peyzaj Ödülü" oluşturulmuştur. Ödül, örnek olacak başarılı çalışmalarını gerçekleştiren yerel ve bölgesel yönetimlere verilebileceği gibi, bu konularda katkı yapan sivil toplum kuruluşlarında da verilebilecektir.

Sözleşmenin Son Hükümler adlı dördüncü bölümünde, bu sözleşmenin uygulanması ile ilgili teknik hükümler yer almıştır.

3.Sonuç ve Değerlendirme

Ülkemiz, coğrafi ve sosyal faktörlerin bir sonucu olarak peyzaj çeşitliliği açısından oldukça zengindir. Bu zenginlik hem doğal hem de kültürel peyzajlar için geçerlidir. Kentsel ve kırsal alanlarda, yüksek yerlerde ya da denize yakın bölgelerde, el değmemiş orman alanlarında ya da tarım alanlarında birbirinden güzel ve orijinal peyzaj değerleri bulunmaktadır. Bunca zengin kapsamına karşın, ne yazık ki, peyzaj kavramı ülkemizde genellikle kentsel alanlardaki park ve bahçeler olarak algılanmakta ve değerlendirilmektedir.

Bu yüzeysel yaklaşımın bir sonucu olarak, ülkemizin ulusal peyzaj politikası bulunmamaktadır. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi, bu temel eksikliğin giderilmesi açısından öncü rol oynayabilecek bir öneme sahiptir. Ülkemiz bu sözleşmeye taraf olmakla önemli; ancak, başlı başına yeterli olmayan bir adım atmış durumdadır. Bundan sonra, güncel koşullara uygun bir ulusal peyzaj politikasının oluşturulması ve bu politikanın uygulanabilmesini sağlayacak rasyonel politika araçlarının şekillendirilmesi zorunludur. Bu amaçla:

1-Ülkemizin sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj değerlerini ortaya koyacak envanter çalışmaları bir an önce yapılmalı; bu değerlerin yönetiminde yönlendirici rol oynayacak kriterler belirlenmelidir.

2- Saptanan peyzaj değerlerinin koruyarak kullanımına olanak sağlayan, bu değerlerin gelecek kuşaklara bozulmadan aktarılmasını garanti altına alan ulusal peyzaj politikası amaçları belirlenmelidir.

3- Ulusal peyzaj politikası amaçlarıyla uyumlu kısa, orta ve uzun dönemli stratejiler geliştirilmelidir.

4- Ulusal peyzaj politikası amaç ve stratejilerini yaşama geçirecek aşağıda sıralanan peyzaj politikası araçları oluşturulmalıdır.

a- Ülkemizin sahip olduğu peyzaj değerlerini tanımlayan, sınıflandıran ve onların korunmasına yönelik etkin hükümler içeren bir peyzaj yasası bir an önce çıkarılmalıdır.

b- Farklı kurum ve kuruluşların çalışmaları sonucunda peyzajlarda meydana gelebilecek olumsuz değişimleri önlemek üzere, eşgüdüm ve danışmanlık görevi yapacak bir peyzaj örgütü oluşturulmalıdır.

c- Ulusal ve uluslararası düzeyde önceliği bulunan peyzaj değerlerinin korunması çalışmalarında kullanılmak üzere bir fon oluşturulmasını sağlayan ekonomik düzenlemeler gerçekleştirilmelidir.

d- Peyzaj mimarlığı eğitimi, peyzaj kavramının kapsam genişliği doğrultusunda yenilenmeli; halka ulusal peyzaj değerlerini tanıttığı ve benimsetici çalışmalar yürütülmelidir.

Sonuç olarak, peyzaj, çevresel olduğu kadar kültürel ve ekonomik bir değerdir. Peyzajların korunması ve gelecek kuşaklara aktarılacak şekilde yönetilmesi modern dünyanın olmazsa olmaz koşullarından biridir. Son derece zengin peyzaj çeşitliliğine sahip ülkemizde Avrupa Peyzaj Sözleşmesi doğrultusunda ulusal peyzaj politikasının oluşturulması, bu koşulun yerine getirilebilmesinin öncü adımı olacaktır.

Kaynaklar

Arapkirlioğlu, K. 2000. Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi (Council of Europe) Çevre Politikalarının Ulusal Bölgesel Peyzajın Korunmasına ve Geliştirilmesine Katkıları. Peyzaj Mimarlığı Kongresi. Sf.11-18. 19-21 Ekim 2000, Ankara.

Hart, J. F. 1998. The Rural Landscape. The Johns Hopkins University Press. Londra.

Pamay, B. 1979. Park, Bahçe ve Peyzaj Mimarisi. İ.Ü. Orman Fakültesi Yayın No. 264, İstanbul.

“Su ile Yazılan Şiir”

SEBAT, bir “su ülkesi” olan Türkiye’de doğdu. Ve uzun yıllardan bu yana da, suya insanoğlunun hayal edebileceği en ilginç en sıradışı biçimleri vermeyi sürdürüyor.

SEBAT: Büyük şehirlerin çevre düzenlemesi ve dekorasyonu konusunda uzmanlaşmış bir grup Türk Mühendisi tarafından 1987 yılında kuruldu; şimdiye dek gerek Türkiye’de gerekse dünyanın dört bir köşesinde övgü toplayan pek çok esere imza attı.

Su, ışık ve müzikle sunulan gösterilerin gerçekleştiği komplekslerle, günümüz kent tasarımcılarının yaşam alanlarını güzelleştirmeye yönelik çalışmalarına da katıldı.

Kentin durgun bölgelerinde kısa süre içinde kitlesel bir hareketlilik getiren, kuruldukları noktaları buluşma merkezlerine dönüştüren, ziyaretçilerine gece ve gündüz eşsiz bir görsel zenginlik sunan bu dekoratif komplekslerin sağladıkları yararlar, elbette ki saydıklarımızla sınırlı değildir...

Fıskiyelerin çevresinde, kent ve ülke için özel anlamlar taşıyan resmi tören ve şölenlerin yanısıra zaman zaman etkileyici konserlere de ev sahipliği yapabilmektedir.

Müdahale Edilmiş Peyzajlar

Dr. Osman UZUN

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Düzce Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Doç. Dr. Şükran ŞAHİN

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Dr. E. Figen DİLEK

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Önsöz

Design with Nature (Doğayla Tasarım) kitabının yazarı peyzaj mimarı Ian McHARG (1920-2001), 1991 Dünya Günü'nde, "21. Yüzyıl güzel sanatının, doğal peyzajın onarımı olacağını" söylemiştir. Peyzaj mimarlığı mesleğinin, gerek eğitim programının gerekse uygulama alanlarının temel konularından birini oluşturan "peyzaj onarımı"nın önemi ve gerekliliği artık ülkemizde de anlaşılmakta ve giderek uygulamada daha fazla yerini bulmaktadır. Hâla ulusal yasal ve yönetsel yetersizliklere karşın, Çevresel Etki Değerlendirmesi gibi pekçok çevre yönetimi araçlarının kullanımının ve uluslararası yatırımların ve standartlarının yaygınlaşmasıyla "peyzaj onarımı", mesleğimizin yıllardır ısrarla vurguladığı ve beklediği ilgiyi nihayet görmeye başlamıştır. Bu gerekçeyle hazırlanan ve müdahale edilmiş peyzajların onarımıyla ilgili konuları kapsayan bu makalede, peyzaj mimarlarının önemli klavuz kitaplarından biri olan Harris ve Dines (1998)'in "Time-Saver Standarts for Landscape Architecture" adlı eserleri temel alınmıştır.

1. Giriş

Müdahale edilmiş bir peyzaj, büyük ölçüde değiştirilmiş ve çekici, dengeli ya da üretici konumda olmayan bir arazi parçasıdır. Müdahale edilmiş peyzajlar, erozyona karşı son derece duyarlıdır, toprağın sıkışık, eğimin dik, arazinin taşlı, verimsiz, asit, alkalin ya da üst toprağın durağan olmaması nedeniyle bitki gelişimi için uygun olmayan yüzeylere sahip olabilmektedirler. Müdahale edilmiş peyzajlar doğal olaylar, seller, yangın, volkanik patlamalar, tarım, madencilik, otoyol yapımı, aşırı kullanım ve arazi

gelişimi gibi doğal olaylar ya da insan aktiviteleri sonucunda ortaya çıkmaktadır.

1.1. Erozyon

Toprak erozyonu müdahale edilmiş peyzajlarda kaçınılmazdır ve büyük ölçüde su akışını etkilemektedir.

Türkiye'de erozyon, doğal kaynakları tehdit eden en önemli ekolojik problemlerden biridir. 26 havzada yapılan sediment ölçümlerine göre göllere ve denizlere akan sediment miktarı yılda yaklaşık 500 milyon ton'dur.

Toprak karmaşık organik ve inorganik süreçlerle yavaş olarak gelişmektedir. Yarı nemli bir bölgede üst toprağın 25 mm oluşması için 100 yıl gerekmektedir. Doğal süreçlerin nemli bölgelerden daha yavaş oldukları yerlerde ise toprak oluşumu için 1000 yıl gerekli olabilmektedir. Üst toprak, büyük bir dikkat ve sorumlulukla yönetilmesi gerekli, değerli ve sınırlı bir doğal kaynaktır.

Artan çevresel bilince karşılık olarak erozyon ve su kirliliği problemlerini kontrol etmek amacıyla çoğu ülkede önemli yasalar çıkarılmıştır. Bu konuyla ilgili ülkemizdeki bazı yasalar arasında Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliği, Yeni Madencilik Yasası (taslak), Katı Atık Yönetmeliği, Çed, Avrupa Peyzaj Sözleşmesi vb. sayılabilir.

2. Peyzaj Onarım Süreci

Varolan ve planlanan peyzaj müdahaleleri için, temel peyzaj onarım süreçleri, aynı olmakla birlikte, müdahaleden önce onarım stratejilerinin planlanmasının bazı önemli avantajları bulunmaktadır. Önceden yapılan planlama, alan üzerindeki bazı etkile-

ri sınırlandırabilmekte, uygulamaları ve ekipman kullanımını daha etkinleştirebilmekte, onarım sürecini hızlandırabilmekte, daha iyi onarım koşullarını destekleyebilmekte ve özellikle masrafları azaltabilmektedir.

Peyzaj onarımı sürecini;

1. Hedeflerin belirlenmesi
2. Peyzaj onarımı yöntemlerini etkileyecek faktörlerin belirlenmesi
3. Uygun peyzaj onarımı yöntemi ve materyallerinin seçimi ile plan geliştirilmesi temel aşamaları oluşturmaktadır.

2.1. Hedeflerin Ortaya Konulması

Ulusal ve projede öngörülen uluslararası standartlara uyum; Ülkemizde konuyla ilgili bazı çevre yasaları bulunmakla birlikte, peyzaj onarımı kapsamında sözü edilen yasaları bütünleştiren ve temel hedefleri belirleyen yasal bir yaptırım bulunmamaktadır. Benzer şekilde peyzaj onarımı hedeflerine ulaşmada gerekli hizmet alanları arasında eşgüdümü sağlayabilecek bir kurum da bulunmamaktadır. Örneğin ABD'lerinde federal, eyalet ve yerel hükümetler tarafından oluşturulan yasal çoğu peyzaj onarımı çalışmaları için temel sağlamaktadır. Genellikle standartlar değiştirilen alanların yaklaşık olarak eski arazi formlarına dönüştürülmesinde bazı önlemler alınmasını gerektirmekte; müdahale düzeyine bağlı olarak erozyonun kontrolü için bitki örtüsünün yeniden oluşumu ile toksik materyaller ile asitleşmeye karşı önlemleri de içermektedir. Ancak ülkemizde bu detaydaki düzenlemelerin eksikliği hissedilmektedir.

Ekonomik ve Sosyal hedefler; Üzerinde çalışılan alana ilgili olarak potansiyel kullanımların belirlenmesinde aşağıdaki yaklaşımlar önemlidir;

1. Kullanımların tanımlanmasında talepler ya da ihtiyaçlar dikkate alınabilir,
2. İhtiyaç ya da taleplerin derecesinin teyit edilmesinde pazar analizi öneri olarak kullanılabilir,
3. Mühendislik ve çevresel yapılabirliğin belirlenmesi için alanın analiz edilmesi,
4. Gelişimin sosyal, çevresel ve ekonomik sonuçlarının ve yatırımların geri dönmesi için fayda maliyet analizlerinin yapılması,
5. Olumsuz çevresel etkilerin azaltılmasında, faydanın artırılmasında ve başarılı olunmasında yaratıcı Peyzaj Mimarlığı ilkelerinin kullanılması
6. Katılımcılığın artırılması için halkla toplantıların organize edilmesidir.

Çevresel Amaçlar; Ekonomik ve sosyal amaçlara ek olarak aşağıdaki çevresel faktörlerde düşünülmalıdır.

1. Su kalitesi
2. Hava kalitesi
3. Erozyon
4. Estetik
5. Yaban hayatı
6. Yakın peyzajlar
7. Uzun dönemli verimlilik
8. Müdahale sonrası alan kullanımları

Hedeflerin Değerlendirilmesi

Hedefler özel ve nitelikli, gerçekçi olmalı, kabul edilebilir risklere ve maliyetlere sahip olmalıdır. Örneğin;

1. Yoğun yağış dönemlerinde, müdahale edilmiş alanda meydana gelebilecek erozyon miktarı belirlenmelidir.
2. Olayların sıklığı belirlenmeli ve herhangi bir yıldaki oluşma riski ortaya konulmalıdır.
3. Olaylardan kaynaklanan hasar ve kayıplar belirlenmelidir.
4. Erozyon ve siltasyonu önleyici tasarımlar yapılmalıdır.
5. Etki azaltma önlemlerinin maliyetleri belirlenmeli, hasar tahminleri ve hedeflenen faydalarla karşılaştırılmalar yapılmalıdır.

Eğer maliyetler zarar ya da faydalardan fazla ise proje ya da hedefleri tekrar gözden geçirilmelidir.

2.2. Peyzaj Onarımı Yöntemlerini Etkileyen Faktörler

Başarılı bir peyzaj onarımı çalışması basit bir alan bilgisi ve müdahalenin iyi anlaşılması ile başlamaktadır.

Peyzaj onarımı yöntemlerini etkileyen bir çok kriter bulunmaktadır. Bunlar arasında;

1. Varolan toprak karakteristikleri, 2. Varolan bitki örtüsü, 3. Yıllık ve mevsimsel yağışlar, 4. Sıcaklık uç değerleri, 5. Toplam buharlaşma (Evapotranspirasyon) oranı 6. Rüzgar, 7. Bitki gelişim dönemi, 8. Eğim, 9. Bakı, 10. Yükseklik, 11. Drenaj deseni 12. Hayvan, böcek ve insan davranış biçimleri sayılabilir.

Peyzaj onarımı çalışmalarında yukarıdaki ilk iki ölçüt oldukça önemlidir. Diğer ölçütler de üzerinde çalışılan bölgeye, iklim ka-

rakteristiklerine bağlı olarak bazı durumlarda diğer iki ölçütle eşit, bazen de onlardan daha fazla önemli duruma gelebilmektedir.

Genellikle ölçütler arasındaki etkileşimler müdahale edilmiş alana bağlı olarak oldukça önemlidir. Bu ölçütlerden birisi ya da daha fazlası uç değerlerde olabilmektedir; örneğin toprak son derece kuru ya da nemli, çok yüksek asit karakterli, çok düşük organik madde içeren, dik bir eğimde ya da du-rağan olmayan bir eğimde olabilmektedir.

Çoğu projede müdahale edilmiş alanların tekrar düzenlenmesinde; 1. Bitki gelişimi açısından uygun bir ortamın sağlanması (toprak, su, uygun eğimler vb.) 2. Uygun vejetasyonun seçimi ya da desteklenmesi, iki temel kriterdir.

Toprak Karakteristikleri

Toprak Haritaları; Ülkemizde Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılan 1/100 000 ölçekli ve son zamanlarda güncellenen 1/25 000 ölçekli haritalar ile bazı araştırma kurumları tarafından yapılan toprak haritalarının kullanımı söz konusu olmaktadır.

Toprak analizleri; Peyzaj onarımı yapılacak alanda bitki örtüsünün getirilebilmesi için hangi önlemlerin alınması konusunda gerekli alt yapıyı sağlarlar. Arazi gözlemleri ile tanımlanabilen önemli toprak karakteristikleri; horizon kalınlığı, litoloji, renk, yapı, hacim ağırlığı, sertlik, kök dağılımı, kireç varlığı, çözülebilir tuzların varlığı ve bitki örtüsü türleridir. Laboratuvar analizleri ile tanımlanabilen toprak karakteristikleri ise bünye, tane dağılımı, ayrışabilirlik, su tutma kapasitesi, doygunluk yüzdesi, hidrolik konnektivite, besin içeriği, iz elementler ve pH'dır. (eğer pH 7 den büyük ya da 6 dan küçükse, tuzluluk, sodiklik ya da asitlik için ek testler yapılmalıdır). Laboratuvarda yapılan toksik testlerde bor, molibdenyum, selenyum, alüminyum, demir ve mangan gibi elementlerin varlığı da belirlenmektedir.

Madencilikte, sondaj borularıyla, toprağın yapı ve miktarının belirlenmesi önemlidir. kazı planı ve peyzaj onarımı planı bütünleştirildiğinde, uygulama sonuçları ve kullanılan araçların etkinliği üst düzeyde olmaktadır. Bitkisel örtünün yetiştirilmesinde toprakla ilgili araştırmalar temel veriyi oluşturmaktadır. Bu araştırmalar sonucunda yukarıda da

vurgulandığı üzere toprak türü, derinliği, su geçirgenliği, yapısı, nem ve kireç içerikleri araştırılmalı, arazide sıg, orta derinlikte ve derin toprak tabakası olan yerler belirlendikten sonra bitkilendirme yapılmalıdır. Sıg yerlerde çim ve yer örtücü bitkilere, orta derinlikte olan yerlerde çalılara, derin yerlerde ağaçlara yer verilmelidir. Bazen kolay çözümlü dağılılabilen çatlaklı ve yarıklı bir anakayanın üzerinde bulunan topraklar derin topraklar gibi kök gelişimine olanak sağlayabilmektedir. Diğer bir ifade ile, bitki köklerinin inebildiği derinlik toprak derinliğinden fazla olmaktadır. Bu gibi durumlarda toprak profilinin altında yer alan anakayanın yapısının araştırılması da önem kazanmaktadır. Anakayanın kalke olduğu yerlerde toprak genellikle sıg, taşlı ve kuraklığa eğilimli bünyededir. Silikat kayalar toprak reaksiyonu ve su ekonomisi farklı olan daha verimli esmer toprakları oluşturur. Granit anakaya özellikle çamlar için iyi topraklar verir. Serpantin ana kayanın üzerindeki topraklar pahalı onarım çalışmalarını gerektirmektedir.

Bitkilendirme çalışmalarında tür seçiminin yetiştirme yöntemlerine kadar her şey toprak türüne göre farklılık göstermektedir. Bu durum aşağıda açıklanmıştır.

- Kumlu topraklar su tutmamaları ve yazın kuruyarak kuraklık etkisini ortaya koyan nitelikte olmaları nedeniyle özel sulama ve gübreleme gerektirirler. Üst toprak tabakası besin maddeleri bakımından zayıf koşullar içerdiğinden, kumlu topraklarda en azından dikim çukurlarında yapılacak iyileştirme çalışmaları ile nitelikli bitki yetiştirilmesi sağlanabilmektedir. Bu topraklarda bitkilerin zengin ve derin bir kök sistemi oluşturması söz konusudur.

- Tınlı topraklar her çeşit bitkilendirme için uygundur, kil ve kum oranları dengede olduğundan işlenmesi kolaydır ve pahalı toprak iyileştirme çalışmalarını gerektirmektedir.

- Killi topraklarda bazı pahalı önlemlerin alınması gerekmektedir. Drenaj sorununa sahip bu topraklar besin maddelerince zengindirler, fakat bitkilerin bu besin maddelerini almaları zordur. İşlenmesi ve havalanması güçtür. Toprağın sıkı yapıda olması bitkilerin kök gelişimini engellemektedir.

Bitki Örtüsü

Peyzaj onarımı yöntemlerini etkileyen diğer önemli bir faktör uygun bitki örtüsünün

seçimi ve/veya desteklenmesidir. Aşağıda müdahale edilmiş bir alana bitki örtüsü getirilmesinde, genellikle elverişsiz olarak düşünülen koşullar yer almaktadır.

1. Çok dik, kurak ya da sabit olmayan eğimlerdeki toprak materyalleri
2. Bitki beslenmesi ve toprak nemi için bir rezervuar olarak hizmet eden elemanlardan olan silt, kil ve humusun çok az olduğu taşlı ya da sıg topraklar
3. Güçlü asidik, alkalın ya da yüksek tuzlu topraklar
4. Okside olarak sülfirik asit (H₂SO₄) oluşturan, aktif olmayan demir (FeS₂) içeren toprak materyali
5. Çözünabilir bakır, alüminyum ya da mangan gibi toksik materyaller içeren topraklar
6. Kullanılabilir azot ve fosforun çok düşük olduğu topraklar
7. Islak ve göllenmelerin olduğu topraklar
8. Çok yoğun yağış ya da çok düşük ve belirsiz yağışın bulunduğu alanlar
9. Ağır donların olduğu yerler
10. Rizom (legume) bakterileri, mantarlar ve diğer yararlı mikroorganizmaların eksikliği ya da olmaması.

Ülkemizde farklı alan ve iklimlerde yetiştirilecek bitkiler için bazı genel çalışmalar yer almakta, ancak ülke genelinde detaylı çalışmalara rastlanmamaktadır. Yani belirli toprak niteliklerine göre ve özel ortamlara göre yetiştirilecek bitki türlerinin belirlenmesi ve onarım çalışmalarında uygulanmaları zordur. Genellikle bitki örtüsüne ilişkin bilgiler Davis'in Flora of Turkey isimli çalışmasından, bitki bilimi uzmanlarının yaptıkları alan çalışmalarından, son zamanlarda yapılan ÇED çalışmaları raporlarından vb. yararlanılarak elde edilmektedir. Sağlıklı veriler ancak üzerinde çalışılan alanla ilgili yapılan arazi gözlemlerinden ve ilgili uzmanların yaptıkları çalışmalardan elde edilebilmektedir.

Diğer kriterler

Ülkemizde Meteoroloji Genel Müdürlüğünden iklimle ilgili bilgiler alınabilmektedir. MTA (Maden Teknik Arama Enstitüsü) jeoloji ile ilgili verileri desteklemekte, Harita Genel Komutanlığından elde edilen topoğrafik haritalardan ise topoğrafik yapı, eğim ve bakı durumuna ilişkin detaylı bilgiler üretilebilmektedir. Hayvan varlığı ile ilgili kaynaklar yok denecek kadar azdır. Genellikle Orman

Amenajman planlarından, av komisyonu raporlarından ya da yöre halkı ile yapılan görüşmelerden yörelere ilişkin hayvan varlığı hakkında bilgi elde edilebilmektedir. Hayvan varlığı ile ilgili, belirli amaçlar için yapılmış çalışmalara üniversite ya da diğer araştırma kuruluşları bünyesinde rastlanabilmektedir.

Peyzaj onarımı çalışmalarında bitkilendirme yapılmasında arazi formunun bitki türlerini etkilediği bilinmektedir. Örneğin vadi tabanından geçen yollarda, yamaçlardan vadiye doğru akan soğuk havanın tabanda yoğunlaşarak bitkiler üzerinde don etkisi yaptığı bitki seçiminde önemli bir veridir. Bu tip alanlarda asfalt ve beton zeminlerin radyasyonu artırarak don etkisini güçlendirdiği de düşünülerek dona dayanıklı bitkilerin kullanılmasına ve gerektiğinde malçlama yapılmasına gerek duyulmaktadır. Yine şevlerin bakı ve eğim dereceleri de bitki seçimini etkilemektedir. Çünkü kuzeye bakan yamaçların daha serin ve nemli, güneye bakan yamaçların daha sıcak ve kurak olduğu dikkate alınarak bitki seçimine gidilmelidir.

Sıcaklık, nem, yağış, rüzgar gibi iklim faktörleri türlerin seçiminde, dikim tekniklerinde, sulama ve gübrelemenin zaman ve miktarında, hatta budamanın zaman ve yönteminde etkili olmaktadır. Düşük sıcaklıklar bitki yetiştirilmesindeki önemli sınırlayıcı faktörlerden birisini oluşturmaktadır. Sonbaharda erken, ilkbaharda geç görülen düşük sıcaklıklar iyi etüd edilmelidir. Peyzaj onarımı yapılan alanın büyüklüğü ile bağlantılı olarak alan içerisinde yer alabilecek mikroklimatik alanların da araştırılması onarım çalışmalarının başarısı için gerekli olmaktadır.

2.3. Uygun Peyzaj Onarımı Yöntemi ve Materyallerinin Seçimi ile Plan Geliştirilmesi

Müdahale edilmiş peyzajlardaki onarımlarda kullanılan yöntemler bölgeden bölgeye, üzerinde çalışılan alanla ilgili faktörler arasındaki farklılıklara bağlı olarak değişiklik gösterecektir. Bununla birlikte çoğu peyzaj onarım süreci benzerdir ve aşağıdaki aşamaları içermektedir;

1. Toprağın, su varlığının, yaban yaşamının ve yakın çevredeki müdahale edilmiş alanların korunması
2. Arazinin şekillendirilmesi ve stratigrafi
3. Yüzey işleme
4. Bitkilendirme
5. Bitki örtüsünün oluşturulması ve bakımı

3. Toprağın, su varlığının, yaban yaşamının ve yakın çevredeki müdahale edilmiş alanların korunması

Müdahale etkilerinin sınırlanması ve kontrol edilmesi için alınacak temel önlemler ve ilkeler aşağıda verilmiştir;

1. İnşaat sırasında planlar üzerinde belirtilerek ve arazide sınır işaretleri ve bariyerler kullanılarak müdahale boyutlarının dikkatle sınırlandırılması,

2. Problemlen alanların kaldırılması ve istinat duvarları inşaatı ile durağan olmayan toprak koşullarının iyileştirilmesi,

3. Müdahale edilmiş yüzeylerin, örtüleme, malç kullanımı ya da çimleme ile en kısa zamanda erozyondan korunması,

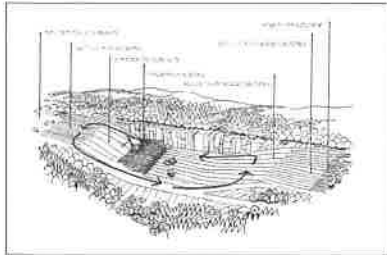
4. Su kırıcı bentler inşa edilmesi ve pürüzlü yüzeylerin oluşturulması ile yağmur suyu yüzey akışı hızlarının azaltılması,

5. Farklı hendek, iletim ve çevirme kanalları inşa edilerek yüzey akışlarından, müdahale edilmiş yüzeylerin korunması,

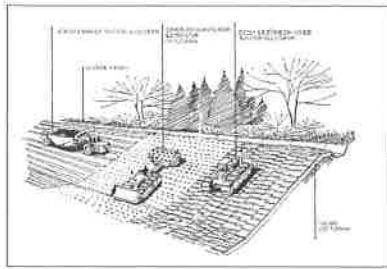
6. Sediment havuzları, silt çitleri ve filtreli kutular inşa edilerek sedimentlerin tutulması,

7. Toprak yüzeyinin, sediment akışı ve arazi yüzeyindeki su akışının etkilerini en aza indirecek derecede yeterli bir pürüzlülüğe sahip olması sağlanmalıdır.

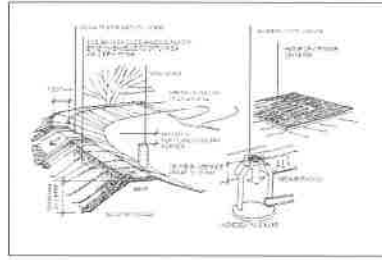
Şekil 1-9 müdahale edilmiş peyzajlardaki erozyonun sınırlandırılmasındaki çeşitli yolları göstermektedir.

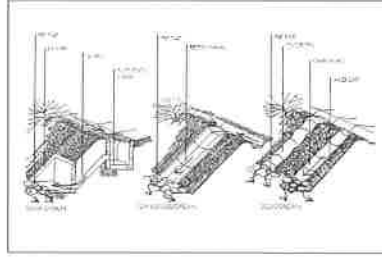
Şekil 1. Toprağın sıyırılması ve taşınması yöntemi

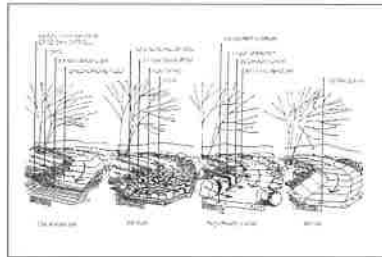
Şekil 2. Yüzey akışının azaltılması için yüzey pürüzlendirme yöntemleri

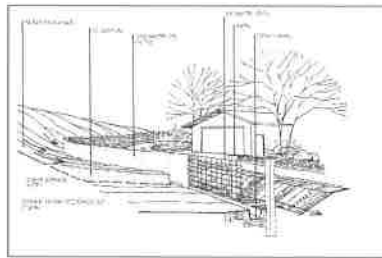
Şekil 3. Sediment tutma yöntemleri

Şekil 4. Eğimde drenaj yöntemleri

Şekil 5. Drenaj kanalı yöntemleri

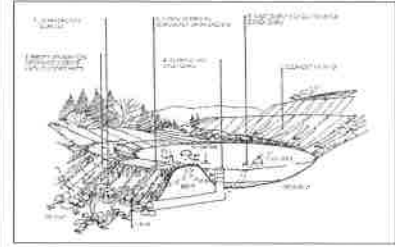
Şekil 6. Silt tutucu, çit filtre yöntemi

Sediment ve Erozyon Kontrol Araçlarının Kullanımı

Herhangi bir yerin yeniden bitkilendirilmesi ya da erozyon kontrol planının yapılmasında amaçlardan biri, eğim açıları, iklim, yüzey akışları, toprak koşulları ve en son alan kullanımı tipi gibi belirli arazi koşullarında toprağı durağan hale getirecek tekniğin belirlenmesidir. Genellikle uygun erozyon ve sediment kontrol tekniğinin bir arada seçilmesi, başarı için büyük fırsatlar sağlayabilmektedir.

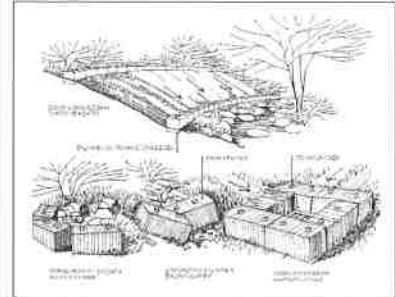
Sediment Kontrol Teknikleri

Sediment havuzları: Genellikle geçici olarak oluşturulmuş havuzlar, inşaat sırasında arazi biçimlendirme çalışmalarından kaynaklanan ve/veya üst örtünün sıyrıldığı alanlardan gelen sedimentlerin depo edilmesi ve toplanması için amaçlanmakta ve tasarlanmaktadır. Genellikle sediment havuzları, kalıcı drenaj yapısı tamamlanana kadar ya da kalıcı bitki örtüsü oluşturulmadan önce uzunca bir süre korunmaktadır (Şekil 7).

Şekil 7. Alternatif sediment havuzu drenaj yöntemleri

Saman Balyalı Bentler: Saman balyalı bentler tabaka ya da oyuntu tipinde etkileri olan yağışlarda, yüzey akışlarıyla taşınan küçük boyutlu sedimentleri tutmaktadır. Saman balyalı bentler ayrıca yüzey akışının hızını yavaşlatmakta, tabaka, parmak ve oyuntu erozyonunu azaltmaktadır (Şekil 8.).

Şekil 8. Erozyon önleyici balyalar kullanarak sediment kontrol yöntemleri

Silt çitleri: Silt çiti geçici bir sediment bariyeridir. 2:1'e kadar eğimli alanlarda parmak ve tabaka erozyonunun olduğu küçük drenaj alanlarında etkilidir. Silt çitleri müdahale edilen alanın çevresinde erozyon ve sediment kontrolü için kullanıldığı zaman daha ekonomik olmaktadır.

Çakıl/kum torbası yapılar: Saman balyalı hendekler ve silt çitleri ile benzer özellik gösteren çakıl/kum torbası yapılar, yüzey akış hızının azaltılması ve/veya sedimentlerin tutulması için akış kanalları içerisinde ya da inşaat alanı çevresinde kullanılan geçici yapıdır. Torbalar çuval bezi ya da polipro-

pilen'den yapılırlar, uygun materyal ile (çakıl, kum ya da sedimentler ile) doldurulurlar ve kesintisiz bir set oluşturmak için toprak yüzeyi üzerine yerleştirilir ya da yığılırlar.

Kesintisiz bentler/eğim kırıcılar: Kesintisiz bentler geçici bir çevirme ya da sediment tutucu bariyeridir ve tabaka halindeki yüzey akışlarını çevirmek ve tutmak için kullanılmaktadır. Bentler sediment taşıyan yağmur sularını tutarlar ve gölcük oluşturarak sediment çökmesine ortam sağlarlar.

Kontrol bentleri: Kontrol bentleri, oyuntu erozyonunu azaltmak ve akan suyun enerjisini dağıtmak için drenaj yolları üzerine inşa edilen taş bentlerdir. Drenaj yolu sabit hale gelinceye kadar geçici olarak yapının sabit kalmasında kullanılmaktadır. Kontrol bentleri mevsimsel akarsular için, akış hızının azaltılmasında, büyük ölçülü sedimentlerin depo edilmesi ve tutulmasında kullanılmaktadır.

3.2. Erozyon Kontrol Materyalleri

Geçici materyaller geçici erozyon kontrolü sağlayan ve bitkisel gelişime destek olan bozulabilir doğal ve/veya sentetik bileşenlerden oluşmaktadır. Sadece birkaç örnek, tamamıyla organik olan geçici ürünleri göstermektedir.

Geçici teknikler saman, kuru ot ve hidrolik malçlar, yapıştırıcılar ve toprak sabitleyicileri, hidrolik malç jeolifleri, erozyon kontrol ağları ve örtü elemanlarını içermektedir.

Bitki örtüsünden ya da erozyon tutucu sistemlerden yüksek performans beklenen arazi koşullarında kalıcı erozyon yapılarına ve yeniden bitkilendirmeye gereksinim duyulmaktadır. Kalıcı materyaller, bitki örtüsünü destekleyen tiplerine ve bitki örtüsünün olmadığı sabit sistemler kullanıldığında da sert kaplama sistemlerine göre alt bölümlere ayrılabilir.

3.2.1 Geçici Bozulabilir Materyaller

Malçlar: Malç uygulamaları yüzeye elle ya da püskürtülerek yayılan saman ya da kuru ot kullanımını içermektedir, geri dönüşümlü kağıttan uygulanan malçlar, kullanılmamış ahşap lifleri, ya da her ikisinin karışımından oluşan malç çeşitleri bulunmaktadır. Saman ya da kuru ot malçlarının rüzgar ve su tarafından oluşturulacak kayıpları doğrudan minimize etmek amacıyla toprakla bağlantıları kurulmalıdır. Saman/kuru ot malçları disklemeye, ağ ya da yapıştırıcılarla sabitlenmeli-

dir. Yapıştırma çeşitli organik ve akrilik yapıştırıcılarla gerçekleştirilebilmektedir.

Geri dönüşümlü kağıt malçları gazete, magazin kağıtlarından oluşmaktadır. Ahşap lif malçları ahşap atıklarından oluşmakta ve karışım % 70 ahşap lifi ve %30 kağıt lifinden oluşmaktadır. Hidrolik malç bir hidrolik makina ile uygulama karışımıdır (hydroseeder) ve alan için önerilen miktarda tohum ve gübre oranıyla sıvı olarak uygulanmaktadır. Genellikle hidrolik malçlar toprak yüzeyine materyali sabitlemek için bir yapıştırıcı içerecek biçimde üretilmektedir.

Yapıştırıcılar: Genellikle malç ya da saman erozyon kontrolündeki verimliliklerinin artması için yüzeye yapıştırmak ya da sabitlemek için kullanılırlar, bundan dolayı rüzgar ya da su tarafından olan hareketlere karşı dayanıklıdır.

Erozyon kontrol örtüleri/hasırları: Geçici erozyon kontrol örtüleri, müdahale edilmiş toprakları yüzey erozyonu ve yağışın etkisinden koruma ve stabilize etmede, infiltrasyonu artırma, kesikleme ve topraktaki kabuk oluşumunu azaltma, toprak nemini koruma, tohumları muhafaza etme ve tohumların çimlenmesini artırmada kullanılmaktadır (Şekil 9). Ağ ya da örgüler kontrollü bozunumu sağlamak için ultraviyole tutucularını ya da güneşle olan bozulmayı artırmak için örgü kırıcılarını içerebilmektedir. Ayrıca ağlar %100 biyolojik bozulabilir doğal materyallerden üretilmek, renkler açık, sarımsı kahverengi, yeşilden siyaha değişebilmektedir. Lifleri tutma yöntemleri yapıştırıcılar, yapıştırıcı şeritler ile poliolefin ya da polyester, pamuk ipçiklerinin dögümlenmesi ile olabilmektedir. Uygulamalar kanallardaki akışın azaltılmasından, eğimlerin korunmasına kadar değişik örtülemeler için yapılmaktadır. Doğal örtünün en üst çizgisi kısa süreli olan yağışlarda saniyede 3m ye kadar olan akış hızına geçici bir direnç sağlamaktadır.

Hasır örtüler; Hindistan cevizi lifleri, saman lifleri ve pamuk artıkları ile renksiz polymer hasırın tohumlu ya da tohumusuz olarak bir arada dokunması ile elde edilmektedir. Doğal bitkisel liflerden yapılan örtüleme malzemeleri ekolojik dengeyi bozmamakta ve ayrıştığında toprağa zengin organik besin maddesi sağlamaktadır.

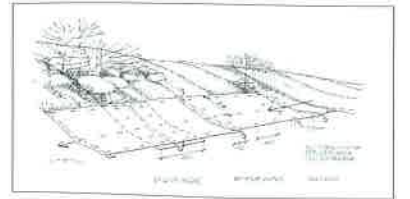
Bu örtü ya da ağların biyolojik olarak bozulabilir olması belki de çevre için oldukça avantajlıdır. Güneşle bozulma süreci gerçekleşirken doğal örtü ile ilgili olan bu materyal

toprağın bir parçası olacak biçimde parçalanmaktadır. Bu küçük parçalar biyolojik olarak ayrışabilmekte ve topraktaki mikroorganizmalar tarafından parçalanarak karbondioksit ve suya dönüştürülmektedir. Ağ içerisindeki doğal bileşenler biyolojik olarak çürümekte ve toprak verimliliğini artırmaktadır.

Projenin hassas olması gerektiği zaman biyolojik olarak tam çözülebilir bir materyalin kullanımı gereklidir. Doğal hindistan cevizi hasırları kıyı stabilizasyonu, akarsu banketi korumasında ve diğer odunsu bitkisel örtüleme çalışmalarına gereksinim duyulan biyo mühendislik uygulamalarında kullanılabilir. 4-10 yıl dayanabilen dayanıklı materyal, bitki örtüsü gelişimi için gerekli zamanı sağlamaktadır.

Hasır örtü materyalinin alana yerleştirilmesi şu aşamalardan geçmektedir:

1. Toprağın alt ve üst tabakalarındaki toprak kesekleri parçalanarak ufalanır, taş ve molozlar alandan uzaklaştırılır, eğer gerekiyorsa gübreleme yapılır.
2. Toprak yüzeyi düzeltilir, yüzeydeki çukurlar doldurularak mümkün olduğunca düz bir yüzey oluşturulur. Ancak toprak yüzeyini sıkışmamasına dikkat edilmelidir.
3. Hasır örtüler, şev yüzeyinde eşyükselti eğrilere dik ya da paralel olarak olarak serildikten sonra bağlantı elemanları ile zemine tutturulurlar.
4. Eğer tohumusuz hasır örtü kullanılıyorsa serilmenden önce çim tohumlarının ekimi yapılır.
5. Örtüler birbirleri üzerine 2-3 cm bindirilerek yerleştirilir. Örtülerin, çekip germeden serbestçe serilmesine dikkat edilmelidir.
6. Materyalin zeminle temasını sağlamak ve rüzgarın etkisiyle yerinden kalkmasını önlemek için üzerlerine toprak serilmesi yararlı olmaktadır.
7. Kurak dönemlerde, tohumların çimlenmesini sağlamak için düzenli olarak sulama yapılmalıdır.
8. Toprak koşullarının zayıf olduğu yerlerde çimlerin yeşermesinden 3-4 hafta sonra 50 gr/m² miktarında gübre verilmesi yararlı olur.

Şekil 9. Drenaj hattına hasır örtü serme yöntemleri

3.2.2. Sert Kaplama Sistemleri

Gabionlar: Gabionlar çelik (ya da plastik) altıgen ya da dikdörtgen kafeslerdir ve el ölçüsündeki taşlarla doldurulmuşlardır. Aşındırıcı koşulların fazla olması durumunda polvin klorid tabakası galvanize tellerin üzerinde kullanılmaktadır.

Gabionların avantajları esneklik, dayanıklılık, güç, sıkı yapılara karşı geçirgen ve ekonomik olmasıdır. Doğal bitkilerin gelişimi, taş dolgu içerisinde toplanan sedimentlerle teşvik edilmektedir. Uygulamaların çoğunda, hidrostatik basıncı azaltmak, sediment yakalanmasını kolaylaştırmak ve yapının arkasından yıkanmaları önlemek için jeotekstil malzeme alta yerleştirilmektedir.

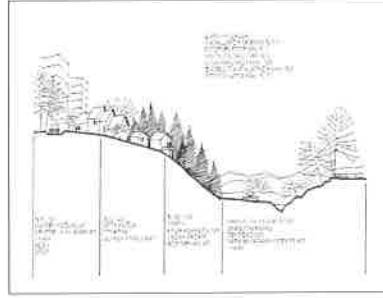
Gabionlarla bitkilerin bir arada kullanıldığı örnekler çoğunluktadır. Dik eğimli akarsu kıyılarında, kayma ve materyal yıklanmasına karşı gabionlar etkin yapılardır. Ayrıca akarsu tabanının yükseltilmesinde de kullanılmaktadır. Bitkilendirilmiş gabionların elde edilmesinde 1.25-2.5 cm çapındaki ve yeteri kadar uzun olan canlı dallar, tepeleri dışarıda ve son bölümleri de şev kenarına değecek biçimde gabionlara (kafeslere) yerleştirilmektedir. Daha sonra kafeslerin arası toprakla doldurulmaktadır. Devamlılık gösteren gabionlar duvar biçiminde eğimli arazinin stabilize edilmesinde kullanılabilir.

Rip-rap: Rip-rap, filtrel bir örtü üzerine ya da bir eğim üzerine yerleştirilmiş yığın halindeki taşları içerir. Rip-rap için kullanılan taşlar sert, yoğun, dayanıklı olmalıdır. Rip rap materyaller genellikle çakıl yataklı bir katmanın üzerine ya da/ bir jeotekstil yapısı üzerine konumlandırılmaktadır.

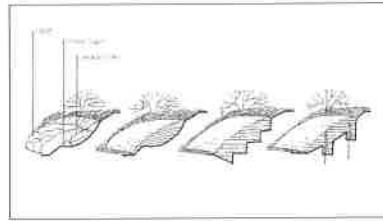
4. Arazi Biçimlendirme

Arazi biçimlendirmenin estetik kriteri, önemli ölçüde, önerilen alan kullanım amacına bağlıdır. Ancak kabul edilebilir eğimlerin oluşturulmasına dikkat edilmelidir. Dik ve uzun müdahale edilmiş bir eğimde, peyzaj onarımı çalışması zordur. Genel bir kural olarak eğim yüzdesi iki kat artarken toprak kaybı da 2.6 kat artmaktadır ve eğim uzunluğu iki kat artarken de toprak kaybı 3 kat artmaktadır. Eğim 3:1 ya da daha dik olduğunda özel onarım önlemleri gerekmektedir.

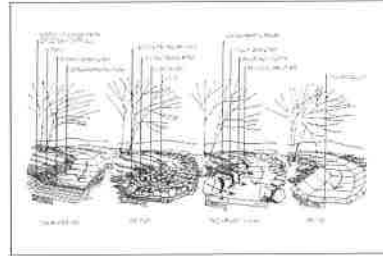
Şekil 10-12 eğimlerdeki peyzaj onarımlarıyla ilişkili olarak bazı ilkeleri ve uygulamaları göstermektedir.

Şekil 10. Eğim ile uyumlu alan kullanımları

Şekil 11. Eğimin tekrar oluşturulması ile ilgili onarım yöntemleri

Şekil 12. Kayalıkların doğallaştırılmaları ile ilgili yöntemler

5. Yüzey İşleme ve Toprak İyileştirme

Yüzey işleme ve toprak iyileştirme, müdahale alanının birkaç santimetrelük üst bölümünün fiziksel ve kimyasal yapısı ile ilgilidir. Yüzey işleme toprak sürme, ripperleme, tırmıklama vb. standart tarım tekniklerinin kapsamaktadır. Müdahale edilmiş ve yüksek bozunuma uğramış peyzajlarda, toprak uzmanının yönlendirmelerine göre toprak iyileştirmeye yönelik çalışmalar yürütülmelidir.

Üst Toprak: Üst toprak yetişme ortamına karşılık gelmektedir. Üst toprağın sınırlanması, depolanması ve yeniden serilmesinin maliyeti, alt toprağın bitki gelişim ortamı haline getirilebilmesi için fiziksel ve kimyasal

niteliğinin değiştirilmesinden daha az masraflıdır. Araştırmalar göstermiştir ki, depolanan toprağın ne yaşı ne de derinliği gelişme ortamı olarak toprağın niteliğini önemli derecede etkilememektedir. Daha önceden depolanmış topraklar, eğer uygun olarak yönetilmediyse, istenmeyen bitkilerin kaynağı olabilmektedir.

Alt toprağın ya da maden atıklarının aksine, üst toprak, havalandırmaı sağlayan, su infiltrasyonunu gerçekleştiren, köklerin toprakla alışverişte bulunduğu ve mineralleri bitkiler için kullanışlı formlara dönüştüren bir ortam olup, önemli toprak fauna ve bakterilerini içermektedir. Organik madde içeren nemli, iyi havalandırılmış ve ılıman ortam sıcaklığına sahip topraklar, biyolojik aktiviteler için en iyi koşulları sunmaktadır.

Gübrelerin Uygulanması: Besin maddelerince fakir toprak materyali, gübre uygulanarak geliştirilebilir. Azot, bitki gelişiminden daha çok bitki verimliliğinde sınırlayıcı bir faktördür. Azot bazı alanlarda ilk gelişme mevsiminde gerekli olmasına karşın, uygulamada genellikle ikinci gelişme mevsiminde yararlıdır. Çünkü azot suda çözülebilir, etkileri hızlı fakat kısa dönemlidir. Önceki uygulamalar istenilen çok yıllık bitkilerin gelişiminden çok, tek yıllık bitkilerin lehine olacaktır. Kullanılabilir azotun kısa sürede tüketilmesi için toprağa azot ilavesinin amaçlama sırasında yapılması yaygındır. 4550 kg/ha saman için önerilen azot miktarı 23-27 kg'dır. Uzun dönemde baklagiller (legume) familyasına ait bitkiler yeterli azot seviyesinin sürdürülebilirliğinin sağlanmasında önemli bir faktördür ve çim bitkileri karışımlarında düşünülmelidir.

Azot eksikliğinin aksine fosfor eksikliği sınırlayıcıdır ve tohumların oluşumunu engellemektedir. Düşük fosforun test edildiği toprak materyalinde, taneli tekstürlü topraklarda 112kg/ha P2O5, ince tekstürlü topraklarda 228 kg/ha uygulanmalıdır. Fosfor toprakta hareketli değildir ve kök ortamına karıştırılması önemli olmaktadır.

Gübrelemede en önemli konu gübrelerin uygulama zamanının bilinmesidir. Gübrelerin uygulama zamanını birinci olarak etkileyen etmen bitki ve toprağa uygulanacak besin elementinin topraktaki hareketliliğidir. P, K ve N'nin topraktaki hareketlilik durumu değişiktir. P ve K, N'ye göre toprakta çok az hareketlidir. Bu nedenle bu iki besin elementinin toprağa uygulanmasında, eğer bitki bu besin elementine ilkbaharda gerek-

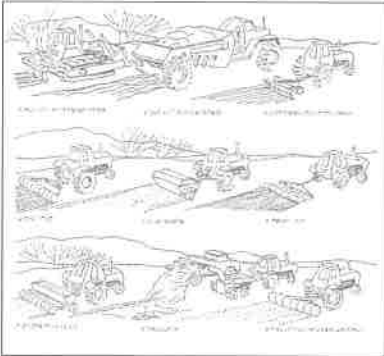

sinim gösterecekse, sonbaharda ekimle birlikte toprak içine belirli bir derinliğe verilmelidir. Bu iki besin elementinin toprak yüzeyine serpmeye biçiminde verilmesi hem uygun hemde etkin değildir. Bu nedenle P ve K'ca fakir topraklara bu gübreler toprak içine belli bir derinliğe verilmelidir. N'nin verilme zamanı konusunda iklim koşulları etkilidir. N döngüsü gereği N'nin nitrata dönüşmesi ve nitratin olağanüstü hareketliliği bu gübrenin verilme zamanını etkilemektedir. Ülkemiz toprakları genellikle K açısından zengindir. Ekstrem koşullar haricinde K'ya fazla ihtiyaç duyulmamaktadır. Ancak N ve P konusunda yukarıda belirtilen ilkeler doğrultusunda toprak uzmanlarının yönlendirmesiyle uygulamalar gerçekleştirilmelidir.

Tohum Yatağının Hazırlanması: Yüzeysel materyalinin fiziksel koşulları iyi bir tohum yatağı için geliştirilmelidir. İyi bir tohum yatağı aşağıdaki niteliklere sahip olmalıdır;

1. Pek, ancak sıkışık olmayan, yeterli çimlenme derinliğine sahip ortam sağlamalı,
2. Çimlenme derinliğinin üst kısmı kısmen gevşek olmalı, tohumun yukarı doğru gelişmesine izin vermeli,
3. Yabani otlar olmamalı,
4. Nemi tutacak kapasitede olmalıdır.

İstenen fiziksel koşulların oluşumunda genellikle sıkışmış materyalin kesek kırılması ve sürülmesi ile ilgili işlemler yapılmakta, daha sonra diskleme ve tırmıklama yapılmaktadır (Şekil 13).

Şekil 13. Yüzeysel işlemlerle ilgili yöntemler

Eğer yüzey kısmen bitkilendirilmiş ve erozyon önlenmişse, kültürel işlemlerin yapılması istenmeyebilir. Bazı alanlarda, varolan bitkiler korunabilir, ya da herbisit kullanımıyla yabancı otlar yok edilerek, derin sürüm ile tohum doğrudan toprağa bırakılabilir. Yüzeyin pürüzlü hale getirilmesi,

yüzey akışını yavaşlatacak, erozyonu kontrol edecek ve kuru alanlar için kar ve yağmurun tutulmasını ve birikmesini sağlayacaktır (Şekil 14).

Şekil 14. Yağışın toplanmasında yüzeyin pürüzlendirilmesi yöntemleri

Malçlar: Malçlar bitki oluşumu için uygun yüzey koşulları oluşturulmasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca;

1. Rüzgar ve su erozyonunu engellemekte,
2. Su infiltrasyonunu kolaylaştırmakta,
3. Evaporasyonu engellemekte ve böylece suların yukarıya doğru olan hareketini azaltmakta,
4. Toprak sıcaklığını ayarlamakta,
5. Toprağa yararlı mikroorganizmaların eklenmesini desteklemektedir.

Nemli iklimlerde, tohumlama, gübreleme ve malçlama genellikle hidrolik olarak tek bir işlemde yapılmaktadır. Bazı iklimlerde 2260 kg/ha ahşap lifi uygulanır. Kurak iklimlerde tohumun toprak altına yerleştirilmesi önemlidir ve malç ayrı bir uygulamadır. Genellikle en yaygın uygulama 3400-4500 kg/ha saman ya da kuru ot uygulamasıdır. Saman diskleme ile yüzeye sıkıştırılarak toprakla bağlantısı sağlanmaktadır. 3:1'den daha fazla olan eğimlerde ya da yüksek rüzgarlı alanlarda malç özel araçlarla, ağlarla ve yapıstırıcılarla sabitlenmelidir. Bu elemanlar:

1. 11200 l/ha asfalt emulsiyonları
2. 5600 l/ha su içinde reçine emulsiyonu
3. Üreticilerin önerisine göre lateks emulsiyonları
4. 840 kg/ha ahşap lifli hidromalçlar'dır.

Malçlar hasır örtü, kağıt, saman, kokonut ya da sentetik materyallerden yapılan erozyon kontrol örtüleri ile de bütünleştirilebilmektedir.

Diğer tipteki malçlar:

1. 44800 kg/ha ahşap yongalar, ağaç kabukları
2. 3360-4480 kg/ha parçalanmış doğal otlar ve çalılar
3. 11200-33600 kg/ha kurumuş kanalizasyon çamurları ya da gübreler

4. 25-50 mm çakıl/taş örtü
5. Plastik örtülerdir.

6. Bitkilendirme

Bitki materyalinin seçimi, alan kullanım amaçlarına ve farklı alan faktörlerine bağlıdır.

Geçici Erozyon Kontrol Bitkilendirme: Geçici erozyon kontrol bitkilendirme hızlı örtü oluşturma nedeniyle tercih edilmektedir. Geçici erozyon kontrol bitkileri uzun dönemde istenmiyorsa, tohumla gitmeleri engellenebilmekte, kalıcı bitkiler tarafından elenebilmektedir. Geçici erozyon kontrolü için kullanılan bitkiler genellikle karaçayır, arpa, yulaf, kış çavdarı, buğday, sorgum ve darı gibi tek yıllık otları içermektedir. Birkaç steril çim hibridine de ulaşmak mümkündür. Bunlar, mükemmel bir bitki örtüsü sağlamakta ve erozyonu önlemektedir.

Kalıcı Bitkilendirme: Kalıcı olması amaçlanan türlerin alana iyi uyum sağlaması, bu türlerin popülasyonlarını sürdürülebilmeleri ve üreyebilmeleri gerekmektedir. Ekolojik süksesyon süreci, geniş çeşitlilikte bitki materyali kullanılarak geliştirilebilmekte, böylece bitki topluluklarının dereceli değişimleri kolaylaştırılmaktadır. Öncü bitkilendirmeler seçilen alanlarda, sonraki aşamalarda türler için, mikroklimatik koşulların oluşturulmasında gerekli olabilmektedir.

Müdahale edilmiş alanlarda bitkilendirme ölçü, form, doku ve renk açısından bitişikteki müdahale edilmemiş alanlara benzer yeni bitki materyallerinin seçimi ile başarıya ulaşmaktadır.

Bitki Materyalinin Seçimi: Ülkemizde müdahale edilen peyzajların onarımında seçilecek bitki materyalleri konusundaki bilgi kaynakları son derece kısıtlı olmakla birlikte, Çevre ve Orman Bakanlığı, Ağaçlandırmaya ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Üniversiteler vb. kurumlardan kısmi bilgilerin sağlanması olasıdır.

Peyzaj onarımı çalışmasında kullanılacak bitki listelerine karar verildikten sonra kullanılacak fidanların seçiminde dikkat edilmesi gereken konular aşağıdaki gibidir:

1. Fidanlar, kısa fakat güçlü yan kök ve emici kıl kök geliştirmiş, dolgun, zengin ve kompakt kök oluşumu göstermelidir.

2. Kökleri odunlaşarak setleşmiş, uzun ve kalın birkaç kökten oluşan yaşlı fidanlar kullanılmamalıdır.

3. Kökleri ince ve seyrek, ezilmiş, zedelenmiş, iyi gelişmemiş ya da kökleri uzun süre açıkta kalmış ve tazeliklerini kaybetmiş fidanlar kullanılmamalı, iyi gömü yapılmamış fidanlarla, gömüde uzun süre beklemiş ibrelili fidanlar tercih edilmemelidir.

4. Fidanlıklarda sık dikimli yetiştirme kaynaklanan zayıf ve iyice olgunlaşmamış gövdeye sahip fidanlar kullanılmamalıdır.

5. Tepe sürgünü iyi olgunlaşmış, tohumcukları dolgun, canlı renkte fidanlar tercih edilmelidir.

Bitki Materyalinin Temini: Bitki materyalleri bir ya da daha fazla kaynaktan elde edilebilmektedir:

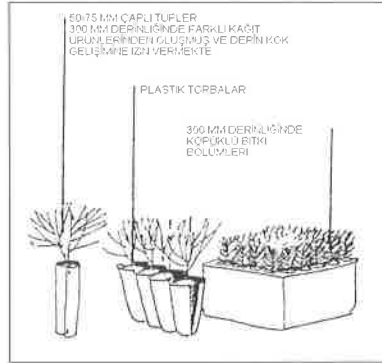
1. Müdahale öncesi bitki örtüsü ve üst toprak,
2. Alandan toplanan varolan bitki örtüsü,
3. Ticari fidanlıklar,
4. Ticari tohum sağlayıcı,
5. Orman fidanlıkları.

Doğal Gelişim: Dik eğimlerde doğal bitki örtüsünün oluşturulmasında etkili olduğu kanıtlanan yöntem, Wayne Tyson'ın Ocak 1979 yılında yazdığı "The Native Regrowth Method for Step Slopes" isimli makalesinde tanımlanmıştır. Bu yöntem, önceden müdahale edilmiş üst toprak ve bitki örtüsü kullanılarak gerçekleştirilmektedir. Aşamaları aşağıdaki gibidir:

1. Küçük parçalara ayrılmış alçak boy-lu bitki örtüsü ile birlikte 100-150 mm lik üst toprağın sıyırılması,
2. Varolan nemi korumak için, yüzeyi nemli tutarak toprakla malç karışımının depolanması,
3. Nemli ve pürüzlü alt toprak üzerine üst toprak ve malç karışımı eşit miktarda serilmektedir. Dik eğimlerde, toprak/malç katmanı 100mm yi aşmayacak biçimde, alt toprak ile bağlantısı çıkıntılı silindirik ile sağlanmaktadır.

Fidanlık Stokları: Kapta yetiştirilmiş bitkiler herhangi bir gelişme mevsimi boyunca kullanılabilir (Şekil 15). Onarım bitkileri üzerine özelleşen bazı ülkelerdeki belirli fidanlıklar tohum yatakları için özelleşmiş küçük kaplar geliştirmişlerdir. Bitkilendirme yöntemleri standart fidanlıklar uygulamalarını izlemektedir. Bitkiler çevresinde küçük çukurlar oluşturulmakta ve bu alanlar malç ya da plastik ile suyun tutul-

ması ve nemin korunması için örtülmektedir, bu durum ayrıca yabancı otların reka-betini de azaltmaktadır.

Şekil 15. Kaplı peyzaj onarım bitkileri

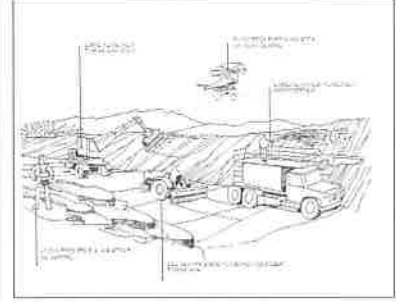
Tohumlama Yöntemleri: Müdahale edilen alandan ya da yakın çevredeki alanlardan tohumlar biçerdöver kullanılarak, araç önüne konan ekipmanlarla (bumper hopper) ya da elle toplama toplanmaktadır (Şekil 16). Tohumların ayrılması ya da temizlenmesi sadece ticari uygulamalarda gereklidir. Baklagiller kullanıldığı zaman tohum genellikle azot tutucu bakterilerle aşılanmaktadır. Tohum toplamanın ideal zamanı tohumların doğal olarak ayrılmaya başlamadan önceki koşullardır yani genellikle çiçeklenmeden 6-8 hafta sonrasında tohumlar toplanabilir. Tohumlar toplanmadan sonra serilmeli, 1-2 hafta içinde tamamıyla kuru kalması sağlanmalıdır. Depolama kuru ortamda olmalı ve havalandırılmalıdır.

Şekil 16. Tohum toplama yöntemleri

Tohumların toplanmasında, plastik çantalarından daha çok tekstil kaplar uygundur. Tohumlar serpme, hidro seeding ve çizgi üzeri olacak biçimlerde ekilmektedir (Şekil 17). Serpme ile tohumlamada çizgi üzeri tohumlamaya göre iki kat daha fazla tohum ihtiyacı duyulmaktadır. Koşulların zayıf olduğu alanlarda, koşulların daha iyi olduğu alanlara göre daha fazla tohum gerekmektedir. Tohumlama oranı her bir metrekarede istenilen bireysel bitki sayısına bağlıdır ve her alan için kg olarak tohuma çevrilmektedir. Tohumlama oranının hesaplanması için

formül; 10000 m₂ x her metrekare için istenilen bireysel bitki sayısı / kilogramdaki tohum x safılık x çimlenme = Ticari tohumların bitkilendirme oranı (kg/ha).

Şekil 17. Tohumlama yöntem ve uygulamaları

Çimlenen tohumların kurumasını önlemek için kurak alanlarda tohumların 5-10 mm derinliğe gömülmesi (çizi üzeri ekim) ve tohum yatağının pek olması önemlidir. Aksi taktirde tohumun nem tutma kapasitesi azalacaktır. Tohum yerleşiminden önce ve/veya sonra silindirme yararlı olacaktır.

Tohumların serpmesi en ucuz ve en hızlı tohumlama yöntemidir; yüzey koşullarına bağlı değildir. Serpme yöntemi havadan yapılarak da sağlanabilmektedir. Serpme biçiminde ya da hidrolik olarak tohumlama uygulandığında, çizgi üzerindeki tohumlamaya göre iki kat daha fazla tohum gereksinim bulunmaktadır.

Toprak yapısının çoğunlukla bitki gelişimi için uygun ve yeterli olmadığı, toprağın su ve besin maddesi dengesinin bozuk olduğu ve bu nedenlerden dolayı bitki dokusundan yoksun düz ve az eğimli alanlar ile ince toprak materyalinden yoksun eğim ve şevlerin tohum ekimi yoluyla bitkilendirilmesindeki yöntemlerden birisi püskürtme yoluyla tohum ekimidir. Bu yöntemle tohum ekiminde, erozyon önleyici, toprak yapısını düzeltici ve bitki gelişimini özendirici maddeler kullanılabilir. Buna göre: toprak stabilizatörleri ile tohum ekimi; toprağın yerini tutabilecek bir malzeme ile tohum ekimi; Malç ile birlikte tohum ekimi gerçekleştirilebilir.

Püskürtme yolu ile (hydroseeding) ekimde, su, tohum, gübre, selüloz ve çimlenmeyi sağlayacak maddeler karıştırılarak özel hazırlanmış tanklara konulmakta, gerektiğinde erozyona karşı koruyucu kimyasal stabilizatörler, hormonlar, enzimler ve toprak bakterileri de karışım eklenebilmektedir. Daha sonra hazırlanan karışım

pülverizatörle istenilen yüzeye püskürtül-
mektedir. Makine ile çim ekimi yapılan yüze-
yin üzerine asfalt emülsiyonu ile karıştırılmış
kıyılmış saman serilmelidir. Malçlamanın
amacı tohumlanmış alanı yağışlardan ve
doğrudan gün ışığından korumak, çimlenme
için uygun bir mikroklima oluşturmaktır. Hid-
rolik ekim yöntemi geniş alanlarda kolaylıkla
uygulanabilmesine karşın karışımdaki bazı
katkı maddeleri, bitkiler ve toprakta yaşayan
canlılar üzerinde zararlı etkilere neden ola-
bilmektedir. Bu durum ekim işlemi uzmanlar
tarafından yapıldığında minimuma inmekte
ve başarıya ulaşmaktadır.

Bitkilendirme Zamanı: Genellikle bitki-
lendirmedeki en iyi mevsim, en fazla yağış
olduğu mevsimden önceki zamandır. Ülkemiz
koşullarında genellikle ilkbahar ya da
sonbahardır. Su sağlandığında ve uy-
gun tür seçimi yapıldığında, gelişme periyo-
dunun herhangi bir bölümünde örtü oluştu-
rulabilmektedir. Serin mevsimlerde gelişen
çok yıllık otsu bitkiler için genellikle sonba-
har; baklagiller ve odunsu bitkiler için ise ilk-
bahar; bazı tek yıllıklar için ise yaz uygun
bitkilendirme mevsimidir.

Çıplak köklü bitiler için ilkbaharda ağaç
gözleri sürmeden dikim işleri tamamlanmış
olmalıdır. Gözleri sürmüş fidanlarda başarı
yok denecek kadar azdır. İlkbahar aylarının
soğuk geçtiği bölgelerde sonbahar ayların-
da; sonbahar aylarında don olaylarının gö-
rüldüğü bölgelerde ilkbahar aylarında dikim
yapılmalıdır. İbrelü türler için ilkbahar ayı di-
kim için tercih edilmelidir. Dikim çalışmaları,
tomurcukların patlamasından önce bitir-
ilmiş olmalıdır.

Don tehlikesinin fazla olduğu bölgelerde
en uygun dikim mevsimi ilkbahardır. Bitkilen-
dirmede sulamanın zor olduğu durumlarda
ilkbahar yağışlarından faydalanmak için
mümkün olduğunca erken dikim yapılmalı-
dır. İlkbaharda erken süren yapraklı türler
için sonbahar dikimi uygundur. Ekim ayından
Aralık ya da Ocak ayı ortasına kadar dikim
yapılabilir. Bu dönemde dikilen fidanlar, kış
neminden yararlanırlar, erken sürer ve kurak
döneme kadar derin ve güçlü bir kök sistemi
oluştururlar. Ancak, kış aylarının şiddetli geç-
tiği yörelerde sonbahar dikimleri fazla geç
kalmadan, Ekim, Kasım aylarında bitirilmeli-
dir. Şevlerde ise ilkbahar dikimi fidanların kar
baskısından zarar görmesinin engellenmesi
açısından tercih edilmelidir.

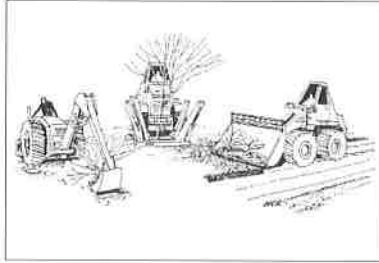
Dikim çalışmaları aşağıdaki durumlar-
da ertelenmelidir:

1. Hava sıcaklığının sıfır derecenin al-
tına düştüğü günler.
2. Havanın sıcaklığı ne olursa olsun
toprağın donmuş olduğu günler.
3. Şiddetli soğuk olan ve kurutucu rüz-
gar esen günler.
4. Şiddetli yağış olan ve toprağın su ile
tam doymuş olduğu günler

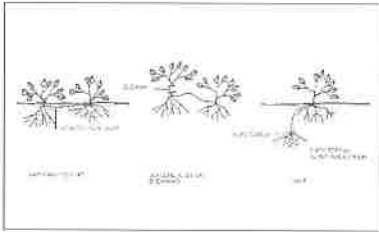
7. Bitki Örtüsünün Oluşumu ve Bakımı

Şekil 18–22 bitki örtüsünün korunması,
sulanması ve nakli için değişik teknikleri
göstermektedir. Bitki materyali bir kere di-
kildiğinde aşağıdaki yönetim bilgileri kıs-
men sabit koşulların ve istenilen sıklığın
sağlanmasında yardımcı olabilmektedir:

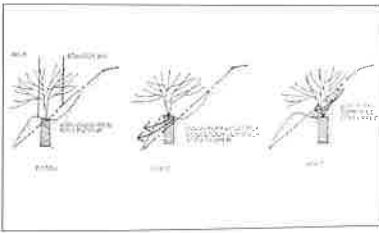
1. Sulamanın desteklenmesi (özellikle
kurak bölgelerde ağaç ve çalılar için)
2. Bitki gelişiminin desteklenmesi için
periyodik gübreleme
3. Budama
4. Koruma

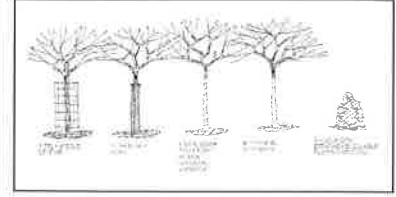
Şekil 18. Çalı ve ağaç toplama yöntemleri

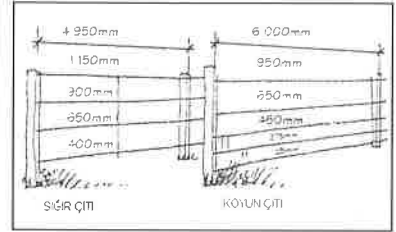
Şekil 19. Kurak bölgelerdeki stolonlu bitkilerin
nakil yöntemleri

Şekil 20. Eğimli alanlarda bitkilendirme yöntemi

Şekil 21. Hayvanlardan bitkileri koruma yöntemleri

Şekil 22. Çit ile çevreleme

Kaynaklar

Anonim. 1998. *Karayolu Bakım El Kitabı*, Karayolları Genel Müdürlüğü Bakım Da-
iresi Başkanlığı. Ankara.

Çelem 1988. *Sorunlu Alanlarda Bitkilen-
dirme Tekniği (Bitkisel örtüleme)*. Ankara
Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimari-
liği Bölümü. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakül-
tesi yayınları:1047, Ders kitabı:304. Ankara.

Doğan ve ark 2000. *Erosion Risk Map-
ping of Dalaman Basin Located in West
Mediterranean Region Using Corine Met-
hod*. In *International Symposium on Deser-
tification*, Konya, Turkey.

Harris, C., Dines, N., 1998. *Time –
Saver Standarts For Landscape Architecture:
Design and Construction Data*. Second Edi-
tion. McGraw-Hill Publishing Company.
United States of America.

Hatipoğlu, F. 1993. *Bitki Besleme ve
Gübreleme Dersi Basılmış Ders Notları*.
Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Toprak
Bölümü. Ankara.

Yavuzşefik, Y. 2000. *Peyzaj Onarım
Tekniği (Bitkisel Örtüleme)*, Abant İzzet
Baysal Üniversitesi Orman Mühendisliği
Bölümü Silvikültür Anabilim Dalı. Düzce.

Munshower, F.F., 1994. *Practical
Handbook of Disturbed Land Revegetation*,
Lewis Publishers, USA.

Çim Alanların Sürekliliği için Sulama Sistemlerinin Kurallarına Uygun Olarak Projelenmesi

M. Fatih SELENAY

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Tarımsal Yapılar ve Sulama Bl. Ankara

Murat YILDIRIM

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Tar. Yap. ve Sul.Bl. Çanakkale, Email: myildir@agri.ankara.edu.tr

Özet

Çağdaş yaşamda yeşil alanlar olmadan yaşamın düzenli olması hemen hemen mümkün değildir. Bu sebeple, yeşil alanlar yaşamamız bakımından vazgeçilemez alanlar olarak düşünülebilir. Ülkemizde nüfusu fazla olan şehirlerde hayatımızın bize verdiği bazı sıkıntılardan kurtulmak için nefes alabileceğimiz, dinlenebileceğimiz rekreasyon alanlarını görmek zorundayız. Tabii ki şehirlerde böyle alanları sürekli olarak görmek, onları çoğaltmak, genişletmek ve bu alanların uygun olarak projelenmesi ve bakımı ile mümkün olacaktır. Şehirlerde insan yoğunlaşması ve insanların çeşitli aktiviteleri nedeniyle insanoğlunun yeşile olan ihtiyacı gün geçtikçe artmakta ve bu alanların sürekli yeşil kalabilmesi için sulama sistemlerinin belli kurallara göre projelenmesi ayrı bir önem kazanmaktadır.

Planlı olarak büyüyen büyük kentlerde yeşil alan ihtiyacı belli oranlarda karşılanabilir ancak ülkemiz koşullarında yeşil alan oranının yetersiz olduğu da bilinmektedir. Şehirlerimizde beton yapılar arasındaki peyzaj alanlarında oluşturulan vejetasyonun da canlılığını sürdürülebilmesi için sulama sisteminin projelenmesi ve projelendirilmesinde yüksek performansın elde edilmesi; peyzaj alanlarında eş su dağılımının sağlanmasına, daha iyi bir sulama programlamasının yapılmasına, sulama sistemlerini projelendirmede belli kriterlere uyulmasına ve bu kriterleri yerine getirecek kişilerin de konusunda uzman olan Peyzaj Mimarı ve Sulama Mühendisi olmasına bağlıdır. Özellikle yeşil alan sulamasında, sulama sistemini projelenecek Sulama Mühendisinin Toprak-Bitki-Su arasındaki iliş-

kileri iyi bilen ve bunlar arasındaki kombinasyonu en iyi sağlayabilecek bilgi birikimine sahip olması gerekir.

Giriş

Şehir, ekonomik, sosyal ve politik aktivitelerin büyük çapta cereyan ettiği bir kültür merkezidir. İçindeki insanlara çağdaş bir yaşam, çalışma ve eğlence için uygun bir ortam sağlar. Bu sebeple iyi bir şehir, yaşadığımız zamanı, tecrübemizi ve ideallerimizi tanıtan yapıda olmalıdır (Özkan 1968).

Şehirlerimizde düzensiz yerleşim ve sanayideki plansız gelişim doğal yeşil alanların azalmasına ve hatta varolan yeşil alanlarında bakımsızlıktan dolayı yok olma sınırına kadar gelmesine neden olmuştur. Oysa, hem insanların doğaya olan özlemini karşılamak için, hem de kentin estetik görünüşünün güzelleştirilmesi açısından yeşil alanların bakımının yapılması zorunlu olmaktadır.

Şehirlerde küçük alanlara sıkıştırılmış vejetasyonun canlılığını sürdürebilmesi ve sürekli bir yeşil alan elde edilmesi sulama mevsiminde sulamanın yapılması zorunluluğunu ortaya koymaktadır. Son yıllarda suyun peyzaj alanlarına iletilmesi ve bu alanlarda kullanılması giderek artan bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bu ihtiyaç, çevremizi güzelleştirmek için kullandığımız suyun; optimum düzeyde ekonomik olarak kullanılması için bu alanlardaki sulama sisteminin projelendirilmesinde ve sistemin araziye uygulanması sırasında belirli kurallara uyulması ve bu işin ehliyetli insanlara yaptırılması zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır (Yıldırım 2003).

Çim Alanların Sulanması

Çim alanlar, yağışın yeterli ve eş dağılımlı olduğu nemli bölgelerde, nispeten kurak geçen periyotlarda çim rengini muhafaza etmek amacıyla destekleyici nitelikte sulanmaktadır. Kurak ve yarı kurak bölgelerde ise, tüm sezon boyunca, sık aralıkla ve her defasında az miktarda su uygulayarak sulama yapma zorunluluğu vardır. Tarla ve bahçe bitkilerine oranla çim alanlarının sulanması daha karmaşıktır. Bunun nedenleri arasında; çim alanlar içerisinde değişik kök derinliğine ve farklı su ihtiyacına sahip ağaç, çalı, yer örtücü bitkiler, çiçekler vb. bitkilerin bulunması, farklı çim çeşitlerinin kullanılması, alan içerisinde toprak özelliklerinin farklılık göstermesi, genellikle eğimli ve dalgalı arazinin söz konusu olması ve alan içerisinde sulanmayacak bölgelerin bulunabilmesi sayılabilir. Tüm bu unsurlar, yeterli düzeyde eş su dağılımı sağlamak için farklı özellikte yağmurlama başlıklarının kullanılmasını ve farklı biçimde işletilen alt birimlerin oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır (Yıldırım 1994).

Mühendislikte en zor iş, projelene amacının yerine getirilmesi için kullanılan elemanlar arasında en uygun kombinasyonu oluşturmaktır. Mühendislik açısından peyzaj alanlarında vejetasyonun canlılığını sürdürülebilmesi için yapılacak projede bazı ön bilgilerle gereksinim duyulmaktadır. Bu bilgilere dayanılarak en uygun sulama yöntemi ve sulama zamanı belirlenmeye çalışılır. Bunlar; planlama haritası, su kaynağının özellikleri, toprağın su alma hızı, toprağın kullanılabilir su tutma kapasitesi, bitki su tüketimi gibi bilgilerdir. Projelene aşamasındaki amaç ise kullanılacak malzemelerin özellikleri ve suyun bitkiye ulaştırılmasında önemli olan hidrolitik esasları bilmek ve bu bilgiler arasında en uygun kombinasyonu oluşturup amaca en uygun sulama sistemini gerçekleştirmek olmalıdır (Yıldırım 1994).

Çim Alanların Sulanmasında Gerekli Ön Bilgiler

Çim alanların sulanmasında öncelikle planlama haritası, su kaynağı özellikleri, toprağın su alma hızı, kullanılabilir su tutma

kapasitesi ve bitki su tüketimi gibi bilgilere ihtiyaç vardır.

Planlama Haritası

Sulama sistemi projelene için sulanacak alanın tesviye eğrili topoğrafik haritasına ihtiyaç vardır. Harita ölçeği en küçük 1/500 ölçekli olmalıdır. Harita üzerine peyzaj tasarımı yapılmalı ve planda yer alan bitkilerin özellikleri belirtilmelidir. Ayrıca, alandaki tüm fiziksel unsurlar haritada gösterilmelidir. Sulama sistemi tasarımı ise söz konusu harita üzerinde yapılmaktadır.

Su Kaynağının Özellikleri

Çim alanların sulanmasında kullanılacak su kaynağının minimum debisi ve su kalitesi belirlenmelidir. Ayrıca, su kaynağının yeri planlama haritası üzerinde gösterilmelidir. Kullanılacak pompa tipi seçilir ve sulama sistemi planlanır ve buna uygun işletme biçimi saptanır.

Toprağın Su Alma Hızı

Sulama yapılacak alan içerisinde her 20 da büyüklüğündeki alan için ayrı ayrı infiltrasyon testleri yapılarak toprağın gerçek su alma hızı değerleri belirlenir. Bu amaçla çift silindirli infiltrometre testlerinden yararlanılır.

Toprağın Kullanılabilir Su Tutma Kapasitesi

Çim alanlarda, toprak özelliklerinin farklı olduğu kesimlerden ve benzer toprak özelliği gösteren her 20 da alandan bozulmuş ve bozulmamış toprak örnekleri alınarak laboratuarda yapılan analizlerle toprağın bünye sınıfı, tarla kapasitesi, solma noktası ve hacim ağırlığı belirlenir. Sulama açısından örneklerin çim alanlarda 0-30 cm ve 30-60 cm toprak katmanlarından alınması yeterlidir. Söz konusu olan bu değerlerden yararlanılarak her sulamada uygulanacak sulama suyu miktarı belirlenir. Yüzde ve derinlik cinsinden ifade edilebilir. Her sulamada uygulanacak net sulama suyu miktarı;

$$d_n = \frac{(TK-SN)R_y}{100} \cdot Y_p \cdot D$$

eşitliği ile hesaplanır. Burada;
 d_n = Her sulamada uygulanacak net sulama suyu miktarı, mm,
 TK = Tarla kapasitesi, %,
 SN = Solma noktası, %,
 R_y = Kullanılabilir su tutma kapasitesinin tüketilmesine izin verilen kısmı,
 Y_p = Toprağın hacim ağırlığı, g/cm³ ve
 D = Islatılacak toprak derinliği, mm değerlerini göstermektedir.

Çimin sulanmasında toprak neminin solma noktasına yaklaşması beklenmez. Kullanılabilir su tutma kapasitesinin %40-50'si tüketildiğinde sulamaya başlanır. Yani $R_y = 0.40-0.50$ arasında alınır. Bunun yanında, çim için islatılacak toprak derinliğinin D = 30 cm alınması yeterlidir.

Her sulamada uygulanacak toplam sulama suyu miktarı ise,

$$d_n = \frac{d_n}{E_a}$$

eşitliği ile belirlenir. Eşitlikte,
 d_n = Her sulamada uygulanacak toplam sulama suyu miktarı, mm,
 d_n = Her sulamada uygulanacak net sulama suyu miktarı, mm ve
 E_a = Su uygulama randımanı, %'dir.

Bitki Su Tüketimi

Çimin su tüketimi konusunda çok az sayıda araştırma yapılmıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda çim çeşidi ve iklim özelliklerine göre çimin su tüketimi 4.0-12.6 mm/gün arasında değişen değerlerde bulunmuştur.

Bitki su tüketimi; sistem kapasitesi, sistem unsurlarının boyutlandırılması ve sulama zamanının planlanmasını etkileyen önemli bir parametredir. Bitki su tüketiminin doğrudan ölçülmesi yerine, iklim verilerinden tahmin yöntemleri ile hesaplanması daha pratik olmaktadır. Çim alanlar için kısa periyotlarda sağlıklı sonuç veren bitki su tüketimi eşitliklerinden yararlanılabilir. Bu amaçla geliştirilen eşitlikler içerisinde, Penman-Monteith yöntemi ve kap buharlaşması yönteminin FAO modifikasyonları ülkemiz koşulları için kabul edilebilir düzeyde sağlıklı sonuçlar vermektedir. Bu yöntemlerde bitki su tüketimi;

$$ET = k_c \cdot ET_0$$

eşitliği ile ifade edilmektedir. Bu eşitlikte,

ET = Bitki su tüketimi, mm/gün,
 k_c = Bitki katsayısı ve
 ET_o = Referans bitki su tüketimi,
 mm/gün'dür.

Referans bitki su tüketimi, belirli koşulları yansıtan çayır bitkileri göz önüne alınarak ve iklim verilerinden yararlanılarak hesaplanmaktadır. Penman-Monteith yönteminde göz önüne alınan iklim verileri; güneş ışınları şiddeti, bağıl nem, sıcaklık, rüzgar hızı ve buhar basıncıdır. Bitki katsayısı ise, çim bitkileri için ortalama bir değer olarak $k_c = 1.10$ alınmaktadır.

Penman-Monteith yönteminde iklim verilerinin uzun yıllar ortalaması dikkate alınmaktadır. Dolayısı ile, sulama yapılan sezondaki iklim değerlerinin söz konusu değerlerin ortalamalarından sapma oranı kadar hata yapılabilmektedir. Bu sakınca A sınıfı buharlaşma kabı kullanılarak ortadan kaldırılabilir. A sınıfı buharlaşma kabında toplam buharlaşma 25 mm kadar olduğunda tekrar ilk düzeye kadar su doldurulur. Ayrıca, kap haftada bir yıkanarak suyu yenilenir. Ölçülen buharlaşma değerlerinden yararlanılarak bitki su tüketimi,

$$ET = kET_p$$

eşitliği ile hesaplanır. Eşitlikte;
 ET = Bitki su tüketimi, mm/gün,
 K = Kabın yerleştirildiği koşullar ve bitki cinsine bağlı katsayı ve
 E_p = A sınıfı kaptan ölçülen buharlaşma miktarı, mm/gün değerlerini göstermektedir.

Çim bitkileri için kabın yerleştirildiği yerin özelliklerine bağlı olarak $k = 0.70-0.90$ arasında değişir ve ortalama bir değer olarak 0.80 alınabilir.

A sınıfı kaptan olan buharlaşmaya etkili olan iklim elemanları, benzer biçimde bitki su tüketimine de etkili olduğundan bu yöntemle oldukça sağlıklı sonuçlar elde edilmektedir.

Her sulamada uygulanacak net sulama suyu miktarı ve bitki su tüketimi değerlerinden yararlanılarak sulama aralığı,

$$SA = \frac{d_n}{ET}$$

eşitliği ile hesaplanır. Bu eşitlikte,
 SA = Sulama aralığı, gün,
 d t = Her sulamada uygulanacak net sulama suyu miktarı, mm ve
 ET = Bitki su tüketimi, mm/ gün'dür.

Sulama Standart Kurallara Olan Gereklilik

Yağışların yıl içerisindeki dağılımının düzensiz olması, topraklarda kullanılabilir su tutma kapasitesinin düşük olmasına neden olmakta bu da sulamayı zorunlu hale getirmektedir. Ankara'da yapılan peyzaj çalışmasına bir örnek olarak, Gerede-Ankara ve Ankara çevre otoyolu peyzaj uygulamasında otoyol peyzaj bedeli 10 060 508 ABD \$'dır. Proje-de, çim alanlarının bakımının zor ve pahalı olması nedeni ile çim alanları azaltılarak ve yer örtücü otsu bitkiler çoğaltılarak alanın yeşillendirilmesi kararı alınmıştır (Saime 1994). Oysa, sulama peyzaj vejetasyonunun canlılığında bir ana unsurdur, hatta kuraklığa dayanıklı bitki türlerinin sağlıklı ve çekici görünmesi için de sulama zorunlu olmaktadır.

Buna bir örnek olması açısından sulamanın düşünülmediği yer örtücü otsu bitkilerin son derece bakımsız olduğu Şekil 1'de görülmektedir. Bu uygulamanın tam tersi olarak sulamanın düşünüldüğü zaman bu alanlardaki bitkilerin ne kadar çekici ve sağlıklı olduğu da Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Sulamanın yapılmadığı peyzaj alanındaki bitkiler

Şekil 2. Sulamanın yapıldığı peyzaj alanındaki bitkiler

Şekil 3'de görüldüğü gibi Türkiye Cumhuriyeti Karayolları Genel Müdürlüğüne bağlı otoyollarda çim alanlarının oluşturulması ve buradaki yeşil alan sulamasında herhangi bir denetlemenin olmaması ve sulama sisteminin tümüyle müteahhitin insiyatifine bırakılması nedeniyle milli kaynağımız olan su, son derece ilkel olan bir yöntem ile

araziye uygulanmakta ve gereğinden fazla miktarda sulama suyu çim alanlar üzerinden akıtılarak otoyollarda bir tehlike oluşturmaktadır.

Şekil 3. Peyzaj alanlarında hatalı sulama uygulamaları

Ayrıca, Şekil 4'de gösterildiği gibi peyzaj alanlarında konunun uzmanı olmayan kişiler tarafından 360o'lik bir pop-up başlığının tam yol kenarına yerleştirildiğini ve yolu ıslatmaması için de tretuvar taşlarıyla yol tarafına bir duvar'ın örüldüğünü de görmek mümkün olabilmektedir.

Görüldüğü gibi, sulama işleminin nasıl ve hangi yöntemle yapılması gerektiğine ilişkin bilgisi olmayan kişiler tarafından yapıldığında ülke kaynaklarının anlamsız bir şekilde kullanıldığı açık bir şekilde görülmektedir. Halbuki, tekniğine uygun sulama sistemleriyle su kaynaklarımızı daha bilinçli bir şekilde kullanırsak suyu daha geniş alanlara iletebilir ve şehir içerisinde suyun

Şekil 4. Yanlış başlık seçimi (360o döner başlığın yol kenarına yerleştirilmesi)

Sulanan peyzaj alanı adı	Sulanan alan (m ²)	Bir sulamada verilen su miktarı (m ³ /gün)
Ankara-Göksu Parkı	330 000	2365
TBMM Meclisi Bahçesi	130 000	324
Botanik Bahçesi	40 000	121
Seğmenler Parkı	43 000	258
Güven Parkı	17 000	143
Akdeniz Parkı	6 000	51

Çizelge 1. Ankara ilinde bulunan bazı peyzaj alanları ve bir sulamada verilmesi gerekli su miktarları (Sönmez vd, 1980; Çakmak 1992; Erol 2001).

iletilemediği alanları da yeşil görmemiz mümkün olabilir. Ayrıca, konut bahçelerinde sulamanın belli kurallara göre yapıldığı bunun tam aksine gelişmiş güzel bir şekilde yapıldığı da bilinmektedir.

Günümüzde, konut bahçeleri ve belediyelere bağlı park-bahçe alanlarındaki sulama sistemi için gerekli su çoğunlukla şehir şebekelerinden alınmaktadır. Buna örnek olarak açısından bazı değerler Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1 incelendiğinde, yeşil alan sulaması için gerekli su miktarının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Bu sonuç bize yeşil alan sulamasında gerekli su miktarının sağlanması için şehir şebekesinden çekilen su miktarının ne kadar fazla olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Bu da bize çim alanlarını sürekli yeşil görmek istiyorsak projelermeyi belli kurallara uyarak yapmamız gerektiğini göstermektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nin, Florida eyaletine bağlı su idaresinin yapmış olduğu bir çalışmaya dayalı olarak, peyzaj alanları için gerekli su ihtiyacının yaklaşık olarak % 50'ye yakın kısmının şehir şebekesinden alındığını ortaya koymuştur. Bu durum suyu temin eden kuruluşları zor durumda bırakmıştır. Bu sebeple Amerika Birleşik Devletleri'nde, ilk olarak kentsel alanlardaki yeşil alan sulama suyu miktarının azaltılması yoluna gidilmiştir. Diğer bir alternatif olarak ise daha üniform su uygulaması ve su kullanım randimantını arttırmak için sulama sisteminin projelenmesi ve uygulanmasında belli standart kuralları geliştirilmiştir (McMahon 1990).

Dünyada en önemli materyal olan su, bazı bölgelerde ihtiyaç fazlasına olmasına rağmen kit olan bir kaynaktır (Akin 1998). Ülkemizde, son zamanlarda meydana gelen iklimsel değişimler, kurak dönemlerde peyzaj alan sulaması ve insanın gereksinim duyduğu içme ve kullanma suyunu kesintiye uğratmamak ve bizimde çim alanlarda

yapılan sulama sistemlerini projelirmede bazı standart kurallara uymamız gerektiğini ortaya koymaktadır.

Sulamadaki Standartların Amaç ve Kapsamları

Ülkemizde Türk Standartlar Enstitüsü'nün 12866 no'lu standardında peyzaj alanlarındaki yeşil vejetasyonun canlılığını sürdürülebilmesi için TSE 7464 deki kurallara uyulması gerektiğini belirtmektedir. TSE7464-Eylül 1989 (Orman Ağaçları-Dikili Fidan Bakım Kuralları) "Park-bahçe ve özel amaçlı olarak büyük sahalarda yapılan ağaçlandırmalarda söz konusu olmamasına rağmen küçük sahalarda ve özel amaçlı dikilen fidanlarda; özellikle kurak ve sıcak yörelerde sulama yapılmalıdır. Sulamanın tekrarı topraktaki rutubet miktarına göre ayarlanmalıdır. Sulamada kullanılan suyun miktarı; toprak özellikleri, iklim şartları ve dikilen fidanların türüne göre ayarlanmalıdır. Fidanlar hortumla diplerine ayrı ayrı, uygun sahalarda toprak arklarla salma olarak ihtiyacı olan suyun verilmesi gerektiğini belirtmektedir"(TSE 1989).

Halbuki, suyun daha ekonomik ve kurallarına uygun bir şekilde kullanılması, çim ve peyzaj alanlarında yeşili sürekli görmek için sulama mühendisinin peyzaj alanlarında gerçekleştireceği sulama sistemlerinde aşağıdaki şartları sırasıyla yerine getirmesi gerekmektedir (McMahon vd. 1990).

Sulama Sistemini Projelirmede İzlenmesi Gerekli Aşamalar

1. Genel

Bu kısımda, çim ve peyzaj sulamasını tanımlanmalı ve uygun sulama yöntemleri

belirlenmelidir. Bu kısımda aynı zamanda projenin çiziminde olması gereken unsurlar, kullanılan malzeme listesi, ön taslak çizimi, bölgenin coğrafik konumu, iklim durumu belirtilmelidir. Ayrıca, sulanacak bitki çeşidine bağlı olarak farklı projelendirme kriterine göre projelendirme yapılmışsa standart dışı uygulamalar açıklama kısmında detaylı bir şekilde belirtilmelidir.

2. Projelendirme Kriterleri

Bu bölümde su kaynağının seçimi, sistemi oluşturan ana unsurlar ve bunların yerleştirilmesiyle ilgili teknik bilgiler yer almaktadır. Aynı zamanda sistemin su uygulama oranı, eş su dağılımı sağlanması için geliştirilmiş sulama yöntemlerinin kullanılması gerekliliğini belirtmektedir. Bu kısım içerisinde projelendirme parametreleri; kullanılacak boru çapı seçiminin nasıl yapıldığını, basınç oranlarını, eş su dağılımı sağlayacak şekilde tüm alanın bölümlere ayrılması gerekliliğini ve ayrıca vana, geri tepmeyi önleyecek çek-valflerin ve pompa seçiminin nasıl yapıldığı belirtilmelidir.

3. Malzemeler

Bu bölümde kullanılacak malzemeler ile ilgili şartnameler yer almaktadır. Bu şartnameler; borular, bağlantı elemanları, yağmurlama veya sprey başlıkları, vanalar, otomatik kontrollü sistem ise elektrik kablosu (düşük voltajlı olan 24 volt veya daha aşağısı için), kontrol ünitesi, çek-valf, filtre ve pompa sistemlerinde olması gereken standartlar belirtilmelidir.

4. Montaj

Bu bölümde borular arasındaki bağlantıların nasıl yapılması gerektiği, boruların döşeneceği güzergahta çukurların açılması, doldurulması ve sıkıştırılmasının nasıl olması gerektiği belirtilmelidir. Sulanacak alan büyük ise alanın farklı bölgelere ayrılıp her biri için vanaların, vana kutularının, yağmurlama başlıklarının ve eğer otomatik sulama yapılacak ise düşük voltajlı kabloların ayrıca hidrolik kontrollü sağlayan basınç ölçerlerin döşenmesi ve bunların nasıl olması gerektiği belirtilmelidir.

5. Test ve Değerlendirme

Bu bölüm ise projenin performansını değerlendirmek için yapılması gereken en son testleri kapsamaktadır.

Projenin uygulanışı sırasında yapılan periyodik değerlendirmeler; yağmurlama ve sprej başlıkların arazideki konumları ve aralıkları, boru döşeme derinliğinin uygunluğu, çek-valflerin bağlantılarının gözden geçirilmesi ve uygunluğu, alan içerisinde sulama sisteminin başka sulama borusu ile çakışma yapıp yapmadığı gibi kontrollerin yapılmasını içerir.

Proje tamamlandıktan sonra, ana boru hattında sızma testi yapılmalıdır. Yapıştırıcı ile yapılan boru bağlantılarında sızma kayıpları olmamalıdır. Sulama alanında eş su dağılımı sağlayıp sağlamadığı zaman alıcı bir test olduğu için zorunlu olmamaktadır. Fakat, eş su dağılımını etkileyen faktörlerin projelmede dikkate alındığını projeyi yapan kişi tarafından projeyi denetleyenlere liste halinde vermelidir. Basınç dağılımı testinin yapılması zorunludur. Bu testin başarılı olması için sistem basıncı, kontrol vanasında ve vanaya en uzak yağmurlama başlığında ölçüm yapıldığı zaman proje işletme basıncının \pm % 10 olması zorunludur. Bu test tüm sistemde en az üç bölgede yapılmalıdır.

Yağmurlama başlığının örtme deseni test edilerek doğru ıslatma çapına sahip başlığın seçilip seçilmediği belirtilmelidir. Yağmurlama başlığının ıslatma deseni içerisinde binaların ve yaya yolları gibi ıslanmaması gereken yerlerin ıslanması minimize edilmelidir. Sistemde başlıklar en uygun açıda çalıştırılıp çalıştırılmadığı kontrol edilmelidir.

Her bir proje için projeyi yüklenen firma yapılan bu test ve değerlendirmelerin yapıldığını gösteren belgeleri saklayarak o projeye ait bir kütük oluşturmalıdır. Sulama sistemi tamamlandıktan sonra bu kütük işi veren kişi yada kuruluşa da verilmelidir. En son olarak söz konusu kısaltmaların listelenmesi gerekir. Sıkça kullanılan sulama terimleri açıklanmalı, kullanılan referansların ve ilgili diğer standartlar liste halinde verilmelidir (McMahan vd. 1990).

Sonuç

İnsan için güzel bir mekana sahip olmak ihtiyaçlarımızın en önemlisidir. İnsan yaşadığı çevreye çok derin bir hisle bağlıdır. İçinde yaşadığı ortamın fiziki yapısı, insanların büyüme ve gelişmeleri üzerinde farkında olmaksızın kuvvetli bir etki yaratır. Çevremizin mimarisi, peyzajı, iç varlığını, yaşama anlayışımızı ve hatta karakterimizi et-

kiler. Bu nedenle, kültür seviyemiz yaşama mekanımızın maskesi, diğer taraftan da içinde yaşadığımız mekan kültürümüzün aynası olmalıdır.

Günümüzde peyzaj alan sulaması giderek artan bir ihtiyaç olmasına rağmen peyzaj alanlarının sulanmasında gerekli teknik şartlara uyulmadığı görülmektedir. Ayrıca, standardımız zamanla gelişen teknik gelişmelerin gerisinde kalmıştır. Bu sebeple, peyzaj alanlarının sulanmasında yukarıda sayılan esaslar göz önünde bulundularak yakınlık ve benzerliklerin sağlanması ve bu esasların ülkemiz şartları ile bağdaştırılması gerekmektedir.

Kaynaklar

McMahan, B. R., Smajstrla, A. G., McGee, F. L., 1990. Standarts for Turf and Landscape Irrigation Systems. Visions of the Future. Proceedings of the Third National Irrigation Symposium, Oct28-Nov1, Arizona (Asae).

TSE7464/Eylül-1989, Orman Ağaçları-Dikili Fidan Bakım Kuralları, Türk Standartları Enstitüsü, Necatibey Caddesi 112 Bakanlıklar-Ankara.

Yıldırım, M. 2003. Rekreasyon alanı sulama sistemlerinde uyulması gerekli kurallar. 2. Ulusal Sulama Kongresi. Kültürteknik Derneği.

Öztaş, Y. 1968. Ankara Şehri ve Çevresi Yeşil Saha Sisteminin Peyzaj Mimarisi Prensipleri Yönünden Etüd ve Tayini. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları: 334, Bilimsel Araştırma ve İncelemeler: 217.

Çakmak, B., 1990. Çankaya İlçesi Parklarının Sulama Sorunları. Yüksek Lisans Tezi. Kültürteknik Ana Bilim Dalı. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Sönmez, N., Korukçu, A., Güngör, Y., 1980. Türkiye Büyük Millet Meclisi Bahçesi Sulama Sistemlerinin Tasarımı. TBMM Basımevi.

Erol, Ö. B., 2001. Ankara-Sincan Yunus Göleti Rekreasyon Alanı Sulaması Yüksek Lisans Dönem Projesi, Tarımsal Yapılar ve Sulama Anabilim Dalı. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Akın, C., 1998. Bitkisel Peyzaj Alanlarının Sprinkler ve Damlama Sistemleriyle Sulanmasında Uygulanacak Pratik Tasarım ve Projelendirme Yöntemleri, Peyzaj Mimarları Odası, 94.

Yıldırım, O., 1994. Çim Alanlarının Sulanması. Çağdaş Yaşamda Çim Alanlar Sempozyumu II ve III. S16-46. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Eğitim, Araştırma ve Geliştirme Vakfı Yayınları No: 2.

Saime, B., 1994. Gerede Ankara ve Ankara Çevre Otoyolu Peyzaj Uygulaması. Çağdaş Yaşamda Çim Alanlar Sempozyumu II ve III. S47-54. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Eğitim, Araştırma ve Geliştirme Vakfı Yayınları No: 2.

Bonsai Sanatında Kullanılan Bitkiler ve Bonsai Yetiştirme Tekniği

Dr. Faris KARAHAN

*Dr. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi,
Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 25240, Erzurum
fkarahan@atauni.edu.tr*

Prof. Dr. Kamuran GÜÇLÜ

*Prof. Dr. Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat
Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü
Antakya/Hatay
kguclu@mku.edu.tr*

Özet

Bonsai sanatında başlıca materyal olarak canlı bitkiler ve özellikle ağaçlar tercih edilmektedir. Saksı ve diğer kültür bitkileri yetiştiriciliğinden farklı olarak bonsai sanatında bitkilerin bodurlaştırılması ve özgün görünüm kazanması hedeflenmektedir. Bonsai sanatı, uzun yıllar boyunca sadece Uzakdoğu ve Japon kültürünün bir ögesi olarak değerlendirilmiştir. Daha sonraları, üretim ve düzenleme tekniklerinin öğrenilmesi ile bütün dünyaya yayılmıştır. Önceki çalışmada bonsai sanatı hakkında genel bir giriş yapıldıktan sonra, bonsainin kullanım alanları ve Uzakdoğu kültüründeki yeri ve bonsailerin sınıflandırılması hakkında bilgiler verilmiştir. Bu çalışma ile bonsai yetiştiriciliğinde kullanılan bitkiler ve bonsai üretim teknikleri anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bonsai, minyatür bitkiler, üretim teknikleri

Abstract: There has been chosen living plants and especially trees as main material for bonsai art. It has been purposed to obtain dwarf plants and their original views for bonsai art as different from potted and other cultivated plants. Bonsai has been utilized as an element of the Far East cultur for a long time. Then, Bonsai art and trend have been widen all over the world with finding out cultivation and arrangement techniques. In our previous study, it has been summarized background of Bonsai art, its place in the Far East garden art and socio-cultural life and classification in respect of basic Bonsai characteristics. With this review, it has been explained

plants for bonsai cultivation and bonsai cultivation techniques.

Keywords: Bonsai, miniature plants, cultivation techniques

1. Giriş

Bonsai sanatında temel malzeme olarak canlı bitkiler ve ağaçlar kullanılmaktadır. Saksı bitkileri daha çok yeşil aksamı ve çiçekleri ile hayranlık uyandırırken, bonsai bitkileri bu özelliklere ilave olarak doğrudan doğruya doğadaki diğer unsurları da beraberinde yansıtmaktadır (İyimen et al., 1993). Bonsai için belki bu yüzden Japonlar "Bitmemiş Sanat Eseri" deyimini kullanmaktadırlar. Bonsai Japonlar için neredeyse bir yaşam biçimi olmuş ve yüzyıllar boyunca nesilden nesile devredilen canlı bir miras olarak yaşatılmıştır. Bugün Tokyo'nun 30 km kadar kuzeyinde Omiya'da bu ilginin sonucu olarak "Bonsai Köyü" kurulmuştur. Burası bonsai yetiştiriciliğinin merkezi olmanın ötesinde yabancı turistlerin başlıca uğrak yerlerinden biri durumundadır (Anonymous, 2000).

Birçok özgün bonsai eserinin başarısı doğanın ta kendisi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedendir ki doğa kendi bünyesinde pek çok bonsai yetiştirmiştir. Burada belirtmek gerekirse, Japon bahçe mimarisinin özgünlüğü ve başarılı örnekler sunması belki de doğayı ve doğal formları iyi bir şekilde taklit etmekten kaynaklanmaktadır (Şekil 1). Şekil 2'de ise Erzurum ili Tortum gölü havzası-Uzundere ilçesi Sapaca köyü sarıçam (*Pinus sylvestris* L.) ormanı yakınlarında doğal olarak bodurlaşmış bir bonsai örneği görülmektedir.

Şekil 1. Doğanın özgün bir şekilde yansıtıldığı Japon bahçe mimarisi örneği (Tadao et al., 1999).

Bonsai ağaçları yüzlerce yıl yaşar, mevsiminde çiçek ve meyve verir, hatta iyi bakıldığında doğal ortamlarda yetişen hemcinslerinden daha uzun yaşayabilmektedirler (Şekil 3) (Çelem ve Arslan, 1995). Öncelikle belirli üretim ve düzenleme teknikleri gerektirmekle birlikte, bonsai sanatında biraz gayret, sanatsal beceri ve sevgi-sabırla çok güzel örnekler elde edilebilmektedir (Chidamian, 1955; İyimen, 1993).

Şekil 2. Doğal şartlarda bonsai özelliği kazanmış bodur bir sarıçam (*Pinus sylvestris* L.) örneği (Orijinal).

2. Bonsai Yetiştirmede Kullanılan Bitkiler

Bonsai yapımında temel amaç gelişmiş bir ağacın tüm özelliklerini yansıtmak olduğundan bu kültür için tür seçimi de son derece önem arz etmektedir (Çelem ve Arslan, 1995). Bonsainin yaşam fonksiyonlarını ve estetik görünümünü sürekli kılmak bakımından bazı koşulların seçilecek bitkide aranmasında yarar görülmektedir (Anonymous, 2000). Bunlar:

(1) Bonsai bitkisinin olabildiğince küçük olması, bitkinin yaprak, çiçek ve meyvelerinin etkili bir görünüm açısından oldukça minyatür olması, (2) Bitki yapraklarının ola-

bilmişince sık fakat çok küçük ve çekici bir güzelliğe sahip olması, (3) Bonsai bitkisinin kompakt bir kök sistemine sahip olması, (4) Bitki ya da ağaç formunun rahatlıkla korunabilmesi ve uzun ömürlü olması, (5) Bitkinin habitüsünün (kaligrafik özelliği, çiçek-

Şekil 3. Farklı özelliklere sahip bonsailer. a) *Acer palmatum*, b) *Ilex serrata*, c) *Juniperus sinensis Sargentii*, d) *Pinus thunbergii* (NBA, 2003).

lenme, yapraklı ve meyveli periyotlar gibi) dört mevsimde etkili ve korunabilir olması, (6) Bitkinin gövdesinin bodur ve kalın olması, kolaylıkla şekil verilebilmesi ve (7) Bitki ya da ağacın ekstrem koşullara dayanıklı, saksıda yetiştirilmeye uygun olması ve özel koruyucu önlemlere gereksinim duymaması şeklinde ifade edilmektedir (Chidamian, 1955; Anonymous, 2000).

Anılan koşullarla birlikte Chidamian (1955)'e göre hemen hemen her çiçek, çim bitkisi, meyve ağacı ve diğer ağaç bonsai olarak yetiştirilebilmektedir. Herhangi bir birkinin bonsai olarak yetiştirilebilmesindeki en önemli ölçüt ise yaprak, çiçek, dal, sürgün, gövde ve kökleri arasındaki proporsyonun uygunluğu olarak değerlendirilmektedir.

Bonsai yetiştiriciliğinde çoğunlukla iğne yapraklı türler tercih edilmektedir. *Pinus*, *Juniperus* ve *Picea* türleri içerisinde ibre boyları kısa olanlar tercih edilmektedir. Bununla beraber *Pinus thunbergii*'de, uzun ibrelerine rağmen gelişen yeni yapraklarının iki yılda bir kısaltılması ile başarılı sonuçlar sağlanabilmektedir (Çelem ve Arslan, 1995).

Bonsai uygulamalarında *Cedrus atlantica Glauca*, *Cedrus atlantica Compacta*, *Chamaecyparis obtusa*, *Cryptomeria japonica*, *Juniperus rigida*, *Juniperus sinensis Sargentii*, *Larix leptolepis*, *Picea abies Repens*, *Pinus densiflora*, *Pinus mugo Mughus*, *Pinus parviflora*, *Taxus cuspidata* gibi iğne yapraklılar; *Acer buergerianum*, *Acer palmatum*, *Betula japonica*, *Carpinus laxiflora*, *Fagus japonica*, *Ginkgo biloba*, *Liquidambar styraciflua*, *Salix babylonica*, *Ulmus japonica*, *Zelkova serrata* gibi geniş yapraklılar; *Camellia japonica*, *Camellia sasanqua*, *Chaenomeles japonica*, *Chrysanthemum spp.*, *Crataegus spp.*, *Jasminum nudiflorum*, *Lagerstroemia indica*, *Prunus avium*, *Prunus mume*, *Prunus persica*, *Pyrus communis*, *Rhododendron prostratum*, *Rhododendron radicans*, *Rosa gallica Pumila*, *Rosa multiflora*, *Rosa sinensis Minima* gibi çiçek özelliği belirgin olanlar; *Cotoneaster spp.*, *Diospyros lotus*, *Evonymus europaeus*, *Evonymus japonica*, *Ilex serrata*, *Malus spp.*, *Pyracantha coccinea* gibi üzümü meyveli türler ile *Cyperus alternifolius* ve *Phragmites communis* gibi otsu yapıdaki türler günümüze kadar Uzakdoğu'da kullanılmış ve başarılı sonuçlar elde edilmiştir (Chidamian, 1955; Karahan, 1995; Perçin ve Arslan, 1995).

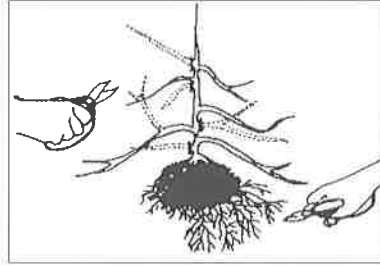

3. Bonsai Yetiştiriciliğinde Kullanılan Yöntemler

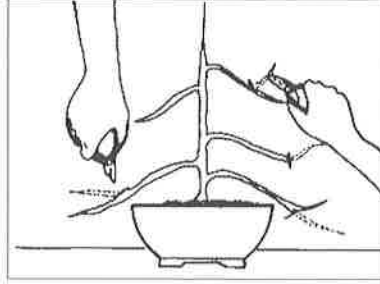
3.1. Biçimlendirme ve Budama Yöntemleri

Bonsai biçimlendirmesinin temel kuralları gövde ve dallar arasında iyi bir proporsiyon yakalamaktır. Biçimlendirmede en çok başvurulan yöntemlerden ilki budamadır. Arzu edilen form, ancak fazlaca gelişmiş sürgünlerin koparılması ya da budanması ile elde edilmektedir. Budamada başarılı olmanın temel kuralı ise doğanın çok iyi bir şekilde gözlemlenmesi ve pratikte taklit edilebilmesidir.

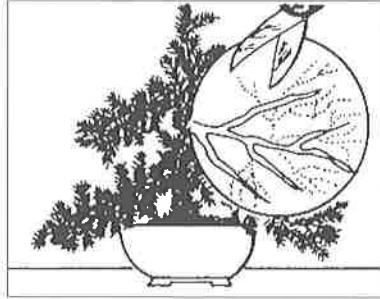
Biçimlendirme ve budama işlemleri (1) gövde biçimlendirmesi, (2) dal kesimi, (3) kök biçimlendirmesi, (4) yeni sürgünlerin budanması ve (5) meyvelerin seyreltilmesi yöntemleri bitkilerin dendrolojik özellikleri, genel görünüşleri, büyüme hızları dikkate alınarak gerçekleştirilmektedir (Şekil 4). Gövdenin biçimlendirilmesinde başarıya ulaşmak için daha çok genç bitkilerden yararlanılmaktadır. Gövdeyi kalınlaştırmak için ise mekanik engelleme yöntemlerinden telle sarma yöntemi tercih edilmektedir. Dal budamasında ise ana formu bozan, aynı noktadan çıkmış birden çok dal, aşırı simetrik ve genel görünümü bozan dallar eleminde edilmektedir. Kök biçimlendirilmesinde ana gelişme formunu destekleyici, horizontal kök gelişimine destek veren bir budama işlemi yapılır. Ana kök unsurları da dahil olmak üzere kökler olabildiğince sığ bir biçime büründürülür. Yeni sürgünlerin koparılmasında bitkinin genel formuna da uyularak 1/3 ya da 2/3 oranında bir budama sağlanır. İbrelilerde sürgünlerin budanma biçimi ve oranı dalların gelişme fizyolojisini de yakından etkiler. Geniş yapraklılarda ise yaprakların seyreltilmesi söz konusudur. Yapraklar ilk çıkışlarından sonra tamamen koparılarak daha sonraki aşamalarda minyatür yapraklar elde edilebilir. İkinci bir yaprak küçültme işlemi için ise önce yaprakların yarısı, ikinci hafta sonunda ise diğer yarısı aşamalı olarak budanmaktadır. Meyvelerin seyreltilmesinde ise genel bitki formu, bitkinin dayanıklılığı, meyve büyüklüğü ve sıklığı dikkate alınarak bir azaltma gerçekleştirilir (Chidamian, 1955).

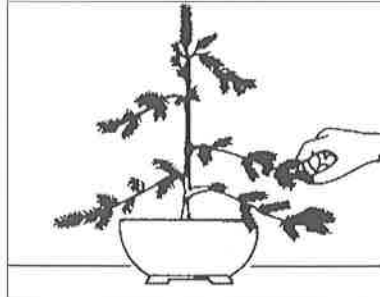
a) Dal ve köklerin budanması

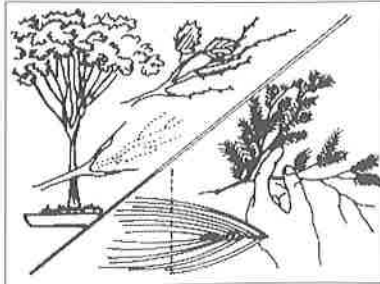
b) Gelişim yönünü belirlemek için dal budama

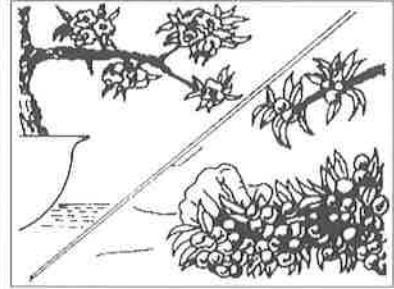
c) Ana formu belirleyici dal budaması

d) İbrelilerde sürgün uçlarının koparılması

e) Genel yaprak budaması

f) Çiçek ve meyvelerin seyreltilmesi

Şekil 4. Bonsaide temel büyüme yönü ve gelişme formunun belirlenmesine yönelik budama ve seyreltme yöntemleri (Chidamian, 1955).

3.2. Telle Sarma ve Biçimlendirme Yöntemleri

Dekoratif bonsailer, bitkilerin tel yardımıyla bükülerek, rüzgar formlarına dönüştürülmesi ile elde edilmektedir. Bu yöntemde daha çok bakır ve alüminyum teller kullanılır. Yöntem çoğunlukla da iğne yapraklı türlere uygulanmaktadır.

Geniş yapraklılarda bu tür bir uygulama tercih edilecekse tellerin toksik etkilerin önlemek bakımından yapraksız dönem tercih edilmelidir.

Tel kalınlıkları bitkinin gövde ve dal yapısı ile bitki çeşidine bağlı olarak değişir. Kalın gövdeliler ise çelik çubuk kullanımı yararlı olmaktadır. Bitkiler telle sarma uygulamasından önce kolay bükülebilmeleri için sulanmaktadır.

Teller bitkiye sarmal olarak sardırılarken hassas türlerde araya bez ya da kağıtla tampon yapılmaktadır. Salkım söğüt gibi türleri daha sarkıcı forma kavuşturmak için ise dal uçlarına metal parçaları bağlanmaktadır (Şekil 5).

3.3. Taş Üzerinde Bonsai Yetiştirme Yöntemleri

Bonsailer geleneksel tarzda direkt olarak bir kap içine dikilmemektedir. Çoğu zaman bonsailer sığ bir çanak içerisinde kaya ve su ile bütünleştirilmektedir. Taş üzerinde bonsai yetiştirmenin bilinen üç yöntemi bulunmaktadır.

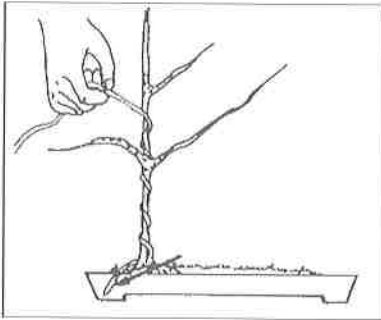
Birinci yöntemde, bitki taş ya da kaya üzerindeki oyuğa doldurulan turba toprağının

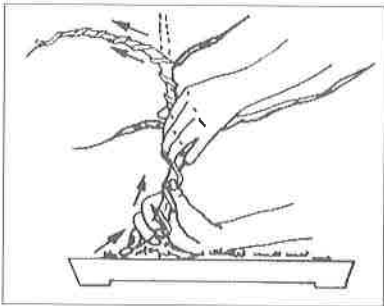
içerisine direkt olarak dikilmektedir. Bitki daha sonra su dolu sığ bir tabağa yerleştirilir (Şekil 6). Taş gözenekli bir yapıda ise, bu bitkinin su almasını kolaylaştırmaktadır.

İkinci yöntemde ise, bitki birinci yöntemde olduğu gibi taşın çukur kısmına yerleştirilir. Burada seçilen bitki uzun kök sistemlerine sahiptir. Bu nedenle kullanılan taşın yanlarında derin çatlak ya da yarıklar bulunur. Uzun kökler bu yarıklardan geçirilerek toprağa daldırılır. Çok kısa ve ölü kökler budandıktan sonra, bitki birkaç hafta gölge bir ortamda korunur.

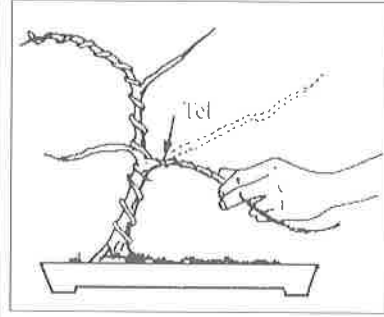
Üçüncü yöntemde ise ilk iki yöntemdeki özellikler ve uygulama biçimleri birleştirilmektedir. İlk iki yöntemde anlatılan bitki dikimi tamamlandıktan sonra, hamur kıvamına getirilmiş çamur bitki kökleri ve taş yüzeylerini birleştirecek ve örtecek şekilde sıvanır. Taşın çevresi bitkiyi güneş ışınlarının direkt etkilerinden korumak amacıyla nemli yosun tabakası ile kaplanır. Bitki ilk birkaç hafta dikkatlice sulandıktan sonra, köklerin gelişme seyrine bakılarak sonraki haftalarda verilen su miktarı giderek artırılır. Bitki kökleri Eylül sonlarına kadar iyice gelişerek saksı tabanına ulaşır. Bu durumda yosun tabakası kaldırılarak, taş yüzeyindeki toprak yıkanır ve kökler görünür bir şekilde kavuşturulur (Chidamian, 1955).

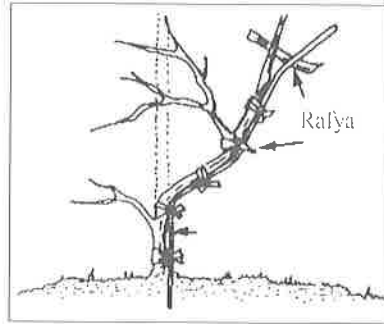
a) Gövde ve dalların telle sarılması

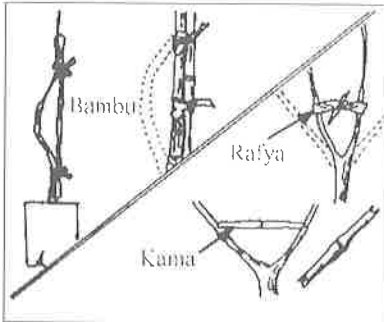
b) El yardımıyla amaçlanan formun verilmesi

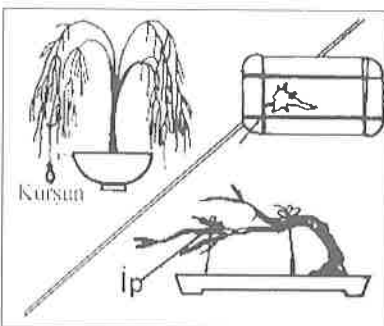
c) 1 yıl sonunda tellerin çıkarılması

e) Dal ve gövdelere uygulanan bazı yöntemler

f) Metal ve ip kullanarak bitki biçimlendirme

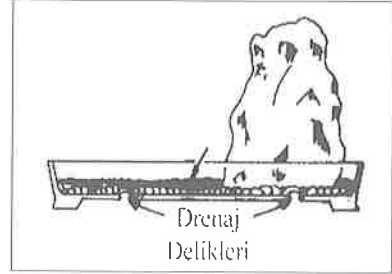

f) Metal ve ip kullanarak bitki biçimlendirme

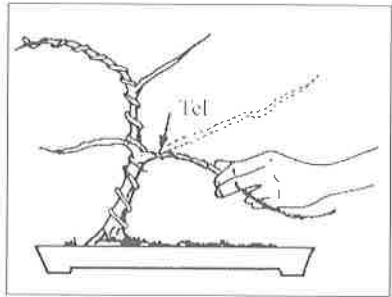
Şekil 5. Gövde ve dal formalarının elde edilmesinde kullanılan telle sarma yöntemleri (Chidamian, 1955).

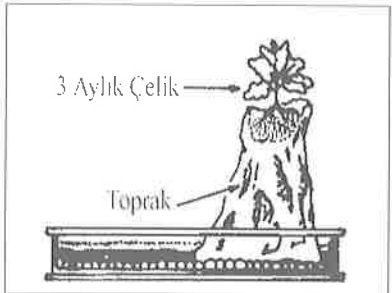
a) Bitkinin taş oyuğuna dikilmesi

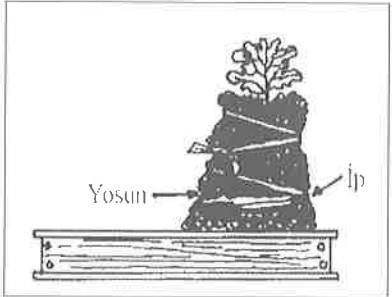
b) Taşın toprak içine yerleştirilmesi

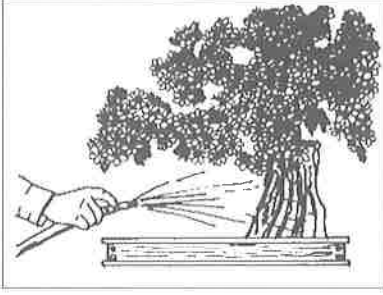
c) Köklerin taş yarıklarına sardırılması

d) Kasımpatının taş çukuruna yerleştirilmesi

e) Köklerin toprak ve yosunla sarılması

f) Toprağın yıkanarak köklerin ortaya çıkması

Şekil 6. Taşlar üzerinde bonsai yetiştirilmesi ve düzenlemesi (Chidamian, 1955).

4. Sonuç ve Öneriler

Bonsai ile ilgili bir önceki çalışmadaki sanatsal boyut ve bu çalışmada değerlendirilen bonsai bitkileri ve bonsai yetiştirme teknikleri özellikle iç ve dış mekan peyzaj sanatı yönünden önemli potansiyeller bulunduğuna işaret etmektedir. Diğer taraftan, bu potansiyelin sadece peyzaj sanatı yönünden değil aynı zamanda kent planlama, yapı mimarisi ve iç mimari yönünden de önemli olduğu düşünülmektedir. Türkiye'de, yukarıda anılan her bir görsel sanatın bonsaiden yararlanabilmesi düşüncesi ancak doğal ortamlardan uygun bitkilerin toplanması ya da çok daha geniş boyutlu olarak bitkisel üretim yöntemleri (tohum, çelik, ayırma, daldırma, doku kültürü v.b.) çoğaltılmaları ile olanaklı olabilecektir. Bonsai sanatı, Türkiye'deki jeolojik, jeomorfolojik, iklimatik, edafik ve bitkisel çeşitlilikler değerlendirildiğinde sadece sanatsal boyutu ile değil, aynı zamanda ekonomik yararları ile aydınlık bir perspektif sunmaktadır.

Kaynaklar

Anonymous, 1996. *Japonya'dan Görünümler*. Urban Connection Inc. & Japonya Büyükelçiliği, Ankara, s 40.

Anonymous, 2000. *Bonsai: Japonya'nın Geleneksel Minyatür Ağaç Yetiştirme Sanatı*. Japonya Büyükelçiliği, Ankara, s 6.

Chidamian, C., 1955. *Bonsai-Miniature Trees*. Los Angeles-USA, pp 94.

Çelem, H. ve M. Arslan, 1995. *İç Mekan Bitkileri*. Ankara Üniversitesi, Ziraat Fa-

kültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara, s 164.

Gültekin, E., 1991. *Bahçe ve Peyzaj Sanatı Tarihi*. Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Ders Kitabı, No: 94, Adana, s 104.

İyimen, İ., Bora, A. ve M. Ç. Özyurt, 1993. *Bonsai*. Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Lisans Tezi, Bornova-İzmir, s 54.

Karahan, F., 1995. *Bonsai*. Atatürk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Lisans Tezi, Erzurum, s 41.

Nurlu, E. ve Ü. Erdem, 1994. *Peyzaj Sanat Tarihi*. Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Bornova-İzmir, s 114.

Sertel, Ö., 1994. *Ankara Bonsai Klübü'nün Etkinlikleri*. Cumhuriyet Bilim ve Teknik Dergisi.

Tadao, T., Kyoko, T. and F. Ichoro, 1999. *Nature in a Pot*. Nipponia (Special Feature for Japanese Gardens), No: 8, ISSN: 1343-1196. pp 35.

Ürgenç, S. İ., 1998. *Genel Plantasyon ve Ağaçlandırma Tekniği*. İstanbul Üniversitesi Yayın No: 3997, Orman Fakültesi Yayın No: 444, ISBN: 975-404-443-0, İstanbul, s 664.

Hazırlanan program tasarıma yönelik düşüncelerin geliştirilmesiyle değişikliğe uğrayabilecek esnek bir döküman olmakla birlikte, tasarımcıyı sonraki aşamalar için yönlendirir. Bu nedenle bazı soruların cevaplanmasına karşın tasarıma yönelik soruların bir çoğu tasarımın tamamlanmasına kadar cevapsız kalır.

Analiz aşamasında akla gelebilecek bazı yeni fikirler alanın potansiyelinin artırılmasına katkıda bulunabilir. Bazı durumlarda kullanımlar uygulanabilirliği olmadığı gerekçesiyle tamamen elimine edilebilir (örneğin; daha önce programda yer alan yüzme aktivitelerinden suyun kirli olması nedeniyle vazgeçilmesi gibi).

Tasarım sürecinin çözüm olanaklarının ortaya konulmasıyla başlaması nedeniyle yapılan çalışmaların karakterine bağlı olarak programa bazı kriterler eklenebilir. Bu ilkelerin dikkate alınmasıyla bir çok konuda daha önce verilmiş olan kararlar değiştirilebilir. Örneğin; çalışmada kullanım-alan ilişkilerine bağlı olarak tasarımcı farklı atraksiyonlar kullanarak gündüz kullanıcılarının gece kullanıcılarına oranla daha fazla alana çekilebileceğini varsayabilir ve gündüz kullanıcılarına yönelik kullanımların diğerlerinden ayrı olarak organize edilmesi gerektiğine karar verebilir.

Alanın gerektirdiği zorunlulukların dışında programda belirtilen çözümler büyük ölçüde kullanıcıların isteklerine yanıt verecek biçimde organize edilmelidir. Kullanımların belirlenmesinin tasarımcı ya da müşteri tarafından yapılması durumunda park sadece bu kimselerin tercih ettiği kullanımları içerecektir ve bu da arzu edilmeyen bir yaklaşımdır. Program elemanlarının çoğunluğu kullanıcı taleplerinin yorumlanmasıyla oluşturulduğunda halkın katılımı da sağlanmış olacaktır. Yerleşim alanları içerisinde ve çevresinde tasarlanan çoğu uygulama için bu amaca yönelik olarak hazırlanacak anket formlarının değerlendirilmesiyle tatmin edici sonuçların elde edilmesi mümkündür. Bununla birlikte uygulama mahalle ölçeği gibi nispeten küçük alanlara yönelik olarak düşünülmüyorsa tasarımcının yüz yüze yapacağı görüşmeleri de içerecek doğrudan katılımı sağlayan bir yöntemin izlenmesi tercih edilmelidir. Bu, özellikle insanların yaşamlarının büyük çoğunluğunu içinde geçirdiği ve kimlikleriyle özdeşleştirdikleri kentin fakir bölgelerinde yer alan mahallelerdeki uygulamalar için büyük önem taşımaktadır.

Alana İlişkin Faktörlerin Envanteri

Program hazırlandıktan sonra tasarımcı alana ilişkin verilerin toplanması, kişisel gözlemlerin yapılması ve plan verilerinin güncelleştirilmesi gibi çalışmaları başlatır. Bu çalışmalar genel olarak aşağıdaki bilgileri içermektedir:

1. İnsan aktiviteleriyle ilgili unsurlar:

- Yasal ve fiziksel sınırlar, özel mülkiyetler ve kamuya ait olanaklar.
- Binalar, köprüler, tarihsel ve arkeolojik öneme sahip yapıları da içeren diğer strüktürler.
- Araç ve yaya yolları ile diğer ulaşım olanakları.
- Elektrik, gaz hatları ve diğer altyapı kullanımları.
- Alan kullanımları (tarımsal, endüstriyel, rekreasyonel v.b.).
- Zonlama düzenlemeleri, sağlık kodları v.b. gibi uygulamalara ilişkin kurallar.

2. Doğal kaynaklar:

- Yüksek ve alçak noktaların belirtildiği topoğrafik yapı ile eğim ve drenaj özellikleri.
- Toprak tipleri, yüzey geçirgenliği, sağlamlık ve verimliliğe ilişkin bilgiler.
- Süreklilik, yıllık değişim ve diğer özellikleri içerecek şekilde su kütlesi bilgileri.
- Yüzey altına ilişkin özellikler: Alt tabakada ticari ya da fonksiyonel açıdan değer taşıyan kum, çakıl, su v.b. malzemelerin varlığına ilişkin bilgileri de içeren jeolojik yapı özellikleri.
- Vejetasyon tipleri ve alanda yer alan özellikli bitkiler.
- Yaban yaşamı ve yaban yaşamı için uygun habitatlar.

3. Doğal güçler (genel olarak alanın bütünü etkileyen makroklimatik ve mikroklimatik özellikler ve değişimleri içerecek biçimde).

- Sıcaklık (hava ve su), özellikle gündüz, gece ve mevsimsel normlar, ekstremeler ve süreleri.
- Değişik mevsimlerdeki ve günün değişik saatlerindeki güneş ışığı açıları.
- Güneşlenme adacıkları (örneğin sık ağaç örtüsüyle kaplı alanlarda ağaçtan yoksun güneşli alanlar).
- Günlük ve mevsimlik rüzgar yön ve hızları.

e. Yağış: yağmur, kar ve diğer yağışların mevsim ve miktarları, fırtına tekrürü ve yoğunlukları.

4. Algıya dayalı karakteristikler:

- Alanın içinden ve dışından görünüm-ler, ilginç özellikler.
- Koku, gürlüğü ve kaynakları.
- Yüzeye ilişkin desenler.
- Alanın karakterini ortaya koyan çizgiler, formlar, dokular, renkler ve ölçekleri.
- Alanın bütünü ve bu bütünü oluşturan parçalara ilişkin genel izlenimler.

Alanın Dışındaki Faktörlerin Envanteri

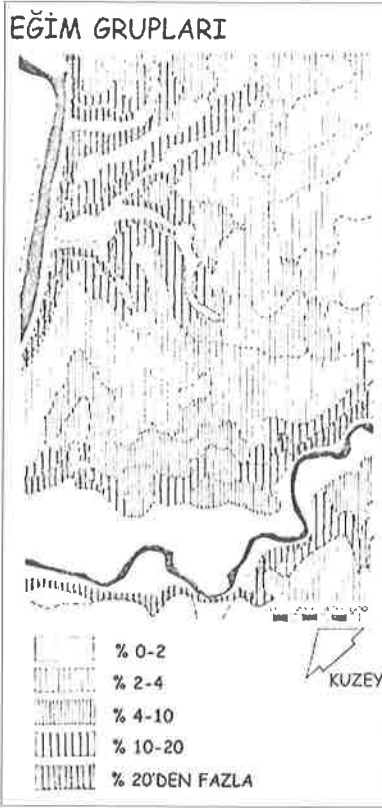
Tasarımcı aynı zamanda alanın çevresindeki ya da alanı etkileyen insan etkisiyle ortaya çıkmış, doğal ve algıya dayalı elementlere ilişkin bilgileri de toplamak zorundadır. Bunlar mevcut bilgileri ve geleceğe yönelik tahminleri içermelidir:

- Alan kullanım desenleri
- Akarsu ve drenaj kaynakları
- Görüntü, koku ve sesler
- Alanın çevresinin estetik karakteri
- Kamusal kullanımların yerleri ve kapasiteleri
- Ulaşım olanakları ve sistemleri

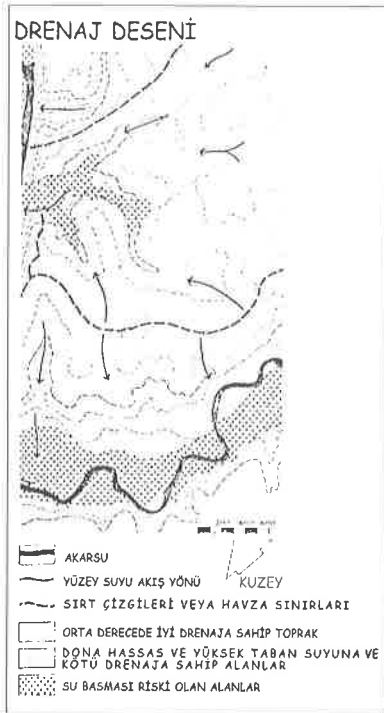
TOPOĞRAFİK YAPI

Şekil 1. Yükseklik grupları

Şekil 2. Eğim grupları

Şekil 3. Drenaj Deseni

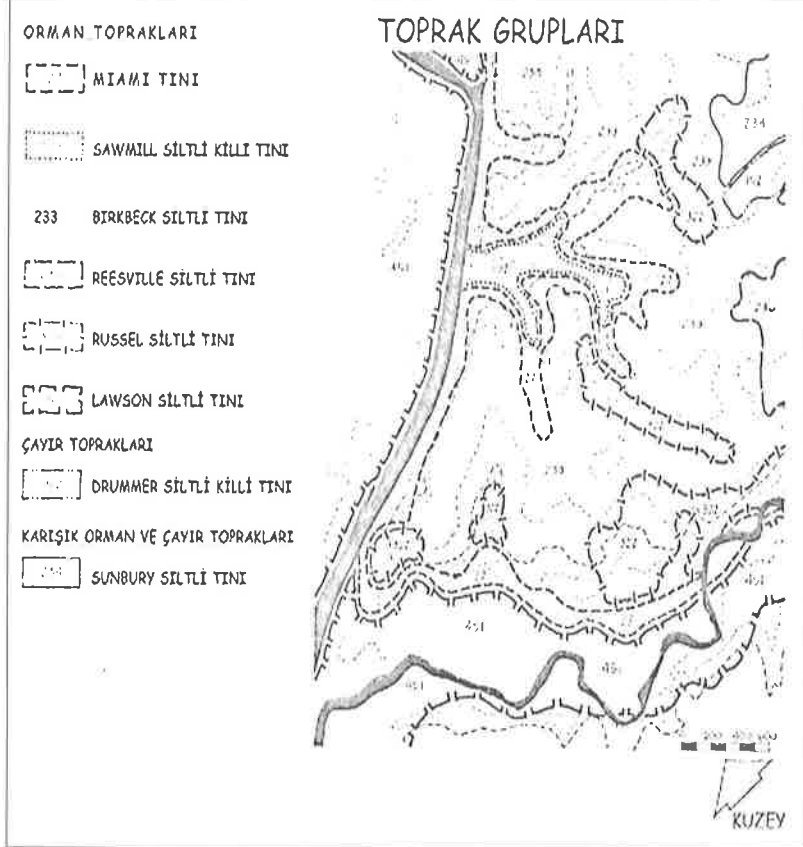
Sörvey aşamasında ilk toplanan veriler en kolay ulaşılabilen verilerdir. Daha sonraki aşamalarda toplanan bütün veriler gereksinim duyulan kullanımlara ilişkin genel fikirlere ulaşılabilmesi amacıyla bir-biriyle ilişkilendirilir. Tasarımcı bu aşamada program ve envanter bilgilerini birlikte değerlendirir. Program unsurları tasarımcıyı sadece hangi bilgilerin toplanması gerektiği konusunda yönlendirmekle kalmaz, aynı zamanda hangi bilgilerin tasarım aşamasında gereksiz olduğunu da ortaya koyar. Örneğin bir oyun alanı düşünülüyorsa tasarımcı güneş açıları ve çevredeki trafik koşullarına ilişkin bilgileri gözden geçirmek zorundadır. Bu aynı zamanda varsa yaban yaşamı barınaklarının yerlerini gösteren bir haritanın incelenmesini de gerektirmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi toplanılan bilgiler programda yapılması gerekebilecek değişiklikleri de belirler. Anlaşılabilirliği sağlamak amacıyla bundan sonra anlatılacak aşamalar bir örnek üzerinde açıklanmaya çalışılmıştır. Şekil 6'da park kullanıcılarının gereksinimlerini karşılayacağı farz edilen program unsurları verilmiştir. Hangi sörvey bilgi kategorileri-

nin oluşturulan programı desteklediğini görebilmek amacıyla bu unsurlar şekil 9'da verilen "alan analiz diyagramı"yla ilişkilendirilmelidir.

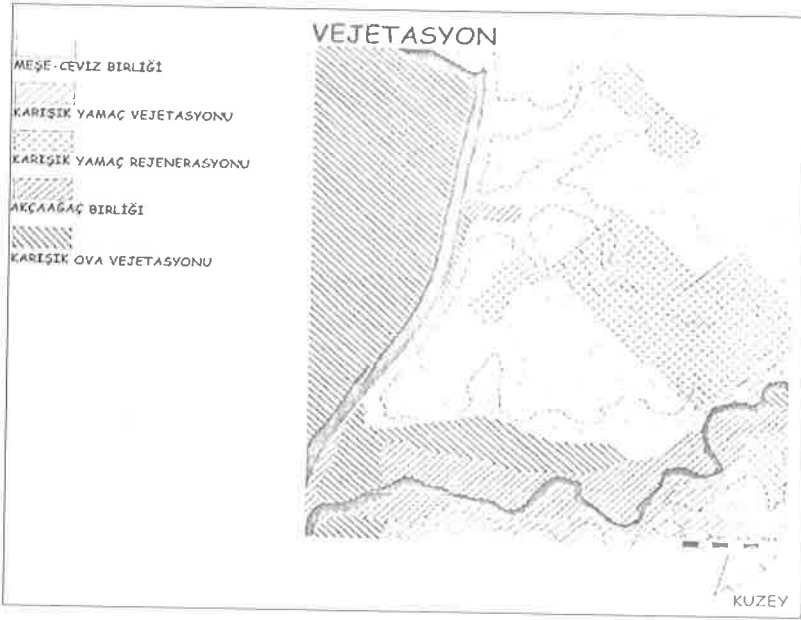
Analiz

Program İlişkilendirme (Şekil 7.)

Alana ilişkin veriler toplanırken, tasarıma yönelik fikirler de ortaya çıkmaya başlar. Ancak bu fikirler tasarımcı alana yönelik daha geniş kapsamlı bir bakış açısına sahip oluncaya kadar kağıda dökülmezler. Bu, farklı program unsurlarının birbirleriyle bağlantılarını anlamak amacıyla bu unsurların bir mantık çerçevesinde gruplandırılmasıyla başlar.

Şekil 4. Toprak grupları

Şekil 5. Vejetasyon örtüsü Program

Program

- Giriş kontrol binası
- Doğa merkezi
- Servis alanı
- Tekne tamir alanı
- Doğa yürüme yolları
- Piknik
- Oyun alanı
- Tuvalet
- Yüzme
- Marina
- Kayık ve ekipman kiralama binası
- Otopark
- Satış yeri-kantin
- Duşlar

Şekil 6. Örnek proje kullanım programı

Program İlişkilendirme**1. Doğa Merkezi**

- a. Yollar
- b. Otopark

2. Piknik

- a. Oyun alanları
- b. Tuvalet
- c. Satış yeri-kantin
- d. Otopark

3. Yüzme

- a. Duşlar
- b. Satış yeri-kantin
- c. Otopark

4. Marina

- a. Kiralama binası
- b. Tekne tamir
- c. Satış yeri-kantin
- d. Otopark

5. Servis Alanı

- a. Giriş kontrol

Şekil 7. Örnek proje program ilişkilendirme

İlişkiler Diagramı (Şekil 8.)

Tasarımcının hangi ana ünitelerin plan- da en uygun biçimde bir araya getirilebileceği ve bunların nasıl bir sirkülasyonla ilişkilendirilebileceği konusundaki arayışlarıyla şekillenen düşünceleri daha sonra bir diagrama dönüştürülür. Bu noktada tasarımcı ölçek ve alana ilişkin bilgileri dikkate almaz ve sadece fonksiyonel ilişkiler ile bununla bağlantılı sirkülasyon üzerinde yoğunlaşır. Bir önceki diagramın eksiklerinin bir sonraki diagramda giderilebilmesi amacıyla peyzaj mimarı tarafından çeşitli kombinasyonlar denenir ve sonuçta programda belirtilen ana kullanımlar için en ideal fonksiyonel desen oluşturulduğu bir şemaya ulaşılır.

Alan Analizi (Şekil 9.)

Bu aşamada tasarımcı öncelikle topoğrafik harita üzerindeki bilgiler yardımıyla

alana analitik bir gözle bakmaya başlar. Grafik bir anlatım biçiminde bulunan bitki örtüsü, su, toprak v.b. bilgiler genel desenler ve renk kodlarıyla ifade edilir. Bu, tasarımcının program unsurlarına en uygun alanları kolaylıkla belirleyebilmesi için alana ilişkin bilgileri kolaylıkla algılayabileceği biçimde yapılır. Örneğin; yüzey formları dört renkte gösterilebilir. Bir renk drenajın her zaman sorun yarattığı, eğimin %1'den az olduğu alanları ifade eder. Diğer renk çok az müdahale ile ya da hiç müdahale edilmeden her türlü konstrüksiyon için en uygun alanları gösteren eğimi % 1-3 arasındaki yüzeyleri belirtir. Üçüncü renk orta dereceli bir arazi biçimlendirmesiyle yapılar ve araç yolları için uygun olan % 4-9 eğime sahip alanları ifade eder. Dördüncü renk ise herhangi bir inşaat çalışması için önemli ölçüde arazi biçimlendirmesini gerektiren eğimi % 10'dan daha fazla olan alanları gösterir. Eğim gruplarını ifade eden aralıklı amaçlanan program ünitelerinin eğim gereksinimlerine bağlı olarak her bir projede farklılık gösterebilir. Buna ek olarak doğal ve algılamaya dayanan etkiler (rüzgar yönü, gürültü kaynakları v.b.) koyu sembollerle ifade edilebilir ve diğer düşünceler haritadaki ilgili yerlere not şeklinde eklenebilir. Tasarımcı tarafından düşünülen bu notlar tasarımcı tarafından oluşmaya başlayan fikirler doğrultusunda yönlendirir (büyük kaya parçası korunacak v.b.), veya tasarımcıyı program gereksinimleri doğrultusunda bazı çözümlere ulaştırır (giriş için uygun bir alan v.b.).

Tasarım sürecinin analiz aşamasında, tasarımcı program gereksinimlerini tam olarak kavramaya çalışır ve tasarıma ilişkin son kararları üretmeden önce alana ilişkin sınırlamalar ve potansiyeller konusunda gerekli bilgileri edinir. Bu aşama aynı zamanda tasarımcının aklında çözümlere yönelik fikirlerin oluşmasına, analizlerin mantıksal olarak değerlendirilmesi sonucunda değişik alternatiflerin şekillendirilmesine yardımcı olur.

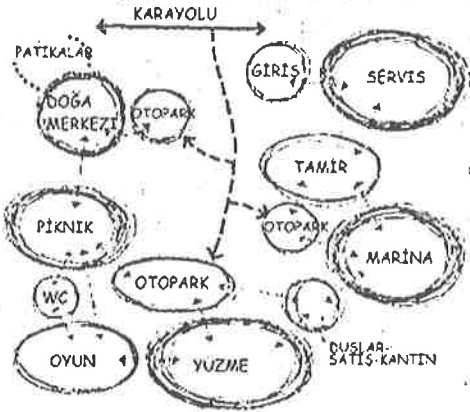
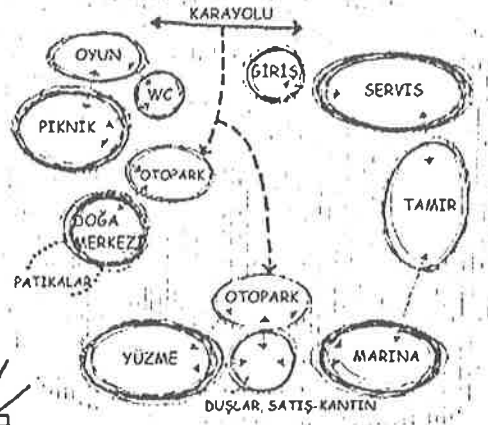
Bu aşamada da sömür çalışmasında olduğu gibi öncelikle analize yönelik safhalar gerçekleştirilir. Ancak sonraki safhalarda program gereksinimlerine dayalı bazı özel alansal karakterlerin oluşması ve alana ilişkin bilgilerin giderek artması nedeniyle zaman zaman önceki aşamalara tekrar dönülebilir. Bunun yanı sıra tüm parçaların bir araya getirilmesi zamanı geldiğinde tasarımcının en uygun sentezi gerçekleştirebilmesi amacıyla araştırma kriterlerinin yeniden değerlendirilmesi yapılır.

İLİŞKİ DIAGRAMLARI

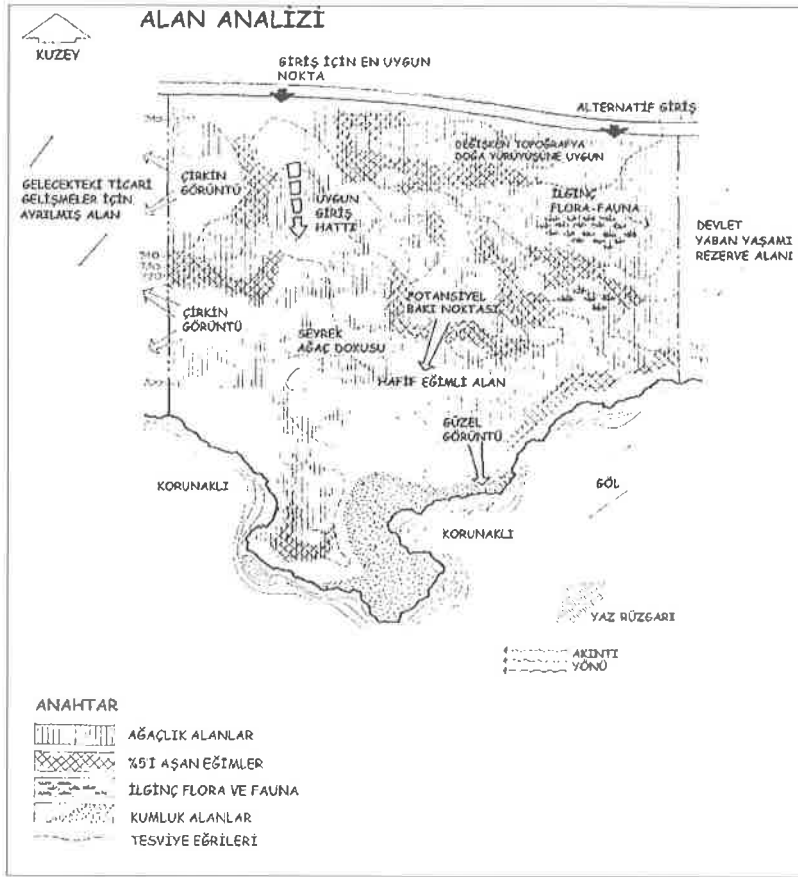
- + GİRİŞ KONTROL YOLA YAKIN
- + İKİSİNİN DE SUYA YAKIN OLMASI GEREKLİ OLDUĞU YÜZME VE MARİNA İÇİN ORTAK BİR SATIŞYERİ-KANTİN DÜŞÜNÜLDÜ
- + PİKNİK VE YÜZME İÇİN ORTAK OYUN ALANI
- MARİNADANKAYNAKLANAN GÜRÜLTÜ VE ATIKLAR YÜZMEYİ OLUMSUZ ETKİLİYOR
- PİKNİK ALANI DOĞA MERKEZİYLE İLİŞKİLİ DEĞİL
- DOĞA MERKEZİ GÜRÜLTÜLÜ SERVİS VE TAMİR ARASINA YERLEŞTİRİLMİŞ

- + YÜZME VE MARİNAYI AYIRMAK AMACIYLA DÜŞLAK VE SATIŞ YERİ-KANTİN BİRLEŞTİRİLMİŞ
- + PİKNİK VE DOĞA MERKEZİNİN OTO PARKI BİRLEŞTİRİLMİŞ
- + YÜZME VE MARİNANIN OTO PARKI BİRLEŞTİRİLMİŞ ATIKLAR YÜZMEYİ OLUMSUZ ETKİLİYOR
- + TAMİR VE SERVİS (GÜRÜLTÜ VE KUTLE) BİRLEŞTİRİLMİŞ
- PİKNİK ALANINI KULLANANLAR YÜZME VE TEKNE İÇİN DOĞA MERKEZİNİN İÇİNDEN GEÇİYORLAR
- TEKNEYE GİDEN YOLLAR PİKNİK ALANINI BÖLÜYOR

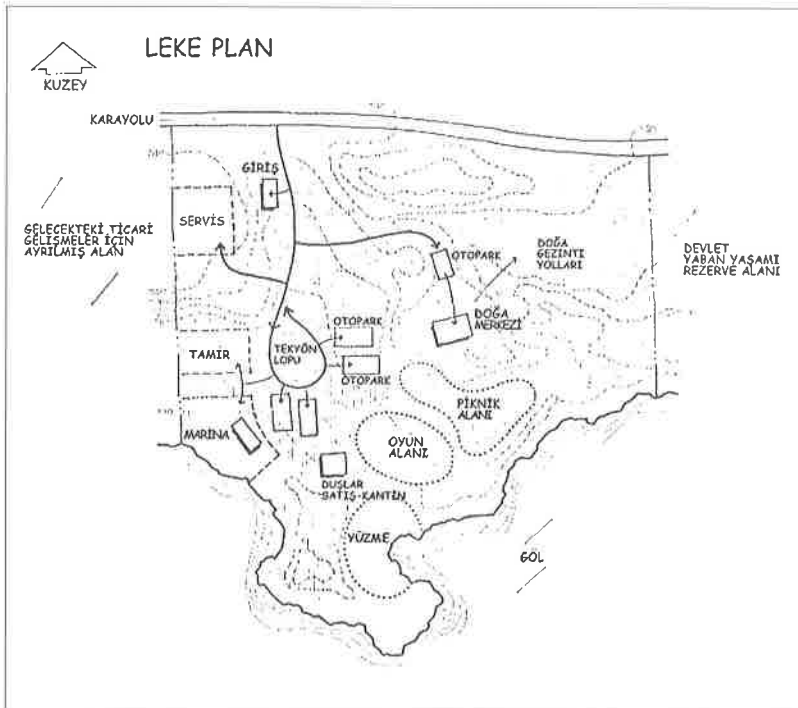

- + OTO PARKLAR AKTİVİTELER İÇİNE GİRMİYOR (İNSANLAR HERHANGİ BİR AKTİVİTE İÇİN KARŞIDANKARŞIYA GEÇMİYOR)
- + DOĞA MERKEZİ İZOLE EDİLMİŞ FAKAT PİKNİKÇİLERİN DE KULLANABİLECEĞİ BİÇİMDE KONUMLANDIRILMIŞ
- + DÜŞLAK VE SATIŞ YERİ-KANTİN MARİNA VE YÜZMEYİ BİRBİRİNDEN AYIRIYOR
- + OYUN ALANI YÜZME VE PİKNİĞİ BİRBİRİNDEN AYIRIYOR ANCAK ORTAK OLARAK KULLANILABİLİYOR
- + MARİNA, TAMİR VE SERVİS BİRLİKTE YERLEŞTİRİLMİŞ-GÜRÜLTÜ PARKIN DIĞER ALANLARINDAN İZOLE EDİLMİŞ
- + GİRİŞ KONTROL YOLA YAKIN, İLK GELİNECEK NOKTADA

Şekil 8. Örnek proje ilişki diagramları

Şekil 9. Örnek proje alan analizi

Şekil 10. Örnek proje leke plan

Alan – Kullanım İlişkileri

1. Doğa Merkezi

- Güzel manzara
- Doğayla ilgili diğer alanlara yakın
- Topografya yardımıyla trafik ve gürültüye karşı izole edilmiş

2. Piknik

- Düz alan
- Stabil toprak
- Gölge ağaçları
- Su manzarası, topografya ile sudan ayrılmış olması güvenlik açısından yararlı
- Gölde yaz esintilerinin doğrultusunda
- Ağaçsız düz bir alanda konumlandırılan oyun alanı ile ilişkilendirilmiş

3. Yüzme

- Kumlu toprak
- Korunaklı koy
- Maksimum güneşlenme

4. Marina

- Korunaklı
- Ticari alana yakın
- Düz alan
- Stabil toprak
- Tamir alanı ile ilişkili, düz ve ağaçsız, kötü görüntüden etkilenmiyor

5. Servis Alanı

- Düz, pürüzsüz alan, kötü görüntüden etkilenmiyor
- Stabil toprak
- Topografya yardımıyla genel kullanım alanlarından ayrılmış

6. Yollar ve Otoparklar

- Fazla miktarda kazı-dolgu gerektirmeyecek düz alan
- Stabil toprak
- Mevcut vejetasyona zarar vermeyecek seyrek ağaç örtüsü
- Mevcut doğal sirkülasyon kanalları

Sentez

Leke Plan (Şekil 10.)

Bu aşamaya kadar peyzaj mimarı kullanımların en uygun şekilde ilişkilendirildiği diagramın oluşturulması üzerine yoğunlaşır. Böyle bir yöntem yardımıyla tasarımcı boyutu ne olursa olsun karşılaştığı sorunlar karşısında paniğe kapılmak yerine büyük ölçüde proje üzerine yoğunlaşır. Gerçekli ilişkilendirmeler ve alan etkileşimleri-

nin çözümlenmesinden sonra tasarımcı alan için en ideal fonksiyonel diagramı alana uyarlamak amacıyla sentez çalışmasına başlar. Bu aşamada kullanımlara ilişkin formların son şekilleri üzerinde düşünülmez ve kullanımlar diagramatik bir gösterimle genel fikirleri içeren lekeler halinde alandaki en uygun yerlere konumlandırılmaya çalışılır. Dolayısıyla tasarımcı diagram elementlerini farklı yönlerde hareket ettirerek veya tasarım elementlerini özet diagramda belirtilen gerekli ilişkileri koruyacak biçimde ve tüm kullanım elemanlarını olabildiğince amaçlanan boyutlarıyla yerleştirerek düzenler.

Sentez süresince tasarımcı çözüme yönelik düşünceler geliştirir. Bu aşamada kullanım alanları için en uygun lokasyonlar seçilerek bunlara ilişkin sirkülasyon seçenekleri araştırılır. Kullanımlar ilişkiler diagramındaki düzenlemelere uygun biçimde yeniden konumlandırılır veya konumlandırmaya bağlı olarak ortaya çıkan negatif etkileri düzelterek biçimde revize edilir.

Bu çalışma sonucunda daha çok bir tabanın ana hatlarının oluşturulmasına benzer şekilde ancak bundan farklı olarak grafik bir anlatımla sunulan bir iskelet fikir projesi ortaya konulur. Kullanım üniteleri yaklaşık boyut ve formları ifade edilerek alan içerisindeki yerlerine yerleştirilmiştir ve ulaşım kanalları amaca uygun şekilde konumlandırılmıştır.

miştir. Bu aşamada hazırlanan iskelet çalışma bir çok detayın analizi sonucunda ortaya çıkarılmıştır. Dolayısıyla bundan sonraki aşamalarda yapılacak çalışmalar temel kararlara yönelik değişikliklerden çok bunlara ilaveler biçiminde olacaktır.

Ön Proje (Şekil 11.)

Bu aşamada tasarımcı leke plan çalışması doğrultusunda kesin kararları üretir, küçük kullanım alanları ve yapıları ekler ve diğer gerekli çözüme yönelik çalışmaları son şekillerini vererek yapar.

Kesin Proje

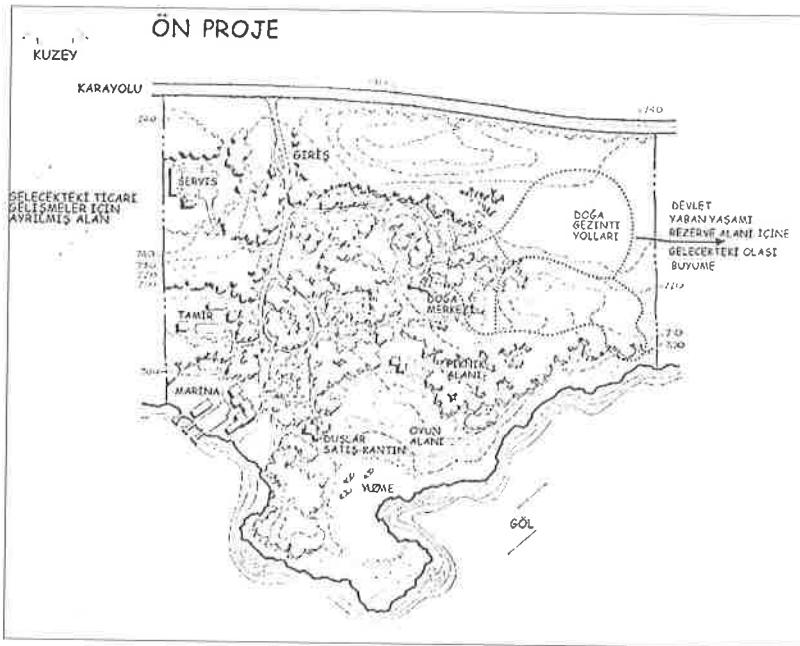
Bu noktaya kadar "Ön Proje" biçiminde çizilmiş olan proje müşterilerin görüşlerine sunulmaya hazır hale gelmiştir. Peyzaj mimarının alana ilişkin sadece tek bir çözümün olabileceği düşüncesini taşıdığı durumlarda tek bir ön projenin hazırlanması mümkündür. Tasarımcının birden fazla çözüme yönelik ilişkiler diagramını ürettiği veya tek bir diagramın farklı şekillerde alana uygulanabileceği durumlarda bir kaç alternatif ön proje üretilebilir.

Müşterinin görüşüne sunma aşamasında tasarımcı yaptığı çalışmaya yönelik açıklamalarda bulunur. Başarılı bir proje süre-

cinde ön projenin gözden geçirilmesine yönelik çalışmalar, genellikle müşteri tarafından istenilen bazı düzeltmelerin yapılması şartına bağlı olarak proje üzerinde fikir birliğine varılmasıyla sonuçlanır. Bu aşamada müşteri tarafından istenilen değişikliklerin yapılmasıyla projeye son şekli verilir.

Kaynak

RUTLEDGE, A.J., 1971, *Anatomy of a Park The Essential of Recreation Area Planning and Design*, Bölüm:6, Sayfa: 91-105. McGraw-Hill Book Company, New York.

Şekil 11. Örnek proje ön proje

Bolu-Mudurnu İlçesi Mastaş Gölü ve Yakın Çevresi Rekreasyon Alanı Peyzaj Tasarımı Öğrenci Proje Yarışması

*Yarışmayı Açan Kuruluşlar :
TMMOB Peyzaj Mimarları Odası
Mudurnu Kaymakamlığı
Mudurnu Belediyesi*

1. Yarışmanın Konusu, Amacı ve Kapsamı

1.1. Konu

Yarışmanın konusunu oluşturan Rekreasyon alanı, Mudurnu halkının günübirlik dinlence/eğlence ve spor ihtiyacını önemli  l de karşılamaktadır. Mudurnu il e merkezine yaklaşık 3 km., Bolu-Mudurnu ve Abant-Mudurnu karayolu güzergahında ve karayoluna yaklaşık 200 metre mesafede yer almaktadır. Toplam proje alanı yaklaşık 110.000 m2 dir. Kapladığı alan bakımından orta ölçekli bir rekreasyon alanı olmasına karşın mevcut konumu ve doğal peyzaj değerleriyle özellikle Mudurnu'nun yerli halkı ve dışarıdan gelen ziyaretçiler tarafından yoğun olarak kullanılmaya adaydır. Mudurnu ilçesi son yıllarda hafta sonu turizminin önemli merkezlerinden biri olmaya başlamıştır. Yarışma alanı, mevcut konumu ve yapılacak olan yeni düzenlemelerle ilçenin gelecekteki rekreasyon ihtiyacının karşılanmasında önemli rol oynayacaktır.

Bu yarışma, "TMMOB Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği" kuralları çerçevesinde güzel sanatları teşvik etmek ve eğitime katkı sağlamak amacıyla tasarım öğrenimi gören tüm öğrencilere açıktır. Yarışma TMMOB Peyzaj Mimarları Odası tarafından, Mudurnu Kaymakamlığı ve Mudurnu Belediyesi katkı ve katılımlarıyla düzenlenmiştir.

Yarışmanların çalışmalarında ihtiyaç halinde iletişim kurabilmeleri için Mudurnu irtibat telefonları:
Mudurnu Kaymakamlığı: 0-374-421 30 01
Ulvi Ilgaz (Ziraat Mühendisi) 0-374- 421 26 77
cep: 0 533 630 33 77

1.2. Konum

Mudurnu ilçesi Karadeniz Bölgesinin, Batı Karadeniz bölümünde yer alır. Bolu iline bağlıdır. Kuzeyinde Düzce, Hendek, Bolu, Doğuda Seben, Güneyinde Nallıhan, Batıda Göynük ve Akyazı ilçeleriyle  vrilidir.

Yüz  l m  1349 km2 dir. İlçe merkezinin deniz seviyesinden yüksekliliği 840 metredir. Mudurnu'da ne deniz ikliminin tipik etkileri, ne de İl Anadolu'nun tam karasal iklimi görülür. Her iki iklim arasında geçiş alanıdır. Yıllık yağış miktarı 570 mm. kadardır. Ortalama yaz-günü sayısı 88 dir.

ilçenin toplam nüfusu 2000 yılı sayımına göre 25.148'dir. İlçe merkezinde 5.955, kırsal kesimde 19.193 kişi yaşamaktadır. ilçede hane başına düşen aile sayısı 1.47'dir. Bu da geniş aile tipinden çekirdek aile tipine geçişin belirtisidir. Aileler genelde 2  ocukludur. İlçe merkezinde km2'ye 20.1 kişi düşmektedir.

Abant Gölü, Karamurat Gölü ve S tl kl  G l il e sınırları içindedir. Bölgede doğal bitki örtüsünü ormanlar meydana getirir. Ormanların kapladığı alan 866.160 dekadır. Bu da il e yüz ölümünün %64.2 sini oluşturur.

1.3. Amaç

Öğrenci Proje Yarışmasının amacı; Mudurnu ilçesinin önemli açık alanlarından birisi olan ve ilçenin rekreasyon ihtiyacının karşılanmasında önemli işlevi bulunan yarışma alanının il e halkıyla beraber, ilçede ve yakın çevrede konaklayan günübirlik ve uzun süreli ziyaretçilerin boş zamanlarını değerlendireceği, kullanıcılara spor, dinlenme, yürüyüş ve koşu, yeme-içme vb imkanlar sunacak bir rekreasyon alanının projelendirilmesidir. Böylece rekreasyon alanlarının planlanması ile ilgili kullanıcılara, tasarımcılara

ve yerel yönetime fikir vermesi, ufuk açması ve yol göstermesi amaçlanmaktadır. Mudurnu Kaymakamlığı ve Mudurnu Belediyesi yarışma sonucunda birinci seçilecek projeyi uygulamayı düşünmektedir.

1.4. Yarışmanın Kapsamı

Mevcut göletin ve restoran tesisinin korunarak yeni düzenleme önerileriyle ziyaretçilerin hizmetine sunulması.

Alanın mevcut değerleri gözetilerek yeni kullanım önerilerinin sunulması, ihtiyaç programına uygun tasarım stratejilerinin geliştirilmesi.

Yarışma alanının Mudurnu ilçesi ve yakınındaki yerleşim birimleriyle bağlantılarını sağlıklı biçimde kurmak, oto, toplu taşıma ve yaya sirkülasyonlarına uygun yaklaşımları geliştirmek. Alanın otopark ihtiyacını karşılamak.

Önerilen kullanımları bir bütünsellik içerisinde yorumlayarak örnek çözümler geliştirmek.

Yakın çevresindeki diğer açık ve yeşil alanlarla işlevsel ve estetik bağlantıları kurmak.

Oluşturulacak mekanlara arazi biçimlendirmesi, mimari elemanlar ve bitki örtüsü ile işlevlerine uygun bir anlam kazandırmak.

2. Yarışmaya Katılma Koşulları

Yarışmanların;

Yarışmaya başvurdukları tarihte tasarımla ilgili bir lisans programında öğrenci olmaları, Ekip başının peyzaj mimarlığı öğrencisi olması,

Şartname almaları, adres ve telefon bırakmış olmaları gerekmektedir.

3. Yarışmanın Biçimi

Yarışma ulusal ve tek derecelidir.

4. Jüri Üyeleri ve Raportörler

4.1. Danışman Jüri Üyeleri

Suat Yıldız (Mudurnu Kaymakamı)
Metin Soygür (Mudurnu Belediye Başkanı)
Ayşegül Oruçkaptan (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Başkanı)

4.2. Asil Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Yüksel Öztan (Ankara Üni. ZF, Peyzaj Mimarlığı Bölümü Emekli Öğretim Üyesi)

Prof. Dr. İsmet Vildan Alptekin (Mimar Sinan Üniversitesi Rektörü)

Prof. Dr. Halim Perçin (Ankara Üni. ZF, Peyzaj Mimarlığı Bölüm Başkanı)

Prof. Dr. Yalçın Memlük (Ankara Üni. ZF, Peyzaj Mimarlığı Bölümü Öğretim Üyesi)

Dr. Turgay Ateş (Yüksek Peyzaj Mimarlığı - Şehir Plancısı)

Dr. Oktan Nalbantoğlu (Bilkent Üni. GSTMF, Peyzaj Mimarisi ve Kentsel Tasarım Bölümü Öğretim Görevlisi)

Kemal Özgür (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, Peyzaj Mimarı)

4.3. Yedek Üyeler

Selami Demiralp (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, Peyzaj Mimarı)

Songül Top (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Genel Merkez Yönetim Kurulu Yedek Üyesi)

4.4 Raportörler

Oğuz Ayoğlu (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, Peyzaj Mimarı)

Gökçe Senem Okullu (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Genel Merkez Yönetim Kurulu Üyesi)

5. Ödüller

5.1. Ödül ve Mansiyonlar Net Olarak

1. Ödül	: 1.000.000.000 TL + Plaket
2. Ödül	: 500.000.000 TL + Plaket
3. Ödül	: 400.000.000 TL + Plaket
Mansiyon	: 250.000.000 TL + Plaket
Mansiyon	: 250.000.000 TL + Plaket
Mansiyon	: 250.000.000 TL + Plaket

* Tüm yarışmanlara katılım belgesi verilecektir.

5.2. Ödüllerin Verilmesi

Ödül ve mansiyon kazanan yarışmanların plaketleri ödül töreni kapsamında verilecek, ücretler ise yarışma sonuçlarının açık-

lanmasından en geç 30 gün sonra TMMOB Peyzaj Mimarları Odası tarafından net olarak ödenecektir.

6. Yarışmalara Verilecek Belgeler

6.1. Yazılı Belgeler

Genel bilgileri de içeren Yarışma Şartnamesi

6.2. Çizili Belgeler

Yarışma alanı ve çevresini gösterir halihazır plan (sayısallaştırılmış)

Alana dair fotoğraflar (sayısal biçimde)

7. Yarışmanlardan İstlenenler

Yarışma alanının sınırları içinde kalan mevcut gölet formu korunacaktır.

Yarışma alanının içinde yer alan futbol sahaları korunacaktır. Saha dışındaki tribün ve yaya/taşıt bağlantılarının yarışmanlar tarafından yeniden irdelenmesi ve geliştirilmesi beklenmektedir.

Alanda bulunan mevcut restoran yapısı korunacaktır. Yarışmanlar isterlerse mevcuta ek olarak yeni restoran ve/veya büfe tarzı kullanımlar önerilebilir.

1/1000 ve 1/500 planlarda sayısallaştırılmış olarak verilen ağaç rölemleri önemlidir. Mevcut ağaçların tümü korunacaktır.

Alana yaya ve/veya taşıt yaklaşımları, toplu taşıma durakları vb. konularda daha bilimsel ve çağdaş tasarım çözümlerinin yarışmanlar tarafından önerilmesi beklenmektedir.

1/1000 Ölçekli Genel Proje Yaklaşımı: Bu ölçekte yarışmanlar, proje alanının çevreyle ilişkilerini, üst ölçek planlama kararlarını bu ölçeğin gerektirdiği şekilde gösterecekler ve yarışma alanıyla ilgili senaryolarını ve uygun görüldükleri diğer yazılı açıklamaları bu paftada vereceklerdir. Ayrıca rapor istenmemektedir.

1/500 Ölçekli Peyzaj Uygulama Projesi: Bu proje, yarışma alanı sınırları çerçevesinde önerilen tüm alan kullanımlarını ve ulaşım-dolaşım düzenini gösteren tasarım olarak hazırlanacaktır. Bu ölçekte yarışmacılar; ayrıntılı peyzaj planlama ve tasarım kararlarını, yaya ve taşıt yaklaşımlarını, toplu taşıma (otobüs, minibüs) duraklarıyla olan ilişkileri alan kullanımı, var olan kotlar ve projedeki kot de-

ğişikliklerini, bitki türleri gruplarını ve dağılımlarını, kentsel donatı elemanlarının tip ve yerlerini, basamaklar, duvarlar gibi üçüncü boyut elemanlarını, önerilen mimari ve sanatsal objelerin işlevlerini ve kitlelerini göstereceklerdir.

Ek Sunumlar: Proje alanından en az birer adet enine ve boyuna kesit-görünüş verilecektir (ölçek serbesttir). Yarışmacılar isterlerse plan sunum paftaları üzerinde planperspektif, perspektif, maket fotoğrafı, fotokolaj vb. gibi diğer gösterim teknikleri ve açıklayıcı sunumlar da yapabilirler. Bu sunumlar için ayrı pafta kullanılmayacaktır.

8. Çizim Tekniği ve Sunuş

Projeler istenen ölçeklerin gerektirdiği çizim tekniğinde hazırlanacaktır.

Çizimlerde sunum tekniği serbesttir, renk kullanılabilir.

Beş rakamlı rumuzlar projenin sağ üst köşesine 1x5 cm boyutlarındaki kutu içerisine yazılacaktır. Gereksinim duyulması halinde pafta asış şeması sağ alt köşede gösterilecektir.

Teslim edilen dökümanlarda, isim ve yarışmaları açıklayıcı herhangi bir bilgi yer almayacaktır.

En çok 2 adet pafta teslim edilecektir. Tüm paftalar A0 boyutunda olacaktır.

9. Yarışmanlardan İstenen Diğer Belgeler

Kimlik Zarfı: Yarışmaya katılanlar, üzerinde KİMLİK ZARFI yazısı ve sadece Rumuz bulunan ve içi görünmeyen cinsten kapatılan bir zarfın içerisine; yarışma koşullarını kabul ettiklerini, ekip başı ve ekip elemanlarının ad ve soyadını, bütün katılımcıların bağlı oldukları bölümlerden alacakları öğrenci olduklarına dair resmi yazı ve adreslerini içeren daktilo ile yazılmış imzalı bir belge koyacaklardır. Zarf kapatılarak proje ambalajı içerisine koyulacaktır.

Geri Gönderme Adres Zarfı : Yarışmalar ayrıca bir zarf içerisine ad, soyad ve projenin geri gönderileceği adresi belirten bir kağıt koyacaklar ve üzerine sadece rumuz ve GERİ GÖNDERME ADRESİ yazılacaktır.

10. Süreler, Teslim ve Diğer Konular

Başvurma : Yarışmaya katılmak isteyenler, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Genel

Merkezi ya da Bölge Şubelerine başvurup; ad, soyad, telefon ve açık adreslerini yazdırıp, Yarışma Şartnamesi ve eklerini 15.000.000 TL karşılığında alabileceklerdir. Bu dökümanlar, ödemeli olarak postayla da istenebilir.

Adres: TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Genel Merkezi
Şehit Adem Yavuz Sokak 14/17 06640 Yenışehir/Ankara
Telefon: (0312) 419 64 27 – (0312) 418 15 06

Soru ve Cevaplar : Yarışmalar, 15 Haziran 2004 tarihine kadar yarışma ile ilgili konularda yanıtlanmasını istedikleri konuları, yukarıda verilen TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Genel Merkezi adresine sorabileceklerdir. Bu soruların yanıtları, 30 Haziran 2004 tarihine kadar yarışmaların adreslerine postalanacaktır.

Proje Teslimi : Yarışma süresi 01 Kasım 2004 günü saat 17.30'da sona erecektir. Projeler bu süre sonunda tek ambalaj halinde, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Genel Merkezi'nin Şehit Adem Yavuz Sokak 14/17 06640 Yenışehir/Ankara adresine bizzat ya da kargo ile gönderilecektir. Proje kabulünde; kargo ile gönderimlerde, gönderme tarihi esas alınacak olmakla birlikte varış tarihinin jüri değerlendirme tarihinden önce olması esastır. Ambalajların üzerine rumuz ve "BOLU-MUDURNU İLÇESİ MASTAŞ GÖLÜ ve YAKIN ÇEVRESİ REKREASYON ALANI PEYZAJ TASARIMI ÖĞRENCİ PROJE YARIŞMASI" başlığı yazılacak, bunun dışında başka bir yazı ya da işaret konmayacaktır.

Jürinin Değerlendirme Çalışması : Jüri, 06 Kasım 2004 günü saat 10.00'da Ankara'da toplanacak, Yarışma Yönetmeliği koşullarına uygun olarak çalışmalarına başlayacaktır. Jüri; çalışmalarını sonunda hazırlayacağı raporu, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Başkanlığı'na verecektir. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Başkanlığı, yarışma sonucunu fakülterin ilgili bölümlerine ve tüm yarışmanlara duyuracaktır.

Projelerin Sergilenmesi: Sonucun duyurulmasından sonra yarışma projeleri, Ankara'da, TMMOB Peyzaj Mimarlığı II. Kongresi, 2004 çerçevesinde 25 – 28 Kasım 2004 tarihleri arasında sergilenecektir. Kongre sonrasında ise tüm projeler 10 gün süreyle Mudurnu Belediyesinin tahsis edeceği alanda Mudurnu ilçesinde sergilenecektir.

Kollogyum ve Ödül Töreni: Kongre öncesi etkinlikler kapsamında, kollogyum düzenlenecek ve projeler sergilenecektir. Ödül töreni kongre açılışında gerçekleştirilecektir.

Projelerin Geri Gönderilmesi: Dereceye giremeyen projeler ancak sergilerin tamamlanmasından sonra, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Genel Merkezi'nde elden sahiplerine geri verilecektir. Ödül kazanan proje ve eklerinin her türlü değerlendirme hakkı, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası'na ait olacaktır.

11. Yarışmadan Çıkarma

Şartnamede istenenlerden herhangi birinin verilmemesi ya da eksik verilmesi, projelerin zamanında teslim edilmemesi, projelerin herhangi bir yerinde proje sahibini tanıtan isim vb. açıklama ve her türlü işaretlerin bulunması halinde proje yarışma dışı bırakılır.

Bu şartnamenin oluşturulmasında "TMMOB Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği"nden yararlanılmıştır. Ancak adı geçen yönetmelik hükümleri bu yarışma için bağlayıcı değildir.

Odamız ve Şubelerimiz Genel Kurullarını yaparak seçimlerini tamamlamış ve Yönetim Kurullarını seçmişlerdir.

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Genel Merkez ve Bölge Şubelerinin, Genel Kurul tarihleri ve Yönetim Kurulları aşağıdaki gibidir.

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Genel Merkez Yönetim Kurulu (17 -18 Nisan 2004)

Ayşegül Oruçkaptan (Başkan)
Gaye Çulçuoğlu (2. Başkan)
Arzu Dolanay (Yazman Üye)
Birsen Baltacı (Sayman üye)
Rahime Tunçtan Akbaş (Üye)
Senem Gökçe Okulu (Üye)
Özgür Yerli (Üye)

Adana Bölge Şubesi Yönetim Kurulu (7 - 8 Şubat 2004)

Ramazan Doğru (Başkan)
Şeniz İçcan Ateş (2.Başkan)
Mustafa Artar (Yazman üye)
Ahmet Mithat Erdoğan (Sayman üye)
Mahmut Ayas (Üye)
Nahit Kartal (Üye)
Onur Boyacıgil (Üye)

Antalya Bölge Şubesi Yönetim Kurulu (28 - 29 Şubat 2004)

Arda Yavari (Başkan)
Teoman Akçalı (2.Başkan)
Hatice Koyuncu (Yazman üye)
Rukiye Dede (Sayman üye)
Selçuk Sayan (Üye)
Coşkun Durak (Üye)
Zeynep Güneş (Üye)

İstanbul Bölge Şubesi Yönetim Kurulu (7 - 8 Şubat 2004)

Gülay Özdebak (Başkan)
Hülya Dinç Atılğan (2.Başkan)
Betül Atakan (Yazman Üye)
Murat Kaya (Sayman Üye)
Nilgün Özdingiş (Üye)
Özer Çalış (Üye)
Bahar Başer (Üye)

İzmir Bölge Şubesi Yönetim Kurulu (17 - 18 Ocak 2004)

Erhan Vecdi Küçükberbaş Başkan)
Adnan Kaplan (2.Başkan)
Şerif Hepcan (Yazman Üye)
Emine Malkoç (Sayman üye)
Işıl Çağlar (Üye)
Elif Torusdağ (Üye)
Elvin Sönmez (Üye)

Peyzaj Mimarlığı II.Kongresi -2004

“Ülkemizde Peyzaj Mimarlığında 50 Yıl, 1950-2000”

25- 28 Kasım 2004 - Ankara

Düzenleyen - TMMOB Peyzaj Mimarları Odası

ÇEVRE ve PEYZAJ kavramlarının çok yönlü bir sentezi olan “PEYZAJ MİMARLIĞI”, bilinçli alan kullanımı bilimi; yararlı, işlevsel ve içinde yaşanılabilir güzel bir çevre yaratma sanatı. Günümüzde, bu konunun insan yaşamı için gerekliliğinin salt estetik kaygılara dayanmadığı; buna karşın, çevrenin korunması, bakımı ve onarımı amacıyla işlevsel amaçlı planlama, tasarım ve uygulamaların giderek önem kazandığı bir gerçektir.

Bu anlayış içinde, YİRMİBİRİNCİ YÜZYILIN evrensel boyutlarda ortak duyarlılığı konumuna gelen “ÇEVRENİN KORUNMASI ve BİLİNÇLİ KULLANIMI İLE ÇEVRE TASARIMI” konularında “PEYZAJ MİMARLIĞI”nın ülkemizde giderek güncel ve önemli bir meslek dalı düzeyine erişmekte olduğu kuşkusuzdur.

Geride bıraktığımız ELLİ YIL sürecinin (1950 – 2000) ülkemiz için önemli olgular bakımından kilometre taşı olduğunu göz önünde bu-

lunduran PEYZAJ MİMARLARI ODASI, bu dönemin meslek açısından çeşitli yönleriyle irdelenmesini, yorumlanmasını, gelecek için değerlendirilmesi ile önerilerin saptanmasını yararlı, gerekli ve zorunlu görmektedir.

Bu amaçla 25-28 Kasım 2004 tarihinde Ankara’da düzenlenecek olan PEYZAJ MİMARLIĞI II. KONGRESİ-2004’de YİRMİBİRİNCİ YÜZYILI yönlendirecek 1950 – 2000 yılları arası dönemin, bilimsel ve mesleki toplantılar, sergi, açık oturum, ödüllendirme, inceleme gezisi gibi etkinlikler dizisi içinde ele alınarak kamuoyunun bilgilendirilmesi ve Peyzaj Mimarlığı mesleğine yeni boyutlar kazandırılmasını hedeflenmiştir.

Saygılarımızla.

DÜZENLEME KURULU

Bildiri-Poster Ana Başlıkları

1. Uygulama Örnekleri (1950 – 2000)
2. Yasal – Yönetmelik Çerçeve (1950 – 2000)
3. Eğitim – Öğretim – Araştırma (1950 – 2000)
4. Örgütlenme – İstihdam (1950 – 2000)

Bildiri-Poster Özetleri

Bildiri-Poster ile katılmak isteyenlerin; özetlerini, ikiyüz kelimeyi geçmeyecek ve aşağıdaki bilgileri kapsayacak şekilde hazırlamaları gerekmektedir:

1. Hangi Ana Başlıkta Yer Alacağı
2. Adı, Soyadı, Unvanı ve Çalıştığı Kurumu
3. Yazışma Adresi
4. Telefon Faks ve E- Posta
5. Bildiri- Poster Başlığı
5. Özet

Önemli Tarihler

Bildiri-Poster Özetlerinin Gönderilmesi İçin
Son Tarih: 15 Mayıs 2004

Bilim Kurulu Tarafından, Bildiri – Poster Özetlerinin Değerlendirme Sonuçlarının Yazarlara Duyurulması: 29 Mayıs 2004

Bildiri-Poster Sunumlarının Tam Metinlerinin Gönderilmesinde
Son Tarih: 17 Eylül 2004

Not: Yazışmaların yerine ulaşması için yukarıdaki tarihlere bir hafta eklenmiştir.

Etkinlikler

a. Kongre Öncesi Hazırlık Etkinlikleri

1. Öğrenci Proje Yarışması
"Bolu – Mudurnu İlçesi
Mastaş Gölü ve Yakın Çevresi Rekreasyon Alanı Peyzaj
Tasarımı
Öğrenci Proje Yarışması"
2. Öğrenci Proje Yarışması Kollogyumu
3. "Yaşadığımız Çevre" Konulu Fotoğraf Yarışması

Not: Her iki yarışma için ayrıntılı bilgi başvuru sahiplerine gönderilecektir.

Katılım Ücretleri

	ÜYE OLAN	ÜYE OLAMAYAN
BİLDİRİ-POSTER	60.000.000 TL.	75.000.000 TL.

Not 1: Bildiri-Poster sunumu yapmak isteyen yüksek lisans ve doktora öğrencileri için, katılım ücreti 45.000.000 TL'dir.

Not 2: Lisans Öğrencileri kongreye ücretsiz katılabileceklerdir. İzleyiciler için günlük katılım ücreti 10.000.000 T.L.'dir.

Not 3: 01 Eylül 2004 tarihine kadar , kayıt ücretlerini yatıranlara, % 20 indirim uygulanacaktır.

b. Kongre Etkinlikleri

1. Bildiri-Poster Sunumu
2. Paneller
3. Firma Sunumları
4. Sergi (Mesleki Proje ve Uygulama Örnekleri)
5. Ödüller
 - a. Öğrenci Proje Yarışması Ödülleri
 - b. Fotoğraf Yarışması Ödülleri
6. Meslekte Emeği Geçenlere Onur Plaketi

DÜZENLEME KURULU*

Dr. Gaye ÇULCUOĞLU - (BÜGSTMF Peyzaj Mimarisi ve Kentsel Tasarım Bölümü)

Dr. Oktan NALBANTOĞLU - (BÜGSTMF Peyzaj Mimarisi ve Kentsel Tasarım Bölümü)

Doç. Dr. Dicle OĞUZ - (AÜZF Peyzaj Mimarlığı Bölümü)

Dr. Ayşegül İBİCİ ORUÇKAPTAN - (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Genel Merkezi)

Prof. Dr. Yüksel ÖZTAN - (AÜZF Peyzaj Mimarlığı Bölümü Emekli Öğretim Üyesi)

Doç. Dr. İlkden TALAY TAZEYAY - (AÜZF Peyzaj Mimarlığı Bölümü)

KONGRE GENEL SEKRETERİ Funda BAŞARIR - (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Genel Merkezi)

İletişim: TMMOB Peyzaj Mimarları Odası

Telefon: 0 (312) 418 15 06 • **Faks:** 0 (312) 419 64 27

Web: peyzajmimoda.org.tr • **e-posta:** peyzaj@peyzajmimoda.org.tr

Yazışma Adresi

Şehit Adem Yavuz Sok. No:14/ 17 06640 Yenışehir/ ANKARA

* İsimler soyadlarına göre alfabetik olarak sıralanmıştır.

Gats (Hizmet Ticareti Genel Anlaşması)'nın Peyzaj Mimarlığı Hizmet Alanına Yansımaları

*Hazırlayan: Rahime TUNÇTAN AKBAŞ
(Yazının hazırlanmasında Yüksek Şehir Plancısı Şirin Gülcen EREN ve Prof. Dr. Birgül AYMAN GÜLER'in konuyla ilgili çalışmalarından yararlanılmıştır.)*

GATS, 25 Şubat 1995 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş uluslararası bir anlaşmadır. Hizmetlerin kalitesini yükseltmek, özellikle alt yapı hizmetleriyle ilgili hizmetlere ulaşmak, daha çok milliyetçilik ve korumacılıktan uzak, ama ekonomik işbirliğine ve uluslararası hukuka dayalı bir sistem içinde aynı dili konuşmak için GATS'ın yaratıldığı savunulmaktadır.

GATS, esasen, hizmet ticaretinin uzun vadede serbestleşmesini öngörmekle birlikte, kısa vadede, hizmetler alanında ülkelerin durumlarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu sayede taraf ülkelerin, hizmet ticaretinde mevcut durumdan daha fazla kısıtlayıcı önlemlere yönelmesi önenebilecektir.

GATS ile hizmetlerin serbestleşmesi önemlidir, çünkü anlaşmaya taraf ülkeler, Anlaşma ile;

Yetersiz ve pahalı hizmet altyapısının yükünden kurtulabileceklerdir.

Kendileri için gerekli olan hizmetleri diğer temel ürünler gibi ithal edebileceklerdir.

Diğer ekonomik faaliyetlere etkileri görülebilen, insanların isteklerini ve sosyal gereksinimlerini karşılamaya yönelik bu hizmetlere ulaşabileceklerdir.

İrklarının ekonomik gelişmesini ve yoksulluğun giderilmesini sağlayabileceklerdir.

Ekonomik ulusalcılık ve korumacılık yerine, uluslararası hukuku temel alan ekonomik işbirliğini uygulayabileceklerdir.

GATS ile birlikte, uluslararası anlaşmazlıkları çözebilmek için gerekli olan yasal temeli ve tanım birliğini kullanabileceklerdir.

Yabancıların, sektöre giriş ve çalışma koşullarını belirlemiş olacaklardır.

GATS taraflarına göre, hizmet serbestleşmesinin altı yararı olduğu vurgulanmaktadır.

- 1- Ekonomik performans,
- 2- Kalkınma,
- 3- Tüketicinin korunması,
- 4- Hızlı keşifler,
- 5- Artan şeffaflık,
- 6- Teknoloji transferi.

Hizmetlerin serbestleştirilmesinin nasıl gerçekleştirileceğine bakarsak:

- 1- Hizmetin sınırötesi sunumu, yani hizmetlerin elektronik ticareti serbestleştirilecektir.
- 2- Yurt dışında tüketim, yani uluslararası ticaret serbestleştirilecektir.
- 3- Ticari varlıkların-gerçek kişilerin varlığı, yani yabancı yatırımcının girişi-etkinliği-çıkışı serbestleştirilecektir.

GATS'ın serbestleştirme amacı arasında emeğin serbest dolaşımı yoktur. Tersine, önemli bir tehdit olarak görülmekte ve özenle yasaklanmaya çalışılmaktadır. İstanbul Ticaret Odası'nın gündemindeki, otomotiv sektöründe önümüzdeki dönemlerde, varolan ana sanayinin yok edilerek, tümüyle 10 büyük dünya tekelinin taşeron yan sanayi üreticisi haline geleceği endişesi hizmet sektöründe de yaşanacaktır.

Şeffaflık kavramı ise devletin yurttaşına karşı şeffaflığı tanımının dışında başka bir şeffaflıktır. Dünya Bankası, OECD ve Avrupa Birliği'nin talep ettiği şeffaflık, borç yönetimini sorunsuz yürütebilme, borçları tahsil edebilme ve sermayenin serbestleşmesi için gerekli veri ve bilgileri kolay ve güvenilir biçimde edinmeyi sağlama amaçlı bir şeffaflıktır. Şeffaflık, Türkiye gibi borç krizi içerisinde yüzen ve güçlü bir sömürgeleşme baskısı altında olan pek çok ülkede ulusal egemenliğin küresel şirketlere ve bunların uluslararası kurumlarına teslimini sağlayan kavramdır.

Çevre hizmetleriyle ilgili öneri veren ülkeler Avrupa Birliği, Amerika Birleşik Devletleri ve İsviçre'dir. Belgelerin içeriğinde, tamamiyle, 8673 Entegre Mühendislik ve 8674 Şehir Planlama ve Peyzaj Hizmetleri yer almaktadır. Bir başka deyişle, büyük ölçekli, anahtar teslim projesi, çevre hizmeti veya entegre mühendislik hizmeti içeren büyük altyapı projeleri ülkemizde yabancıların hedeflediği sektörlerdir.

Ülke taahhütlerinde yer alan mühendislik-mimarlık alanlarındaki tanımlarda eksiklikler ve kavram kargaşası vardır. Örneğin, çevre hizmetleri altında yer alan "natural landscape" yani "doğal peyzaj" tanımı yerine AB önerisinde, "biodiversity" yani "biyolojik çeşitlilik" teriminin yer alması teklif edilmektedir. Sektör görüşmesinin oluşması yönünde Çevre Bakanlığı'nda yapılan toplantılarda, ülkemizin bu tanımla ilgili öneri bir hizmet sınıflandırması kabul etmesi, Türkiye'nin doğal zenginliğinin ticari meta haline gelmesi ve yurt dışına çıkartılmasına onay vermesidir. Bir kelimenin bu kadar önemli ve etkili olabileceğini, ülke durum tespiti sırasında daha yeni belirleyebiliyoruz. Uluslararası Sözleşmeler (Ramsar Sözleşmesi gibi) bir yandan ülkemizin doğal varlıklarını korumaya çalışırken, bir taraftan da bunların, bir mal olarak, nasıl ticareti yapılabilir müzakeresini yaptığımız bir konumdayız. 2002 Mart'ında "Biyolojik Çeşitlilik Kanunu" atölye çalışmasına İller Bankası çalışanı olarak katıldım. Meslek Odaları çağırılı değildi. Dünya Bankası'ndan alınan kredi ile İngiliz Şirket ve bir danışman Türk şirketi ve Kamu Kurumu çalışanları ile "Biyolojik Çeşitlilik Kanunu" yapılmaya çalışılıyordu. Danışman Türk Şirketin Siyasal Bilgiler Fakültesinde Profesör olan hocasına GATS anlaşması sorulduğunda hiç bilgisi olmadığını söylemesi oldukça düşündürücü bir durumdur.

Üzücü olan, beş yıl gibi bir hazırlık sürecinde kimsenin parmağını kılmadığını görmüş olması ve şimdi müzakereler her sektörde yeniden başlamışken, kamuoyunun bu konudan hala haberdar edilmemesidir. Üniversitelerde kamu yönetimi ve siyaset bilimi kürsülerinin, diğer uluslararası metinler gibi GATS'ı da uluslararası mali alana ait sayıp, kamu yönetimini yeniden organize eden bu gücü kendi konuları dışında saymaya devam etmeleridir.

1995 Ülke Taahhüt Listemizde, ne yazık ki, Mimarlık Hizmetleri ve Mühendislik Hizmetleri, Bilgisayar Hizmetleri ile Müteahhitlik ve ilgili Mühendislik Hizmetleri Sektörleri'nde; bu arz çeşitleri, yabancıların hizmet sunumuna, "geçici üyelik" dışında hiçbir kısıtlama getirilmeden açılmıştır. Çevre Hizmetlerinde bu koşul bile aranmamıştır. 1995 yılında açık olarak

taahhüt üstlenilmiş mimarlık, mühendislik ve müteahhitlik sektörlerinde, yabancıların çalışma izninin sosyo-ekonomik ihtiyaçlar doğrultusunda belirlenebileceği konusunun hükme bağlanmış olması ve yapılması gereken işlemler detaylı olarak açıklanmadığı için, bugün Türkiye'de yabancı bir makine mühendisinin düşük ücretle çalışması, piyasada haksız rekabet koşulu olarak gösterilememektedir. Bu taahhütlerin yapılması ile, DPT ya da sendikaların raporlarına göre "çok fazla işsizimiz var, bu yabancıyı çalıştırmam" deme hakkını kaybetmiş durumdayız. Bu durumda "geçici üyelik" olgusu elimizdeki son araçtır. Bakanlık TMMOB ile birlikte, ülkemizdeki çalışma mevzuatımız paralelinde mesleki mevzuatımızı çıkartarak, bu hizmetlerin serbest dolaşımı, yabancı mimar-mühendislerin ülkemizdeki çalışması ve meslektaşlarımızın diğer ülkelerdeki çalışmasıyla ilgili teknik rapor çalışmalarını yaparak, mevcut durumu ortaya koyması gerekmektedir.

GATS'da Ülke eylem planına esas olacak gelişmeler dört önemli başlıkta toplanabilir:

1- Türkiye öneriyi kabul ederse, yapılan teklifi DTÖ üyesi 144 ülke vatandaşı için de açmış olacaktır.

2- Teklif veren ülke, hangi sektörde güçlü ise, bu sektörde pazarımıza girmek için teklifte bulunmaktadır. Bizim gereksinimimizi karşılayan teklifler azdır. Mevcut sektörü tanımlamamış olmamız ve pazardaki iş ve işlemlerin kayıt altında olmaması nedeni ile ülkemizde sermayeyi bir araya getirerek bir teklif oluşturmak da zordur.

3- Teklif sahibinin girmesinin olası olmadığı yani Genel Bütçe'den yapılan yatırım ihalelerinin hedef alınmasıdır. İhale Kanunumuz da tüm bu gelişmelere paralel olarak değiştirilmiştir.

4- Müzakere görüşmelerinde mühendislik-mimarlık alanında Ülkemizde gerektiği gibi temsil edilememekte, TMMOB ve Bayındırlık Bakanlığı'na bilgi akışı olmadığından gerektiği zaman gerekli müdahale yapılamamaktadır. Bu konu Hazine Müsteşarlığı ile Bankacılık ve Kambiyo Genel Müdürlüğü'nün uzmanlık alanı değildir. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı sorumluluğunda yürütülmelidir. TMMOB ve Meslek Odaları ile ortak çalışma yapılmalıdır.

“İmar ve Şehirleşme Kanunu Tasarısı”

Rahime TUNÇTAN AKBAŞ

İmar ve Şehirleşme Kanunu Tasarısı'nın geneline ilişkin Odamız görüşleri, TMMOB görüşleri ile paralellik taşıdığından, burada ayrıca ele alınmayacaktır.

Ancak, Peyzaj Mimarlığı ve Hizmetleri'ne ilişkin, İmar ve Şehirleşme Kanunu Tasarısı'nın yaklaşımı üzerinde yoğunlaşmıştır.

Peyzaj Mimarlığı Hizmetleri, amaçları, çalışma alanı ve ölçeği itibarıyla; kanun taslağının 1., 2. ve 3. maddelerinde belirtilen “yerleşmenin doğal, tarihi ve kültürel çevreyi korumaya duyarlı, yaşam kalitesini artırıcı oluşumunu, kullanımını ve denetimini sağlama, toplum ve kamu yararının üstünlüğü, sağlıklı bir çevrede yaşama hakkının gözetilmesi, kentli haklarına saygılı, doğal, tarihi ve kültürel değerleri koruyan ve kaynaklarla dengeli kentsel ve kırsal gelişmeyi sağlama, yaşanabilir çevrenin oluşturulması, fiziksel çevrenin özürülüler için ulaşılabilir ve yaşanılabilir kılınması” ile doğrudan ilişkilidir.

Çağdaş ülkelerde, kentsel yerleşimlerde kentsel açık alanların bütünlüklü ve sistematik olarak planlanması ve sistemi oluşturan mekanların tasarlanması ve yönetimi süreçlerinde Peyzaj Mimarlığı Hizmetleri, yaşamsal bir zorunluluktur.

Ülkemizde, yerleşme ve yapılaşmada deprem risklerini de gözönünde bulundurarak; arazi kullanım kararlarının belirlenmesinde ve bu çerçevede yerleşim ve yapı yoğunluklarına karar getirilmesi süreçlerinde, yapı kitlesi ve açık alan ilişkisini sorgulayan ve sağlıklı – yaşanabilir-donatılı çevre oluşturma amacını güden, deprem sonrası acil müdahale ve yardım çalışmalarına da hizmet eden, kentsel açık ve yeşil alanlar büyük önem arz etmektedir.

Tasarı, “planlama” ve “yapı” olmak üzere iki ayrı bölüm olarak değerlendirilmiştir:

Ülke, bölge, kent ölçeklerindeki planlama çalışmalarında, “peyzaj mimarlığı hizmetleri”, bütünün ayrılmaz bir parçası olmak durumdadır. “Peyzaj Planlama” kavramı, ülkemizde henüz bilinmeyen bir kavram olmakla birlikte; özellikle metropolitan ve kentsel süreçlerde, Peyzaj Ana (Master) Planları'nın yokluğu, kentlerimizi yaşanamaz hale getirmiştir. Peyzaj planlamanın kavramsal olarak imar mevzuatına girmesi ile ilgili olarak, batıdaki bilimsel örnekler, mutlak değerlendirilmelidir. Peyzaj Mimarlığı, “planlama ekibi” içinde yeralmalıdır. Bu aynı zamanda, planlamanın bütünselliği için de, bir ön koşuldur.

Ülkemiz, Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'ne imza koymuş ve bu Sözleşme TBMM'nden geçirilerek, iç hukukumuza da taşınmıştır. Buna göre;

Madde 1/f-Tanımlar

Sözleşmenin amaçları çerçevesinde; “Peyzaj planlaması”, peyzajların geliştirilmesi, restore edilmesi veya yaratılması için yapılan ileri görüşlü güçlü eylem anlamına gelir.

Madde 3-Amaçlar

“Bu sözleşmenin amaçları peyzaj korunmasını, yönetimini ve planlamasını geliştirmek ve peyzaj konularında Avrupa işbirliğini düzenlemektir.”

Madde 5/d-Genel önlemler

“Her bir taraf peyzajı, bölgesel ve şehir planlama politikalarına ve kültürel, çevresel, tarımsal, sosyal ve ekonomik politikalarına katmayı yükümlenir” denilmektedir.

Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'nin bu maddelerinde de görüldüğü üzere; ülkemizin “peyzaj planı” yapma yükümlülüğü bulunmakta olup, kanun tasarısında planlama süreçlerinde, bu kavrama yer verilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, Peyzaj Mimarları “peyzaj planlama” içinde yer almak durumundadırlar.

İmar ve Şehirleşme Kanun Tasarısı, "ilk kez" yapı sürecinde, Peyzaj Projeleri'ni ele almaktadır. Yazık ki, kentlerimizde yıllardır eksikliği bütün çıplaklığı ile gözler önünde olan "yaşanabilir kentsel - yapılaşma ve çevre" bağlamında, gerçekçi ve uygulamaları ile sonuç aldırıcı bir araç olan Peyzaj Projeleri, yeni fark edilebilmiştir.

Bu farketmeyi, bir "olumluluk" olarak değerlendirmekle birlikte; peyzaj projeleri konusunda henüz "yaptırımcı" bir yaklaşımın olmadığını da görmekteyiz. Peyzaj Projeleri, madde 21'de ifade edildiği gibi; idarenin "keyfiyeti"ne bırakılmakta, bir "zorunluluk" olarak aranmamaktadır.

Son yıllarda, "Yapı Denetimi" ile ilgili düzenlemelerin bu alanda kesintiler yaratmasına karşın; kimi Belediyeler'de "protokoller" yolu ile, Yapı Ruhsatı aşamasında peyzaj projeleri onayı ve İskan Ruhsatı aşamasında da peyzaj projelerinin yerinde uygulanmış olmasının aranması, 1989'dan bu yana sürdürülmektedir.

Yani, Türkiye'de bu alanda kamusal işleyişte, "peyzaj projeleri"nden yansıyan olumluluklar bilinmektedir. Dolayısıyla, Kanun Tasarısı bugün bu konuda çok daha "cesaretili" adım atmak durumundadır. İdarelerin keyfiyetine bırakılmaksızın, peyzaj projeleri zorunlu olarak aranmalıdır.

Madde 5'te Peyzaj "yapı" tanımına alınmalı, Peyzaj İnşaat Alanı tariflenmelidir. Peyzaj Birim Maliyetleri konusunda, yıllardır Bakanlığımız'dan "birim maliyet" yayımlaması beklenilmektedir. Çünkü: Yapı Yaklaşık Maliyeti üzerinden, peyzaj mimarlığı hizmetlerinin hazırlanması, uygulamada büyük sorunlara neden olmaktadır. İhalelere "icmal" üzerinden çıkılmakta; Keşif değeri, gerçeği yansıtmamakta; yanlısamalar ortaya çıkmakta; kamu yararına aykırı uygulamalar oluşmaktadır. Kanun Tasarısı'nda, bu nedenle konuya ilişkin bir "tanım" a mutlak gereksinim vardır.

Ayrıca Madde 49'da, peyzaj projelerinde aranacak standartlar, usul ve esaslarla ilişkin "yönetmelik" çıkarılması yer almalıdır.

Aksi koşulda, peyzaj projelerinin yasa tasarısında varlığı hiçbir anlam ifade etmemektedir. Bu durumda, Kanun Tasarısı'nın, yaşanabilir çevrelere hizmet ettiğinden de söz edilemeyecektir.

Ülkemizde, imarsız süreçlerle oluşmuş kent parçalarında, açık ve yeşil alan gereksinimi, kentleşmenin önemli bir sorun alanıdır. Öte yandan, imar planları ile oluşturulan alanlarda bile, DOP yüzdesinin yeşil alanlarla ilgili

gereksinimleri karşılamaktan uzak olduğu, uygulamalarla kanıtlanmış bulunmaktadır. 1996 HABİTAT Türkiye Ulusal Eylem Raporu'nda nüfusu 10.000'i aşan kentler ortalamasında kişi başına düşen yeşil alan m²'si 1.2 olarak belirtilmektedir. Oysa Avrupa kentlerinde bu oran en az 20 m²'dir, 40 m²'nin üzerinde Avrupa kentleri vardır. DOP'un % 45 olarak belirlenmesi daha uzunca bir süre, Türkiye'nin yeşil alanlarının ölümcül sınırlarda olacağına bir kanıtı olmaktadır. Umumi hizmet alanları tanımında yer alan kullanımlar çok çeşitli olup (örn: yol, meydan, park, otopark, çocuk oyun alanı, yeşil alan, spor ve oyun alanı, dini ve kültürel tesisler, eğitim, sağlık, altyapı tesis alanı ve karakol gibi); buna karşın ayrılan DOP yüzdesi ise, %45 gibi çok düşük bir orandadır, gereksinimleri karşılamaktan uzaktır. Bu nedenle DOP yüzdesi, mutlak artırılmalıdır.

Maddelere ilişkin önerilerimiz ise aşağıda sunulmuştur:

Birinci Bölüm

Genel Hükümler

Amaç

Madde 1- Bu Kanun, kamu ve toplum yararını esas alarak, ülke genelindeki tüm kırsal ve kentsel alanlarda yerleşme ve yapılaşmanın; bilim, teknik, sanat ve sağlık kuralları ile yöresel koşullara uygun, doğal, tarihi ve kültürel çevreyi korumayı, yaşatmayı ve geliştirmeyi temel alan, sürdürülebilir gelişme ilkesi ile uyumlu, sektörler arası uyumu sağlamaya yönelik önlemleri alan, afetlere karşı duyarlı, güvenli ve yaşam kalitesini artırıcı oluşumunu, kullanımını ve bu süreçlerle ilgili denetimi sağlamak, bunlarla ilgili politika, ilke ve esasları belirlemek amacıyla düzenlenmiştir.

Kapsam

Madde 2- Bu Kanun, ülke genelindeki tüm kırsal ve kentsel alanlarda yapılan ve yapılacak her tür ve ölçekteki haritalar, planlar, projeler ve etütler ile resmi ve özel mevcut ve yapılacak tüm yapıların; Kanunun amacına uygun inşasına, tadilatına, ilave ve güçlendirilmesine ilişkin projelendirilmesi ve gerçekleştirilmesine yönelik süreç, kademelendirme, örgütlenme ve uygulama araçlarını, katılım, yapım, kullanım, bakım ve denetim kurallarını ve esaslarını kapsar.

Genel Esaslar

Madde 3- Bu Kanunun uygulanmasında; planlama ve yapılaşmada, toplumsal adalet, toplum ve kamu yararının üstünlüğü,

birey, toplum ve çevre sağlığı ile güvenliğinin korunması, sağlıklı ve güvenli yaşam çevrelerinin oluşturulması, yaşayanların haklarına saygılı ve karar süreçlerine katan, afete duyarlı, doğal, tarihi ve kültürel değerleri koruyan, yaşatan ve geliştiren, kaynaklarla dengeli kentsel ve kırsal gelişmeyi sağlamaya yönelik plan hiyerarşisinin kurulması, sosyal ve teknik altyapının ve yaşanabilir çevrenin oluşturulması ile kurumlar ve disiplinler arası eşgüdümün sağlanması esastır.

Herhangi bir alan, şehircilik ilkelerine, planlama esaslarına, her tür ve ölçekteki plan kararlarına, imar programına, bulunduğu bölgenin sosyal, kültürel, ekonomik, ekolojik, coğrafik ve jeolojik koşullarına ve ilgili mevzuatlara aykırı kullanılamaz ve kullanılamaz.

Fiziksel çevrenin engelliler için ulaşılabilir ve yaşanabilir kılınması için, imar planları ile kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında ve yapılarda ilgili standartlara uyulması, mevcut alan, yapılar, peyzaj kullanımları ve donatılarında gerekli önlemlerin alınması zorunludur.

Tanımlar

Madde 5- Bu Kanunda kullanılan bazı terimler aşağıda tanımlanmıştır:

Yer seçimi: Ülkenin dengeli kalkınmasını sağlamak amacıyla; sanayi, turizm, ulaşım, toplu konut, tarım, enerji ve çevre yatırımları, finans ve ticaret merkezleri gibi özel öneme sahip kullanımlar ile enerji, bilişim, iletişim gibi ileri teknoloji gerektiren kullanımlara yönelik bölge ve alanlarla ilgili yer seçimi; sürdürülebilir ve sağlıklı kentsel gelişmeyi yönlendirmek için varsa ülke fiziki planına, gelişme ve kalkınma politikalarına, ekonomik, sosyal, doğal, kültürel, bilimsel ve afet verilerine ve çevresel etki değerlendirme verilerine uygun ve onlarla bütünleşecek biçimde, Bakanlık eşgüdümünde, ilgili Bakanlıklar ve kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan Yer seçimi Komisyonunca gerçekleştirilen işlemdir.

Alt Bölge Planı: Mekansal ve işlevsel bütünlük arz eden bir veya birden fazla il sınırları bütününde veya bir kısmında, ülke fiziki planı ve bölge planlarına uygun olarak, demografik, kültürel, ekonomik, sosyal, fiziksel araştırmaların ve verilerin değerlendirilmesi ile hazırlanan, korunacak tabiat ve kültür varlıkları, su havzaları, ormanlar, milli parklar, tarımsal alanlar ve benzeri doğal kaynak ve varlıklar, afete maruz ve afet riskli yerleşme ve alanlar, temel altyapı, enerji, sanayi, ticaret, turizm merkezleri, ulaşım merkez ve ek-senleri ile ana ulaşım, altyapı ve peyzaj ana kararlarını içeren, makro ölçekte nüfus

dağılımı ve yoğunluğunu veren, yerleşme gelişme yönünü gösteren, konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi ana kullanımı kararlarını yürürlükteki tüm mevzuat hükümleri doğrultusunda belirleyen, sektörler arasında koruma kullanma dengesi sağlayan, idareler ve disiplinler arası eşgüdüm esaslarını içeren, yer seçimi kriterlerine uygun, alt ölçekli planları yönlendiren, 1/50.000 ve/veya 1/25.000 ölçekte hazırlanan, açıklama raporları ve plan notları ile bir bütün olan plandır.

İmar Planı: Bölge ve alt bölge planı kararlarına uygun biçimde, yöre halkının sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılamayı, doğal, kültürel ve tarihi mirasını korumayı, sağlıklı, yaşanabilir ve güvenli bir çevre ve afete karşı dayanıklı ve sağlıklı yapılaşma oluşturmayı, enerji verimliliğini ve yaşam kalitesini artırmayı hedefleyen ve bu amaçla yerleşmenin ekonomik, ekolojik, demografik, sosyal, kültürel, tarihsel, fiziksel özelliklerine ilişkin araştırmalara ve verilere dayalı olarak hazırlanan, kentsel yerleşme ve gelişme eğilimlerini alternatif çözümler oluşturmak suretiyle belirleyen, arazi kullanımını, koruma, kısıtlama kararları ve uygulama ilkelerine içeren pafta, rapor ve notlardan oluşan belgedir. İmar planı, nazım imar planı ve uygulama imar planı olmak üzere iki aşamadan oluşur.

Nazım İmar Planı: Onaylı halihazır haritalar üzerine varsa kadastral durum, jeolojik ve hidrojeolojik bilgiler, afet ve ekolojik verileri işlenmiş olarak, doğal, kültürel ve tarihi mirasın korunması, afete karşı dayanıklı ve sağlıklı yapılaşma oluşturma, enerji verimliliğini artırma ilkeleri gözetilerek, bölge ve alt bölge planlarına uygun biçimde hazırlanan, arazi parçalarının genel kullanış biçimlerini, başlıca bölge tiplerini, bölgelerin gelecekteki nüfus dağılımı ve yoğunluklarını, gerektiğinde yapı yoğunluğunu, yerleşme alanlarının gelişme yön ve büyüklükleri ile ilkelerini, ulaşım sistemlerini ve problemlerinin çözümü ve peyzaj ana kullanımları gibi hususları içeren, yer seçimi kriterlerine uygun, uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas olan ve zaman ve mekan etaplarını belirleyen, 1/5.000 ölçekte hazırlanan, plan notları ve detaylı açıklama raporu ile bir bütün olan plandır.

Uygulama İmar Planı: Onaylı halihazır haritalar üzerine, kadastral durum, jeolojik bilgiler ve afet verileri işlenmiş olarak nazım imar planı kararlarına uygun biçimde, doğal, kültürel ve tarihi mirasın korunması, afete karşı dayanıklı ve sağlıklı yapılaşma oluşturma, enerji verimliliğini artırma ilkeleri gözetilerek hazırlanan, arsa ve arazi düzenleme sınırlarını, eşikleri, uygulama için gerekli imar programlarına esas olacak uygulama

etaplarını ve esaslarını, çeşitli bölgelerin yapı adalarını, parselleri, bunların kullanma kararlarını, yoğunluk, alan büyüklüğü ve ölçülerini, düzenini, yaya ve trafik yollarını, yolların eğimlerini, köprüleri, geçitleri, meydanları, umumi hizmet alanlarını, kamu hizmet alanlarını, peyzaj alanlarını ve yapılaşmaya ilişkin, taban alanı katsayısı, kat alanı katsayısı, yükseklik, yaklaşma mesafeleri, ön ve arka cephe hatları gibi tüm bilgileri ayrıntıları ile gösteren raporuyla bir bütün olan plandır.

Kırsal Yerleşme Planı: Ekonomik hayatın, peyzajın, doğal koşulların ve gelecekteki değerlerin tarım ve hayvancılık üzerine kurulu olduğu köy yerleşik alanı ve civarını da kapsayan kırsal alanlarda yaşayanların ekonomik, barınma ve rekreasyonel faaliyetlerini geliştirmeye yönelik olarak tarım, hayvancılık, ekonomik, sosyal, kültürel ve doğal değerlerin sürdürülebilir biçimde korunması ve geliştirilmesi, afete karşı dayanıklı ve sağlıklı yapılaşma oluşturulması amacı ile hazırlanan, sosyal ve teknik alt yapı ihtiyaçları kırsal yaşam biçimine göre belirlenen planlardır.

Umumi Hizmet Alanları: Meydan, bisiklet, yaya ve trafik yolu, park, yeşil alan, mezarlık, çocuk oyun alanı, otopark, açık pazar yeri, hal, mezbaha, toplu taşıma istasyonu, terminal, iskele, gar, spor ve oyun alanları ile kültür, sağlık, eğitim, güvenlik amaçlı yapı ve tesislerle dini tesislere ayrılan kamu ortak kullanımına yönelik alanlardır.

Yapı: Karada ve suda, kalıcı veya geçici, zemine doğrudan veya dolaylı olarak bağlı, resmi veya özel bina, peyzaj kullanımları ve benzerleri ile yol, köprü, tünel, hava meydanı, baraj, dolgu, iskele, liman, gar, kule, istinat, ihata ve bahçe duvarları, su, kanalizasyon, gaz, elektrik, telekomünikasyon santral ve istasyonları, iletim ve dağıtım hatları vb. enerji ve haberleşme alt yapı tesis ve tesisatları ile bunların eklerini ve bütün bunların yer üstü ve yer altında yapılacak her türlü inşaat, tesisat, santral, imalat, montaj, değiştirme, sondaj, güçlendirme ve esaslı onarımını kapsayan, yapım işlerini içine alan, sabit veya hareketli tesislerdir.

Yapı Denetim Hizmeti: yapıya ilişkin, zemin ve temel etüt raporlarının, yapı aplikasyon projesinin, mimari, statik, mekanik, elektrik tesisat, çevre, peyzaj vb. projeleri ile bunlara ait detay, hesap, metraj ve keşiflerinin, yapı eleman ve malzemelerinin, tüm yapım işlerinin, kanunlara, yönetmeliklere, imar planına, standartlara, Bakanlıkça belirlenen teknik şartname ve esaslara uygun olup olmadığının incelemesine, uygun olanlar hakkında yapı kullanma izin belgesi verilmesine

esas rapor düzenlenmesine ilişkin hizmettir.

Yapı İnşaat Alanı: Binalarda ışıklıklar hariç, bodrum kat, asma kat ve çatı arasında yer alan mekanlar ve ortak alanlar dahil yapının inşaat edilen tüm katlarının, peyzaj kullanımlarında ise, toplam düzenleme alanıdır.

Peyzaj Yaklaşık Maliyeti : Peyzaj Mimarlığı hizmetlerinde yer alan peyzaj alanlarının yapısal ve bitkisel kullanımlarındaki toplam keşfini içeren, Bakanlıkça her yıl yayımlanacak Peyzaj Mimarlığı hizmet bedellerinin hesabına esas peyzaj yaklaşık birim maliyeti ile toplam peyzaj alanının çarpımından elde edilen bedeldir.

Yapı Hasarı: Kullanım hatasından doğan ve doğal afet ve benzeri etkiler nedeniyle ilgili yönetmelikte öngörülen hasarlar hariç, projelerinin ve yapının fen ve sanat kurallarına aykırı, eksik, hatalı ve kusurlu yapılması veya yanlış malzeme seçimi nedeniyle yapıda meydana gelen ve yapının kullanımını engelleyen veya yapıda değer kaybı oluşturan veya proje ve yapım hatası nedeniyle bitişik yapılarda zarar oluşturan veya sağlıksız peyzaj kullanımı ve donatıları oluşturan, tazminata konu olan hertürlü hasardır.

Planlamaya İlişkin İlke ve Esaslar Madde 8-

Planda: Yerleşmenin ihtiyacı olan altyapı, eğitim, kültür, sağlık, ulaşım, rekreasyon kullanımları yeterli büyüklükte ve nitelikte ayrılır.

Planlar, kültürel peyzajın doğal peyzaj ile süreklilik yaratması ilkesi ile oluşturulur. Doğal peyzaj ile kültürel peyzajın bütünü üzerinde olumsuz etkilerin giderilmesine, sistematik olarak yaklaşır.

Planların Hazırlanması ve Yürürlüğe Konulması Madde 9-

Planların hazırlanmasında ve yürürlüğe konulmasında aşağıda belirtilen esaslara uyulur.

A) Mekansal Strateji Planları;

Ülke fiziki planı kalkınma planı ve ulusal ölçekte her türlü bilgi ve belge dikkate alınarak hazırlanır. Plan; sekreteryası Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından yürütülecek olan Ülke Fiziki Plan Şurasında ilgili kamu kurum ve kuruluşları, TMMOB ve bağlı meslek odaları, üniversiteler, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine sunulur. Şura sonucunda Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından gerekli düzenleme-

ler yapılarak Bakanlar Kuruluna gönderilir. Bakanlar Kurulu Kararı onayı sonrası kurum ve kuruluşlar ile kamuoyuna duyulur.

İmar planlarında kamu yararına bir zorunluluk olması halinde; ek yoğunluk kararı getirmeyen, teknik ve sosyal donatı alanlarının kaldırılması, küçültülmesi, yerinin değiştirilmesine olanak vermeyen plan değişiklikleri yapılabilir. Plan değişikliklerinin onaylanması için belediye meclis veya il genel meclisinin 2/3 çoğunluğu aranır. Plan değişiklikleri, palm müelliflerince kazıma yapılmaksızın paftalar üzerine yapılır ve belediye meclislerine ayrıntılı hazırlama ve uygulama raporu ile birlikte sunulur.

Kıyı, su havzaları, orman, sanayi, turizm, tarım, maden, enerji, ulaştırma, askeri ve ekonomik ve stratejik önemi dikkate alınarak özelliği olan imar planlarının denetlenmesine Bakanlık temsilcisinin Plan Denetim Komisyon çalışmalarının hangilerine katılacağı hususu yönetmelikle belirlenir.

Kamuya Ait Taşınmazlar

Madde 12- İmar planlarında; meydan, yol, park, yeşil alan, mezarlık, çocuk oyun alanı, otopark, açık ve kapalı pazar yerleri, hal, mezbaha, toplu taşıma istasyonu, terminal, gar, iskele, spor ve oyun alanı gibi umumi hizmetler ile kültür, sağlık, eğitim, güvenlik amaçlı yapı ve tesislerle dini tesisler gibi ilgili idarelerce gerçekleştirilecek umumi hizmetlere ayrılmış yerlere rastlayan, Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait taşınmazlar, Türk Silahlı Kuvvetlerinde Milli Savunma Bakanlığına tahsisli veya tahsisli olarak kullanılan araziler ile hareket açısından gelecekte kullanılmak üzere boş olarak bulundurulmuş veya 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgesi kapsamında kalan yerler hariç, hazine ve özel idareye ait arazi ve arsaların, belediye veya valiliğin teklifi, Maliye Bakanlığının onayı ile belediye sınırları içinde belediyeye; belediye sınırları dışında il özel idaresine bedelsiz terk edilmesi zorunludur. Tapu kaydı terkin edilir.

İmar Planlarında Umumi Hizmetlere Ayrılan Yerler

Madde 13- Meydan, yol, park, yeşil alan, mezarlık, çocuk oyun alanı, açık ve kapalı otopark, açık ve kapalı pazar yeri, hal, mezbaha, toplu taşıma istasyonu, terminal, gar, iskele, spor ve oyun alanı gibi kamuya ait umumi hizmetler ile kültür, sağlık, eğitim, güvenlik ve dini tesis amaçlı kamuya ait yapı ve tesislere ayrılan alanlarda inşaat ve mevcut bina varsa esaslı değişiklik ve ilaveler yapılmasına izin verilmez. Ancak, alanın imar planı dönemi içinde uygulama progra-

mına alınıp kamu eline geçişi sağlanana kadar mevcut kullanma şekli devam eder. Bu alanların kamu eline geçişi öncelikle bu kanunun 15 üncü maddesinin uygulanması ile veya belediye encümeni veya il idare kurulu kararıyla eşdeğer arsa ve arazi takası yoluyla gerçekleştirilmek zorundadır. Plan bütününde bu kanunun 15 üncü maddesinin uygulanmış olması ve hazineye, ilgili idareye kamuya ait takas yapılacak eş değer arsa ve arazi bulunmaması halinde, ancak kamulaştırma yoluyla kamu eline geçişi sağlanır. Bu maddenin uygulanmasından valiler ve belediye başkanları sorumludur. İmar Planlarında umumi hizmetlere ayrılan yerler, eşdeğer büyüklükte yeni bir alan ayrılmadıkça kaldırılamaz, değiştirilemez ve özel mülkiyete konu edilemez.

İmar planında umumi hizmetlere ayrılan yerlerden; emlak, alım ve satım vergisi ve benzeri vergi, harç ve resim alınmaz.

Arazi ve Arsa Düzenleme İşlemleri

Madde 14- Düzenleme ortaklık payı ile elde edilen alanlar, düzenlemeye konu olan yerlerin ihtiyacı olan ve tescile tabi olmayan yol, meydan, park, otopark, çocuk oyun alanı, yeşil alan, spor ve oyun alanı, dini ve kültürel tesisler, eğitim, sağlık, altyapı tesis alanı ve karakol gibi umumi hizmetler ve bu hizmetlerle ilgili tesislerden başka amaçla kullanılmayacağı gibi; özel mülkiyete ve kullanıma konu eğitim, sağlık, dini ve kültürel yatırımlar için de kullanılamaz. Karakol, sağlık, eğitim, dini ve kültürel tesis alanları Hazine adına, tescil edilir ve ilgili idarelere bedelsiz olarak tahsis edilir. Belediyeler ve valilikler kendi adlarına düzenleme ortaklık payı kesintisiz kaynaklı arsa edinemezler, bu alanlar özel mülkiyete konu olamaz.

Üçüncü Bölüm

Yapı ve Yapı İle İlgili Esaslar Yapı Ruhsatı Alma Koşulları

Madde 21- Yapıların projelendirilmesinde; doğal aydınlatma, iklimlendirme, enerjinin korunması ve verimliliğin artırılması, gürültü kontrolü, yangın ve taşkın önlemleri, su ve diğer kaynakların sağlıklı ve verimli kullanılması, ulaşılabilirlik, en az maliyet ve en fazla fayda ilkesi, doğal kültürel ve yapı çevreye saygılılık, sağlıklı, güvenli ve yaşanabilir yapılaşma ve çevre oluşturma, bölgenin ve yörenin tarihsel ve planla öngörülen koşullarına, bilimsel ve sanatsal kurallara uygunluk, özürülere yönelik önlemlerin alınması koşulu aranır. Yapı malzemelerinin ve tesisatlarının seçiminde de aynı hususlara dikkat edilir.

Zemin etüt raporları, ilgili mühendislerce birlikte kurulan zemin araştırma kuruluşlarınınca olmak üzere, yapı uygulama projesi, mimari, statik, mekanik tesisat ve elektrik tesisat, çevre, peyzaj vb. projeler ve bunların detay, hesap, metraj ve keşifleri uzmanlık alanına uygun mimar ve mühendislerce hazırlanır.

Bu projeler, idareden alınan belgelerle birlikte yapı denetim hizmet sözleşmesi yapılan, yapı denetim kuruluşunun denetim sorumlusu mimar ve mühendislerce bu kanunda, yönetmeliklerde ve imar mevzuatında öngörülen esaslar doğrultusunda incelenir, mevzuata uygunluğu tespit edilenler, incelenerek ve onaylanmak üzere etüt ve proje müellifleri ile denetim sorumlusu mimar ve mühendislere ait sicil durum belgesi, yapı denetim kuruluşu ve yapı sahibi arasında yapılan hizmet sözleşmesinin bir örneği, yapı sahibinin yapı müteahhidi ile yaptığı sözleşmenin noter onaylı örneği ile birlikte ilgili idareye iletilir. Gerekli görülmesi veya tereddüde düşülmesi halinde bu projeler ve raporlar, idarece, üniversitelere, ilgili meslek odalarına veya bir başka kamu kurum ve kuruluşuna incelenmek üzere gönderilebilir, bu kuruluşlar kendilerine iletilen projeler ve raporları incelemek ve görüşünü ilgili idareye bildirmek zorundadır.

Dördüncü Bölüm

Yapı Sorumlularının, Laboratuvarların, Bakanlığın ve İlgili İdarelerin Görev ve Sorumlulukları ile Siciller

Proje Müelliflerinin Görev ve Sorumlulukları

Madde 32- Proje müellifleri, yapıların projelendirilmesinde; deprem, sel, taşkın, yangın gibi afetlere karşı güvenlik, enerjinin korunması, verimliliğin artırılması, doğal aydınlatma, iklimlendirme, ısı, ses, su yalıtımı, diğer doğal ve yapay ve kaynakların, yapı malzemelerinin yerinde, sağlıklı ve verimli kullanılması, ulaşılabilirlik, doğal, kültürel ve yapı çevreye saygılılık, sağlıklı, güvenli ve yaşanabilir yapılaşma ve çevre oluşturma, bölgenin ve yörenin ekolojik, tarihsel, kültürel ve planla öngörülen koşullarına, bilimsel ve sanatsal kurallara, en az maliyet en fazla fayda ilkesine, uygunluk koşulunu sağlayacak tedbirler alır.

Proje müellifleri, uzmanlık alanına göre ürettikleri projelerin, bu kanuna, bilim, teknik, sanat, çevre ve sağlık kurallarına, imar planına, imar mevzuatına aykırı olması nedeniyle ortaya çıkan yapı hasarından ve bu aykırılığın hukuki ve cezai sonuçlarından kusurları oranında sorumludur.

Yapı Müteahhidinin Görev ve Sorumlulukları

Madde 33- Yapıda kullanılacak her türlü malzemenin, sağlığa ve çevreye uygun, güvenli, standartlara, bu kanuna ve yönetmeliklere uygun olması zorunludur.

Yapı müteahhidi, aynı zamanda şantiye şefi olarak görev alıyorsa, TMMOB'ne bağlı ilgili meslek odasına üye olmalıdır. Şantiye şefi görevi nedeniyle süreli yada süresiz meslekten men cezası verilen yapı müteahhidi, bu tarihten itibaren yapıya yeni bir şantiye şefi atamadan inşaatı sürdürmez. Yapı ilgili idarece en geç 3 gün içinde mühürlenir. Şantiye şefi atanıp, yapı ruhsatına imzası alınmadan işe başlanılmaz. Gecikmeden doğan sorumluluk yapı müteahhidine aittir.

Yapı müteahhidi, yapım ve bu kanunda belirlenen sorumluluk süresi ve sınırları içinde çıkabilecek kusur, ayıp ve aksaklıkları gidermekle yükümlüdür. Bu zorunluluğu yerine getirmeyen yapı müteahhidi yeni bir iş alamaz. Yapım işi nedeniyle komşu parsel, yapılar ve çevresinde oluşacak zararlar giderilmedikçe yapı müteahhidi inşaatı devam edemez. Yapı müteahhidinin bu durumu sicilinde işlenmek ve sicil durum belgelerinde esas alınmak üzere üyesi olduğu meslek odasına ilgili idarece bildirilir.

Cezalar :

Madde 43- 19.Kanun, imar planı, yönetmelik, şartname, standartlar ile teknik, sanat ve çevre kurallarına aykırı olarak proje ile bunların detay ve hesaplarını, metraj ve keşiflerini düzenlemek veya aykırı olmasına rağmen uygun görüş vermek,

Yedinci Bölüm

Çeşitli Hükümler

Belediyelerde Görevlendirilecek Elemanlar:

Madde 44- Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Maliye Bakanlığının görüşleri alınarak İçişleri Bakanlığı ve Bakanlık birlikte bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde Belediyeleri 5 gruba ayırır ve Resmi Gazetede ilan eder.

Oluşturulan belediye grupları, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren her 3 yılda bir aynı yönetime göre gözden geçirilerek yenilenir.

Aşağıda belirtilen özelliklere sahip meslek elemanlarının, belediye gruplarının Resmi Gazetede ilan edilmesinden itibaren 2 yıl içerisinde istihdam edilmesi zorunludur.

1) 5 inci GRUP: En az 1 inşaat mühendisi, 1 mimar, 1 şehir plancısı, 1 harita ve kadastro mühendisi, 1 elektrik mühendisi, 1 makine mühendisi, 1 peyzaj mimarı, 1 jeoloji ve 1 jeofizik mühendisi,

2) 4 üncü GRUP: En az 1 inşaat mühendisi, 1 mimar, 1 şehir plancısı, 1 harita ve kadastro mühendisi, 1 elektrik mühendisi, 1 makine mühendisi, 1 peyzaj mimarı, 1 jeoloji ve 1 jeofizik mühendisi

3) 3 üncü GRUP: En az 2 inşaat mühendisi, 2 mimar, 2 şehir plancısı, 2 harita ve kadastro mühendisi, 2 elektrik mühendisi, 2 makine mühendisi, 1 jeoloji ve 1 jeofizik mühendisi, 1 peyzaj mimarı, 1 çevre mühendisi

4) 2 üncü GRUP: En az 4 inşaat mühendisi, 4 mimar, 3 şehir plancısı, 3 harita ve kadastro mühendisi, 2 elektrik mühendisi, 2 makine mühendisi, 2 jeoloji ve 2 jeofizik mühendisi, 2 peyzaj mimarı, 2 çevre mühendisi, 1 kentsel tasarımcı

5) 1 inci GRUP: En az 5 inşaat mühendisi, 5 mimar, 4 şehir plancısı, 4 harita ve kadastro mühendisi, 3 elektrik mühendisi, 3 makine mühendisi, 3 jeoloji ve 3 jeofizik mühendisi, 3 peyzaj mimarı, 2 çevre mühendisi, 2 kentsel tasarımcı, 1 bölge plancısı, 1 sosyolog, 1 ekonomist, 1 endüstri ürünleri tasarımcısı.

Yönetmelik

Madde 49- Bu Kanunun uygulanmasına dair yönetmeliklerle, aşağıda belirtilen konular hakkındaki yönetmelikler kanunun yayımı tarihi itibaren en geç 1 yıl içinde Bakanlıkça çıkarılır.

22-Yapıların peyzaj kullanımları ve donatılarına ilişkin olarak peyzaj projelerinde aranacak standartlar, usul ve esaslar,

TMMOB Güncesinden Seçmeler

• Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın genel Müdürlüğü ile 02 Eylül 2003 tarihinde, TMMOB ve Odaların yönetmeliklerinin Resmi Gazete'de yayımlanmasında yaşanan sorunların çözümü ile ilgili olarak bir görüşme yapıldı.

• 03 Eylül 2003 tarihinde, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nda GATS Süreci ile ilgili bir toplantı yapıldı.

• Mai ve Küreselleşme Karştı Çalışma Grubu'nun eylemlilikleri çerçevesinde 04 Eylül 2003 tarihinde, TMMOB'de Dünya Ticaret Örgütü 5. Bakanlar Konferansı ile ilgili toplantı yapıldı

• Odalara üyelik ve üyelik ödentilerinin tahsil edilmesi ile ilgili olarak;

- 10 Eylül 2003 tarihinde, TMMOB ve Oda Sayman Üyeleri toplantısı yapıldı ve yöntem belirleme üzerine görüşüldü.

- 19 Eylül 2003 tarihinde, TMMOB ve Oda Hukuk Danışmanlarının katılımı ile bir toplantı yapıldı.

- 02 Ekim 2003 tarihinde yapılan toplantıda, anılan konu ile ilgili sorunlar tartışıldı.

• 13 Eylül 2003 tarihinde, TMMOB Danışma Kurulu toplantısı gerçekleştirildi.

• 13 Eylül 2003 tarihinde, TMMOB Genel Sekreterliği ve Oda Yazman Üyeleri toplantısı yapıldı.

• 27 Eylül 2003 tarihinde, Küresel Barış ve Adalet Koalisyonu'nun Ankara Sıhhiye Meydanı'nda düzenlenmiş olduğu mitinge, TMMOB Pankartı altında çok sayıda katılım sağlandı.

• 02 Ekim 2003 tarihinde, TMMOB Kanunu, Yapı denetimi, TMMOB Konut Kurultayı ve Rekabet Kurulu ile yaşanan sorunlar üzerine, Bayındırlık ve İskan Bakanı Zeki Erge-

zen ile bir görüşme yapıldı. Konu ile ilgili olarak bir başka görüşme de 07 Ekim 2003 tarihinde, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Müsteşar yardımcısı Mahmut Küçük ve Yüksek Fen Kurulu Başkanı Oktay Şendur ile yapıldı.

• Irak'a asker gönderilmesi ile ilgili olarak;
- 03 Ekim 2003 tarihinde, Savaş Karştı Platformun, TBMM Dikmen Kapısı önünde gerçekleştirdiği Basın Açıklamasına katılım sağlandı..

- 05 Ekim 2003 tarihinde, TBMM gündemine alınan Irak'a asker gönderilmesine ilişkin yetki istemine karşı, TMMOB'de bir basın toplantısı yapıldı ve konu ile ilgili görüşler aktarıldı.

- 06 Ekim 2003 tarihinde, kadınların düzenlenmiş olduğu "Teskereye hayır; çocuklarımızı, eşlerimizi Irak'a ABD askerî olmaya göndermeyeceğiz." Başlıklı kitlesel basın açıklamasına, katılım sağlandı. Aynı tarihte, Ankara Savaş Karştı Platform ve ayrıca Oda Başkanları ile ayrı ayrı toplantılar yapıldı.

• Çankaya Belediyesi'nin düzenlediği Çankaya Kent Konseyi Toplantısına, katılım sağlandı.

• 14 Ekim 2003 tarihinde, Karayolları Genel Müdürlüğü Toplantı Salonu'nda "TMMOB Ulaştırma Politikaları Kongresi" düzenlendi.

• 16-17 Ekim 2003 tarihlerinde Tunus'ta gerçekleşen Dünya Mühendislik Kuruluşları Federasyonu (WFEO) genel Kurulu'na katılım sağlandı.

• 18 Ekim 2003 tarihinde, Ankara valiliği İl Trafik Komisyonu'nun kararı doğrultusunda, yayalara kapatılan Kızılay yaya geçitlerinin tekrar trafiğe açılması için yapılan basın açıklamasına kitlesel katılım sağlandı.

• 31 Ekim 2003 tarihinde, Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) ve Tarih Vakfı tarafından düzenlenen "Türkiye'de İnsan hakları ve Sivil

TMMOB Güncesinden Seçmeler

- Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın genel Müdürlüğü ile 02 Eylül 2003 tarihinde, TMMOB ve Odaların yönetmeliklerinin Resmi Gazete'de yayımlanmasında yaşanan sorunların çözümü ile ilgili olarak bir görüşme yapıldı.

- 03 Eylül 2003 tarihinde, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nda GATS Süreci ile ilgili bir toplantı yapıldı.

- Mai ve Küreselleşme Karşıtı Çalışma Grubu'nun eylemlilikleri çerçevesinde 04 Eylül 2003 tarihinde, TMMOB'de Dünya Ticaret Örgütü 5. Bakanlar Konferansı ile ilgili toplantı yapıldı

- Odalara üyelik ve üyelik ödentilerinin tahsil edilmesi ile ilgili olarak;

- 10 Eylül 2003 tarihinde, TMMOB ve Oda Sayman Üyeleri toplantısı yapıldı ve yöntem belirleme üzerine görüşüldü.

- 19 Eylül 2003 tarihinde, TMMOB ve Oda Hukuk Danışmanlarının katılımı ile bir toplantı yapıldı.

- 02 Ekim 2003 tarihinde yapılan toplantıda, anılan konu ile ilgili sorunlar tartışıldı.

- 13 Eylül 2003 tarihinde, TMMOB Danışma Kurulu toplantısı gerçekleştirildi.

- 13 Eylül 2003 tarihinde, TMMOB Genel Sekreterliği ve Oda Yazman Üyeleri toplantısı yapıldı.

- 27 Eylül 2003 tarihinde, Küresel Barış ve Adalet Koalisyonu'nun Ankara Sıhhiye Meydanı'nda düzenlenmiş olduğu mitinge, TMMOB Pankartı altında çok sayıda katılım sağlandı.

- 02 Ekim 2003 tarihinde, TMMOB Kanunu, Yapı denetimi, TMMOB Konut Kurultayı ve Rekabet Kurulu ile yaşanan sorunlar üzerine, Bayındırlık ve İskan Bakanı Zeki Erge-

zen ile bir görüşme yapıldı. Konu ile ilgili olarak bir başka görüşme de 07 Ekim 2003 tarihinde, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Müsteşar yardımcısı Mahmut Küçük ve Yüksek Fen Kurulu Başkanı Oktay Şendur ile yapıldı.

- Irak'a asker gönderilmesi ile ilgili olarak;
- 03 Ekim 2003 tarihinde, Savaş Karşıtı Platformun, TBMM Dikmen Kapısı önünde gerçekleştirdiği Basın Açıklamasına katılım sağlandı..

- 05 Ekim 2003 tarihinde, TBMM gündemine alınan Irak'a asker gönderilmesine ilişkin yetki istemine karşı, TMMOB'de bir basın toplantısı yapıldı ve konu ile ilgili görüşler aktarıldı.

- 06 Ekim 2003 tarihinde, kadınların düzenlenmiş olduğu "Teskereye hayır; çocuklarımızı, eşlerimizi Irak'a ABD askeri olmaya göndermeyeceğiz." Başlıklı kitlesel basın açıklamasına, katılım sağlandı. Aynı tarihte, Ankara Savaş Karşıtı Platform ve ayrıca Oda Başkanları ile ayrı ayrı toplantılar yapıldı.

- Çankaya Belediyesi'nin düzenlediği Çankaya Kent Konseyi Toplantısına, katılım sağlandı.

- 14 Ekim 2003 tarihinde, Karayolları Genel Müdürlüğü Toplantı Salonu'nda "TMMOB Ulaştırma Politikaları Kongresi" düzenlendi.

- 16-17 Ekim 2003 tarihlerinde Tunus'ta gerçekleşen Dünya Mühendislik Kuruluşları Federasyonu (WFEO) genel Kurulu'na katılım sağlandı.

- 18 Ekim 2003 tarihinde, Ankara valiliği li Trafik Komisyonu'nun kararı doğrultusunda, yayalara kapatılan Kızılay yaya geçitlerinin tekrar trafiğe açılması için yapılan basın açıklamasına kitlesel katılım sağlandı.

- 31 Ekim 2003 tarihinde, Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) ve Tarih Vakfı tarafından düzenlenen "Türkiye'de İnsan hakları ve Sivil

Toplumun Gelişimi" konulu toplantıya katılım sağlandı.

- 04 Kasım 2003 tarihinde, TÜBİTAK Kanunu'nda yapılmak istenen değişikliklerle ilgili olarak bir basın açıklaması yapıldı.

- 13-15 Kasım 2003 tarihleri arasında Fransa'nın başkenti Paris'te yapılan 2. Avrupa Sosyal Forumu'na TMMOB Başkanı Kaya Güvenç katıldı ve aynı tarihlerde Fransa Mühendisler ve Bilim İnsanları Ulusal Konseyi'ni ziyaret ederek, mesleki tanınırlık, örgütlenme ve mühendislerin konuları hakkında görüş alışverişinde bulundu.

- 15 Kasım 2003 tarihinde, Türkiye Kooperatifleri Merkez Birliği'nin düzenlemiş olduğu "Kentsel Dönüşüm Projeleri" toplantısına katılım sağlandı.

- 20 Kasım 2003 tarihinde, DİSK, KESK, TMMOB ve TTB'nin Ankara İTÜ Evi'nde ortaklaşa düzenledikleri "kamu Yönetimi Temel Kanunu, Reform Değil, Sosyal Devletin Tasfiyesi" konulu Sempozyum'da TMMOB adına Sayman Üye A.Betül Uyar "kamu Hizmetlerinin Tasfiyesi" başlıklı bir sunum yaptı.

- 15 ve 20 Kasım 2003 tarihlerinde İstanbul'da meydana gelen bombalı saldırılar ile ilgili olarak, ortak bir basın açıklaması yapıldı ve 22 Kasım 2003 tarihinde de saldırıları protesto etmek amacıyla gerçekleştirilen basın açıklamasına, kitlesel katılım sağlandı.

- 10-12 Aralık 2003 tarihlerinde, Milli Kütüphane Salonu'nda düzenlenen TMMOB IV. Enerji Sempozyumu'na katılım sağlandı.

- 10 Aralık 2003 tarihinde, TMMOB Saymanı A. Betül Uyar, DSİ'nin eleman alımlarında kadın mühendislerin başvuru yapamaya çağrı yönlü verilen ilana ilişkin olarak, ilgili Bakan ile Genel Müdürün yetersiz açıklamaları nedeniyle, Enerji Sempozyumunun açılışı sonrası, Bakana sorular yönelterek katılımcı kadın mühendislerle birlikte basına açıklama yaptı. Aynı günün akşamı CNN-Türk'te DSİ Genel Müdürü'nün katıldığı "Soru-Cevap" adlı canlı yayın programına telefonla katılan A. Betül Uyar, Bakanı kadın mühendislere yönelik uygulamalarından dolayı eleştirdi.

- 11 Aralık 2003 tarihinde, Vergi Mükellefiyetlikleri, Kurumlar Vergisi, Geçici Vergi, Katma Değer Vergisi, Maliye Bakanlığı'nın 89 Seri Numaralı KDV Genel Tebliği ve diğer mali konulardaki uygulamalar ile ilgili olarak, TMMOB Ankara Şubesi yöneticileri ile görüşme yapıldı. Aynı konular; 22 Ocak 2004 tarihinde, TMMOB ve Oda Sayman Üyeleri, Hu-

kuk ve Mali Müşavirlerinin katılımı ile yapılan genişletilmiş toplantıda görüşüldü.

- 18 Aralık 2003 tarihinde, TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Adana Şubesi'nin düzenlediği "Yerel Yönetimler ve Kamu Yönetimi Temel Kanunu" konulu Panel'e, TMMOB Saymanı A. Betül Uyar yönetici olarak katıldı.

- 19 Aralık 2003 tarihinde, Malatya İnönü Üniversitesi tarafından düzenlenen "1. Kamu Yönetimi Sempozyumu" kapsamında yer alan ve Kamu Yönetimi Temel Kanunu'nun tartışıldığı Panel'e TMMOB Saymanı A. Betül Uyar konuşmacı olarak katıldı.

- 22-23 Aralık 2003 tarihlerinde, Milli Kütüphane Salonu'nda "TMMOB Konut Kurultayı" düzenlendi.

YAŞADIĞIMIZ ÇEVRE ve PEYZAJ MİMARLIĞI

Prof. Dr. Yüksel ÖZTAN
2004

Prof. Dr. Yüksel ÖZTAN'ın 2004 yılında yayımlanan "YAŞADIĞIMIZ ÇEVRE ve PEYZAJ MİMARLIĞI" konulu kitabının, aşağıdaki tanıtım yazısı, yazarın kitapla ilgili tanıtım broşüründeki yazısından alınmıştır.

"Günümüzde "ÇEVRE" deyimi genel anlamda insanın tüm sosyal, biyolojik, fiziksel ve kimyasal uğraşlarını sürdürdüğü ortam olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir anlatımla, çevre, yer küresinin doğal kaynaklarından oluşan ve insanın bu kaynaklar üzerinde yaptığı küresel değişimleri de kapsayan bir düzenler sentezi olarak belirlenmektedir.

Çevrenin algılanmasına ilişkin bir deyim olan "PEYZAJ", çevremizi oluşturan canlı, cansız varlıkların bütün olarak görünümü ve görsel algılanmasıdır. Başka bir anlatımla, doğa ile insan ve onun kültürünün değişik oranlarda ve biçimlerde biraraya gelmiş ürünlerinin fiziksel ve görsel bileşimidir.

ÇEVRE ve PEYZAJ kavramlarına dayalı olarak "PEYZAJ MİMARLIĞI" ise, bilinçli alan kullanımı bilimi; yararlı işlevsel ve içinde yaşanabilir güzel bir çevre yaratma sanatıdır. Günümüzde bu konunun insan yaşamı için gerekliliği salt estetik kaygı ve düşüncelere dayanmakta; çevrenin korunması, bakımı ve onarımı amacıyla işlevsel amaçlı plânlama, tasarım ve düzenlemesi de önem kazanmaktadır.

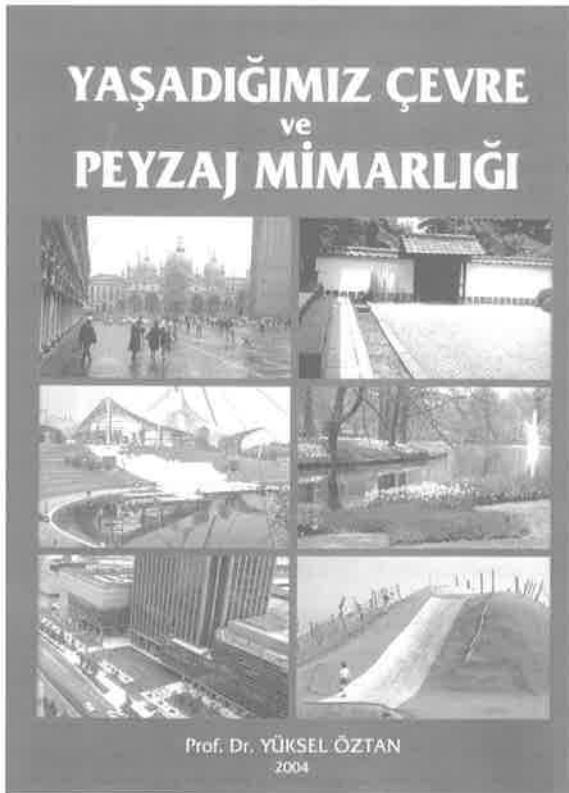
Resim, heykel, seramik, endüstri ürünleri tasarımı ile mimarlık, kent plânlama, botanik ve peyzaj mimarlığı ile ekoloji gibi çevreyle ilgili meslek dalları birbirleriyle içiçe olan ya da bütünlük gösteren konuları içerirler ve öyle olmak zorundadırlar. Örneğin, farkında olmadan ya da bilinçli olarak gözlemcilerin ve plâncıların ÇEVRE'yi algılamaları, öneri geliştirmeleri ve plân-proje çalışmaları çok kez böyle bir dayanışmanın sentezidir, ürünüdür.

Bu anlayış içinde, "YAŞADIĞIMIZ ÇEVRE ve PEYZAJ MİMARLIĞI" adlı kitapta, gerçekten geniş kapsamlı ve çeşitli mesleklerle ilişkili, ülkemiz için boyutları ve önemi giderek artan "PEYZAJ MİMARLIĞI"nın güncel bazı konularına olabildiğince yer verilmesine özen gösterilmiş; bu amaçla; yazarın bu güne değin yayımlanmış olan makale, bildiri ve konferanslarından seçmeler yapılmıştır.

Kitapta, konuların somut biçimde anlatımı ve açıklaması amacıyla, çoğunluğunu yabancı ülkelerde yazarın kedisinin çekmiş olduğu dialarda oluşan 718 adet resim ve şekile yer verilmiştir."

Kitap isteme adresi:

Tisamat Basım Sanayii
Türkmenistan Cad. 35, Organize Sanayi Bölgesi 06930 Ankara
Tel: (312) 267 11 77
e-posta: info@tisamat.com

TMMOB PEYZAJ MİMARLARI ODASI ÜYE KAYIT FORMU
UCTEA CHAMBER OF LANDSCAPE ARCHITECTS

	<p>Üye No : _____ Konumu: _____</p> <p>Adı, Soyadı : _____</p> <p>Kayıt Tarihi : _____</p> <p>Bağlı Olduğu Şube : _____ İmza</p> <p>Faaliyette Bul. İl : _____</p> <p>Doğum Tarihi ve Yeri : _____</p>	FOTOĞRAF
---	--	-----------------

Mezun olduğu üniversite:	Mezuniyet Tarihi:	Diploma No:
Yüksek lisans eğitimi aldığı üni/bölüm:	Mezuniyet Tarihi:	Diploma No:
Mesleği:	Ünvanı:	

Ev Adresi:		
Posta Kodu:	Semt/İlçe:	İl:
Ev Telefonu	Gsm:	
E-Mail:		

Üyenin Çalıştığı Kurum/Şirket:		
Vergi Numarası:	SMM ☐ TARİH/NO:	BTB ☐ TARİH/NO:

İş Adresi:		
Posta Kodu:	Semt/İlçe:	İl:
İş Telefonu	Faks:	
E-Mail:		

ÜYENİN NÜFUS KAYITLARINA İLİŞKİN BİLGİLERİ

Uyruğu :	İl :
Cüzdan No :	İlçe :
TC Kimlik No :	Mahalle :
Baba Adı :	Sayfa/Hane :
Ana Adı :	Cilt No :
Medeni Hali :	Eski Soyadı :
Ver. Tarihi :	

KAYITTA GEREKLİ BELGELER

Diploma/Çıkış Nüfus Belgesi İkametgah Belgesi Fotoğraf

PEYZAJ MİMARLARI ODASI GENEL MERKEZİ / BÖLGE ŞUBESİ

ÜYE ÖDENTİ FORMU

ADI SOYADI :

ODA SİCİL NO :

BAĞLI OLDUĞU BİRİM:

- PMO GENEL MERKEZ
 PMO ADANA BÖL.ŞUB. PMO ANTALYA BÖL.ŞUB.
 PMO İSTANBUL BOL.ŞUB. PMO İZMİR BÖL. ŞUB.

DOĞUM TARİHİ :

ADRES :

İL : POSTA KODU:

TELEFON : FAX:

E-MAİL :

GEÇMİŞ YILLARA AİT ÜYE AİDAT BORCUMUN (2003 YILI ÖNCESİNE AİT BORÇLAR).....AYINDAN İTİBAREN
.....TAKSİTTE VE HER AYINİNDE KREDİ KARTI HESABIMA BORÇ OLARAK KAYDEDİLMESİNİ İSTİYORUM VE BU İŞLEMLER
İÇİN TMMOB PEYZAJ MİMARLARI ODASI GENEL MERKEZİ/ BÖLGE ŞUBESİ'Nİ YETKİLİ KILIYORUM.

2003 YILINA AİT ÜYE AİDAT BORCUMUN, 2003 YILI ARALIK AYI SONUNA KADAR ,AYINDAN İTİBAREN
.....TAKSİTTE VE HER AYINİNDE KREDİ KARTI HESABIMA BORÇ OLARAK KAYDEDİLMESİNİ İSTİYORUM VE BU
İŞLEMLER İÇİN TMMOB PEYZAJ MİMARLARI ODASI GENEL MERKEZİ/BÖLGE ŞUBESİNİ YETKİLİ KILIYORUM.

1 OCAK 2004 TARİHİNDEN İTİBAREN, ÜYE AİDAT BORÇLARIMIN, AİT OLDUĞU YIL İÇİNDE.....AYINDAN İTİBAREN
TAKSİTTE VE HER AYIN.....İNDE KREDİ KARTI HESABIMA BORÇ OLARAK KAYDEDİLMESİNİ İSTİYORUM VE BU İŞLEMLER
İÇİN TMMOB PEYZAJ MİMARLARI ODASI GENEL MERKEZİ/BÖLGE ŞUBESİNİ YETKİLİ KILIYORUM.

KREDİ KARTINA İLİŞKİN BİLGİLER

KART NO :

SON KULLANMA TARİHİ :/20.....

VISA: MASTERCARD: DİĞER:

TARİH:/...../.....

İMZA:

2004 YILI PMO BTB ve SMM DOSYA AÇTIRMA ÜCRETLERİ

2004 YILI II. YARIYIL (2003 yılı dosyası olanlar)	: 200.000.000-TL
2004 YILI II. YARIYIL (İlk kez dosya açtıranlar)	: 250.000.000-TL

ÜYELİK BELGESİ: BTB, SMM, İhale Dosyası vb. işlemleri dışında (Örneğin: İş, nüfus dairesi işlemleri, pasaport vb. başvurular için) düzenlenecektir. Belge ücreti ise 20.000.000-TL

TİCARİ KAYITLI ÜYELİK BELGESİ: SMM, BTB, TUS, Danışmanlık, İhale vb. hizmet başvuruları için verilecektir. Belge ücreti ise : 30.000.000-TL. dir.

ÜYE KAYIT

GİRİŞ	: 20.000.000-TL
KİMLİK	: 2.500.000-TL
3 AYLIT ÜYE AİDATI	: 18.500.000-TL
TOPLAM	: 40.500.000-TL

2004 YILI İÇİN AYLIK AİDAT 6.000.000-TL OLARAK BELİRLENMİŞTİR.

TMMOB PEYZAJ MİMARLARI ODASI GENEL MERKEZİ TARAFINDAN BELİRLENEN 2004 YILI II. YARIYIL ASGARİ ÜCRET BİRİM MALİYETLERİ

HİZMETİN CİNSİ	HİZMET SINIFI ALT GRUBU	HİZMET SINIFLARI				
		I	II	III	IV	V
ÇİM ALAN OLUŞTURMA	1	5.521.040	6.770.827	8.023.057	9.272.805	11.634.527
MEVSİMLİK VE PERENNİAL ÇİÇEKLERLE ALAN DÜZENLEMESİ	2	35.759.392	39.101.997	44.776.560	47.134.537	57.978.087
ÇALI DİKİM YOLUYLA BİTKİ DÜZENLEMESİ	3	18.938.325	23.629.692	28.317.367	33.006.712	42.711.900
AĞAÇ DİKİM YOLUYLA BİTKİ DÜZENLEMESİ	4	7.238.825	10.554.682	14.248.312	17.919.562	23.384.135
BAHÇE-PEYZAJ YAPILARI VE ÇEVRE DONATI ELEMANLARI	5	73.803.177	105.374.735	210.749.097	315.612.877	501.862.177
YAPISAL VE BİTKİSEL PEYZAJ MİMARLIĞI HİZMET KARŞILIGI (YM M ² /TL)	6	28.122.990	34.486.222	60.875.217	84.478.417	127.379.590

**“ÖRGÜTLÜ BİR
PEYZAJ MİMARLIĞI MESLEĞİ İÇİN
ODAMIZA ÜYE OLUNUZ.”**

ABELİA PEYZAJ

Peyzaj uygulamalarında
Sulama sistemlerinde
Süs havuzları yapımında
Rulo çim uygulamasında
Sera ve süs bitkilerinde
çözüm abelia.

Adres: Çatalçeşme Mah. Turgut Özal
Cad. No:183 Orman Kışlaşı Karşısı
Alemdar-Ümraniye/İst.
Tel: (0216) 429 60 95
Faks: (0216) 429 60 96
abelia_peyzaj@mynet.com

ADATEPE FİDANLIĞI

1967'den beri aracısız üretimden fidan
satışı ve uygulama yerine nakliye
hizmetleri. Peyzaj Mimarlığı çalışmaları.

Adres: Feyzullah Mah. Nuray Sok. No:7
Maltepe / İst.
Tel: (0216) 309 31 47
www.adatepepeyzaj.com
info@adatepepeyzaj.com

AGS SULAMA

Otomatik Bahçe Sulama proje,
uygulama ve malzeme satışı hizmetleri.
Yüzme ve süs havuzu işlerinde seçkin
uygulamalar...

Adres: E-5 Üzeri Üniversite Mah.
Zambak Sok. No:1 Avcılar / İst.
Tel: (0212) 593 26 60-61
Faks: (0212) 593 26 62

ALBERO PEYZAJ

Peyzaj Mimarlığı tasarım ve
uygulamaları. Yerli ve ithal bitki türleri
satışı. Bakım hizmetleri. Sulama
sistemleri, bahçe ekipmanları, sert
zemin malzemeleri.

Adres: Gençlik Cad. No:2 (Carrefour
Arkası) Beylikdüzü Büyükdere / İst.
Tel: (0212) 852 92 51
Faks: (0212) 852 92 52
alberopeyzaj@yahoo.com

**ALORA EL
SANATLARI**

Kent ve çevre düzenlemesinde anıt,
heykel, suni kaya, şelaleler, dekoratif
çephe, sanatsal çeşmeler, park bahçe
rölyef uygulamaları ve çocuk oyun alanı
düzenlemlerinde tasarım ve üretimle
sanatsal ve işlevsel uygulamalar
yapmaktadır.

Adres: Yumurtacı Abdübeşir Cad.
Işık Sok. No:8 Göztepe / İst.
Tel: (0216) 565 95 95
Faks: (0216) 565 94 95
www.aloraart.com
aloraart@aloraart.com

**ANADOLU
PORSELEN**

İso 9001 2000'e sahip "Sera Pool"
markalı porselen havuz kaplama
malzemesi ihraç ediliyor. Ayrıca kaymaz
karo ve mozaikler üretimi mevcut.

Adres: Kavakpınar Mah. Mahmut
Bayram Cad. No:13 Pendik / İst.
Tel: (0216) 378 20 16 (pbx)
Faks: (0216) 378 20 19
www.serapool.com
serapool@serapool.com

**ARTEKA
PEYZAJ & İNŞAAT**

Proje, bitkisel ve yapısal uygulama,
bakım ve danışmanlık, çatı
konstrüksiyon ve kaplama, su ve ısı
izolasyonu.

Adres: Caferağa Mah. Bahariye Cad.
Nevzemin Sok. No:18/10 Kadıköy / İst.
Tel: (0216) 330 06 22-83
Faks: (0216) 330 09 42
www.arteka.com.tr
info@arteka.com.tr

AYHAVUZ

Küçük süs havuzlarından gölet
uygulamalarında bir çok malzeme
seçeneği.
Süs havuzlarının planlamasından,
donanımına ve bakımına kadar her türlü
konuda yardımcı OASE markasının
Türkiye distribütörü.

Adres: 19 Mayıs Mah. Sümer Sok. Zitaş
C1 Blok/2 Kozyatağı / İst.
Tel: (0216) 463 26 78
Fax: (0216) 373 05 38
www.ayhavuz.com.tr
ayhavuz@ayhavuz.com.tr

BAHÇE EV PEYZAJ

Peyzaj Mimarlığı Uygulamaları
Bahçe Objeleri Üretimi

Adres: Bağdat Cad. Fatih İş Merkezi
No:177-10C
81530 Maltepe / İst.
Tel: (0216) 371 40 50 (pbx)
www.bahceev.com
info@bahceev.com

BAHÇE SANATI

Uzman kadrosuyla Peyzaj Mimarlığı
alanında proje, uygulama ve bakım
hizmetleri. Sanatsal kaygılarla bahçe
objeleri üretimi.

Adres: Çengeldere Mah. No: 39/A
Çavuşbaşı-Beykoz / İst.
Tel: (0216) 479 06 00-01-03
Faks: (0216) 479 06 02
bahcesanati@superonline.com

BEY TORF

Organik Toprak- Organik Gübre
Yeşil alan tesisi, iç mekan bitkileri,
seracılık için analiz raporu yapılmış
sorunsuz seçenek.

Adres: Eyüp Sultan Mah. Osman Gazi
Cad. Esmâ Sok. No:34
Samandıra / İst.
Tel: (0216) 311 43 30-561 48 48
Faks: (0216) 311 46 72
www.beytorf.com
bey-pa@celiknet.com

BETULA PEYZAJ

Peyzaj proje uygulama, sulama
sistemleri, aydınlatma, bakım, bahçe
mobilyaları ve bahçe aksesuarları
konusunda üretim, satış ve uygulama
yapan Betula Peyzaj Dex markası ile
kendi atölyesinde ahşap döşemeler, çit,
pergola deck ve aksesuarlar
üretmektedir.

Adres: Polenezolu Beykoz Konakları
Karşısı No:41 Beykoz / İst.
Tel: (0216) 425 32 50 - 425 32 53
Faks: (0216) 425 32 50
www.betulapeyzaj.com
betula@betulapeyzaj.com

BORSU PEYZAJ & SULAMA SİSTEMLERİ

Peyzaj Mimarlığı ve "Otomatik Sulama Sistemleri" konularında proje-uygulama ve malzeme satışı hizmetleri vermektedir.

Adres: Kısıklı Mah. Ferah Cad. No:31/2
Üsküdar / İst.
Tel: (0216) 316 99 90-91
Faks: (0216) 316 76 72
borsu@superposta.com

CEM BOTANİK

Peyzaj Mimarlığı planlama ve uygulama hizmeti. İç ve dış mekan bitki bakımı. Danışmanlık hizmeti. Bahçe mobilyaları satışı. İthal ve yerli on-line bitki satışı.

Adres: Kurudere Sok. No:46
Suadiye / İst.
Tel: (0216) 410 40 44
Faks: (0216) 410 74 23
www.cembotanic.com
cembotanic@cembotanic.com

DOĞATAŞ Ltd. Şti.
Mermer & Granit

Granit Taş malzemesi temini ve uygulaması, bloktan özel ölçüye kesim işlenmiş mermer işleri malzeme satışı ve uygulaması.

Adres: Mimarsinan Akçimento Yanı
E-5 Üzeri Büyükçekmece / İst.
Tel: (0212) 881 40 94 - 882 38 75
Tel/Faks: (0212) 883 37 46
www.dogatas.com
info@dogatas.com

ENGLISH GARDENS

Yaratıcı çözümler üreten Peyzaj Planlama firmasının kurucusu ve yöneticisi İngiliz Bahçe Tasarımcısı Chevrel Traher'dir.

Adres: Dedeoğlu Cad. 158A
Çubuklu-Beykoz / İst.
Tel: (0216) 413 48 72
Faks: (0216) 413 49 12
www.englishgardens.com.tr
info@englishgardens.com.tr

FULYAP

Ahşap platformlar, gazebo, pergola, oturma grupları, ahşap yaya yolları, barbekü, kış bahçesi, bahçe tekstili... Tasarım, imalat ve montaj, ahşap koruma ve bakım hizmetleri veriliyor.

Adres:Şair Arşı Cad. B Blok No:49/24
Göztepe / İst.
Tel: (0216) 368 86 84
Faks: (0216) 385 25 90
fulyappeyzaj@mynet.com

GÖKSU HAVUZ

Yüzme havuzu proje ve uygulama hizmetleri. Sert zemin, havuz kimyasalları ve ekipmanları malzeme satışı...

Adres: Seyrantepe Mah. İbrahim Karaoğlanoğlu Cad. İspar İş Merk.
No:105/251 4.Levent / İst.
Tel: (0212) 284 70 05 - 325 75 94
Fax: (0212) 284 69 37
www.goksuhavuz.com
goksuhavuz@hotmail.com

GÖKTÜRK BOTANİK

İbrelî, yapraklı, süs çalısı, yer örtücü, soğanlı ve mevsimlik ithal ve yerli bitki. Kimyasal-organik gübre, saksı çeşitleri...Bakım, uygulama, danışmanlık...

Adres:Göktürk Cad. No:9
Göktürk Beldesi Eyüp / İst.
Tel: (0212) 322 08 60
Faks: (0212) 322 02 60
www.gokturkbotanic.com
info@gokturkbotanic.com

KÖSEDAĞ TEL ÇİT VE GÜVENLİK

Prefabrik beton elemanları, boru ve profil direkler, jiletli tel, kaynaklı panel ve her türlü kapı ile demir ve çelik konstrüksiyon üretimi ve uygulamaları

Adres: Kartal Cad. No:57
Yakacık / İst.
Tel: (0216) 377 16 00 (pbx)
Faks: (0216) 377 46 42
www.kosedag.com.tr
kosedag@kosedag.com.tr

MODÜLER SİSTEM

Modüler, kelepçeli metal, plastik, ahşap çocuk oyun parkları ve kent mobilyaları.

Adres: G-38 Sok. No:11
Anadoluhisari / İst.
Tel: (0216) 413 85 14
Üretim: Küçük sanayi sitesi 23/5-6
Beşevler / Bursa
Tel: (0224) 441 38 54
www.peyzaj.org/moduler
moduler@peyzaj.org

ÖZGÜN PEYZAJ

Peyzaj Mimarlığı hizmetleri, iç ve dış mekan süs bitkileri üretimi ve satışı, bitkisel toprak, gübre, saksı, çim tohumu temini.

Adres: Değirmençayırı Köyü Şile / İst.
Tel: (0216) 733 61 248
Merkez: İstanbul Cad. No:40
Gebze / Kocaeli
Tel: (0262) 646 23 77-641 73 64
www.ozgunpeyzaj.com

PARK TASARIM

Geniş ürün yelpazesıyla -TSE belgeli- çocuk oyun elemanları, kent mobilyaları, bahçe mobilyaları, otopark için "Çimblok" üretimi.

Adres: Keresteciler Sitesi H Blok
No:25-35-37 Ostim Macunköy / Ankara
Tel: (0312) 385 80 22- 385 62 82
Faks: (0312) 354 44 74
www.parktasarim.com
info@parktasarim.com

PEMTAŞ FİDANCILIK

Peyzaj Mimarlarının proje bitki listelerini karşılamak amacıyla değişik form ve türlerde ithal-yerli bitki satışı-nakliyesi. Proje, uygulama, bakım.

Adres: Ünalın Mah. Üçpınarlar Cad.
No:80 K.çamlıca-Üsküdar / İst.
Tel: (0216) 325 55 75-327 03 20
Faks: (0216) 325 64 59
pentas@e-kolay.net

SANTRAL İNŞAAT

Her türlü koşullara uygun çim tohumu, çim gübreleri, hazır çim üretimi. İthal yeşil alan makineleri ve spor ekipmanları.

Adres: Kurbağalıdere Cad. No:80-1
Hasanpaşa-Kadıköy / İst.
Tel: (0216) 449 66 73
Faks: (0216) 449 66 75
www.santralinsaat.com
info@santralinsaat.com

SNM SULAMA

Mükemmeli yakalama uğraşısıyla, 152'yi aşkın bayisi ile otomatik bahçe sulaması, süs havuzu ekipmanları, kazı makineleri malzeme satışı ve hizmeti veriliyor.

Adres: Atakent Mah. Ayyıldız Sk. No:3/B
Umraniye / İst.
Tel: (0216) 316 22 01
Faks: (0216) 310 99 71
www.snm.com.tr
snm@snm.com.tr

TASARIM AYDINLATMA

Peyzaj Mimarlarının talepleri için dış ve iç mekan aydınlatmasında klasikten modern tarza birçok armatür çeşitlerinin üretimi, ithal armatür seçenekleri.

Adres: Bağdat Cad. Kısmet Sok. No:4/3
Çiftelavuzlar-Kadıköy / İst.
Tel: (0216) 302 29 78
Faks: (0216) 360 70 29
tasarimayca@hotmail.com

TEKNİK İNŞAAT

Modüler çocuk oyun grupları, Piknik masası, bank gibi birçok bahçe donatı elemanlarının üretimi. Zengin çeşitleriyle yerli ve ithal bitki satışı.

Adres: Dr. Aksoy Cad. (Siyami Ersek Hastanesi Arkası) Üsküdar / İst.
Tel: (0216) 545 07 90
Faks: (0216) 545 07 91
teknikinsaat04@yahoo.com

ÜNAL TOHUMCULUK&PEYZAJ

Her türlü yeşil saha için çim tohumları ithalatı ve hazır rulo çim üretimi. Yılın her mevsiminde, her amaca uygun hazır çim.

Adres: Bağdat Cad. Karataş İş Merkezi
No:6/7 Küçükyalı / İst.
Tel: (0216) 489 21 58
Faks: (0216) 489 43 49
www.unalpeyzaj.com
unal@unalpeyzaj.com

SEBAT FİSKİYE

Sebat; büyükşehirlerin çevre düzenlemesi ve dekorasyonu konusunda uzmanlaşmış mühendis grubuyla su, ışık ve müzikli sunulan gösterilerin gerçekleştiği komplekslerin fiskiye sistemlerinin tasarım, imalat, montaj, bakım ve servisinde çözüm üretmektedir.

Adres: Öz Anadolu Organize San. Sit.
682. Sok. No:15 Ostim / Ankara
Tel: (0312) 395 43 79 - 84
Faks: (0312) 395 43 83
www.sebat-fountains.com
info@sebat-fountains.com

SPOR YAPI

Doğal ve sentetik çim yüzeyli futbol sahaları, atletizm pistleri, kapalı ve açık spor sahaları, golf sahası, peyzaj mimarlığı proje ve uygulamaları.

Adres: Kurbağalıdere Cad. No:80-3
Hasanpaşa-Kadıköy / İst.
Tel: (0216) 449 66 66
Faks: (0216) 449 66 67
www.sporyapi.com
info@sporyapi.com

TURKÇİM

Değişik ortam koşulları gözetilerek gelişmiş tohum varyetelerinden üretilen rulo ya da çeşitli karo ebatlarında hazır çim. Çabuk uygulanabilir, %100 doğal canlı çim.

Adres: Şehit Muhtar Cad. No: 17/6
Taksim / İst.
Tel: (0212) 235 59 53
Faks: (0212) 250 32 09
www.turkcim.com
turkcim@superonline.com

TURUNCU BİLGİ SİSTEMLERİ

Lider yazılım üreticilerinin birçok ürünü yanı sıra Peyzaj Mimarlığı mesleğine yönelik planlama, sulama, arazi geliştirme ürünlerinin Türkiye distribütörü.

Adres: Cinnah Cad. No.51/1
Çankaya / Ankara
Tel: (0312) 440 88 92
Faks: (0312) 440 89 37
www.turunco.com.tr
umit@turunco.com.tr

YEŞİLKENT FİDANLIĞI

Dış mekan ithal ve yerli süs bitkileri, gübre, torf, toprak, aydınlatma ve sulama elemanları temini ve satışı. Proje, uygulama ve danışmanlık.

Adres: Nato Yolu Cad. No:6
Çengelköy / İstanbul
Tel: (0216) 422 33 49
Faks: (0216) 321 36 58
www.yesilkent.com
yesilkent@yesilkent.com

TEPTA AYDINLATMA

Peyzaj Mimarlığı uygulamalarında estetik ve teknik istekleri karşılayan bir çok ithal markaların temsilciliği, projeye uygun özel yerli üretim, aydınlatma projesi ve yerinde demo hizmet.

Adres: Ağahamam Cad.No:17
Cihangir / İst.
Tel/Faks: (0212) 252 72 12- 252 72 14
www.tepta.com
bilgi@tepta.com

YALOVA PEYZAJ FİDANLIK

Üretimi yapılan 300'ü aşkın türde dış mekan süs bitkisi, aracılar olarak istenen standartlarda, Peyzaj Mimarlarına adrese teslim ediliyor.

Adres: Yalova-İzmit Karayolu Üstü
Taşkoprü / YALOVA
Tel: (0226) 353 34 64
Faks: (0226) 249 60 87
yalovapeyzaj@mynet.com

tüm isteklerinize cevap verebilen program...

www.turuncu.com.tr
0 (312) 440 88 92

LANDCADD

Ayhavuz

"Keyifli rahatlık"

Oase süs havuzları zengin ürün yelpazesi, göz alıcı çözümleri ve ilginç modelleri ile iç ve dış mekanlara değer katar. Ayhavuz size Oase süs havuzlarını 15 yıllık deneyimi, hızlı montaj ekibi ve etkin satış sonrası servis desteği ile sunuyor.

OASE®
SÜS VE BAĞIÇ HAVUZLARI

İliman 0212/252 73 06

Türkiye Distribütörü:
Ayhavuz Makina Tesilat
Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
www.ayhavuz.com.tr
ayhavuz@ayhavuz.com.tr

Merkez:
19 Mayıs Mh. Sülmer Sk.
Zitaş C1 Blok D:2 Kozyatağı-İSTANBUL
Tel: 0216463 26 78
Fax: 0216373 05 38

İstanbul Mağaza:
İnönü Cad. Turaboğulu Sk. Sümko Sit.
A4 Blok No:1 Kozyatağı-İSTANBUL
Tel: 0216464 22 78
Fax: 0216464 39 89

İzmir Mağaza:
1201/1 Sk. Temsil Plaza İş Merkezi
No:4 D Yenişehir - İZMİR
Tel: 0232469 98 99
Fax: 0232469 84 30

UZMAN PEYZAJ & SERACILIK

Tarım Ürn. Hayv. Ambalaj SAN. TİC. LTD. ŞTİ.

1994 yılından itibaren uzman kadrosu, kaliteli üretim ve faaliyetleri ile hizmet vermektedir.

Gelecek kuşaklara estetik, fonksiyonel ve ekonomik unsurlar gözönünde bulundurularak bilinçli bir şekilde yapılan planlamalarla yeşil ile içiçe bir dünya bırakmayı hedefliyoruz.

- Peyzaj proje ve uygulama
- Danışmanlık
- Periyodik bahçe bakımı ve onarımı
- Mevsimlik, çok yıllık çiçek üretimi ve satışı
- İthal veya yerli iç ve dış mekan süs bitkileri çam türleri, boylu gölge ağaçları meyve fidanları yayılcı bitkiler vb. satışı
- Çim ekimi ve tohum satışı
- Bitkisel toprak, tarf ve gübre satışı
- Bahçe mobilyaları (pergola, kamelye kuş yuvası, köpek kulübeleri) her türlü saksı çeşitleri satışı
- Bitki büyümeyi düzenleyiciler ve ilaç satışı

güzel her bahçenin,
sorunsuz her yeşil alanın altında

Beytorf

ORGANİK TOPRAK

Bey-Tarım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Osman Gazi Mah. Bilali Habeşi Cad. No. 32 Samandıra-İstanbul
Tel: 0216. 561 48 48 - 311 43 30 Fax: 0216. 311 46 72

www.beytorf.com

LANDCADD

Hangi modüller ihtiyaçlarınızı tam olarak karşılar?

Peyzaj Planlama ve Sulama Serisi

Landscape Design	Site Planning	Irrigation Design	Surface Modeling	Site Design	Visual Landscaping™
Bitki Planları Genel Düzenleme Bitki Lejanti Win, MS, ACAD	Sert Zemin Golf Sahası Otopark Tasarımı Win, MS, ACAD	Boru Boyutlandırma Otomatik Başlıklar Kapalı Sistemler Win, MS, ACAD	3B Arazi Modelleme Eşyükselti Eğrileri Arazi Kareleme Win, MS, ACAD	Hacim Hesapları Aplikasyon Kazıkları Şev Taramaları Win, MS, ACAD	Bitki Planları Fotoğraf Görüntüsü Metraj, Teklif Win
Site Analysis	Construction Details	Quantity Takeoff	Base Plan	Plant Database	Advanced Irrigation
Eğim Analizleri Baki Analizleri Su Akışı Win, MS, ACAD	Düzenleme 2500'den Fazla Üretici Detayları Win, MS, ACAD	Otomatik Metraj Poz Numaraları Otomatik Keşif Win, MS, ACAD	Ölçüm Verisi Giriş Bina Yerleşimleri Bilgi Yazdırma Win, MS, ACAD	Binlerce Süs Bitkisi Bakım Şekilleri Yetiştirme Bölgeleri Win, MS, ACAD	Pompa Tasarımı Kablolama Arazi Modeli Uyumu Win, MS, ACAD

Görsel Sunum Serisi

ColorFast	Picture Perfect	Virtual Image	Virtual Simulator
Görüntü Sıralaması Değişken Boyama Sınırsız Renk Seçimi Win, ACAD	Satış Araçları Fotoğraf Düzenleme Binlerce Fotoğraf Win	3 Boyutlu Resimler Foto Gerçeklik Derinlik Duyarlı Win,	Gerçek Zamanlı Simulasyon Film Çekimi Win, ACAD

Win = Windows MS = MicroStation ACAD = AutoCAD

ihtiyacınıza uygun modüler çözümler...

www.turuncu.com.tr
0 (312) 440 88 92

LANDCADD

DAMLA İNŞAAT PEYZAJ TARIM ÜRÜNLERİ TİC. LTD. ŞTİ.

Merkez : Ayten sk. 28/1 Tandoğan Ankara Tel/fax : 0 312 215 69 84 - 215 69 85
Şb : Karşıyaka Mzr. 1. Kapı Karşısı 375/A Ank. Tel/fax : 0 312 335 31 97 - 337 00 63
Şb.2 : Seralar Bölğ. 161/5 Çayyolu Ankara Tel/fax : 0 312 236 17 74 - 236 17 75
www.damlapeyzaj.com • bilgi@damlapeyzaj.com

BAKIM

PROJE

UYGULAMA

DANIŞMANLIK

FİDANLIK

ÜRETİM

- Mevsimlik Çiçekler
- İç Mekan Bitkileri
- Dış Mekan Bitkileri
- Boylu Ağaçlar
- Meyve Ağaçları
- Çalı Formlular
- Gübre
- Torf
- Bahçe Ekipmanları
- Bahçe Aksesuarları
- Bahçe Bakım Elamanları

YAĞMUR PEYZAJ

YAĞMUR PEYZAJ İNŞAAT PROJE TİC. LTD. ŞTİ.

Merkez : Ayten sk. 28/1 Tandoğan Ankara Tel/fax : 0 312 215 69 84 - 215 69 85
Şb : Karşıyaka Mzr. 1. Kapı Karşısı 375/A Ank. Tel/fax : 0 312 335 31 97 - 337 00 63
Şb.2 : Seralar Bölğ. 161/5 Çayyolu Ankara Tel/fax : 0 312 236 17 74 - 236 17 75
www.yagmurpeyzaj.com • bilgi@yagmurpeyzaj.com

DLF TRIFOLUM ÇİM TOHUMLARI

SK. İstanbul TOHUM MAĞAZASI
OHLSENS ENKE SEBZE TOHUMLARI

PALMORGANJK G Ü B R E
% 20 Humik Asit + N-P-K (12-12-12) + İzelementler

BIOPALM
5-15-25-%20 Humikacid

BiOhumus
%85 Doğal Humus

Dr. Green
Torf

GH Grass
ÇİM GÜBRELERİ

MEP ÇİM BİÇME MAKİNELERİ - ÇAPALAMA MAKİNELERİ

ALPINK®
ÇALI TIRPANLARI

CASTOR® ÇALI TIRPANLARI
MOTORLU TESTERELER

WOLF® Garten

LORETTA ÇİM TOHUMLARI
ÇİM BİÇME MAKİNELERİ VE EL ALETLERİ

BENARY-GOLDSMITH PROFESYONEL ÇİÇEK TOHUMLARI

CIFARELLI
SIRT ATOMİZÖRÜ

EGE BÖLGE BAŞ BAYİLİĞİ
Palmiye Tohumculuk Ziraat San. ve Tic. Şti.
855. Sokak No: 43/A Konak - İZMİR
Tel: 0232.446 05 87 - 446 11 39 Fax: 0232 425 89 58

Faaliyet Konularımız

Çocuk Parkları Oyun Elemanları
Her Türlü Bank ve Oturma Grupları
Otobüs Durakları
Açık Alan ve İç Mekan Çöp Kutuları
Süs Havuzları Fiskeye Sistemleri
Açık Alan Alçak ve Yüksek Aydınlatma Armatürleri
Basketbol Potaları, Fence(Tel Örgü) Çevrimleri
Jogging Alanları

- İmalatı gerçekleştirdiğimiz atölyemizin TSE İmalata Yeterlilik Belgesi vardır.
- Oyun elemanlarımızda oynayan her çocuk sigortalıdır.
- Yedek parça ve satış sonrası servisimiz sürekli mevcuttur.

UMUT TURİZM TASARIM SAN.ve TİC. LTD. ŞTİ.

Özgü Sokak No: 13/A - B Siteler 06160 / Ankara
Tel / Fax: (0312) 348 76 63 - 351 17 20 - 353 71 01
www.umuttasarim.com • info@umuttasarim.com

www.tr.net

TR.NET

sales@tr.net

TÜRKİYE'NİN İNTERNETİ

güvenli veri transferi

basit ağ tasarımı

düşük telekom maliyeti

düşük donanım maliyeti

düşük bakım ve destek maliyeti

kolay yönetim

365 gün 24 saat teknik destek

mpls

VPN

hizmeti bizimle
hiç olmadığı kadar avantajlı...

Merkez ODTÜ Yerleşkesi, Teknokent ODTÜ İkizleri Önü Bulvarı, 06531, Ankara

TR.NET Ankara Ofis Vakıfbank Bilgi İşlem Dairesi, 1. Kat, Anadolu Bulvarı, Macanköy, 06370,

Ankara Tel: +90 (312) 591 0050 Faks: +90 (312) 591 0099 Yardım Masası: +90 (312) 295 9595

TR.NET İstanbul Ofis Halaskargazi Caddesi, No:243, Kat:6 80260 Osmanbey / İstanbul

Tel: +90 (212) 233 7667 Faks: +90 (212) 241 1312 Yardım Masası: +90 (216) 542 9000

Turkçim

HAZIR DOĞAL ÇİM

Turkçim

sadece bir kaç saat içinde bahçenize, parkınıza veya oyun alanlarınıza serilebilen yoğun ve güçlü kökleriyle yaşayan canlı ve yemyeşil doğal bir halıdır.

Turkçim

çiftliklerimizde Türk, Alman ve Avusturya firmalarının teknoloji ve know - howları ile en gelişmiş tohum varyetelerinden üretilen ve rulo olarak hasat edilen doğal canlı çimdir.

Doğanın
yemyeşil
çözüm
rehberi

Doğanın yemyeşil çözüm rehberi

Turkçim
HAZIR DOĞAL ÇİM
OTPI
TÜRK GRASS
DREYER & SONS
GÜTERSLOH
LÜYESİKİR

